

ECRİ DİVANI
(İnceleme-Metin-Sadeleştirme)

Timuçin AYKANAT

Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Selami ECE

2011

Her Hakkı Saklıdır

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Timuçin AYKANAT

ECRİ DİVANI
(İnceleme-Metin-Sadeleştirme)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Selami ECE

ERZURUM-2011

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

03.08/2011

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Erci Dönü (İnceleme Metni...Sadeleştirme)" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐ Tezimin/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.08.2011

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Timin AYKANAT

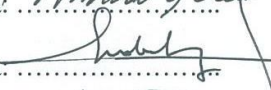
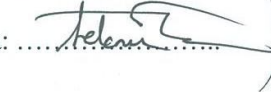
**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Selami Ece danışmanlığında, Timuçin Aylamaz tarafından hazırlanan bu çalışma 02 / 04 / 2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarih Edebiyatı (Eli) Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Metin Akkay İmza:
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Sedat Adıgüzel İmza:
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Selami Ece İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 02 / 04 / 2011....

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
ÖZET	II
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ.....	IV

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞAİRİN HAYATI VE SANATI

1.1. Ecri.....	1
1.1.1. Hayatı:.....	1
1.1.2. Edebi Kişiliği:	6

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. Divan:	9
2.1.1. Şekil Açısından:	10
2.1.1.1 Nazım Şekillerine Göre Şiir dağılımının Tespiti:	10
2.1.1.2. Vezinlere Göre Şiir Dağılımının Tespiti:	11
2.1.2 Muhteva Açısından:	11
2.1.2.1 Eserin Dili:	11
2.1.2.2 Eserin Düşünce Boyutu:	12
2.1.2.3. İktibaslar:.....	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESER

3.1.Metin ve Türkiye Türkçesi:	19
SONUÇ.....	153
KAYNAKLAR.....	154
DİZİN	156
ÖZ GEÇMİŞ	159

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ECRİ DİVANI

(İnceleme-Metin-Sadeleştirme)

Timuçin AYKANAT

Danışman: Doç. Dr. Selami ECE

2011-Sayfa, 159+IV

**Jüri: Doç. Dr. Selami ECE (Danışman)
Prof. Dr. Metin AKKUŞ
Doç. Dr. Sedat ADIGÜZEL**

Bu çalışma üç bölümde hazırlandı:

İlk bölümde, hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamayan Ecri'nin eserinden hareketle hayatı ve edebi kişiliği tayin edildi.

İkinci bölümde, inceleme başlığı altında Divan ve özelliklerinden bahsedilerek metne dair çeşitli tasnifler yapıldı ve metni daha anlaşılır kılma adına iktibaslar tespit edilip sunuldu.

Üçüncü bölümde ise, mevcut metin, Eski Türk Edebiyatı çalışmalarında uygulanan genel kabuller ve çevriyazı esası dâhilinde Latin harflerine aktarıldı ve metnin Türkiye Türkçesi verildi.

Çalışma, eser ve şair hakkında yapılan değerlendirmeleri içeren bir sonuç bölümü ile tamamlandı.

Anahtar Kelimeler: Ecri, Divan, Klasik Türk Şiiri, Tasavvuf.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE DIVAN of ECRI

(Study-Text-Simplification)

Timuçin AYKANAT

Administer: Assoch Prof. Dr. Selami ECE

2011- Page, 159+IV

Jury: Assoch. Prof. Dr. Selami ECE (Administer)

Prof. Dr. Metin AKKUŞ

Assoch. Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL

This study was prepared in three parts:

The first chapter, could not be reached any information about the work of the Ecri's life and literaty personality of motion were measured.

In the second part, the text under review by mentioning the Divan and his features were made to the text of the various classifications, make the text more clearly identifiedand presented on behalf of and quotations

In the third section, the current text, the basis of Old Turkish literature studies within the Latin alphabet transferred to the general assumptions, and transcription and the text was Turkish of Turkey.

Work, work and that contains the evaluations made about the poet, complete with an epilogue.

Keywords: Ecri, Divan, The Clasiccal Turkish Litarature, İslamic Sufism.

ÖNSÖZ

Edebiyatın birçok sahasında olduğu gibi Divan Edebiyatı alanında da yapılan metin esaslı ve transkripsiyona yönelik çalışmalarda temel maksat mevcut metni edebiyata kazandırmak, eser ve eser sahiplerinin çeşitli sebeplerle gözardı edilmesini önlemektir.

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmamızda biz de bu ortak gayeye hizmet edebilme arzusu taşıdık ve *Ecrid Divanı*’nı konu edindik.

Temelde üç bölüm olarak değerlendirmeye tabi tuttuğumuz çalışmamızın birinci bölümünde, Ecri’nin hayatı ve edebi kişiliğine, mecburi gerekçelerle eser üzerinden hareket etmek zorunda kalarak yer verdik. Ecri’nin hayatını aydınlatabileceğini düşündüğümüz ve divanda adı geçen isimleri de burada izah ettik.

İkinci bölüm ise eser incelemesine ayrılmıştır. Bu bağlamda Divanın eldeki tek nüshasının özellikleri sunulmuş, eserdeki şiirler, nazım şekillerine ve vezinlerine göre tasnif edilmiş, eserin dil ve düşünce boyutundan bahsedilmiş ve eserde yer alan iktibaslar tespit edilerek gösterilmiştir. Ayrıca çalışmaya yer, şahıs ve varsa eser adlarını sunan bir dizin eklenmiştir.

Üçüncü bölümde, Ecri Divanının transkripsiyonlu metni ve metnin Türkiye Türkçesine aktarılmış hali yer almaktadır. Çalışmamızın tamamında olduğu gibi bu kısmında da Klasik Türk Edebiyatı çalışmalarında uygulanan genel kabul ve yaklaşımlara riayet edilmiştir.

Eseri okurken metne müdahale ettiğimiz yerleri [] ile gösterdik. Eserde, müstensih kaynaklı hatalı yazımlar varsa bu ibareler doğru ve özgün şekillerine sadık kalınarak okundu ve metinde geçen mevcut şekilleri dipnotlarla gösterildi. Yine aynı şekilde şiirlerde vezin olarak kusurlu bölümler varsa bunlar kısmi müdahalelerle düzeltilmeye çalışıldı ve vezin anlamında kusurlu bölümler metin içerisinde dipnotlarla gösterildi.

Ana hatları ile bu şekilde hazırladığımız çalışmanın son bölümünde “Sonuç” başlığı altında eser ve şairi hakkında değerlendirmelerde bulunduk.

Bu çalışmanın hazırlanış süreci içerisinde çalışmaya dair emeği geçen herkese ve özellikle çalışmam boyunca fikir, öneri ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım ve kıymetli hocam Doç. Dr. Selami Ece’ye şükranlarımı sunarım.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞAİRİN HAYATI VE SANATI

1.1. Ecri

1.1.1. Hayatı:

Edebiyat tarihlerinde ve tezkirelerde hakkında herhangi bir malumata ve kayda rastlayamadığımız Ecri'ye dair birtakım bilgileri ancak elimizde mevcut divan nüshasından hareketle söyleyebilmekteyiz. Bunlar da hâliyle çok kısıtlı ve ihtimalli bilgiler olacaktır.

Ecri divanının elde mevcut nüshasındaki dil hususiyetleri ve üslup şairin son dönem divan şairleri arasında yer aldığını gösterir bir delil addedilebilir. Eserde bazı nazım şekilleri farklı nazım şekillerinin anlatım tarzlarını yansıtmaktadır. Bu Divan şiiri geleneğinin son dönemlerinde rastlanılan bir özelliktir. Buradan hareketle söyleyebiliriz ki Ecri, en erken ihtimalle 18. Yüzyılda yaşamış bir şairdir. Divanın bitiş bölümünde geçen nüshanın istinsah tarihi olan 1279/ 1863 tarihi de şairin yaşadığı dönemi divan şiirinin son yüzyıllarına taşıyan bir işaret olarak değerlendirmeye alınabilir.

Divan içerisinde herhangi bir tarih manzumesinin bulunmayışı yahut doğrudan devlet büyüklerine hitaben bir kasidenin yer almayışı bizi şairin yaşadığı yüzyıla dair net bir tarih söylemekte zor durumda bırakmaktadır. Karşılaştığımız bu zaruri durum neticesinde biz de mevcut divanda şaire ilişkin ne malumat varsa onları sunmak durumundayız:

Şair, eserde ayrı iki beyitte şunları söyler:

Ben ol Ümmî Sinân'ın gerçi kurbânıyım şimdi
Taḥallûs şânıma ey Ecri Ŗîrfânımda gelmiştir

Ḥamd'ülî'llâh ki şehâ şâh-Sinân'ın kulu
Baḥa hiç derd [ü] elem zahme-i hicrân olmaz

Birinci beyitte zikredilen isim daha açıktır. Lakin ilk beyitten anlıyoruz ki şah-ı Sinan da Ümmî Sinan'dır. Ümmî Sinan, tasavvufi bir silsile olarak Halvetiyye tarikatına bağlıdır. Kuvvetle muhtemeldir ki onun kulu ve kurbanı olan Ecri de bir Halveti'dir ve bu anlamda rahatlıkla söyleyebiliriz ki şairimiz bir tasavvuf şairidir. Şairin bu yönünün varlığına destekleyici olarak eserde geçen şu beyitleri gösterebiliriz:

Ecri gibi bir dâmen-i mürşide yapış kim
Ergüre seni kaşır-ı dilârâya vişâl ol

Fâriğ-i âzâde-i dehriz Ŗabâ-puş olmuşuz
Şeş-cihatiñ terkin urduḡ fiḡr ile hûş olmuşuz

Havâ-yı mâsivâyı terk edip abdâl-ı Ŗaşḡ olduk
Mürîd-i şâdıkız bu yolda dervişâne geldik biz

Tasavvuf remzini iktāb-ı Ŗālemden meğer Ecri
Nice aħz eylemiř řalbinde cūzz āyāt ü külliyāt

Hem řeriŖat hem tariķat maŖrifet rehberleri
Hem ĥaķķat Ŗāleminde CaŖferiyim CaŖferi

Bir mürşide bağlandığını ve aba giydiğini, aşk eri olduğunu, sadık bir mürid olduğunu bir derviş olarak tasavvuf remizlerini hatmettiğini ve en sonunda Caferi olduğunu dile getiren şair, ehl-i beyte sonuna kadar bağlı ve Hz. Ali aşkı ile yanıp tutuşan bir hissiyattadır. Divan içerisinde bu sevgiyi fāsilalarla dile getiren Ecri, hususen üç şiirde doğrudan Hz. Ali'yi ve ona duyduğu muhabbeti anlatmıştır.

1

ŖAli'dir yār-ı peyĖamber ŖAli'dir bā-i bi'smillāh
ŖAli'dir sūretüŖr-raĥmān ŖAli'dir zāt-ı Feyzu'llāh

ŖAli'dir hel-etā řānı odur ĥalķ eyler insānı
ŖAli'dir Ŗilm-i edyāni ŖAli'dir cümleye ser-řāh

ŖAli Yāřin-i ve'l-ĖurŖān kitāb-ı nātık-ı ĥikmet
ŖAli'dir řuĥf-ı İbrāĥim ŖAlidir dŖrt Kelāmu'llāh

ŖAliniñ Ėahrına tāķat getirmez Ŗālem-i eřyā
ŖAli'dir pür-Ėazab ancaķ ŖAli'dir Zü'l-Celālu'llāh

ŖAli'dir cümleye maķsūd ŖAli'dir kıble-i maŖbūd
ŖAli'dir cāmiŖ-i Maĥmūd ŖAli'dir secde-i dergāh

ŖAli deryā-yı Ŗużmādır ki emvac-ı muĥabbetden
Erenler ĥāřıl-ı Ŗāřık olupdur sırrına āĖāh

ŖAli'dir evvel-i āĥir ŖAli'dir bātın-ı žāĥir
ŖAli'dir her yere ĥāżır ŖAli'dir ol Velīyu'llāh

ŖAli'den Ecryā ıŖtā yine ecren Ŗaķım aldım
ŖAli'dir zıkr-i eżķārim ŖAli'dir lafż-ı İlla'llāh

2

Faĥr-ı Ŗālem vāriř-i yār-ı peğamber yā ŖAli
Hel-etā řānındadır Allāh ü ekber yā ŖAli

Secde-Ėāh-ı Ŗāřıkāndır ol Ĥasan ĥalķ-ı rızā
CāmiŖ-i beyt-i Ĥudā miĥrāb-ı minber yā ŖAli

N'oldu ol LuŖluŖi ve'l-Mercān-ı řāh-ı Kerbelā
Kim řehidā ne olur rāĥında reh-ber yā ŖAli

Cānımıñ cānānıdır Zeyne'l-Abā her rûz [u] şeb
Şad-selām olsun aña zātında maẓhār yā ŐAlī

Her cevābı kıymet eyler kimiyā-yı himmeti
Zümre-i Őaşıqları Bākır-ı Server yā ŐAlī

ŐĀşıq-ı seyr-i sülūkum mezheb-i pākinde āh
Kim şehid oldu Yezid elinde CaŐfer yā ŐAlī

Mūsi-i Kāzım Rızā'dır dīnime kuvvet veren
Mesned-i albimde hükm eyler ser-ā-ser yā ŐAlī

Zehr-i mār-ı n  ş edem ş  h-ı Hor  s  n Őař  na
Z  t-ı p  kin t   muaddem ıldım ezber y   ŐAl  

ılma m  hr  m-ı cem  linden tem  ş   eyleyem
Sevdiğim c  nım tak-ı c  nımda Server y   ŐAl  

  ubb-ı ehl-i beyt olanı   başına ŐAl   na  
Mu  ciz  t ile olur t  c-ı mücevher y   ŐAl  

ıl g  r  h-ı Őasker-i n  ci bizi Ecri gibi
Nefs-i ş  mu   t  Ő m  nend-i   aydar y   ŐAl  

3

Mehdi-i ş  hib-liv  y   eyle irs  l el-am  n
Kuvvet-i b  z   vere d  ne mükerrer y   ŐAl  

Sensin ol dery  -y   Őař  m kim nih  yetsiz mu  t
Ba  r [  ] ber yanında    bir atre kemter y   ŐAl  

Sensin ol   t  Ő bey  n-ı ş  hib-i düldül-s  v  r
Kim g  ş  d olur yüzünde b  b-ı Hayber y   ŐAl  

Sendedir ş  ms-ı nübüvvet   fit  b-ı tal  at  n
ř  Őř  Őından feyz alır m  h-ı münevver y   ŐAl  

Sendedir   atm-ı Kel  mu'll  h-ı n  t  k n  -geh  n
Eyle Ő  t   bende-i b  -   re ister y   ŐAl  

Bu ş  irler ş  airin Hz. Ali'ye karşı beslediği muhabbetin derecesini göstermektedir.

Çalıştığımız eser içerisinde Ecri'nin hayatına dair belli ipuçlarını bize sunan kişilerin hayatına da değinmek gerekmektedir. Evvela bir tasavvuf ş  iri olan Ecri'nin bağlı olduğu silsilenin mühim ismi   mmi Sinan'dan bahsedelim:

Şairimiz Ecri'nin divanında iki yerde ismini zikrettiği Ümmi Sinan, *tarikât ve hakikatin mürşidi*¹, Antalya'nın Elmalı kazasındandır. Asıl adı Yusuf'tur. Ümmi Sinan 1657'de vefat etmiştir. Halefi Niyazi Mısri şeyh olduğunda Ümmi Sinan doksan yaşın üzerinde idi. Vefat tarihinden en az doksan yıl geri gidersek Ümmi Sinan'ın doğum tarihi 1567 olarak karşımıza çıkar. Ümmi Sinan Halveti büyüklerinden Eroğlu Nuri'ye mensuptur. Eroğlu 1603 tarihinde vefat etmiştir. Tarikatlarda hilafet yaşı en az kırktır. Ümmi Sinan hilafete geçtiğinde kırk yaşından daha küçük olamayacağından dolayı 1603 tarihinden 40 sene evveline gidersek 1563 tarihi karşımıza çıkar. Buna dayanarak Ümmi Sinan'ın 1563-1567 yılları civarında doğduğu tahmin edilebilir. Ümmi Sinan Halvetiye tarikatının Ahmedîye şubesine bağlı bir mürşittir. Bu tarikat adını kurucusu Ebu Abdullah Siracüddin Ömer bin Ekmeleddin el-Lahci el Halveti adlı zattan almıştır. Halveti tarikatında yetişen mutasavvıflar da halvet zevkiyle yaşar, تنها yerlerde yapılan ibadet ve zikirten hoşlanırlar. Ümmi Sinan da aynı meşreptedir. Onun kulu olduğunu söyleyen Ecri de bu bağlantıdan hareketle aynı mizaçtadır diyebiliriz. Silsile bu zattan Vehhab Ümmi'ye ondan Ümmi Sinan'a ondan da Niyazi Mısri'ye geçer. Bu silsile geriye doğru doğru tarikat silsilesi mantığından hareketle Hz. Peygambere kadar ulaşır.²

Ümmi Sinan bu tarikat silsilesi içerisinde Yunus tarzı şiirlerle öne çıkan ve yukarda ifade ettiğimiz üzre ardından Niyazi Mısri gibi bir ismi yetiştiren bir şahsiyettir. Ümmi Sinan'nın kulu ve kurbanı olduğunu söyleyen Ecri'nin de bu tarikate bağlı bir mürit olduğu ve hazırladığımız divanındaki şiir zevkinin de bu mutasavvıf anlayışa aykırı düşmediği muhakkaktır.

Divanda Ecri bir beyitte şöyle der:

Şânına Gâzi Mehemmed ŖAlî Pâşâ dediler
Evliyâ vü Enbiyâ mevcûd olan insân saña

Ecri bir klasik Osmanlı şairi olduğuna göre biz de onun yaşadığı devri tayin etme noktasında divanında adını zikrettiği Mehmet Ali Paşa'ya da değinmek durumundayız. Bu mantıktan hareketle Osmanlı'nın 18. Yüzyıl ve sonrası devirlerinde yer alan Mehmet Ali Paşa'ların künyesini ve yaşadığı devirleri burada veriyoruz.

İfade ettiğimiz yüzyıllar içerisinde on tane Mehmet Ali Paşa tespit etmiş bulunmaktayız. Beyitte geçen Gazi unvanının da tespit ettiğimiz bu isimlerden hiçbirine ait olmadığını belirtelim. Muhtemeldir ki bu unvan Ecri tarafından övülen bu zata bir yüceltme ismi olarak söylenmiştir. Tespit ettiğimiz Mehmet Ali Paşa'ları Sicill-i Osmanî adlı eserde geçen sıraya göre veriyoruz:

Bu eserde ilk anılan Mehmet Ali Paşa, Kavala Ayanı Hüseyin Ağa'nın ve Derbend ağası İbrahim Ağa'nın oğludur. Cidde, Mısır, Selanik valilikleri yapmış; bunlara ilaveten çeşitli eyaletler kendisine ihsan buyurulmuştur. Hastalığı nedeni ile 1848'de görevinden azledilmiş, yerine oğlu İbrahim Paşa Mısır Valisi olmuştur. Vefatı Eylül- Ekim 1849'dur. Mehmet Ali Paşa'nın akrabasında Gazi Bey isimli bir zat vardır.

¹ Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, *Ümmi Sinan- Hayatı ve Şiirleri*, Akçağ Yay., Ankara 1998, s.3.

² Kurnaz, Tatçı, s.4, 9,11

Bu yakıştırmanın bu kişiye yapılmış olma ihtimali de düşünülmelidir. Gazi Bey'in ölüm tarihi 1822'dir.

Bir diğer Mehmet Ali Paşa, Askerlikten yetişme ve Irak ordusuna mirliva olmuş sonra 1858 tarihinde Basra mutasarrıflığı yapan Mehmet Ali Paşa'dır ki vefatı 1859-1860'a rastlar.

Sicill-i Osmanî'de zikredilen Mehmet Ali Paşa'lardan üçüncüsü Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın oğullarının en küçüğüdür. Çeşitli devlet görevlerinde bulunmuş ve 1861'de vefat etmiştir.

Tespit edebildiğimiz bir diğer Mehmet Ali Paşa ise Hemşinlidir. Hacı Ali oğullarından fındık taciri ve Galata başağası Hacı Ömer Ağa'nın oğludur. 1228(1813)'de doğdu. Çok çeşitli devlet görevlerinde bulundu. Vefatı 1868'dir.

Anılan diğer bir Mehmet Ali Paşa, askerlikten yetişme bir miralaydır. Aleksinaç harbinde aldığı yara neticesinde şehit olmuştur (1876).

Zikredilen yüzyıllarda yaşamış bir diğer Mehmet Ali Paşa Prusyalı bir muzıkacının oğludur. Askeriyeye dâhil olup sonrasında vezirliğe yükselmiştir. Balkan sahasında çeşitli devlet hizmetlerini ifa etmiştir. Vefatı Eylül 1877'dir.

Osmanlı'da bu devirlerde yaşamış bir diğer Mehmet Ali Paşa ise, Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın tornudur. Mülki hizmetlerde bulunmuş ve Mersin mutasarrıflığı yapmıştır. 1891'de Beylerbeyi payesini alan Mehmet Ali Paşa, 18 Ağustos 1896'da vefat etmiştir.

Bir diğer Mehmet Ali Paşa, 1838'de mühendishaneden mülazimlikle çıkıp 1878'de miralay ve 1896'da mirliva olmuştur. 3 Ocak 1897'de vefat etmiştir. Eyüp'te medfundur.

Aynı eserde Mehmet Ali Paşa namıyla anılan bir diğer kişi daha vardır ki o da Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğullarındandır. Onun da bir yeğeni Mehmet Ali Paşa ismindedir.³

Hemen her şair bir devlet büyüğünü eserinde övmüşse, o şair için, övdüğü devlet büyüğünün devrinde yaşamıştır demek hatatlı olmaz. Ecri'nin eserinde zikrettiği Mehmet Ali Paşa, künyelerini sunduğumuz zatlardan hangisi olursa olsun bu zatın devri 1800'lü yıllar ve sonrasını işaret eder. Bu mantıktan hareketle diyebiliriz ki Ecri de bu tarih aralığı içerisinde yaşamıştır.

³ Mehmet Süreyya, (Haz. Nuri AKBAYAR), *Sicill-i Osmanî-Osmanlı Ünlüleri*, (1. Bsk.) Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996, C.III, s. 955-957.

1.1.2. Edebi Kişiliği:

Ecridin edebi kişiliği ve sanatına dair söyleyeceklerimiz bağlamında ilk çıkış noktamız onun adeta poetikasını sunar tarzda yazdığı ve divanının ilk şiiri olan şuara redifli gazelidir. Gazeli burada verip yorumlamaya çalışalım:

Erişir kişver-i hüsn içre benām-ı şuŖarā
Feyz-i āşār bulur dilde kelām-ı şuŖarā

ŞuŖarā kenz-i hafı bulduğı budur vāŖiż
Yed-i kudretde alır ahd-ı peyām-ı şuŖarā

Nātık-ı şunŖ-ı ebed hikmet ile söyler hep
İncile verse gerek nazm-ı nizām-ı şuŖarā

ŞuŖarā taht-ı Süleymān'a kadar hüküm eyler
İns [ü] cın olsa yeridir ki gulām-ı şuŖarā

ŞuŖarā kıymetini rind-i suhennür ańlar
Ne bilir cahil [ü] nādān merām-ı şuŖarā

ŞuŖarā cām-ı muhabbetden içip mest olmuş
Kim ki nüş eyledi bu cām-ı müdām-ı şuŖarā

ŞuŖarā olsa no'la dünyāda Ŗāşık Ecri
Nice tahkır olur nazm-ı sezā mı şuŖarā

Şairlerin adı güzellik ülkesine erişir ve şairlerin kelamı dilde feyizli eserlere dönüşür, şair gizlilik hazinesini bulan kişidir, sözü ve yemini Tanrı'nın elinden alır; ebedi olanın sözünü hikmetle söyler, şairlerin incile intizam vermesi uygundur. Şairlerin hükümü ebediyete kadar sürer, insanlar ve cinler şairlerin kölesidir. Şairlerin kıymetini, söz söylemesini bilen rintler anlar cahil ile bilgisiz şairin ne hissettiğini anlamaz. Şairler muhabbet kadehinden içmişlerdir, şairlerin daimi kadehini içen ancak şair olabilir. Şair bütün bu vasıflara nail olsa da dünyada nazmına kıymet verilmeyen tahkır gören kimsedir.

Şair ve şiir hakkında bunları söyleyen Ecri, kendi nazmı hakkında da bazı beyitler söylemiştir. Bunlardan bir kaçını örnek olarak sunalım:

Ecriyā Ŗārif gerek Ŗirfan-ı nazmın fehm ede
Menzil-i sırr-ı uluhiyyetde kudret gösterir

Nazmıñ seniñ ey Ecri bugün mülk-i fenāda
Bir merd-i sühen Husrev-i zerrin kemeridir

Mantık-ı maŖnā maŖārif maŖrifet memlū biziz
Muşhaf-ı maŖnā muŖallım medres-i molyān benim

Bu beyitlerle de nazmının kıymetini anlatmaya çalışan şair, irfan dolu eserlerini anlamak için kişinin arif olması gerektiğini dile getirmektedir.

Hemen her şair kendinden önce gelen şairlerin ustalığında şiir söylemeye çalışır. Hatta onun ustalığını geçerek daha güzel bir şekilde eser oluşturmaya gayret sarfeder. Çalıştığımız eserde özellikle iki şiir bize Fuzuli ve Nabi'yi hatırlatmaktadır. Divanda yirmi altıncı şiir, Fuzuli'nin "görüp" redifi ile yazdığı gazeli bize hatırlatmaktadır. Divandaki yüz kırk altıncı şiir ise Nabi'nin meşhur "görmüşüz" redifli şiirine bir naziredir. Burada zikrettiğimiz iki şiiri sunalım:

Ğamzeñ inşâf eylemez hiç çeşm-i pür-hünüm görüp
Merhamet kılmaz o şâh hâl-i perişânım görüp

Ƙara giydi zülf-i pür-çiniñ gibi ey dil-rubâ
Cümle mevcûdât-ı Ŗâlem ƙalb-i mañzûnum görüp

Kâkülûñ sevdâsına vâdileri düşdü hemân
Şimdi ey Leyli-hırâm rañm eyle Mecnûnum görüp

Fîğ-ı hûnhâr-ı dilârâdan ƙaçar mı Ecriyâ
Ŗâşık olur görse dilberi de memnûnum görüp

(26. Şiir)

Gûlsitan-ı vahdetiñ feyz-i müdarın görmüşüz
Murğ-ı ŖAnğâ'yız ki dehriñ nev-bahârın görmüşüz

Gonce-i bâğ-ı haƙıƙat şöyle pinhândır velî
Vech-i dil-dâr üzre anıñ âşikârın görmüşüz

Bâde-i Ŗaşƙı ser-â-ser nûş eden Ŗâşıklarıñ
Pâdişâh-ı saltanatda iŖtibârın görmüşüz

Bî-sütûn-ı gamda bî-hûde geçirmiş Ŗömrünü
Çok leb-i şîrin-i yâriñ Ŗaşƙ-bârın görmüşüz

Yûsuf-ı pür-muŖcizâtız gerçi kim dil vermeziz
Pîrezen dehriñ Zelîhâ-yı kibârın görmüşüz

Biz cemâl-i hûsn-i cânânıñ bihişt-i vaşlına
Kim havâs-ı hisse-i tûbâ şecârın görmüşüz

Âteş-i Nemrûd'dan havf etmez Ŗâşık Ecriyâ
Biz Hâlîl' iñ bûsitân-ı gül-Ŗizârın görmüşüz

(146. Şiir)

Bu iki şiire dikkat edilirse yukarıda adını zikrettiğimiz şairlerin şiirleri ile sadece kendi içerlerinde redif, kafiye veya vezin gibi şekli unsurlar açısından müşterek değildir. En mühimi, o şiirlerle hissiyat aynı güzergâhtadır. Bu bahisle şairimizin aynı tasavvufi silsileden geldiğini ifade ettiğimiz şairler dışında, Osmanlı şiiri içerisinde tesir aldığı kişiler arasından da isimler tespit etmiş olduk diyebiliriz.

Ecri, şiir söyleme noktasında kusurlu bir şair olarak addedilemez, lakin bazı hususlarda yetersiz sayılabilir. Şair aynı redifle birden çok şiir yazmış ve bazen kafiye bulma anlamında sıkıntılar yaşamıştır. Dili çok ağır olmayan şair, tasavvuf içerisinde yer aldığını söylemesine karşın bu remizleri normal bir divan şairi ölçüsünde kullanmıştır diyebiliriz. Aruzu kullanma noktasında fazlaca kusura düşmemiş, yine de çok çeşitli kalıpları kullanmamıştır. Genellikle *Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün / Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün ve Mef'Öülü Mefā'Öilü Mefā'Öilü Fe'Öülün* kalıplarını kullanmıştır.

Her ne kadar Ecri'nin hayatına dair elimizde kayda değer veriler olmasa da eserinden hareketle hayatına dair bir takım bilgiler sunduğumuz Ecri, 1700'lerin sonları ile 1800'lü yıllarda yaşamış divan şairleri içerisinde olduğunu düşündüğümüz ve bu minvalde yorumlayabileceğimiz bir divan şairidir.

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. Divan:

Genel Bilgiler⁴

Arşiv Numarası:	06 HK 609/1
Eser Adı:	Divan
Yazar Adı:	Ecri
Müstensih:	Derviş Mehmed el-Hafız bin Ahmed
Konu:	İlahi ve beşeri konular, tasavvuf, ehl-i beyt sevgisi
Dil:	Türkçe
Telif Tarihi:	Tarih belli değil
İstinsah Tarihi (Hicri – Miladi):	(1279 – 1861)
İstinsah Yeri:	Mamuriye
Bulunduğu yer:	Milli Kütüphane / Ankara
Koleksiyon:	Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi
DVD Numarası:	1225

Özellikler

Boyut(Dış – İç):	(195X140 – 155X110 mm)
Yaprak:	1b – 61b
Satır:	16
Yazı Türü:	Talik
Kâğıt Türü:	Ābādi

⁴Nüsha tavsifinde www.yazmalar.gov.tr adresinden yararlanılmıştır.

Notlar: Salbek şemseli, zencirekli, sarı rengi meşin cilt. Söz başları kırmızı.

Temmet Kaydı: Temmel-dîvân be-şâh-ı necefî'l-eşrâf be-himmet-i Vîrân Sultân tekyesinde ketb olundu Elf mi'eteyn seb'în tıs'â Cemâziye'l âhiri Ôaşera isnâ yevmü'l- erba'â ketebe'l-fağîrû'l müznibi'l-muhtâc İle'l-lâh maqâm-ı Ğafıra'llâhu anh Dervîş Muḥammed el-Hâfiẓ bin Aḥmede's-sûfî be-şehir-i Ma'ûmûriye

2.1.1. Şekil Açısından:

2.1.1.1 Nazım Şekillerine Göre Şiir dağılımının Tespiti:

<u>Nazım Şekli</u>	<u>Adedi</u>
Kaside	4
Müstezat	4
Murabba	1
Muhammes	8
Müseddes	10
Gazel	222
Kıt'a	1
Nazm	3

Eserde yukarıda ifade ettiğimiz nazım şekillerine ilaveten her hangibir nazım şekli ile özdeşleştiremediğimiz sekiz tane daha şiir bulunmaktadır. Bunlarla beraber divandaki toplam şiir sayısı 262'dir.

2.1.1.2. Vezinlere Göre Şiir Dağılımının Tespiti:

Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün	(114)
Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün	(74)
Mef'Öülü Mefā'Öilü Mefā'Öilü Fe'Öülün	(34)
Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün / Mefā'Öilün Mefā'Öilün	(5)
Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün	(1)
Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilün (Fā'Öilātün) (Fa'Ölün)	(18)
Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilün	(7)
Mefā'Öilün Mefā'Öilün Fe'Öülün	(2)
Mef'Öülü Mefā'Öilün Mef'Öülü Mefā'Öilün	(2)
Hece ölçüsü	(5)

2.1.2 Muhteva Açısından:

2.1.2.1 Eserin Dili:

Eserin yazıldığını düşünmüş olduğumuz dönemle ilintili olarak dili çok da ağır değildir. Eser içerisinde Arapça ve Farsça beyit yahut şiirlere de rastlanmaz. Buna rağmen şairin Caferi olması ve eserden anlaşıldığı üzere bir tasavvuf şairi olması nedeni ile de şiirlerinde tasavvuf remizlerinin yer aldığı bunlarla kurulan özel anlamlı ifadelerin bulunduğu da değinmek icap eder. Özellikle şairin ehl-i beyt sevgisini dile getirdiği ve bu konu ile ilişkin yazmış olduğu şiirlerinde anlam daha da derinleşmekte ve dil ağıdalı bir yapıya bürünmektedir. Eser içerisinde Kuran-ı Kerimden alınan bölümler de vardır ki iktibas olarak değerlendirebileceğimiz bu bölümlerin anlaşılmasında gerekli bilginin edinilmiş olması şarttır. Yine şiirlerinde peygamber efendimizin hadisatına yer veren şairin bu bölümlerde tabiatıyla şiir dilini devir dilinin aksine ağırlaştırdığı söylenebilir. Şairin kafiye oluşturma noktasında divan şiiri geleneğinden ziyade şiiri tamamlayabilme arzusuna yaklaştığı da yer yer göze çarpar. Redif kullanımı noktasında ise Ecri'nin, çok da zorlanmamasına karşın Arapça ve Farsça kelimelere Türkçe gramer kaidelerine uygun ekler getirerek yeni sözcükler üretmişçesine redif kullandığı da olmuştur.

Şair, tasavvufi yönünün de varlığına istinaden en çok telmih ve iktibas sanatını kullanmıştır. Bunu yaparken, şiiri oluşturabilmenin de bir getirisi olarak çoğu kez iktibas ya da telmihi oluşturacak kısmi ifadelerle yer vererek dizelerini kurmuştur.

Eser, konuları itibarı ile kimi zaman aşk ve şarabı, kimi zaman tasavvufi mevzuları ve ehl-i beyt sevgisini kimi zaman da müstehcen hususları işlemiştir. Şairin müstehcen olarak yazdığı şiiri bir tanedir.

Şairin eser içinde kullandığı dil ve üslup yukarıda ana hatları ile ifade ettiğimiz konuları işlemesine göre değişkenlik gösterir. Aşk ve şarabı işlemiş olduğu şiirlerde dil, hemen her divan şairinin genel ifadeleri ile yakınlık göstermektedir. Tasavvuf ve ehl-i beyt hususlarını işlediği şiirlerde ise dil ağırlaşmakta üslup öğretici bir havaya bürünmektedir. Müstehcen olarak kaleme aldığını söylediğimiz şiirde ise şair; argo, kaba ve küfürlü ifadeleri kullanmıştır.

Bütün bunlar bağlamında Ecri'nin eserinde kullandığı dil, aslında geleneğin çok da uzağında ve gelenekle ters düşecek bir konumda değildir. Eseri içerisinde, işlediği his ve konuya göre bir dil kullandığı ve üslubunu da ona göre tayin ettiğini söylemek, bu noktada şair hakkında en insancıl ve gerçekçi zan olacaktır.

2.1.2.2 Eserin Düşünce Boyutu:

Her eserin kurgusuna vesile olan his boyutunun yanında bir de ifadeleri tayin eden fikir boyutunun olduğu muhakkaktır. Bu düşünce boyutu, şairin olaylara yaklaşımını belirlediği gibi aslında şiirlerinin konusunu da oluşturur.

Hemen her şairin bir ya da birden çok fikri yaklaşımı olabileceğini ve bunları şiirlerine aksettirebileceğini az evvel ifade etmiştik. İşte bu noktadan hareketle inceldiğimiz Ecri Divan'ı içerisinde, Ecri'yi ve onun düşünce boyutunu en fazla öne çıkaran noktalar bir Caferi ve tasavvuf şairi olması ile de ilişkili olarak ehl-i beyt sevgisine sıklıkla yer vermesi ve tasavvufi düşünce, dini terim ve ifadeleri de şiirlerinde işlemesidir.

Eserinde şair, bir Caferi şair olduğunu aleni şekilde kendi ifadeleri ile söylemiştir:

Hem şerî'at hem tarîkat ma'rifet rehberleri
Hem hâkîkat âleminde ca'feriyim ca'feri

Ecri, bir Caferi olmasının yanında aynı zamanda bir tasavvuf şairidir de. Buna delil olarak sunacağımız beyitlerin yanında, şairin divanının kaleme alındığı yerin de bir tekke olduğunu eklemekte fayda vardır. Ecri bu yönü ile alakalı şunları zikreder.

Ecri gibi bir dâmen-i mürşide yapış kim
Ergüre seni ғаsr-ı dilârâya vişâl ol

Fâriğ-i âzâde-i dehriz Âbâ-pûş olmuşuz
Şeş-cihatiñ terkin urduğ fîkr ile hûş olmuşuz

Havā-yı māsivāyı terk edip abdāl-ı Ŗaşk olduk
Mürīd-i şādıkız bu yolda dervişāne geldik biz

Tasavvuf remzini iktāb-ı Ŗālemden meğer Ecri
Nice ahz eylemiş kalbinde cūzz āyāt ü külliyāt

Bu dizelerinde Şair; aba giymiş bir aşk ereni olduğunu ve tasavvuf remizlerinin tamamına hākim olduğunu açıkça beyan etmektedir. Şairimizin tasavvuf şairi olduğunun asıl ispatını hayatına değinirken Ümmi Sinan ile olan bağlantısından hareketle sunmuştuk.

Ehl-i beyt sevgisi onun şiirlerinde işlediği önemli bir husustur. Bu noktada bizzat ehl-i beytten olan kişilere ilaveten peygamberlerin çoğununu da şiirlerinde anan Ecri, doğrudan doğruya “ŖAlī” redifli üç şiir ve “Fā-i Tā-i Mim-i Hā” şeklinde şifrelendirmek sureti ile “Fatıma” redifli bir şiir kaleme almıştır.

1

ŖAlī’dir yār-ı peygamber ŖAlī’dir bā-i bi’ smillāh
ŖAlī’dir sūretüör-rahmān ŖAlī’dir zāt-ı Feyzu’llāh

ŖAlī’dir hel-etā şānı odur halk eyler insānı
ŖAlī’dir Ŗilm-i edyāni ŖAlī’dir cümleye ser-şāh

ŖAlī Yāşın-i ve’l-Ŗurōān kitāb-ı nātık-ı hīkmet
ŖAlī’dir şuhf-ı İbrāhīm ŖAlī’dir dört Kelāmu’llāh

ŖAlīniñ qahrına tākat getirmez Ŗālem-i eşyā
ŖAlī’dir pür-gāzab ancak ŖAlī’dir Zü’l-Celālu’llāh

ŖAlī’dir cümleye maķsūd ŖAlī’dir kıble-i maŖbūd
ŖAlī’dir cāmiŖ-i Maħmūd ŖAlī’dir secde-i dergāh

ŖAlī deryā-yı Ŗużmādır ki emvac-ı muħabbetden
Erenler hāsıl-ı Ŗāşık olupdur sırrına āgāh

ŖAlī’dir evvel-i āhir ŖAlī’dir bātın-ı žāhir
ŖAlī’dir her yere hāżır ŖAlī’dir ol Velīyu’llāh

ŖAlī’den Ecriyā ıŖtā yine ecren Ŗažım aldım
ŖAlī’dir zıkr-i ezkārım ŖAlī’dir lafż-ı İlla’llāh

2

Fahr-ı Óâlem vâriş-i yâr-ı peğamber yâ ÓAlî
Hel-etâ şânındadır Allâh ü ekber yâ ÓAlî

Secde-gâh-ı Óâşıkândır ol Hâsan halk-ı rızâ
CâmiÓ-i beyt-i Hüdâ mihrâb-ı minber yâ ÓAlî

Noldu ol luóluóı ve'l-mercân-ı şâh-ı Kerbelâ
Kim şehidâ ne olur râhında reh-ber yâ ÓAlî

Cânımıñ cânânıdır Zeyne'l-Abâ her rûz [u] şeb
Şad-selâm olsun aña zâtında maẓhâr yâ ÓAlî

Her cevâbı kıymet eyler kimiyâ-yı himmeti
Zümre-i Óaşıklar Bâkıır-ı server yâ ÓAlî

ÓĀşık-ı seyr-i sülûkum mezheb-i pâkinde âh
Kim şehid oldu Yezîd elinde CaÓfer yâ ÓAlî

Mûsi-i Kâzım Rızâ'dır dînime kuvvet veren
Mesned-i kalbimde hüküm eyler ser-â-ser yâ ÓAlî

Zehr-i mâr-ı nûş edem şâh-ı Horâsân Óaşkına
Zât-ı pâkin tâ muẓaddem kıldım ezber yâ ÓAlî

Qılma mahrûm-ı cemâlınden temâşâ eyleyim
Sevdiğim cânım tak-ı cânımda server yâ ÓAlî

Ĥubb-ı ehl-i beyt olanıñ başına ÓAlî naķı
MuÓcizât ile olur tâc-ı mücevher yâ ÓAlî

Qıl gürûh-ı Óasker-i nâci bizi Ecri gibi
Nefs-i şumu kıatıÓ mânend-i Ĥaydar yâ ÓAlî

3

Mehdi-i şâhib-livâyı eyle irsâl el-amân
Kuvvet-i pâzü vere dîne mükerrer yâ ÓAlî

Sensin ol deryâ-yı Óaẓım kim nihâyetsiz muĤit
BaĤr [ü] ber yanında çü bir kıatre kemter yâ ÓAlî

Sensin ol kıatıÓ beyân-ı şâhib-i düldül-süvâr
Kim guşâd olur yüzünde bâb-ı Hayber yâ ÓAlî

Sendedir şems-i nübüvvet âfîtab-ı talâtıñ
Şa'şâ'ından feyz alır mâh-ı münevver yâ 'ÖAlî

Sendedir hâtm-ı Kelâmu'llâh-ı nâtık nâ-gehân
Eyle 'Öitâ bende-i bî-çâre ister yâ 'ÖAlî

1

Aldı idrâkım hüveydâ Fâ-i tâ-i mîm-i hâ
Ben aña Mecnûn ol Leylâ Fâ-i tâ-i mîm-i hâ

Dâl lâm bâ-y-ı şîñ tâ yâ taḥallûs şânına
Ḥaḳḳ edip nasîb müsemma Fâ-i tâ-i mîm-i hâ

Öyle bir nâzik-beden şîmşâd-ı ḳadd refîâr eder
Gûyiyâ serv-i semensâ Fâ-i tâ-i mîm-i hâ

Ben nice Yusûf gibi 'Öaşḳında anıñ yanmayım
Bî-bedel ḥüsn-i Zelîḥâ Fâ-i tâ-i mîm-i hâ

Ecriyâ 'Öarz-ı niyâz et pûse-i la'Ölin dile
Raḥm eder ol dilber ammâ Fâ-i tâ-i mîm-i hâ

Tek başına bu şiirler dahi Ecri'nin Ehl-i beyt'e olan ve bağlılığını ve sevgisinin dercesini göstermekte yeterlidir.

Yukarı da ifade edilen hemen her hususatı Ecri divanında görmek mümkündür. Bu fikri yaklaşımlarla divanını vücuda getiren şairin, kişisel fikriyatının ötesinde divan şiiri geleneğinin fikri yapısı ile de örtüşen şiirlerden oluşan bir divan yazdığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

2.1.2.3. İktibaslar:

Aḥsen-i taḳvîm : (Leḳad ḥalaḳne'l-insâne fî aḥsen-i taḳvîm) : “ (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tîñ, 95/4-6) (6)

Elest : (Elestü birabbiküm Ḳālâ belâ) Araf 7/172 (36-87-88-159-165-166-197)

Fe eynemâ : (Eynemâ tekünü yüdrikkümü'l mevt) : “ Nerde olursanız olun ölüm sizi bulur.” Kuran-ı kerimde bu minvaldeki sureler: Al-i İmrân 3/85-Nisâ 4/78 (90)

Ḥabli'l verîd : (Ve nahnü aḳrebu ileyhi min ḥablü'l-verîd) : “Andolsun insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne fısıldadığını biliriz. (çünkü) biz ona şah damarından daha yakınız.” Kâf, 50/16 (258)

Hazihi cennātü Ŗadnin fedhulūhā hālidīn : (Hazihi cennātü Ŗadnin fedhulūhā hālidīn) “Bunlar adn cennetleridir, ebedi kalmak üzere girin buraya.” (Mehmet Yılmaz, “Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler” adlı eserden alınmıştır.) (6)

Hel etā : (Hel etā Ŗale’l insāni hīnūn mine’d-dehri lem yekūn şeyŖen meżkūren) “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olduğu uzun bir süre geçmedi mi?” İnsan, 76/1 (6-40-193-233-253-260)

Hū’vel-żāhir hū’vel bātın : (Hūve’l evvelū ve’l-āhirū ve’ż-żāhirū ve’l bātınū) : O önce ve sonra ve açık ve gizli olandır. “Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler” (239)

Hūde’l-lil-mutteķīn : (Żālike’l-kitābū lā raybe fihi hūde’n-lil-mutteķīn): “Bu kendisine şüphe olmayan kitaptır, Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir. Bakara 1/2 (6)

ķabe ķavseyn : (Fekāne ķābe ķavseyn ev ednā) “İki yay aralığı kadar yahut daha az (kaldı).” “Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler” (23)

Kāf u Nūn : “ Kef ve nūn (kūn) : “O bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız o demesi yeter. Ol dediğı şey hemen olur.” Bakara 2/117, Al-i İmrān 3/47, EnŖām 6/73, Nahl 16/43, Meryem 19/35, Yasin 36/82, Mūmin 40/68 (202-249)

Kenz-i lāyefnā : (El-ķanāŖatū mālen lā yenfedū ve kenzūn lā yefnā) : “Kanaat tükenmez bir hazinedir.” “Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler” (36-212)

Kenz-i mahfī : (Küntü kenzen mahfīen) : “ Ben bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, birtakım kimseleri yarattım, onlara kendimi bildirdim, onlar da beni bildiler. Zariyat, 51/6 (121-134-221)

Kevşer : (İnnā aŖteynā ke’l-kevşer): “Biz size kevseri sunduk) Kevser, 106/1 (30-46-67-70-93-96-139-179-182)

ķul kefā : (ķul kefā billahi beynī ve beynekūm şehīden): “Allah yeter de” “Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter de.” Ankebut, 29/52 (3-6-233)

ķurretūl-Ŗayn : (Ve ķāleti emrātū FirŖavne ķurret’ul-Ŗayni ve leke) : “Onlar ki bize rabbimiz gözler sevinci ve gönüller açan eşler ve çocuklar lutfeyle ve bizi azabından korunanlara önder yap, derler. Furkan, 25/74 (145)

Küllī fān : (Küllī men Ŗaleyhā fān) : “ (Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır. Rahman, 55/26 (114)

Küntü kenz : (Küntü kenzen mahfīen) : “ Ben bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, birtakım kimseleri yarattım, onlara kendimi bildirdim, onlar da beni bildiler. Zariyat, 51/6 (58)

Lā –yemūt : (Ve tevekkel Ŗalā el-ħayye’l žī lā-yemūt) : “Ölmeyene tevekkül et ve O’nu överek tesbih et.” Furkan, 25/58 (214)

Laĥmūke laĥmī : “Etin Etimdir.” “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (156)

Lā-yezāl : “Yok olmaz, ölmez” “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (94)

Limmā yūrid : (Fa’Ŗalūn limā yūrīd) : “ Gerçekten rabbın istediğini yapandır.” Hud, 11/ 107 (230-258)

Lu’lūi ve’l-mercān : (Yahrecū minhūmā lu’lu-i ve’l-mercān) : “O tuzlu denizlerden inci ve mercān çıkar” Rahman, 55/22 (260)

Men Ŗaraf : (Men Ŗarefe nefsehū feĥad Ŗarefe Rabbehū): “Kendini bilen rabbini bilir.” “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (6-43-54-121-171-262)

Mut ü ħable ente mut : (Mūtū ħable ente mūtū) : “ Ölmeden önce ölünüz.” “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (103)

Mūtū ħable : (Mūtū ħable ente mūtū) : “ Ölmeden önce ölünüz.” “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (114)

Ŗīndehū ümm’ül-kitāb : (Ve innehū ümmū’l-kitābi ledeynā) “ O katımızda bulunan ana kitapta (levh-i mahfuzda)dır, şanı yücedir, hikmetle doludur.” Zuhuf 43/4 (23-30-45-190-232)

Ŗurvetü’l Vūsĥā : (Fe men yekfur bi’t-taĥuti ve yū’min billahi fe ħadistemseke bi’l-Ŗurveti’l-vūsĥā) : “Dinde zorlama yoktur, doğruluk sapıklıktan seçilerek belli olmuştur. Kim Taĥut (şeytan)ı inkar edip Allah’a inanırsa muhakkak ki okopmayan sağlam bir kulpa yapılmıştır. Allah işitendir, bilendir.” Bakara 2/256 (168)

Şabr miftāĥ’ül-ferec : “Sabır başarının anahtarıdır” (74)

SebŖal-meşāni : (Ve leĥad āteynāke sebŖan min’el meşāni ve’l-Ĥurān’el Ŗaĥīm) : “Andolsun sana (namazın her rekâtında) tekrarlanan yedi ayeti ve şu büyük Kuran’ı verdik.” Hicr, 15/87 (4-132-204)

Şırāte’l-müstakīm : (İĥdinā şırāte’l-müstakīm): “Doğru yola eriştir” Fatiha, 1/5 (203-258)

Şemsü’đ-đuĥā : “Kuşluk vaktinin güneşi Hazret-i Muhammed “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (4-6)

Tevellā : (ŖAbese ve tevellā) : “ Yüzünü ekşitti ve öteye döndü.” Abese 80/1 (90)

Tarfet’ül-Ŗayn : “Göz açıp kapayıncaya kadar” İsra Suresi, “*Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*” (214)

Ulu’l Ŗaĥm : “O halde habibim sen de peygamberlerden azim ve irade sahiplerinin sabrettikleri gibi sabret, onların azabı için acele etme.” Ahkaf 46/35 (46-170-47)

Vašbirühüm : (Fesbir) “sabret” - Onların dediklerine sabret Taha 20/130 (74)

Ve'l-Leyli : (Ve'd-đuḥā ve'l-leylī izā secā) : “Geceye andolsun” Duha, 93/1-5 (6-35-138-221-214)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESER

3.1. Metin ve Türkiye Türkçesi:

1

1^b

Der-Beyân-ı Dîvân-ı Ecrî Hûrûfî'l-Elif

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Erişir kişver-i hüsn içre benâm-ı şu'arâ
Feyz-i âşâr bulur dilde kelâm-ı şu'arâ

Şairlerin şöhreti güzellik ülkesine erişir, onların sözleri dil (gönül)de bereketli, meşhur eserlere dönüşür.

Şu'arâ kenz-i hafî bulduğu budur vâ'îz
Yed-i kudretde alır ahd-ı peyâm-ı şu'arâ

Vaiz, şairlerin gizli bir hazine olduğu budur; şairler, söz ve haberi Kudret elinden alırlar.

Nâtîk-ı şun'î ebed hikmet ile söyler hep
İncile verse gerek nazm-ı nizâm-ı şu'arâ

Ebedi nefesin nutku hep hikmet ile söyler, İncil'e düzeni şairler verse yeridir.

Şu'arâ taht-ı Süleymân'a kadar hüküm eyler
İns [ü] cîn olsa yeridir ki gulâm-ı şu'arâ

Şairler, Süleyman tahtına kadar hüküm sürer, İnsanlar ve cinler şairlerin kölesi olsa yeridir.

Şu'arâ kıymetini rind-i suhennûr anlar
Ne bilir cahil [ü] nâdân merâm-ı şu'arâ

Şairlerin kıymetini akıcı söz söyleyen rintler anlar, şairlerin maksadını cahil ile bilgisiz bilmez.

Şu'arâ cām-ı muhabbetden içip mest olmuş
Kim ki nûş eyledi bu cām-ı müdām-ı şu'arâ,

Şairler, muhabbet kadehinden içerek kendinden geçmiştir çünkü şairler, bu daimi kadehten içtiler.

Şu'arâ olsa no'la dünyâda Ŗâşık Ecrî
Nice tahkîr olur nazm-ı sezâ mı şu'arâ

Ecrî, şairler dünyâda âşık olsa ne olur (Âşık Ecrî, dünyâda şairler olsa ne olur)? Şairlerin nazmının bu kadar tahkir olunması uygun mudur?

2

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

Dilde peydâ eyledim esrâr-ı Ŗaşk-ı cân-fezâ
Âşikâr oldu vücudumda hemân rûh âşinâ

Can veren aşkın sırlarını gönülde ortaya çıkarttım, can hemen vücudumda âşikâr oldu.

Hicrine hâvf eylemez gönlüm şafâdır cânıma
Ol güzeller şahının bâbında bîn cânım fedâ

Ayrılık acından gönlüm korkmaz, o canıma şafâdır, o güzeller şahının kapısında bin canım feda(dır).

2^a

Nice nâhûn-ı yâriñ kim gâzanferdir hemîñ
Kudsiyân-ı leşker-i Ŗuşşâkî eyler hâk-i pâ

Ne kadar yârin turnağı (varsa) hemen aslan olur, âşıkların kutsal askerlerini yerle bir eder.

Söz uzatmaz Ŗâşık-ı müstağni ammâ ne sūd
Serv-i kaddiñ sürh-i dirâz oldu tîz bu mâcerâ

Boyun eğmez âşık, sözü uzatmaz ama ne çare, servi boyun bu macerada tez elden uzadı.

Dilde pinhân eyle izhâr olmasın bu güft [ü] gû
Ta'Ön-ı düşmândan hâzer kıl şakla çileñ Ecriyâ

Dil (gönül)de saklı tut, bu dedikodu açığa çıkmasın; Ey Ecri! Düşmanın ayıplamasından sakın, çileni sakla.

3

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

Bezme gelsin var ise o gül için Öâşık-sezâ
Güş-ı cân etsin bu nazm-ı Öârifâne cā-be-cā

Âşıklığa uygun olan var ise o gül için meclise gelsin, yer yer bu ariflere yaraşır şiiri can kulağı ile dinlesin.

Merd-i merdâne-menend gürz-i şi'Öâr ile bugün
Rüstem-i İsfendiyârî kahramân-ı kûl kefâ⁵

Bugün, yiğitliğe yakışan yiğitlerin silahlarının âlâmeti, İsfendiyar'ın Rüstem'ine kahramanlıkta yeter dediler.

Şimdi meydân-ı feşâhâtde benim nükteşinâs
Karşıma gelsin dem-â-dem leşker-i Öâşku's-şalâ

Güzel konuşma meydanında nükteli konuşan benim, aşk için savaşanlar daima karşıma gelsin.

Olsa da Efrâsiyâb-ı kuvvet-i pâzu ile
Gâfil olma Öarsâgâh-ı Öâlem içre Ecriyâ

Ey Ecri! Âemin arsasında kol gücü ile Efrasiyab olsa da gâfil olma.

4

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öiün

Ey cemâlin âyet-i seb'Öal-meşânî⁶ bî-riyâ
Ey nübüvvet menba'Öı hürşid-i müstesnâ-nümâ

Ey yüzün riyasız yedi âyet, ey peygamberlik kaynağının istisna görülen güneşi!

Mihr-i lutfuñ pertev-endâz oldu gitdikce seniñ
Âfitâbım nûr-ı ruhsârîñ kılıp dehre ziyâ

Güneşim, senin yanağının nuru dünyayı aydınlatarak, bağışlama güneşin gittikçe ışıldadı.

2^b

Mâh-ı tab-ı hüsnünü seyrân eden tâ şubhâ dek
Şu'Öle-i hâver şanar envâr-ı vechiñ cā-be-cā

Güzelliğinin ay ışığını sabaha kadar izleyen, yer yer, yüzünün aydınlığını doğunun ışığı sanır.

İki ebru tîr-i hûn-rîziñ kemânkeşdir meded
Nîze-i müjgânîñ etdi şineye kıvı-ı kâzâ

Kan döken ok (gibi) iki kaşın ok çekendir, imdat! Kırpıklarının mızrağı sineyi kaza yayı etti.

İki kırs-ı şîm ü zerdî kim felek âyînesi
Birisî sırr-ı velâyet birisi şemsü'd-đuâ⁷

Feleğin aynası altın ve gümüş iki dairedir, birisi velilik sırrı birisi sabah güneşi(dir).

Meth-i zâtîñ eylemek kişver-be-kişver nûr olur
Mihr-i envâr-ı hidâyetdir sıfât-ı Ecriyâ

Kişiliğinin övgüsünü yapmak ülkeden ülkeye nur olur, ey Ecri! Sıfatın doğruluğun aydınlık güneşidir.

⁵ قل كفا بالله بيني وبينكم شهيدا (Kul kefâ billahi beynî ve beyneküm şehiden): “Allah yeter de” “Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter de.” Ankebut, 29/52 (6-233)

⁶ ولقد اتيناك سبعا من المثان والقران العظيم (Ve leqad âteynâke seb'Öan min'el meşânî ve'l-Şurân'el Öâżîm) : “Andolsun sana (namazın her rekâtında) tekrarlanan yedi ayeti ve şu büyük Kuran'ı verdik.” Hicr, 15/87 (132-204)

⁷ شمس الضحا “Kuşluk vaktinin güneşi Hazret-i Muhammed” (YILMAZ, Mehmet, Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Şem'im-i zülf-i pür-çiniñ hayāt-ı cāvidān efzā
Giyah-ı turre-i sünbül müdür gışū-yı müşğ ammā

*Kıvrım kıvrım zülüflerinin kokusu ebedi hayat verir,
acaba misk kokan saçların lüleleşmiş sünbül bitkisi
midir?*

Şaçıñ her riştesinde bend-i Ŗuşşāk olmasın ne'tsin
Dil-i dīvāneye her mū-yı zincir-i cunūn peydā

*Saçının her ipinde āşıklar bağlanmasında ne etsin,
deli gönle her kıl delilik zincirini hatırlatur.*

Kaşınla kirpigiñ vaşfında cānā hāme-i mu'Öciz
Olur şad-çāk-ı dil her laḥza ḥüsnüñ şerh ede güyā

*Ey can! Kaşınla kirpiğini anarken aciz kalem, sanki
her an güzelliğini şerh edermişçesine gönül yüz
parça olur.*

Bu bağ-ı gülşenārā feyzyāb olmaz mı dil murgu
Kitāb-ı ḥüsnüñ ezkāri eyler bülbülü şeydā

*Bu süslü gülşen bağında gönül kuşu feyz almaz mı?
Güzelliğinin kitabını anmak bülbülü deli eder.*

Kemend-i zülfüne pā-bend olaldan dil rehā bulmaz
Anıñçün maḥzar-ı Mecnūn olupdur Ecır-i ednā

*Zülfünün kemendine bağlandığından bu yana gönül
kurtulamaz, onun için aşağı olan Ecır Mecnun'un
(delilik) övgüsüne düşmüştür.*

Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölün

Bā-i bismillāh envār-ı ḥüdādandır baña
Ŗİlmi el-esmā-i ādem kibriyādandır baña
Mihr-i esrār-ı nübüvvet Muştāfā'dandır baña
Maḥzar-ı nām-ı velāyet ḫul keḫādandır baña
Āyet-i tenzil-i hüccet hel etā⁸dandır bana

*Bismillah'ın bā'sı bana Ḥüdā'nın aydınlığındandır,
Ādem'in isimleri bilmesi bana en ulu olandandır (onun
sayesindedir).
Peygamberlik sırlarının güneşi bana Mustafa'dandır,
Velilik isminin övüncü bana de ki yeter (diyen)dendir.
Kuranın inen ayetleri bana hel atadandır.*

Himmet-i feyz-i beşāret meḫar-i imān-ı dīn
Nüş edip zehrābe-i hicrānını āḫir mübīn
Rūzuna devlet açıldı uçdu ol rūḥ-ı emīn
Hāzihi cennātü Ŗadnin fedḫulūhā ḫālidin⁹
Menzil-i Mahmūd-ı ḥüsn ḫalḫ-ı rızādandır baña

*Son peygamber, ayrılığın zehirli suyunu içerek din ve
iman övgüsünü bolluk, bereket ve yardımla
müjdelemiştir.
Rızıkna saadet erişti, o güvenilir ruh göğe yükseldi, o
adn cennetine artık giriniz.
Şükür güzelliğinin durağı rıza gösteren halktandır bana.*

⁸هل انا علي الانساني جين من الدهر لم يكن شيا مذكورا (Hel etā Ŗale'l insāni ḫiñnün mine'd-dehri lem yekün şeyōen mezkūren) “İnsanın üzerinden henüz kendisinin anılan bir şey olduğu uzun bir süre geçmedi mi?” İnsan, 76/1 (40-193-233-253-260)

⁹هزهي جنات عدن فدخلها خالدين (Hazihi cennātü Ŗadnin fedḫulūhā ḫālidin) “Bunlar adn cennetleridir, ebedi kalmak üzere girin buraya” Yılmaz, a.g.e.

Hilkat-i sırr-ı sıfâtım zâtı bir eşref sa'îd
 Şâbit eyler hüsn-i isbâtımda Kuran-ı me'îd
 Teşne-i âteş-fezâ oldu rızâ şâh-ı şehîd
 Ŗâşık-ı şâdât-ı Ŗaşkıım olmazam hiç nâ-ümîd
 Lutf-ı bahşâ hep Hüseynî kerbelâdandır baña

Yüzümün gizemli yaratılışı şerefli bir el iledir,
 güzelliğimin isbatını yüce Kuran sabit eyler.
 Ateşli susuzluğa şehitlerin şahı rıza gösterdi, aşk
 seyyitlerinin âşkıyım, asla ümitsiz olmam.
 Lutf ederek bağışlamak, bana hep Kerbelânın
 Hüseyin'indendir.

Ber- künûzum kenz-i hafî pâdişâh-ı Ŗâlemim
 Âl-i evlâd-ı resûlüm ins [ü] cinne hâtemim
 Tâc [u] tahtı terk edelden hâlisâne âdemim
 Âdemim kurb-ı hüviyyetde eğerçi hürremim
 Bu kerâmetler ŖAlî Zeyne'l-Abâ'odandır baña

Âlemin padişahı, gizlilik hazinesinde gizlilikler
 üstündeyim, Resulün yüce evlatlarındanım ve insanlar
 ve cinlere mühürüm.
 Taç ve tahtı terk ettiğimden bu yana arınmış bir kişiyim,
 asıl yakınlıkta gülüyorsam kişiyim.
 Bu kerametler bana ŖAlî Zeyne'l-Abâ'dandır.

On sekiz biñ Ŗâlemin serdârıyım ger nâzirim
 Kâdir-i kayyûm-ı Ŗaşkıım güft [ü] gûya kâdirim
 Men Ŗaraf¹⁰ esrârınıñ sâlârıyım hem hâzırım
 Ahsen-i takvîm¹¹ şânımda Mehmed Bakırım
 Hüküm-i kudret ol imâm-ı pişevâdandır baña

Şayet nazar eden isem on sekiz bin âlemin komutanıyım,
 aşkın yüceliğine gücüm yeter, söz söylemekte mahirim.
 “Ben kimim” esrarının başkanıyım, hem hazırım,
 kavimlerin en güzeli şanımda Mehmet Bakırım.
 Kudret'in hükmü o hâkim imamdandır bana.

Ŗilm-i edyân-ı ledünûñ Ŗâşık-ı ser- Ŗaskeri
 Bu tarîkiñ h^(v)âce-i dānâsı Âl-i Haydarı
3^b
 Hem şerîŖat hem tarîkat ma'Ŗrifet rehberleri
 Hem hakîkat Ŗâleminde ca'Ŗferiyim ca'Ŗferi
 Mezhebim pâk-i İlâhî sâbıkâdandır baña

Zamanın dinlerinin ilmi, âşıkların baş askeriyim, Bu
 yolun bilgin hocası yüce Haydar'dır.
 Şeriat, tarikat ve marîfet rehberleri ve hakikat âleminde
 Caferi'yim Caferi.
 Mezhebim İlâhî ve geçmişî temiz olandandır bana.

Vech-i pakimden göründü lem'â-i şemsü'd-đuhâ
 Nûr-ı hurşid-i kamer dehre verir andan žiyâ
 İki destâr-ı felekdir nûr eden tuğra bana
 Nokta-i sırr-ı şerâfet gel inan ey mübtelâ
 Bu sülâle Mûsâ-i Kâzım Rızâ'dandır baña

Temiz yüzümden kuşluk vaktinin güneşi göründü, güneş
 ve ay ışığı ondan ışık verir.
 Bana tuğra eden iki felek perdesidir, şerefli noktaların
 sırrı ey düşkün gel inan. Bu sülâle bana Musa-yı Kazım
 Rıza'dandır.

Ŗaşk şahrâsında püyân şanma gümrâh olmuşam
 Lücce-i derya-yı hikmet bende âgâh olmuşam
 Sâlik-i seyr-i sülûka zikr-i nâ-gâh olmuşam
 Ben Horâsânî vücûdumda yine şâh olmuşam
 Saltanat bâb-ı Ŗalî Mûsâ Rızâdandır baña

Aşk çölünde koşan, yolumu kaybetmişim sanma, hikmet
 denizinin dalgaları bende belirmiştir.
 Tarikat seyrinin yolcusu ansızın anılmışım, ben
 Horosan'lı vücûdumda yine şah olmuşum.
 Yüce kapının yönetimi Musa Rıza'dandır bana.

¹⁰ من عرف نفسه فقد عرف ربه (Men Ŗarefe nefsehü fekad Ŗarefe Rabbehü): “Kendini bilen rabbini bilir.” (43-54-121-171-262), Yılmaz, a.g.e.

¹¹ لقد خلقنا الإنسان في احسن تقويم (Lekad hâlaķne'l-insâne fı ahsen-i takvîm) : “ (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tîñ, 95/4-6)

Seyr-i Fi'llāh naẓar kıl olma öyle ey şaķı
 Güşe-i ƙalbmde buldum sır-rı ğaybı mutlaķı
 Tıynet-i ẓātım̄da taħmıřim hüde'l-lil-muttekı¹²
 Kāni gevher kāni cismimdir taķıyy ü bā-nāķı
 Cāygāhum ol ūeh-i hıķmet-nümādandır baña

*İçinde Allah'ın seyrine bak, ey eşkıya! Kalbimin
 köşesinde mutlak bilinmezlik sırrını buldum.
 Zatımın yaratılışında arınmışlığım inananların yol
 göstericiliği(dir), mayam temizlik ve cismim de
 arınmışlıktır.
 Makamım o hikmet gösteren şahtandır bana.*

Cā-be-cā tıtdı cihānı hep sipāhım leşkeri
 Zülfikārı Őaşķla feth eylemişdim Ħayber'i
 Dü-cihānıñ lüölüi mercānı dürr-i gevheri
 Rehberi rehbeynim olmuşdur Ħasenü'l-Őaskeri
 ŐAsker-i ceyş-i Hüda ol Aşfiyā'dandır baña

*Yer yere cihanı hep askerlerim sardı, aşk zülfikarı ile
 Hayber'i feth etmiştim.
 İki cihanın mercan ve cevher incisi rehberlerimin
 rehberi, güzelliğın askeri olmuştur.
 Hüda'nın ordusunun askeri o yüce âlimlerdendir bana*

Ecriyā faşl-ı faẓiletdir kelāmıñ rāyġān
 Güyiyā dürr-i ŐAden'dir āşikāre vü nihān
 Eyledi izhār-ı himmet Mehdı-i āhir-zamān
 Pāyına yüz sürdüm anıñ ebr-i devri nāgehān
4^a
 Bu maķām-ı mesnedim şahib- livādandır baña

*Ey Ecri! Soyluluk zamanıdır, sözün bedava, sanki açık
 ve gizli Aden incisidir.
 Ahir zamanın mehdisi himmet etti, ansızın onun devrinin
 bulutunun ayağına yüz sürdüm.
 Bu dayandığım makam mülk sahibindendir bana.*

7

MefāŐilün MefāŐilün MefāŐilün MefāŐilün

Meded vāh hasretā vāh fūrķatā eyvāh-ı ġam peydā
 Seni dāmen giriftār eyledi emmāre-i dūnyā
 Tutulduñ bir zen-i mekkārenin sevdāsına cefā
 Melāmet menzilin tutduñ ne çāre eyleyim mahzā
 Özün ķurtar bu alām-ı belādan cā-be-cā ferdā
 Seni rüsvā-yı ālem etmeġe taħrış olur cānā

*Ey hasret ey ayrılık! Eyvah gam peyda (oldu)
 medet! Seni dünyanın emirleri eteğinden bağıladı.
 Bir hileci kadının cefa sevdasına tutuldun,
 kınanmışlık yolunu tuttun ama ne çare eyleyeyim.
 Bugünden sonra yer yer bu bela âlâmetlerinden
 kendini kurtar, ey can (bunlar) seni âleme rezil
 etmeye hırslanır.*

Sezā mı ĥānedān-ı ehl-i beyte nefsiden lezzet
 Dimāġıñ zehr-i mār eyler çekersin ĥayli dem mihnet
 Eġer Lokmān olursa çāre bulmaz arttırır Őillet
 Fenā Leylāsının Mecnūnu olma eyleyip ġayret
 Özün ķurtar bu alām-ı belādan cā-be-cā ferdā
 Seni rüsvā-yı ālem etmeġe taħrış olur cānā

*Ehl-i beytten olanlara nefsin lezzetleri yakışır mı?
 Zihnini yılan zehirler, çokça zaman sıkıntı
 çekersin.
 Şayet çare Lokman olursa hastalığı arttırır, gayret
 edip yokluk Leyla'sının Mecnun'u olma.
 Bugünden sonra yer yer bu bela âlâmetlerinden
 kendini kurtar, ey can! (bunlar) Seni âleme rezil
 etmeye hırslanır.*

¹² هدى للمتقين ذالك الكتاب لا ريبه فيه (Zālike'l-kitābü lā raybe fihi hüde'n-lil-muttekın): "Bu kendisine şüphe olmayan kitaptır, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir. Bakara 1/2

Gönül mülkün harāb-ābād edip āhir fenā bulduñ
Ser-i zülfüne uyduñ Óaşk ile başa bela bulduñ
Yazıklar hāne-i feyz-i Hüdā-yı nā-sezā bulduñ
Bu naqş-ı şüret-i hüsnü şanarsıñ āşınā bulduñ
Özün kırtar bu alām-ı belādan cā-be-cā ferdā
Seni rüsvā-yı ālem etmeğe tahrış olur cānā

*Gönül mülkünü harap edip sonunda yokluğu
buldun, (sevgilinin) başındaki zülfe uyup başa bela
buldun.*

*Yazık olsun! Hüdā'nın bereketli evini uygun
görmedin, bu güzel görünen sureti sanırsın tanıdık
buldun.*

*Bugünden sonra yer yer bu bela ālāmetlerinden
kendini kırtar, ey can! (bunlar) Seni āleme rezil
etmeye hırslanır.*

Eger hüsn-i Zeliha olsa da āhir fenādan geç
Melāmet Mısr'ına Yūsuf iseñ bu mācerādan geç
Fenā dünyayı terk eyle yürü bu māsivādan geç
Muhaşşıl Ecriyā şüretgeh-i naẓm-ı riyadan geç
Özün kırtar bu alām-ı belādan cā-be-cā ferdā
Seni rüsvā-yı ālem etmeğe tahrış olur cānā

*Zeliha'nın güzelliği bile olsa sonunda, kötülükten
geç, kınanmışlık ülkesine Yūsuf isen bu maceradan
geç.*

*Geçici dünyayı terk et, yürü bu dünya
nimetlerinden geç, ey Ecri! Tahsil eden (ol)
ikiyüzlü nazmın görünümünden geç.*

*Bugünden sonra yer yer bu bela ālāmetlerinden
kendini kırtar, ey can! (bunlar) Seni āleme rezil
etmeye hırslanır.*

8

4^b

Mefa'Ölün MeFa'Ölün Mefa'Ölün Mefa'Ölün / Mefa'Ölün Mefa'Ölün

Göreliden hüsn-i pākiñ murg-ı dil ey gonca-i ra'Onā
Erişir göge feryādım
Vişāliñ bağına yol buldum ey vech-i müştēsñā
Anıñcün kalb-i nā-şādım

*Ey taze gonca, gönül kuşu temiz güzelliğini
gördüğünden beri; erişir göge feryadım.
Ey yüzü eşsiz, kavuşma bahçesine yol buldum; onun
için kalbim hüzünlü.*

Rehiñde Óaşk-ı nālāna yok mu rahmıñ ey dilber
Cefālar hadd-i bî-pāyān
Belā küncide pişim hicriñ ile āh vāveylā
Benim ey tıfl-ı bî-dādım

*Ey dilber, yolunda inleyen āşık merhametin yok
mu? Cefalar sonsuz sınırsız.
Bela köşesinde ah eyvah ayrılık acınla en öndeyim;
ey benim adaletsiz küçüğüm.*

Şarāb-ı la'Ol-i şiriniñ seniñ ey tüt-i güftār
Beni mest eyledi āhir
Hemān-dem bî-sütün-ı Óaşk ile şan'at bulup cānā
Ki şan hempā-yı Ferhad'ım

*Ey şakıyan papağan senin tatlı dudağının şarabı;
sonunda beni kendimden geçirdi.
Ey can hemen aşılmaz aşkla sanat bulup; çünkü
Ferhat ile aynıyım san.*

Cemāliñ pertevinden heft kişver ey kamer tal'at
Hemān feyz- āver olmuşdur
Şem'ā-i şu'le-i hürşid hüsnüñden dü-Öālem tā
Hemişe bende irşādım

*Ey ay yüzlü yüzünün ışığından yedi cihan; hemen
feyz almıştır.
Güneşin parıltılı ışıkları ta iki ālemde güzelliğinden
daima; ben de doğru yola giderim.*

Nevālar gösterir bağ-ı gam içre Ecri-i ednā
Dilā irşād-ı üstādım

*Hakir Ecri gam bahçesinde söyler; ey dil hidayete
erdirmede üstadım.*

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Ey Öazizā Mısr-ı kâhırdār mıdır akrân saña
Olamaz himmet saña ol Yūsuf-ı Ken'Öān saña

Ey ey aziz! Kahırlı Mısır (ülke) sana denk midir? O Kenan'ın Yūsuf'u sana yardımcı olamaz.

Āl-i ÖÖsmān devletinde sensin ol ÖĀsaf-naẓır
Kim Süleymān-ı zamān tahşin eder her ān saña

Yüce Osmanlı devletinde o yüce bakan sensin, çünkü zamanın Sülaeyman'ı sana ihsanda bulundur.

Ḳahramān-ı şaffeder-i āl-hünersin cengine
Ger süvārī esb olursañ teng olur meydān saña

Savaşına yüce hünerli saf yıkan kahramansın, eğer atlı süvari olursan meydan sana dar gelir.

Devlet [ü] dīni ferahyāb eylediñ peygamberi
Ẓāhir-i bātin olunca himmet-i Yezdān saña

Sana açık ve gizli olarak Allah'ın yardımı olduğu için devleti, dini ve peygamberi rahatlığa erdirdin.

Bir gāzā-yı ekber etdiñ kim cihānda etmemiş
Rüstem-i İsfendiārān cümlesi meydān saña

Bir ulu savaş ettin ki (kimse) cihanda etmemiş, İsfendiyar'ların Rüstem'i, hepsi sana meydan.

Şānına Gāzi Meḥammed ÖAlī Pāşā dediler
Evliyā vü enbiyā mevūd olan insān saña

Veliler ve Nebiler mevcut olan tüm insanlar senin şanına Gazi Mehmet Ali Paşa dediler.

5^a

Ħarb-i şemşiriñ gören tākat getirmez dünyede
Nice tākat eylesin ol zümre-i düşmān saña

Kılıcının hücumunu gören asla dayanamaz, o düşmanlar topluluğu sana nasıl dayansın?

Ħazret-i şāh-ı ÖAlī budur diye vehhābiyān
Ḳaldırıp barmaḵ getirdi cümlesi imān saña

Yüce şah Ali, budur diyerek Vehhabilere; (şahadet) parmaklarını kaldırarak hepsi sana iman etti.

Ka'Öbe-i bünyād edip tecdid-i İbrāḥīm gibi
Ħalk için Öİsmā'Öil oldu şübhesiz ḳurbān saña

İbrahim'in kabeyi inşa ederek yenilemesi gibi, şüphesiz halk için İsmail sana kurban oldu.

İntikām aldıñ Öaduvvdan müşriki kıldıñ helāk
Hep şenāgū oldular on iki imāmān¹³ saña

Düşmandan öcü aldın, ortak koşanları perişan ettin, on iki imamlar hep duacın oldular.

Böyle düşmān cengile mümkün değildir olmasa
Ħazret-i Bāri te'Öāliden meḡer iḥsān saña

Üstün (ve) yüce Allah'tan şayet sana yardım olmasa idi, düşmanı böyle (etmek) mümkün değildir.

Ħaḳḳ seni ḳılsın seriirinde mu'Öaẓẓam dā'öimā
Ey efendi devletiñ dā'öim ola ḥandān saña

Allah seni her zaman tahtında yüce kılsın, ey Efendi! Devletin sürekli şen olsun.

Bāb-ı lutfuñda şenāgū derd-mend Ecri ḡarīb
Rüz [u] şeb ḥāk-i derinde bende-i fermāñ saña

Dertli garip Ecri, lutfunun kapısında duacıdır, gece gündüz kapının toprağında san fermanlı köledir.

¹³ Metinde “imāmā” şeklinde yazılan bu ifade kafiye örgüsü gereği “imāmān” okundu.

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Cemâl-i dil-rubâ cānā ziya-bahşında dünyā
Kemâl-i cān-fezā ammā şîÖāmında alır eşyā

*Ey can! Gönül kapanın yüzü dünyaya ışıık saçmaktadır,
fakat can verenin mükemmelliği halkın içinde
değişerek suret bulur.*

TulūÖ-ı vechiniñ envār-ı Öāşık eyledi şimdi
Hilāl-i meh-likā peydā kaşın vaşfindadır güyā

*Şimdi, yüzünün doğuşu āşıkları aydınlattı, ay yüzünün
yayı sanki kaşını anlatmaktadır.*

O tıg-ı gāmzeniñ hışmı kelāl etdi beni cānā
Celāl-i cā-be-cā ferdā bizi öldürmede hayfā

*Ey can! O yan bakışının hışmı beni bitirdi, eyvah! Her
yeri kuşatan azameti gittikçe bizi öldürmede.*

Sücüdu her zamān eyler melekler hüsüne dilber
Mişāl-i kaÖbe-i Öulyā saña ey pāk-i müştesnā

*Sevgili, her zaman melekler güzelliğine secde eder, ey
temiz ve seçkin! Yüce kabe sana benzer.*

Müdām-ı arzū eyler cemāl-i dil-rubā Ecrī
Vişāl-i bā-sezā āyā olur mu bendeye cānā

*Ecrī daima sevgilinin yüzünü arzular, ey can! Acaba
köleye kavuşmak yaraşır mı?*

FaÖilatün FaÖilatün FaÖilün

Etmediñ bende-i ber-üftādeden
Sen de kamu lutf-ı hidāyet şehā

Ey şah! Bu köleyi lutfedip düşkünlükten kurtarmadın.

Hicr-i melāmetle geçer rūzumuz
Ey şeh-i Öallām-ı şafāhat şehā

*Ey şah! Ey büyük bilginlerin şahı! Günümüz,
kınanmışlığın acısı ile geçer.*

5^b

Қudret inÖāmıñ umar dil-i gariğ
Yok mıdır Öavn [u] Öināyet şehā

*Ey şah garibin gönlü kudretinin nimetlerini bekler,
yardı yok mu?*

Dide-i dünyā nice her dem-be dem
Hāk-i rehiñ ehl-i muhabbet şehā

*Ey şah! Yolunun toprağı muhabbet sürmesidir.
Herkesin gözü yaşıdır.*

Ben de eşriñ olalı ruz [u] şeb
Neciñ şiven ferāgat şehā

*Ben de gece gündüz esirin ey şah! Kahraman şivenin
feragatin olalım.*

Deyri olduk yine deryūzeveş
Sendedir ol genc-i Öazimet şehā

*Yine dilenci gibi insan olduk, ey şah! O yüce hazine
sendedir.*

Ecrī-i dil-hasteye ey lutf-bahş
Eyle Öitā feyz-i belāgat şehā

*Ey lutfeden, hasta gönüllü Ecri'ye ey şah! Kusursuz
konuşma bereketi ver.*

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Hidāyet menba'ı nūr-ı zamīri baña kāmīlhā
Bulunmaz biñ de bir ta'āḳḳul olan insān-ı
Ōaḳīlhā

*Doğru yol gönül aydınlığının kaynağı bana kâmiller
(bilgililer)(dir), bin de bir akıllanmış, akıllı insan
bulunmaz.*

Bu mekri hîleden ey vā'îz-i nā-puhte geçmezsīñ
Alır imānını ġārāt edip bugün Ōazāzilhā

*Ey pişmemiş vaiz! Bu hile, düzenden geçmezsın, bugün
şeytanlar, uğraşıp canımı alır.*

Şerī'Ōi Ōaşka ey Ōāşık-süvār ol bir ḳadem evvel
Cihetden fārīg ol zirā uzaḳdır o merāḥīlhā

*Ey āşk savaşçısı! Bir an önce aşk kanunlarına uy,
tarafıtan sakın; çünkü o yollar uzaktır.*

Sevād-ı Ōużma ve'l-Leyli ¹⁴hattıñ üstüvāsında
Nice Mecnūn olmuş zülf-i zinciriñ selāsilhā

*Gece (Leyla'nunki) gibi eşsiz karanlık ayva tüylerinin
ortasında, zincir gibi zülfünün kıvrımlarında ne kadar
deli (Mecnun) olan vardır.*

Żamīr-i fitratım tathīr-i ḳudret eylemiş envār
Anıñçün Ecriyā her dem niżām-ı nażma ḳābilhā

*Yaratılışımın mayası, Kudret'in temizliği ile
aydınlanmıştır. Ey Ecri! Onun için her zaman şiirde
düzen kabiliyetlilerin (ışidir).*

Fā'Ōilātün Fā'Ōilātün Fā'Ōilātün Fā'Ōilün

Aldı idrāḳım hüveydā Fā-i tā-i mīm-i hā
Ben aña Mecnūn ol Leylā Fā-i tā-i mīm-i hā

*Fatıma açıkça düşüncemi aldı, ben ona Mecnun o
Leyla, Fatıma.*

Dāl lām bāy-ı şīn tā yā taḥallūs şānına
Ĥaḳḳ edip naşīb müsem mā Fā-i tā-i mīm-i hā

*Şanına dāl-lām-bā-şīn-tā-yā kurtuluştur, Hakk nasip
ederek Fatıma (olarak) adlandırılmış.*

Ōyle bir nāzik beden şimşād-ı ḳadd reftār eder
Gūyiyā serv-i semensā Fā-i tā-i mīm-i hā

*Ōyle bir nazik beden (ki) şimşir boyu yürür, sanki
Fatıma hoş kokulu bir servi (dir).*

Ben nice Yūsuf gibi Ōaşḳında anıñ yanmayım
Bī-bedel ḥüsni Zeliḥā Fā-i tā-i mīm-i hā

*Ben onun aşkında nasıl Yūsuf gibi yanmayayım,
Fatıma(nın yanında) Zeliḥā'nın güzelliği bedelsizdir.*

6^a

Ecriyā Ōarz-ı niyāz et pūse-i la'Ōlin dile
Raḥm eder ol dilber ammā Fā-i tā-i mīm-i hā

*Ey Ecri! Derdini aç, (sevgilinin) dudağını öpmeyi dile,
o sevgili acır ama Fatıma.*

¹⁴ والضحا والليل اذا سجي (Ve'd-ḏuḥā ve'l-leylī izā secā) : “Geceye andolsun” Duha, 93/1-5 (35-138-221-214)

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün / Mefā'ölün Mefā'ölün

Gözün aç zāhidā bir kez vücūdun nüṣḥa-i kübrā
Tefekkür eyle ey insān
Cemāliñ ṣafhasında sujud-ı harfiñ mükemmelhā
Yazıdır Ḥāzret-i sultān

*Ey zahid! Gözünü aç bir kez, vücudun büyük bir evrak,
ey insan düşün.
Yüzünün bölümlerinde harfinin işlemleri mükemmel,
yüce Sultan yazmıştır.*

Ezelden nüş eden pîr-i muğāniñ cām-ı la'olinden
Ki ya'Öni mest-i lā-ya'olkul
Eylemez ḥaṣre dek ey sāki¹⁵-i gül-çehre bî-pervā
Olur kim vālū vū ḥayrān

*Ezelden meyhanecinin yakut kadehinden içen, ki yani
aklını yitirmiş kendinden geçmişler.
Ey gül yüzlü saki! Haṣre dek korkusuz olur, çünkü
yüce ve hayran olur.*

Tavāf etmek dilerseñ gel ma'ārif remzini añla
Muḥammed Muṣtafā Ḥaqqı
Harāb-ābād dil-i dürrler gönülde ka'obe-i ōulyā
Ḥaqqat böyledir ey cān

*Erişmek istersen gel bilgilerin işaretlerini anla,
Muhammet Mustafa hakkı.
Harap olmuş inci gönüller, gönülde yüce kabe; ey
can! gerçek böyledir.*

Elif lāmın rumūzun güş eden ōālemdē ey cānım
Bulupdur vaṣl-ı dîdārı
Gezip bu mülk-i şehri buldular gencine-i aḥfā
Temāṣā ḥadd-i bî-pāyān

*Elif lāmın işaretlerini dünyada duyan, ey canım! yüce
(Allaha) kavuşma bulur.
Bu şehrin mülklerini gezerek gizli hazineyi buldular,
seyretmek sonsuz sınırsız.*

Zemîn-i āsimān esrārın Ecrî söyledi dilden
Ki ya'Öni ḥayme-i tenden
Baña gösterdi lutfuñdan bugün ol vech-i müsteṣnā
Göründi menzîl-i cānān

*Gök ve yerin sırrını Ecrî gönülden söyledi, ki yani ten
örtüsünden.
Bugün o eşsiz yüzlü bana ihsan etti, sevgilinin durağı
göründü.*

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

Merḥabā ey dilber ey ehlen ve sehlen merḥabā
Merḥabā olsun saña ehlen ve sehlen merḥabā

*Ey sevgili Ey! Merhaba! Hoş geldiniz merhaba! Sana
merhaba olsun, hoş geldiniz merhaba!*

Sen şehiñ ḥüsnünü görünce zülfüne oldum girift
ŌAşka dā'īm mübtelā ehlen ve sehlen merḥabā

*Sen şahın güzelliğini görünce zülfüne bağlandım,
daima aşkına vurgun, hoş geldiniz merhaba!*

6^b

Bir kâdem rencide kıldıñ dîdeler rüşen şehā
Feyz-i Ḥaqq'ın cā-be-cā ehlen ve sehlen merḥabā

*Ey şah! Bir adım incindin gözler aydın, yerden yere
Hakkın bereketi, hoş geldiniz merhaba!*

Ḥāne-i dil pür-ziyā oldu feraḥyāb Ecriyā
Geldi çün ol meh-liḳā ehlen ve sehlen merḥabā

*Ey Ecrî! Gönül evi ışıklarla açıldı, çünkü o ay yüzlü
geldi, hoş geldiniz merhaba!*

¹⁵ "س" ile yazılan bu sözcük metinde "ص" ile yazılmıştır.

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Ey cemâl-i pertev-i hürşid-i hâver merhabâ
Ey cemâl-i şu'Öle-i mâh-ı münevver merhabâ
Bâb-ı hüsnüñ enver-i peyker-nişin olmuşdurur¹⁶
Külle-püş altında pinhân müşg-i Ŗanber
merhabâ

*Ey doğunun güneşinin ışıldayan yüzü, ey aydınlık ayın
parlak yüzü merhaba!
Güzelliğinin kapısı yüzünün aydınlığı altındadır,
kâküllerinin altında anber kokusu gizlidir, merhaba!*

Ėâmetiñ vaşfında lâm oldu meyân-ı yasemen
Ėılca kıldı çıkmaya tâ kim bedenden cân [u] ten
Şubh olunca çâk-ı yek büy eder bağda çemen
Ey sıyân-ı rişte-i cân-ı şanavber merhabâ

*Boyunu anarken yaseminin beli lam oldu, can ve ten
bedenden çıkmaya kıl gibi çabaladı.
Sabah olunca bağda çimen bir parça koku yayar, ey
sevgilinin hoş kokulu can bağının koruyucusu
merhaba!*

Tır-i müjgânîñ ile ol yâ-yı ebrûlar için
Gerden-i billürveş ol cism-i bî-mûlar için
Kâkül-i hüş-bûlarıñla hâl-i Hindûlar için
Tâ ceş iklimine Ŗazm etdi çâker merhabâ

*Kirpiğinin okları ile o kaşlarının yayı için, billur gibi
boyunlar o tüysüz cisim için.
Hoş kokulu kâküllerin ile Hindli benlerin için, çâker tâ
mavi boncuk iklimine (erişmeye) çalıştı.*

Müşhaf-ı hüsnüñ olupdur âyet-i nûr-ı Ŗažım
Güfte-i Ecrî ser-â-ser mesned-i dürr-i yetim
Şânına gelmiş tağallûş müstağim hâlk-ı hâlîm
Ol sebebdan âşinâ oldu bu kemter merhabâ

*Güzelliğinin kitabı yüce nur ayetidir, Ecrî'nin sözleri
baştanbaşa peygamber kaynaklıdır.
Yumuşak huylu halkın doğru yolu bulmasıyla şânına
kurtuluş gelmiştir, o sebeple bu kul tanındı, merhaba!*

Ėarfü'l-Bâ

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fe'ûlün

Dilber dile dil dilber-i ra'Ŗnâya münâsib
Bûlbûl güle gül bûlbûl-i şeydâya münâsib

*Sevgili gönle, gönül hoş sevgiliye yaraşır; bûlbûl güle,
gül deli bûlbûle yaraşır.*

Ol kâkül-i cânâne ki hüş-bû ile memlû
Ol müşg-i hüsn Ŗanbersârâya münâsib

*Hoş koku ile dolu sevgilinin o kâkülü o anber saçan
güzel miske yaraşır.*

Bu Mısr-ı dile Yûsuf-ı pür mu'Ŗciz-i Ŗaşkıñ
Ževğ eylemeğe kaçır-ı Züleyhâ'ya münâsib

*Aşkıñın mucizelerle dolu Yûsuf'u bu gönül ülkesinde
Zeliha'nın sarayında eğlenmeye yaraşır.*

Hep ehl-i başîret dediler şüh-ı levendim
Ėaddin seniñ ol serv-i semensâya münâsib

*Edalı askerim, iman ehli hep senin boyunu hoş kokan
serviye yaraşır dediler.*

Dil murğ u vişâl olmak için bağda Ecrî
Gonce dile dil gonce-i hâmrâya münâsib

*Gönül kuş u yüce bahçede kavuşmak için, gonca gönle;
gönül kıpkırmızı goncaya yaraşır.*

¹⁶ Kafîye örgüsüne aykırılık teşkil etmektedir.

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Burc-ı hâverden doğupdur bir şeh-i Öâlî-cenâb
Heft iklîmi ziyâ kıldı mişâl-i âfitâb

Doğunun tepelerinden bir ulu şah doğmuştur, yedi iklimi güneş gibi aydınlattı.

Pertev-endaz-ı hâkîkatdır cemâl-i dil-rubâ
Rüşen eyler žulmet-i řalı şüÖâ-i mäh-i tâb

Sevgilinin yüzü gerçeğin ışık saçmasıdır, ay ışığının parıltıları, kalbin karanlığını aydınlatır.

Mâhaşal maşsûda erdi şâkı-i zerrîn-ķadeh
Bâd-bân açdı yine bezm içre geşte-i şarâb

Altından kadehin sunucusu amacının gerçekleşmesine erişti, meclis içinde dönen şarap yelken açtı.

Ne felek bir tâz fulâd etdi hâkîkatdır vişâl
Çetr-i evvân-ı muhabbet şubbe-i zerrîn kıbâb

Ne talih, bir koşan çelik yarattı, kavuşmak gerçektir; muhabbet köşkünün gölgesi altından kubbelerin kubbesidir.

Şahramânî yazdım Öayyâr-ı muzgerden keşân
Başa mı çıkar bizimle olsa da Efrâsiyâb

Eza çektirenin hilelerini kahraman olarak yazdım, Efrasiyap bile olsa bizimle başa çıkamaz.

Ecri'yim kenz-i hâkîkatden okurum bir kitâb
Olmuşam hâfîž Beyânî kâmbîn kâmyâb

Ecri'yim gerçeklerin hazinesinden bir kitap okurum, amacına ulaştıran, amacına ulaşmış Hafız Beyani olmuşum.

Mefa'Öilün MeFa'Öilün MeFa'Öilün MeFa'Öilün

Nice âdem eder dil murğ-ı cānâ âşiyân gâöib
Bu bâğ-ı bî-vefâ dünyâda oldu gülistân gâöib

Ey sevgilinin gönül kuşu! Nice insan yuvasını yitirir, bu vefasız bahçe (olan) dünyada gül bahçesi kayboldu (bilinemedi).

Hayâl-i dil-rubâ âyîne-i hüsnünde seyr etdim
Olupdur cism-i nâcizimde ol ruh-ı revân gâöib

Sevgilinin hayalini, güzelliğinin aynasında izledim; o hareketli ruh, kıymetsiz bedenimde kaybolmuştur.

Gönül bir şemÖ-i ruhsâr-ı dilârâ gördü cān atdı
Cemâl-i yâre pervâne dilim kılmakda cān gâöib

Gönül, gönlü süsleyen yanağın aydınlığını gördü, sevgilinin yüzüne heves etti; gönlüm kelebek (gibi) canını kaybetmektedir.

Bu deryâ-yı felâketden erilmaz hâsılı vaşla
Ümîd-i geşte-i şad-pâre oldu bâdbân gâöib

Bu felaket denizinden kavuşma amacına ulaşılmaz, yüz parça (halinde) ümitle dolaşan yelken kayboldu.

Nice cüyân¹⁷ olur eşk-i muhabbet göz bulağından
Bu çarh-ı âşiyâbî devreder mi nâverân gâöib

Muhabbet gözyaşı göz ırmağında neyi arar, bu degirmen misali felek, imkânı var mı değişmesi bilinmez.

Dilim sarâhi sarâh olmaz oldu hayli müttedîr
O tîr-endâz ile kaşı kemân u bî âmân gâöib

Arunmuş gönlüm çok zamandır temiz değil, o ok atan, kaşı keman ve amansız (sevgili) yok.

Gülsitân-ı cihânî sorma ey dil nażm-ı Ecri'öden
Hezâr ü nâle vü efğân edecek bülbülân gâöib

Ey gönül! Cihanın gül bahçelerini Ecri'nin şiirinden sorma, çokça inleme ve feryat edecek bülbüller kaybolmuştur.

¹⁷ Metinde “cüyân” şeklindedir.

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Ey meh-i envār-ı hüsniñ şu'Öledārı āfitāb
Pertev-i hürşid-i Öālemdir cemāliñ mäh-i tāb

Ey güzelliğin parlayan ayının meşalecisi güneş, ay ışığı! Yüzün dünyanın güneş ışığıdır.

7^b

Gör bu naẓmımdan kaçır sāmî Nerîmân-ı zamân
Farh-ı sarāylar cihādımdan şehā Efrāsiyab

Zamanın kahraman yüceleri gör (ki) bu şiirimden kaçır, Ey şah! Efrasiyap cihadımdan sarayını bırakır.

Āteş-i aşkım şerîri yandırır seyyāreyi
Lāciverdi rengi bağlar düd-ı āhımdan şehāb

Aşk ateşimin kıvılcıkları yıldızları yakar, ahımın dumanından göğü bulutlar sarar.

Nāverān-ı çeşm-i hünriyimle devr eyler felek
Asiyābāsā döner şubh [u] mesā ol ne kıbāb

Felek, kanayan gözümün döngüsüyle döner, sabah akşam değirmen gibi o kubbeler döner.

ÖĀşıkım ÖĀşık ki Ecri vech-i pāk-i dilberin
Fal'Öat-ı mihr-i hidāyetdir baña Öālî-cenāb

Aşıkım, aşık çünkü Ecri, gönül alanın temiz yüzü bana yüce doğruluk yolunun aydınlık yüzüdür.

Mef'Öülü Mef'Öülü Mef'Öülü fe'Öülün

Eyler dil [ü] cān vuşlat dîdārını matlûb
Görmedi gözüm sen gibi bir hüsni ile mergûb

Gönül ve ruh kavuşma yüzünü ister, senin gibi bir güzellekle övülmüşü yüzüm görmedi.

Bu hādi-i bādādide Leyl-i hırāmım
Çok Kaysı ser-i zülfün ucunda ola maşlûb

Bu adaletle dolu hidayet yolunda edalı Leyla'm! Çok Kays, zülfünün başucunda asılı olur.

Dîdārını Öarz eyledi kim aşl-ı vatandaş
Ol cāh-ı zenehdānıñ olur bendene menşûb

Yüzünü gerçek vatan olarak tanıttı, o çene çukurun kölene ilişkin olur.

Bu tarza gāzel-bahş sezā zātınā Ecri
Kayd ede ma'Öārif anı dîvānıma mektûb

Ecri! Bu tarza gazel başışlamak kişiliğine uygundur, bilginler onu divanıma yazarak kaydedsinler.

Mef'Öülün Mef'Öülün Mef'Öülün Mef'Öülün

Takıldı boynuma ol zülf-i dilberden yaña kullāb
Geceler Öaynıma gelmezdi cānā cā-be-cā ser-hāb

O sevgilinin zülfünden tarafa boynuma çengel takıldı, ey can! Geceler yer yer gözüme uyku gelmezdi.

Dü-çeşm-i hünfeşān eyledi müstāgrıñ Öāğyārı
Boğuldu lücce-i Öaşk içinde ey dil leşker-i murğāb

Kan saçan iki gözü rakibi batırdı, ey gönül! Su kuşlarının askerleri aşkın engin suları içinde boğuldu.

Görünce hüsni pāk-i dil-rubāyı lerzenāk oldum
Anı yād etmeğe titrer gönül emsāle-i şîhāb

Sevgilinin temiz güzelliğini görünce titredim, gönül onu anmaya misk gerdanlığı gibi titrer.

Bu meydān-ı feśāhātde belāğat bahş edip Ecri
Şafā kesb eylesin meclisde dāōim mecmaŖ-ı ahhāb

*Ecri! Bu söz söyleme meydanında konuşmanın
uygunluğunu bağışlayarak, mecliste her zaman
dostlarının hepsinden gönül şenliği aldın.*

23

FāŖilātün FāŖilātün FāŖilātün FāŖilün

Vech-i pākimde hāt-ı min Ŗindehü ümmü'l-kitāb
Kim şıfat-ı ādemīdir bu kitāb-ı müstetāb

*Bütün kitaplardaki yazı temiz yüzümdedir, çünkü bu
güzel kitap insanoğlunun yüzüdür.*

8^a

Ārızım hārfinde çār erkāñı idrāk eyledim
Ŗurb-ı ebrār-ı hüviyyetden bulunca feyzyāb

*Kim olduğuma en doğruca yaklaşıp bereket bulunca,
yanağımın yazısında dört esası algıladım.*

Tā kamer devrinde ahz etdim sevād-ı Ŗużmā
ŞuŖle-i hūrşid ile yek-cism olunca māh-i tāb

*Ta ay döneminde ay ışığı ile güneşin ışıkları bir beden
olunca, büyük karanlık, yemin ettim.*

Halka-i tevḥid-i ezkā eyleyen abdāl-ı Ŗaşk
Bi-müsem mā eylemez esmā-i zülfüñ piç [ü] tāb

*Allah'ın birliğinin devamlılığını anan aşk erenleri,
zülfünün dağınık isimlerini adlandırmaz.*

Süyüd-ı sırr-ı mükemmel ey cemāliñ hattına
Āyet-i sebŖal-meşāñi şābit oldı kāmıyāb

*Ey yüzünün çizgisine sonsuz sırlar işlemiş, yedi kez
tekrar eden ayet (Fatıha suresi) maksadına ulaştı.*

Pest heşt-nokta-i esrārı buldu bir elif
Ey kıyāmet kāmetiñ tūbā-i istiğnā meŖāb

*Yeter! Sekiz noktanın sırrını bir elif buldu; ey yüce
boyun! Baş çeken tuba ağacının sığınağıdır.*

Ĥatt-ı ḥüsñüñ ḥatt-ı çeşmiñ ḥatt-ı zülfüñ Ecriyā
İki kaşın kabe kavseyn¹⁸ üzre gösterdi Ĥattāb

*Ey Ecri! Güzellüğünün, gözünün ve saçlarının işlemesi,
Hattab, iki kaşını, iki yay aralığından daha az kaldı.*

¹⁸ فکان قاب قوسین او ادنا (Fekāne kabe kavseyn ev ednā) “İki yay aralığı kadar yahut daha az (kaldı).”
(23) Yılmaz a.g.e.

Fa'Öilātün Fa'Öilātün Fa'Öilātün Fa'Öilün

Kenz-i feyzü'llāh olan ğamdan selāmet buldu hep
 Kırb-ı esrār-ı ilāhiden hidāyet buldu hep
 Menba'Ö-ı eşyāyla Öavn-ı Öināyet buldu hep
 ÖĀşık-ı şādık olan mevzūn tabi'Öat buldu hep
 Mā-taḳaddüm ber ü seri muḥabbet buldu hep

Allah'ın feyzinin hazinesi olan hep kederden kurtuldu,
 İlahi sırlara yaklaşan hep doğruluk yolunu buldu.
 Eşyanın kaynağı ile hep yardım buldu, doğru âşık olan
 hep tutarlı huy buldu.
 Öne geçerek baş tarafta hep sohbet buldu.

Ehl-i Öirfān içre Öārifler zelālet istemez
 Hālet-i vecd-i hüviyyetden şikāyet istemez
 Aldanıp Öunvān-ı fāniye nedāmet istemez
 Eyleyenler terk-i serşāri şetāret istemez
 Şuretā ğamġın olan genc-i vilāyet istemez

İrfan sahipleri içinde bilginler alçaklık istemez,
 kimliğinin istekli hālinden yakınma istemez.
 Geçici unvanlara aldanarak pişmanlık istemez, çok
 konuşmayı terk edenler hafiflik istemez.
 Ey görünen! Kederli olan ülkenin hazinelerini istemez.

Kendüyi eyler ta'Öakḳul tıfl-ı cāniñ dilberi
 Hüsni ile tābān olan oldur cihāniñ enveri
 Ehl-i tevḥīdān içinde biz ol ancak kemteri
 Sālik-i sālār-ı Öazm ehl olanlar ekşeri
 Cezbe-i Öaşḳ-ı ḥāḳāyıkla ḥāḳıḳat buldu hep

Canın sevgili çocuğu, kendini akıllandırır, güzellikle
 aydınlanır, cihanın ışığı odur.
 Birliğe inananlar içinde çoğunlukla çabalayan ululuk
 yolcularıdır, biz ancak en aciziyiz.
 Gerçeklerin aşkına dalmışlıkla hep gerçeği buldu.

8^b

Geşte-i Nūh'a süvār olduñ ise ey Öārifün
 Hāsıl-ı yāri necātı Öākıbet bulduñ füzün
 Bād-bān-ı himmetiñ Öālemdə vāriken bugün
 Fūrḳat ebḥārında ġargāb olmasın Ecri fūnūn
 Ol re'öjs-i pır-i ḥikmetle selāmet buldu hep

Ey ārifler! Nuh'un gemisine ulaştın ise sevgiliden
 ortaya çıkacak kurtuluşu sonunda çokça buldunuz.
 Dünyada yardımının yelkeni bugün varken Ecri, ayrılık
 denizlerinde fenler batmasın.
 O hikmet ulusu önder ile hep kurtuluş buldu.

Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilün

Çekdiğim şubḥ [u] mesā endüh-ı fūrḳat mı Öaceb
 Kıldığım zār-ı fezā-genc-i felāket mi Öaceb

Sabah akşam çektiğim acaba ayrılık acısı mı? Çokça
 inlediğim acaba felaket hazinesi mi?

Şinemi şad-çāk ğamzeñ mi eder ḥikmet nedir
 Her şikāfindan çıkan mihr-i muḥabbet mi Öaceb

Göğsümü yüz parça yan bakışın mıdır eden, sebep
 nedir? Acaba her yırtığından çıkan muhabbet güneşi
 midir?

Zeng-i mir'Öāt-ı dile böyle küsūhā pür-ġubār
 Hāk-ı pāyın mı şehā ḳahr-ı küdüret mi Öaceb

Gönül aynasının pası böyle çokça tozlanmış, ey şah!
 Acaba ayağının toprağı mı, kederlerin kahrı mı?

La'Öl-i gül-günüñ naşib olmaz mı ey šāḳi baña
 Ḳatre-i ab-ı ḥayātın feyz-i ḳısmet mi Öaceb

Ey saki! Gül renkli yanağın bana kısmet olmaz mı,
 acaba ebedilik veren suyunun damlası kısmet
 bolluğundan mı (erişir)?

Genc-i āşüb ki belā mı bilmezem Ecri meġer
 Muḥtemel cūd-ı dilārā yoksa ḥikmet mi Öaceb

Ecri, öyle ki karmaşa hazinesi bela mı bilmiyorum;
 galiba, sevgilinin cömertliği ya da acaba hikmet mi?

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Gamzeñ inşâf eylemez hiç çeşm-i pür-hünüm görüp
Merhamet kılmaz o şah hâl-i perişânım görüp

Yan bakışın kan dolu gözlerimi görerek hiç insaf etmez; o şah dağılmış durumumu görerek merhamet etmez.

Kara giydi zülf-i pür-çiniñ gibi ey dil-rubâ
Cümle mevcûdât-ı Ôâlem kalb-i mahzûnum görüp

Ey sevgili! Dünyada var olan her şey kederli kalbimi görerek, kıvrımlarla dolu saçın gibi kara giydi.

Kâkülün sevdâsına vâdileri düşdü hemân
Şimdi ey Leylâ-hırâm rahm eyle Mecnûnum görüp

Kâkülünün sevdasına hemen vadilere düştü, ey edalı Leyla! Mecnun'umu görerek şimdi acı.

Tîğ-ı hünhâr-ı dilârâdan kaçır mı Ecriyâ
Ôâşık olur görse dilberi de memnûnum görüp

Ey Ecri! Sevgilinin kan içici kılıcından kaçır mı? Sevgili de memnunluğumu görse âşık olur.

Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilün

Olmayınca tâ ezel bir şahs-ı tathîr-i kulüb
Hüsni dil-dâre muhakkağ olamaz asla kurûb

Tâ ezelden kalpleri temizleyen bir kişi olmayınca, şüphesiz sevgilinin güzelliği asla yakın olmaz.

Fal'ât-ı yâre teveccüh eyledim gönülde gör
Eyledi nûr-ı tecellî şubha dek şah-ı gurûb

Sevgilinin yüzüne yöneldim, gönülde gör; sabaha dek gaybın şahı ortaya çıkmanın aydınlığını yaydı.

9^a

Enver-i şems-i nübüvvet pâdişâh-ı Ôâlemîñ
Zer gibi tâ zem ola ol dilberâ ile cülûb

Âlemlerin padişahı peygamberlik güneşinin ışığı, o sevgili ile bir olarak altın gibi artsın.

Kimyâ-yı himmetin bul mürşid-i kâmilleriñ
Tahtagâh-ı hükm için böyle hemân oldu füsûb

Kusursuz insanlara yol gösterici olan yardım kaynağını bul, taht için hemen böyle çekişme oldu.

Mest-i ser-gerdâni Ôaşk olmuş bugün Ecri meğır
La'ôl-i dilberden bir iki bâdeyi kılmış şürûb

Ecri! Dönen başının kendinden geçmişiği meğır bugün aşk olmuş, sevgilinin dudağında bir iki şarabı içmiş.

Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilün

Tıfl-ı hallâk-ı cihândır baña tenvir-i kulüb
Beyt-i ma'ômûr-ı melâôik oldu taşvîr-i kulüb

Kalplerin aydınlığı bana cihanın yaratıcısının çocuğudur, kalplerin resmi meleklerin şen evi oldu.

Noğta-i zât-ı sevâdi Ôažam oldu âşikar
Çâr-ı rûkn-i ka'ôbe-i esrâr-ı tezkîr-i kulüb

Sahip olduğu büyük kara nokta kalplerin zikrettiği esrar kabenin dört bir yanı açığa çıktı.

Şâf kıl âyine-i zâtıñ küdüretten yine
Tâ saña yüz göstere kalbînde tathîr-i kulüb

Yine kederlerden kişilik aynanı temizle ki sana kalbinde kalplerin temizliği yüz göstertsin.

Cāmi'Ö-i hüsnuñde vā'Öi'z eylenir bî-hüde hep
Zāhid-i sālūs bilmez Öilm-i tefsîr-i kılüb

Vaiz, güzelliğinin camiinde her zaman boşa zaman geçirir, kalplerin yorumlanması ilmini ikiyüzlü kaba sofu bilmez.

Naẓm-ı dil-suzûn bugün kişver-be-kişver Ecriyâ
Cezbe-i Ŗaşk ile kıldı şimdi teshîr-i kılüb

Ey Ecri! Gönül tutuşturan şiirin bugün ülkeden ülkeye aşk cezbesi ile şimdi kalplere tesir

29

Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilün

Bād-bān açdı yine zevrağ-ı şahbā-i me'Öāb
ÖÖmrünü verdi havāya ne Öaceb anda hıbbāb
Gūyiyā doldu sürāhî dehen açıp bî-nāb
Geceler girmez olup çeşmime teşviş ile hāb
Nîm-i şeb [ü] rûzu dilimden kılıben meyli şarāb

*Sığınılan meclisin kayığı yine yelken açtı, ömrünü boşa geçirdi, onda sevgi ne arar.
Sanki sürahi ağzını açarak kirlilikle doldu, gözüme karışıklıktan gece uyku girmez olur.
Gündüz ve gece yarısı şaraba yönelmeyi gönlümden geçirerek.*

Aldı etrāfımı endüh-ı belā-i pür-gam
Edeyazdı dil-i nālānımı şahra-i Öadem
Cem-i Cemşid ile hempā olıben etmeğē dem
Der-i meyhāneye geldim ki kılam def'Ö-i elem
Gördüm anda oturur encümen-ārā ahhāb

*Gam dolu belânın endişesi etrafımı, yokluk çölü inleyen gönlümü sardı.
Sultan Cemşid ile arkadaş olup çekmeye meyhane kapısına geldim ki kederi kovayım.
Yıldızlar arasında dostların oturduğunu gördüm.*

9^b

Bezm-i ārāyişi rûşen edip erbāb-ı tarab
Şeb-i yeldāya düşürdü bezm-i meh-tab-ı tarab
Eşk-i gül-gün mu ol sāki-i hūbāb-ı tarab
Mey-i cāmı anda müheyyā olup esbāb-ı tarab
Mutribā çeng-i def sâz ile kânûn rebāb

*Eğlence ehli, süslenmiş meclisi aydınlatarak eğlencenin ay ışığı meclisini uzun geceye kavuşturdu.
Orda eğlencenin sebebi olarak hazırlanan kadehin şarabı o eğlencenin sevgili içki sunan güzeli(nin) gül renkli gözyaşları mı?
Ey çalgıcı! Çeng, def, saz ile kanun, rebap*

Nağamāt eyledi dil bülbülü şehnāz etdim
Gül-i hūş-bū-yı çemen seyrine serpāz etdim
Hele bu matla'Öi ahhāba dilā nāz etdim
Ŗaşk edip anlara çün kapıdan āvāz etdim
Bize lutfile kılıñ kapıyı pâr ey aşhāb

*Gönül bülbülü, şakıdı güzelce söyledim, çimenin hoş kokan gülünü izlemeye cesurca (atıldım).
Ey gönül! Hele bu matla beytini dostlara niyaz ettim, aşka gelerek onlara çünkü kapıdan yüksek sesle okudum.
Ey sahip olanlar! Bize lutfederek kapıyı aydınlık kalın.*

Küfr-i zülfünde bizi eyledi bend ol tersā
Eyleyip mürdeler ihyā hazret-i Ŗİsā-vālā
Şûret-i lâ-tehe sücüd eyler imiş müsteşna
İstimā'Ö etdim anı bir put-ı pākize likā
Geldi güftāre durup hışmîle etdi cevāb

*Zülfünün küfründe bizi o put bağladı, Hazret-i yüce İsa, ölüleri diriltti.
Mertebe biçilemeyenin suretine seçkin olan secdeler edermiş, bir temiz yüzlü put, onu işittim.
Geldi, konuşmaya başlayarak hışım ile cevap verdi.*

Olayım derd-i gönül vaşlına anıñ nāóil
Olıben Óaşş ile deryüze meşā hāsıl
Dıdeyim ey müpeçe vaşlıñ dilerim ben sāóil
Durma bu kapıda var git yoluna ey gāfil
Bu değil midir ki tā her gelene açıla bāb

Gönül derdi, onun kavuşmasına aşk ile dilenci gibi
elde ederek erişeyim.
Ey meyhaneci çırağı! Ben dilenci gözcüyüm,
kavuşmanı dilerim; ey gafıl! Durma bu kapıda yoluna
var git.
Bu değil midir ki ta her gelene kapı açıla kapı

Qıble-i şavm [u] salāt ola mı lerzānelere¹⁹
CāmiŖ-i feyż-i müyesser değil efsānelere
Ola gör ehl-i tavāzzuŖ nice Ŗirfānelere
Vü ne şavmağdır yaz ola bî-gānelere
Vü ne mesciddür ol mesken-i minber [ü] mihrāb

Oruç ve namazın yolu acizlere mi olur? Efsanelere
bereket camii nasip olmaz.
Abdest ehli nasıl bilginlere yaraşır ola gör ve ne
savmaktır, ehil olmayanlara yaz olur.
Ve o minber ve mihrabın meskeni ne mescittir.

Vāizā zerķ [u] riya eyleme bî-hüde nefes
Rind-i meyhōr-ı sühen diñlemez āgaz-ı çarsü
10^a
Kim alır gūşuna ol tül-ı dırāzı sūz kes
Bu mekān pîr-i muğāndır buna girmez herkes
Bunda düşmüş niceler bî-ser [ü] pā mest-i harāb

Ey Vaiz! İkiyüzlülük ve hileyi boş yere anlatma, şarap
içen ve söz söylemesini bilen rintler, çarşı ağız
dinlemez.
Çünkü o uzun geceyi duyar, sözü bitir; bu yer
meyhanecinindir, buna herkes gir(e)mez.
Burada baştan ayağa harap ve kendinden geçmiş
niceleri düşmüştür.

Düzer inci gibi nā-yāb-ı sühen Ecri-i çāker
Olalı qurb-ı İleyhiye şehā hākister
Eğer isterse uluhiŖyyet-i menzil-i berāt
Bunda sākin olan elbetde gerek terk ede ser

Ey şah! Köle Ecri, İlahi'ye yakınlıkta toprak gibi olalı,
eşsiz sözleri inci gibi dizer.
Şayet kurtuluş durağında yücelik isterse, burada
oturan, elbette başından geçmelidir.

Ĥarf Böyle Emr Eylemiş Üstād-ı Sühen Mîr-i Şe-Bābu't-Te

MefāŖilün MefāŖilün MefāŖilün MefāŖilün

Dilā Ŗirfān olan nażmında kendin eyleye ısbāt²⁰
Özün kırtarsın el-āhir belādan qalmasıñ heyhāt

Ey dil! Bilgin olan kendisini şiirinde göstereceğin,
sonunda belādan kendini kırtarsın, eyvahta
kalmasıñ.

Nedir bu saltanat²¹-efzā fenā mülkünde ey Ŗāşık
Beķābillāh erişir eyle anda Şevket-i Dārāt

Ey āşık! Geçici dünyada bu saltanat kavgası nedir?
Onda Şevket-i Dārāt ol, ebedilik (sana) ulaşır.

Nedir ol sürh-i laŖliñ kevşerimiz mey ey sāķi²²
Bizi mest eyledi bir kıatre ol şehd-i nebāt enbāt

Ey saki! O dudağının kırmızısı nedir? Kevserimiz
şarap(tır), o tatlı bitkinin bir damlası bizi
kendimizden geçirdi.

Nedir bu naķş-ı Ŗünvān-ı sūret-i püt-perest dilber²³
Güneşt-i qalbiñ olmuş gūşe gūşe nāgehān bir-lāt

Putı tapan sevgilinin suretindeki şanlı işleme nedir?
Kalbinin aydınlığı ansızın kōşe bucak putlaşmış.

¹⁹ Metinde "İersane" olarak yazılmıştır.

²⁰ Metinde "س" ile yazılmıştır.

²¹ Metinde "ص" ile yazılmıştır.

²² Vezin kusurludur.

²³ Vezin kusurludur.

Cemālin Muşhaf-ı kübrā rumūzı fahş-ı tathîrden
Yed-i ümmü'l-kitāb-ı vechiñ üzre mübni her āyāt

*Yüzün yüce kitap, işareti temizliğin yansıması;
yüzünde tüm kitapların eli ve bütün ayetler inşa edilmiştir.*

Tasavvuf remzini iktāb-ı Ŗālemden meğer Ecri
Nice ahz eylemiş kalbinde cüzz āyāt ü külliyyāt

*Ecri! Meğer tasavvufun işaretlerini, kâinatın
yazdırıcısından kısım kısım, ayetlerini ve hepsini
kalbine yerleştirmiş.*

31

FeŖilātün FeŖilātün FeŖilātün FeŖilün

Yine tabŖımdan çıkar eşŖār-ı pāk-i muŖcemāt
Kalb-i mahzūnumda tahzîñ oldu cümle mümkünāt

*Hadislerin temiz şiirleri yine aydınlığımdan çıkar,
kederli kalbimde bütün olabilirlikler gizlenildi.*

Cām-ı laŖlin katre-i rahmet gelir ey sākıyā
Zinde eyler mürdeyi ol kāse-i āb-ı hayāt

*Ey saki! Dudağımın kadehi rahmet damlası gibidir, o
ebedilik veren suyun kasesi ölüyü diriltir.*

Öyle bir fettāh-ı Ŗaşk-ı rahmet-i sirru'llāh
Açılır ebvāb-ı faşl-ı naẓmıma her müşkilāt

*Öyle bir Allah'ın sırrı (ve) rahmetinin aşk erıştırıcısı
(ki), şiirimin çeşitli bölümlerinde her sıkıntı çözülür.*

Zevrağ-ı ümmid şaldım hāsıl-ı maẓsūda ben
Şimdi tūfān-ı belādan hāmd ola buldum necāt

*Amaçlananın ortaya çıkması (için) ümit kayığını
saldım, şimdi çok şükür belā selinden kurtuluş
buldum.*

10^b

Kenz-i eşyā-yı haķāyık cism-i maŖmūrumdadır
Ecriyā her vechile sābit-ķademdir pür-şebāt

*Gerçeklerin eşyasının hazinesi, şenlikli
bedenimdedir, ey Ecri! Her yönüyle çabalamak
doğru adımdır.*

32

FaŖilātün FaŖilātün FaŖilātün FaŖilün

Gülsitān-ı behcetārā gonce-i raŖnā gözet
Nağme-i gül-rū bihişt-i bülbul-i şeydā gözet

*Güzelliklerle süslü gül bahçesi içerisinde güzelliğin
goncasını gözle, cennetin gül yanaklı nağmecisi, deli
bülbulü gözle.*

Sāyedār olmuş meğer havās-ı hame Ŗāleme
Var kıyāmet ķāmetiñ şerhinde bir tūbā gözet

*Dünyaya seçkin kalem meğer gölgelik olmuş, ulu
boyunun açıklamasında bir tuba ağacı gözle.*

Zülf-i zencirinde ķayd [ü]bend olursan gam yeme
Saña yüz vermez mi bir gün vech-i müsteşnā gözet

*Zülfünün zincirinde bağı olursan gam yeme, o
sevgiliyi gözle, bir gün sana yüz vermez mi?*

Faẓl-ı esrār-ı Hüdā eyler ķulu kalbinde gör
Meskenet deyrinesinde menzil-i bālā gözet

*Allah'ın gizli ilmi kulun kalbine işler, insanlık
āleminin yaşam durağında yüce menzili gözle.*

Tā geceler şubh olunca bülbulün inlencesi
Verd-i raŖnā hasretinden āh-ı vāveylā gözet

*Tā geceler sabah oluncaya dek bülbulün inlemeleri,
güzel gülün özlemiyle inleme ve yaygara gözle.*

Nefyi işbāt eyleyüp nefyi ile lāy Ecriyā
Geç ikilik perdesinden lafza-i illā gözet

*Ey Ecri! Yokluğu ispat ederek yokluk ile söyle, ikilik
perdesinden geçerek ondan başka söz gözle.*

Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilün

Yine terk eylemişim mülk-i fenâyı ey dost
Yoluna cânı fedâ tâc [u] kabâyı ey dost

*Ey dost! Geçiciliğin malını yine terk etmişim, ey dost!
Taç ve kaftanı, canı terk etmişim.*

Kaşlarıñ yâynı gör şine-i ağıyâra gözet
Şöyle emvâc edegör tîr-i kazâyı ey dost

*Kaşlarının yayını rakibin göğsüne gör, gözle; ey dost!
Kaza oklarını şöyle dalgalandır.*

Görünür gerçi²⁴ mu'Öayyen nitekim hârf'ül-elif
Bulamaz hâzret-i Loğmân bu devâyı ey dost

*Elif harfî gerçi belirli olarak görünür, fakat Ey dost!
Yüce Lokmân bu çareyi bulamaz.*

Şine-i şad-çākıma derdiñ ola dermân şāhım
Değme cân farķ edemez nokta-i bāyı ey dost

*Şahım, yüz parça olmuş göğsüme derdin derman olsun,
ey dost! Her rûh bâ'nın noktasını fark edemez.*

Pâyına leşkeri hârbend edecek terk etdim
Bu garîb Ecîrî gibi vaşla sezâyı ey dost

*Ey dost! Askeri ayağına saldırınca, bu garip Ecîrî gibi
kavuşmanın yarışırlığını terk ettim.*

Mef'Öülü Mef'Öülü Mef'Öülü Fe'Öülün

Żikr eylediğim Öaşķ ile cânāna muhābbet
Yoluna nişār eylediğim cânā muhābbet

*Andığım, aşkla sevgiliye sevgi, yoluna saçtığım, rûha
sevgi(dir).*

11^a

La'Öl-i lebiñ Öarz eyledi dil hālķa-i Öaşķda
Ergürdü şekür sākî-i devrāna muhābbet

*Gönül aşk halkasında yakut dudağını diledi, çok şükür,
sevgi dönen içki sunan güzele erişti.*

Dil murģu fiğān eyler iken kıldı tebessüm
Ben bendesine ğonce-i hāndāna muhābbet

*Gönül kuşu inlerken sevginin gülümseyen goncası
bana gülümsedi.*

Sākî kerem et bādeyi kim rîz-i kadem kıl
Cem'Ö oldu yine hālķa-i meydānamuhābbet

*Saki, bağışla, şarabı ayağıma saç, sevgi, meydanın
halkasında yine toplandı.*

Vā'Öiz ne bilir kuş dil[i] söylerdi Süleymān
Kāfdan Kaf'a hükm eyledi Öirfāna muhābbet

*Vaiz ne bilir (Hz.) Süleyman kuşdili söylerdi, Sevgi
(ile) Kaf'tan Kaf'a bilginlere hükmeyletti.*

Cānāna fedā eylediğim ka'Öbe yolunda
Ecîrî gibi var mı Öacep ķurbāna muhābbet

*Kābe yolunda sevgiliye feda ettiğim, acaba kurban
olmayı seven Ecîrî gibisi var mı?*

²⁴“ كرج “ şeklinde yazılmış olan bu ibare anlam düşünülerek çevriyazıda gerçi olarak ve yine “ بلمز “ ibaresi de vezin ve anlam gereği bulmaz değil “bulamaz” olarak okunup çevriyazıda da öyle gösterilmiştir.

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Zülfün şanemâ leyle-i esrâr-ı muhabbet
Sevdâ getirir başıma ol târ-ı muhabbet

Ey put(gibi sevgili)! Zülfün sevginin gizli gecesi, o sevgi sazı başıma sevda (karalık) getirir.

Eksikliğini kim bilir ol kaşı hilâlin
Kerem olsa da ol gâmze-i hünhâre muhabbet

Sevgi, o kan içici yan bakışa bağışlayıcı olsa da; o kaşı yayın eksikliğini kim bilir.

Emtâ'ı dili eyle mezât sevğ-ı güzelde
Kızdı yine hengdeki bâzâr-ı muhabbet

Güzellere iletmede gönün mallarını arttır, yine kuvvetlerdeki sevgi pazarlığı kızıştı.

Ĥatt-ı siyehi sünbül [ü] reyhâna muvâfık
Bir Öitr-ı Hoten turre-i tarrâr-ı muhabbet

Siyah çizgisi sünbül ve reyhana eşdeğer, bir Hoten kokusu (ki) sevginin büküm büküm olmuş saçları (gibi).

Zülfün görelî ahd [ü] peyâm eyledi Ecî
Bend olmak için tâ ezel ey yâr-ı muhabbet

Ey sevgili yâr! Ecî zülfünü gördüğü ezelden bu yana bağlanmak için yemin etti.

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilûn

Koymadı bende şehâ çarh-ı sitemkâr Ôâfiyet
Hiç taĥammül vermez oldu çeşm-i hünbâr
Ôâfiyet

Ey şah! Sitem eden felek bende esenlik bırakmadı, kan yüklü göz bende hiç katlanma gücü bırakmadı.

Nükte-i remzimde var Ôanber tenmâ-yı Ôârifün
Feyz bulur güş eyleyen la'ôl-i güher-bâr Ôâfiyet

İşaretimin nüktesinde âriflerin anber kokulu teni vardır, cevher dolu esenlik dudağını duyan feyz alır.

Ûatre-i la'ôlinde mest eyler bizi şâķi elest
Ergürür günden güne Ôuşşâķ-ı ebrâr Ôâfiyet

Ezel meclisinin içki sunan güzeli, dudağının damlasıyla kendinden geçirir, sadık âşıklar günden güne esenliğe erer.

Kenz-i lâyefnâyı izhâr eyledi tekrâr yine
Cism-i Ôâcizimde Ecî buldu esrâr Ôâfiyet

Yok edilemez hazineyi tekrardan açığa çıkardı, Ecî, aciz bedenimde esenlik gizemini buldu.

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Meclisde bugün nażm-ı güher-bâr bula ĥikmet
Ĥikmet bu durur dilde şehâ şî'ôr-i ĥâķķat

Mecliste bugün cevher dolu şiir hikmet bulsun, ey şah! Gönüldeki hikmet bu gerçek şiirdir.

İzhâr edeli nağmeleri bülbül-i şeydâ
Büstân-ı cemâlinde verir güllere fırķat

Deli bülbül şarkıları ortaya çıkaralı; yüzünün gül bahçesinde güllere ayrılık verir.

Ağyârı şaķın bezm-i muhabbetden ırağ it

Sakin! Rakibi muhabbet meclisinden uzak tut. O gönül

Ol k y-ı dil r ya varıp bulmaya f rsat²⁵

Erb b-ı ma  ar fde yerin var mıdır Ec r 
A  c n gözünü olmaya ma  l be-i  aflet

alan sevgilinin yurduna varıp fırsat bulmasın.

Ec r ! Bilginlik ehlinde yerin var mıdır? Can gözünü a 
 aflete yenilme.

38

Mef   l n Mef   l n Mef   l n Mef   l n

Nedir bu ettiğin ey dil fig n-ı n le-i f r at
Meğer b lb l gibi bir  onca-i ra  n ya mı  asret

 z n  urtar bu alım-ı bel dan  alb-i  uvvetle
Hel k eyler v c du n bu diy rda  ahr ile  aryet

Biziz ol ma  har-ı  urb-ı H d vend-i dil-i  eyd 
V c d-ı p kimiz oldu m lemm  p r uluhi yyet

Bu bezm-i dil-g   ada biz daği       lar z Ec r 
S henn rl kde c n  meclis içre eyleriz  ayret

Ey gönül! Bu ettiğin ayrılık iniltilerinin feryadı nedir?
Sanki b lb l gibi bir hoş gonca ya mı hasret(sin).

Kalp gücü ile bu bel   leminde kendini kurtar, bu
diyarda vücudunu kahr ile mücadele dağıtır.

Deli gönülle Efendi'ye yakın olan biziz, temiz
vücudumuz y celiklerle dolarak parıldadı.

Ec r ! Bu gönül a an mecliste biz de       lar z, ey can!
Akıcı s z söylemede meclis içinde çaba sarf ederiz.

39

Mef   l  Mef   l  Mef   l  Fe   l n / Mef   l  Fe   l n

E  ada bizi  udret-i  a   eyleye      
Ey nef s-i mel met
Ey nef s-i mel met nice bir olmaya     
Ger  opsa  iy met

Ger  opsa  iy met g    l erz l-i tab   at
Bu d r-ı dehirde
Bu d r-ı dehirde  eb [u] r z      -ı seyy   
Bulmaz mı sel met

Bulmaz mı sel met meded ey kenz-i hafay 
 U     a bel    
 U     a bel     reh-i ışığında m serr   
Görmez mi     ret

E  ada bizi Allah'ın kudreti ıslah eylesin, ey rezil
nefis!
Ey rezil nefis! Kıyamet bile kopsa  flah olmazsın.

Bu a       dünyada kıyamet bile kopsa g    n huyuları
rezillikler.
Bu a       dünyada sabah akşam gezen      kurtuluş
bulmaz mı?

Ey gizliliklerin hazinesi! Bel  çeken      lara medet
kurtuluş bulmaz mı?
Bel  çeken      lara terk edilmiş a   yolunda, mutluluk
görünmez mi?

12^a

Görmez mi     ret ser-i g yende dem- -dem
Ey dilber-i ra  n 
Ey dilber-i ra  n  g    l     de        
      nla  an    at

Ey güzel sevgili! Zamandan zamana ba ında
söyleyenler sevinç görmez mi?
Ey güzel sevgili! A  nla yetinen (g    l), çok d     n.

²⁵ Metinde bu kelime "فرصن" " eklinde yazılmış olmasına rağmen beyitteki a ık anlam ve vezindeki kusursuzluğa istinaden bu kelime "firsat" olarak okundu.

ÔAşk-ıñla kanâÔat ederiz şubh [u] mesâ biz
 Ecır gibi her dem
 Ecır gibi her dem seni dil eyledi ser-şâh
 Hübâna nihâyet

*Ecır gibi her zaman sabah akşam aşkınla yetiniriz.
 Ey güzeller! Sonunda gönül seni Ecır gibi her zaman
 şahların piri eylerdi.*

Harf'ül-Şa

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

ÔAşk-ı feyz âşârı kıldı baña cânândan mirâş
 Gönlüme nûr-ı ziyâ mihr-i dirahşândan mirâş

*Aşkın bereketi bana eserleri sevgiliden miras kıldı,
 gönlüme aydınlık nuru parıldayan güneşten miras(tır).*

Vech-i pâk-i dil-rubâ hürşid-i Ôâlem tâb olur
 FalÔat-ı hûsnüñ şemâÔ-i mâh-ı tâbândan mirâş

*Sevgilinin temiz yüzü âlemin güneş ışığı olur;
 güzelliğinin yüzü, ay ışığının parıltılarından miras(tır).*

Nehr-i eşk-i Ôâşıkân cüyân olur şanma tehî
 Cüş eder deryâ-yı Ôaşk emvâc-ı tûfândan mirâş

*Âşıkların gözyaşı nehri akar, boş sanma; aşk denizi
 coşar tufanın dalgalarından miras(tır).*

Gün gibi nûr-ı tecellî zümre-i sâliklere
 Dü-cihânıñ serveri ol şâh-ı devrândan mirâş

*Tarikat yolcularına gün gibi tecellinin nuru, o zaman
 şahı iki cihan güneşinden miras(tır).*

Pertev-endâz-ı hâkikat feyz-i esrâr Ecriyâ
 Bizlere ol hel etâ şânende şâyândan mirâş

*Ey Ecır! Gerçeğin ılık yayan gizemli bereketi, bizlere o
 şanı yayılmış "hel eta"dan miras(tır).*

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

ÔÂşıka mihr ü vefâ ol yâr-ı cânândan mirâş
 Bülbüle şurîdelik ol verd-i handândan mirâş

*Âşıka acıma ve sözde durma o sevilen sevgiliden,
 bülbüle perişanlık o gülün gülden miras(tır).*

Kehkeşânda şüÔle-i necm [ü] süreyyâ gösteren
 Tâ geceler şubh olunca mâh-ı tâbândan mirâş

*Saman yolunda Ülker yıldızı ve yıldızların ışıkları,
 geceler sabah oluncaya kadar ay ışığından
 miras(tır).*

Âsitânıñ beklemek üftâdegâna rûz [u] şeb
 Cennet-i kıyuñda her dem hûsn-i Rızvân'dan mirâş

*Sabah akşam kapının eşiğinde beklemek
 düşkünlerine, cennet mekânında her zaman
 cennetin güzel bekçisinden miras(tır).*

Ahker-i külhen gibi yanmakda mâdem Ecriyâ
 Ben dil-i pervâneye ol şemÔ-i tâbândan mirâş

*Ey Ecır! Madem hamam ocağının ateşi gibi
 yanmakta; ben pervane gönle o mum ışığından
 miras(tır).*

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Ey dil ola gör mü'Ötedil et dilbere vâriş
Hürşid-i cemâlinde ki ol envere vâriş

Ey gönül! Olur mu sevgiliye ıhlâlık mirasçı, yüzünün güneşindeki o ışığa mirasçı.

12^b

Ol tîğ-ı müjeñ Ôâşıklara kaçd etmeğe ey yâr
Heb mü-yı meyânında gören hançere vâriş

Ey sevgili! O kirpiğinin oku, hep kıl gibi belinde hançere atılırcasına âşıklara kast eder.

Ĥüsnuñ görmez eller ile pür-şerer eyler
Tâ şubĥa degin kim ola kim şebpere vâriş

Güzelliğini görmez eller ile ateşler içindedir, çünkü sabaha kadar yarasanın mirasçısıdır.

Ecri süheniñ lüölüô-i tâbân ola dâ'îm
Var ise çıkarsın anı ol gevhere vâriş

Ecri, sözün her zaman parıldayan inci olsun, varsa onu, o cevhere mirasçı çıkarsın.

Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn

Beridir gam beyâbanında ol yâre olan vâris
Cihânı nûra garĥ eyler ol dildâre olan vâriş

Keder çölünde o sevgiliye mirasçı olan öte taraftadır, o sevgili'ye mirasçı olan cihânı nurla doldurur.

Rumûz-ı süyûd-ı Ôilm-i ledûniden haber söyler
Okuyup Muşĥaf-ı Ĥüsnuñden esrâra olan vâriş

Güzelliğinin kitabını okuyarak, sırlara erişen; bilinmezlik ilminin sırlı işaretlerinden haber verir.

Îzâfî menziline men Ôaraf remzin bilir añlar
Vücûdunda tûlû' eyler meh-i şâre olan vâriş

Belirsizlik menziline kendini bilmenin işaretlerini bilir, anlar; şehrin ayına mirasçı olanın vücudunda doğar.

Gönül âyinesin jeng-i elemden şâf eder her dem
Temâşâ-yı cemâl-i pâk-i dîdâra olan vâriş

Sevgilinin temiz yüzünü seyreden, her zaman gönül aynasını keder paslarından temizler.

Aña günc-i meşâĥĥat gülsitândır rûz [u] şeb Ecri
Hemân bülbül gibi bağında gül[i]zâr olan vâriş

Ecri! Hemen bülbül gibi, bahçesinde gül yanaklıya mirasçı olanın gece gündüz uğraşı köşesi, ona gül bahçesidir.

Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn Mef'â'îlûn

Sühen ezhâr eder ey dil meğer Ôirfândan bâ'îş
Muĥabbet-gîr olur her rûz [u] şeb yârândan bâ'îş

Ey gönül! Sözü ortaya çıkarır meğer irfandan söz eder, her sabah akşam sevgiliden bahsederek muhabbet tutar.

Ser-i küyında mecrûĥ olduğum lutfuñ diler gönlüm
Tabîbim rahmeti yâd eylemek hicrândan bâ'îş

Mekânının başucunda yaralandığım, gönlüm ihsanını diler; doktorum, rahmeti anmak ayrılık acısından bahsetmektir.

Nice feryâd u efgân eylemez dil bülbülü her dem
Aña cevri eylemekdir gonce-i handândan bâ'îş

Gönül bülbülü her zaman nasıl inlemesin, gülen goncadan bahisle eziyet etmektedir.

Letâfet bahş eder bu meclis-i ârāya Ecrî
Şetâret gösterir cem'îyyet-i dîvândan bâ'îş

Ecrî, bu süslü meclise hoşluk başlıklar; divan topluluğuna bahisle şenlik verir.

Mefâ'ülün Mefâ'ülün Fe'ülün

Gönül bir dilber-i ra'ônāya vāriş
Olaldan ol şeh-i dārāya vāriş

Gönül, o hükümdar şaha mirasçı olduğundan beri; bir güzel sevgiliye mirasçıdır).

Bulupdur genc-i Ölmi bāb-ı Ŗaşķda
Olanlar hatt-ı hūsn-i efzāya vāriş

Güzeller güzelinin yüzündeki çizgilere mirasçı olanlar, ilim hazinesini aşk kapısında bulmuştur.

Yed-i ümmü'l-kitāb hıfz edersen
Olursuñ zūlf-i müşgāsāya vāriş

Fatiha'nın kuvvetini saklarsan misk kokan zülüflere mirasçı olursun.

13^a

Favāf eyler seni eşyā-yı Ŗālem
Özüñ kıl ka'Ŗbe-i Ŗulyāya vāriş

Ālemin eşyası seni tavaf eder, kendini yüce kabeye mirasçı kıl.

Gönül Ecrî gibi terk-i havā ol
Sen olduñ sānŖ-ı Mevlā'ya vāriş

Gönül! Ecrî gibi hevesleri bırak, sen Mevla'nın kudretine mirasçı oldun.

Ĥarf'ül-Cīm

Mef'ölü Mefâ'ölü Mefâ'ölü Fe'ölün

Fānūs-ı diliñ Ŗāleme kıl şuŖle-i imrāc
Ĥandĭli mūnevver edegör tabŖat-ı ser tāc

Gönül fenerini āleme sözünden cayanların aydınlatıcısı kıl, baş tacının ışıklarını yıldızlarla aydınlat.

Ĥūsnūñde nedir ceş ü ceş dedim o yāre
Dedi kim tāvāf eyledi bu ka'Ŗbe-i hāccāc

O sevgiliye güzelliğinde bu kalabalık nedir dedim, bu kabenin hacıları onu tavaf ediyor dedi.

Ŗftādeleri defter [ü] dîvānā kayd et
Ey dilber-i mūmtāze şaķın eyleme iħrāc

Düşünleri defter ve divanına kaydet, ey seçkin sevgili! Sakın dışarda bırakma.

Ol Kevşer-i laŖliñ ne Ŗaceb şehd-i muħābbet
Gūyā ki mūkerrer durur ol şekker-i güllāc

O dudağının kevseri acaba sevgi şerbeti midir? Sanki o güllaç şekeri daima durur.

Ecrî gibi var mı Ŗaceb Ŗaşķda ulu'l Ŗāzm²⁶
Ol şaśr-ı dilārāya ķadar eyleye miŖrāc

Ecrî gibi acaba aşta yükselmiş var mı? O sevgilinin sarayına kadar yükselsin.

²⁶ اولو العظم "O halde habibim sen de peygamberlerden azim ve irade sahiplerinin sabrettikleri gibi sabret, onların azabı için acele etme." Ahkaf 46/35 (1702-47), Yılmaz, a.g.e.

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

ÖĀşık-ı rind-i sühen nādāna etmez imtizāc
Āşinā-yı Öāşık olan bî-gāne etmez imtizāc

Güzel söz söyleyen āşık rintler, bilgizilerle; aşka
tandık olan, yabancılarla geçinemez.

Bir gülü bākî sever murğ-ı dil-i nālānımız
Ol meżāhir gönce-i hāndāna etmez imtizāc

İnleyen gönül kuşumuz bir gülü sonsuz sever, o çiçek
bahçesi gülen gonca ile geçinemez.

Hayli müddet hāk-i pāyın yaşlanır dil ol perî
Eşiğinde bu dil-i nālāna etmez imtizāc

Gönül! O peri, çok zamandır ayağının toprağına
yaslanır; Eşiğinde bu inleyen gönülle geçinemez.

Var iken la'Öl-i şarāb-ı sāki-i bezm-i ezel
Mevc uran o lücce-i Öummāna etmez imtizāc

Ezel meclisinin içki sunan güzelinin dudağının şarabı
var iken, dalgalanan o okyanusların engin sularına
yönelmez.

Ecriyā gāfil mebaş merdüm-ı rind-i sühen
Bu fenā kerhāne-i devrāna etmez imtizāc

Ey Ecri! Gafil olma, bu dönen fani dünyaya sözü rint
insanlar yönelmez.

MefāÖilün MefāÖilün MefāÖilün MefāÖilün

Şehā bu tahtagāh-ı fāni-i hālvet serādan geç
Verā-yı perdeyi çāk eyleyüp Öibret-nümādan geç

Ey şah! Bu zenginlik veren geçici hükümranlıktan,
korkma perdesini yırtarak tuhaflık göstermekten
geç.

Nedir bu şaltanat-efzā nedir bu ceş-i ferdālar
Saña imdād-ı nā-peydā olan şāhib-i livādan geç

Bu saltanat artırma bu yarınki kalabalık nedir?
Sana yardım edemeyen yöneticiden geç.

Ferāmuş eyle ey gör ki mizāca meyleden gönlüm
Žamirinde vefā-nābūd dilkeş [ü] dil-rubādan geç

Huyuna meyleden gönlüm gel gör ki unutasın,
gönlünde vefa olmayan sevgiliden geç.

13^b

Ruh²⁷ıyla zülfünün vāsfında yāriñ güft [ü] gū sığmaz
Dehānı teng-teng şerhinde her şubh [u]mesādangeç

Sevgilinin yanağıyla zülfünün tasvirinde dedikodu
yetişmez, ağzı dar, darlığını açıklamada her sabah
akşamdan geç.

Şeh-i Öāşka ol bu şüretgāh-ı Öālemdir yeter Ecri
Havā-yı sebkatı terk eyle eski mācerādan geç

Ecri yeter! Aşk şahı bu âlemin yansıdığı yerdir,
geçici arzuları bırak eski yaşanmışlıklardan geç.

MefāÖilün MefāÖilün MefāÖilün MefāÖilün

Gönlül şād ol yeter bu kişver-i Öālemde gamdan geç
Firāk-ı derd-i ferdāyı ferāmuş et elemden geç

Gönül! Mutlu ol yeter, bu âlem ülkesinde kederden
geç, yarının derdini ayrılığını unut üzüntüden geç.

Eğer bulmak dilerseñ menzil-i maşsūdı Öālemde
Yahūd terkeyle dünyāyı yahūd mülk-i Öādemden geç

Şayet âlemin maksadı olan yolu bulmak istersen,
ya dünyayı terk et ya da yokluğun mālından geç.

²⁷ Metinde “h” ile yazılmıştır.

Gel ey şüfl bizi ta'Ön eyleme bu mülk-i Óaşk içre
Şaşın Óaşıklar āhından varıp bu hū-sitemden geç

*Ey sufi! Gel aşk mülkünde bizi ayıplama; āşıkların
ahından sakın, gidip bu sitemli anmadan geç.*

Nedir ey bülbül-i şürîde bu feryād u efgānıñ
Yagülşenden yahūd güldenyahūd bāğ-ı iremden geç

*Ey perişan bülbül! Bu feryad ve inlemen nedir? Ya
gül bahçesinden ya da gülden ya da cennet
bağından geç.*

Cihānıñ cūrÓa-i cāmı değıldir bāķi ey Ecři
Leb-i vaşfında şāķiniñ dehān-ı gonce-femden geç

*Ey Ecşi! Dünyanın kadehinin damlası ebedi
değıldir, içki sunan güzelin dudağının tasvirinde
gonca ağızının ağızından geç.*

50

Fa'Öilātün Fa'Öilātün Fa'Öilātün Fa'Öilün

Āķil [ü] dānā olan Mecnūn'a etmez imtizāc
Kākül-i Leylā gibi mağbūna etmez imtizāc

*Akallı ve bilgin olan Mecnun (delilik)'a yönelmez,
Leyla (gece)'nın kākülü (karalığı) gibi aldanmışlığa
yönelmez.*

Dide-i eşkim görüp bādir firāķımdan benim
Kim revān-ı vādiye seyḥūna etmez imtyizāc

*Benim acı ayrılığımda gözyaşımı görerek, vadide akan
Seyhun'a yönelmez.*

Mest olan bezm-i hüviyyetden şarāb-ı Óaşk ile
Fāni-i sākī olan gülgūna etmez imtizāc

*Asıl mecliste aşk şarabı ile kendinden geçen, geçici
içki sunan gül renkliye yönelmez.*

Nażmını gūş eyleyen Óālemde şimdi Ecřiā
ÓĀlemi vaşf eyleyen meknūna etmez imtizāc

*Ey Ecşi! Şiirini dünyada duyan şimdi, ālemi tasvir
eden Gizli'ye yönelmez.*

51

Mef'Öülü Mef'Öülü Mef'Öülü Fe'Öülün

Gül eyle nisār Óarśa-i cānānıma dürr saç
Eşkim gibi ol lebleri mercānıma dürr saç

*Gül aç, sevgilimin mekânına inci saç; o dudakları
mercanıma, gözyaşım gibi inci saç.*

Kūyunda figān eyle yürü murğ-ı dilārā
Ol jāle-i dil gonce-i handānıma dürr saç

*Ey sevgilinin kuşu! Yürü mekânında inle, o gönül çiği,
gülen goncaya inci saç.*

Dürr saçdı yine luólúó-yı şehvār-ı şadeften
Mevc urdu meğer lücce-i Óummānıma dürr saç

*Sedefin şah incisi yine inci saçdı, sanki dalgalandı,
okyanusumun engin sularına inci saç.*

Cān terkin edip nutķ-ı güherbār ile Ecşi
Ol bāb-ı uluhióyet-i pīrānıma dürr saç

*Ecşi, canını terk ederek cevher saçan sözünle, pire
yakışan o ulu kapıma inci saç.*

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Göñül bu hânImânı terk edip reng-i serâdan geç
Reh-i Ôaşkında cânânın fedâ et cân-fezâdan geç

Göñül, çoluğu çocuğu terk ederek zenginlik hilesinden geç; sevgilinin aşk yolunda feda ol, can vermeden geç.

Özüñ zülf-i dilârâda şu deñli kayd [u] bend ile
Çekip zincir-i sevdâyı nihân havf-ı recâdan geç

Sevgilinin zülfünde kendini bu kadar bağla kara zinciri çekerek, gizli ümit korkudan geç.

Dilerseñ Ôayn-ı cârı seyr-i Ôâlem etmeğe ey dil
Nişân et havl-ı Ôaşkıñ şad-hezâr tır-i kazâdan geç

Ey gönül! Komşu görüp, âlemi seyr etmek istersen; aşkın çevresine nişan al, kaza okundan geç.

Bilirsın cife-i dünyâya mağrûr olma ey göñlüm
Beğâsı lâ-beğâ bir devlet-i zıll-ı hümâdan geç

Ey gönlüm! Bilirsın, dünyanın leşine gurulanma; ebedilgi geçici bir hüma kuşunun gölgesindeki saadetten geç.

Dilerseñ menzil-i maşşûd-ı iskân etmeğe Ecri
Cefâ-yı dil-rubâyâ şâbir ol zevk-ı şafâdan geç

Ecri, amacın menziline erişmek istersen, sevgilinin cefasına sabırlı ol, eğlencenin zevkinden geç

FâÖîlâtün FâÖîlâtün FâÖîlâtün FâÖîlün

Ağniyânın hâk-i pâyında fakir olmak ne güç
Bend-i zincir-i belâsında esir olmak ne güç

Zenginlerin ayağının toprağında fakir olmak; belâ zincirine bağlı esir olmak ne güç.

Muhtelif ecnâs[in] ifşâ eyleme tedbirini
Bir nemed içre hüveydâ-yı zebîr olmak ne güç

Çeşitli türlerin tedbirini açma, bir post içinde açıkça sıkıntı ne güç.

Güşe-i hâlvat serâ-yı vahdet eylerdim müdâm
Ôâlem içre derd-i endüha keşîr olmak ne

Vahdet mekânının تنها köşesindeydim, her zaman, âlem içinde keder derdine düşmek ne güç.

Vuşlat-ı dîdâr için tathîr-i kalb etmez rakîb
Sırr-ı Ôaşkı bilmeyen pâk-i zâmir olmak ne güç

Rakip, (sevgilinin) yüzüne kavuşmak için kalbini temizlemez; aşkın sırrını bilmeyen gönlün temizlenmesi ne güç.

Kılca kaldı zülf-i sevdâsında cânım Ecriyâ
Kayd [u] bend-i dilber-i mâh-ı münîr olmak ne güç

Ey Ecri! Kara zülfünde (zülfünün sevdasında) canım kıl gibi kaldı; parıldayan ay gibi sevgiliye bağlanmak ne güç.

FâÖîlâtün FâÖîlâtün FâÖîlâtün FâÖîlün

Žât-ı Hakk-ı maşhar-ı muÖciz emîr olmak ne güç
Nüşa-i kübrâ-yı âdemden kebir olmak ne güç

Hakk'ın acze düşüren emirlerine erişmek, insanın büyük kitabından büyük olmak ne güç.

Seyr-i eşyâ-yı hâkâyık isterin aÖmâlara
Dest-i ihsânın açıp hâşib-nezîr olmak ne güç

Gerçeklerin eşyasını âmaların görmesini isterim, bağışlayıcı elini açarak hesap edici bakmak ne güç.

Bir şehîñ dâmânını tut ey merîd-i bî-nevâ
Tekye-i mihnet-fezâda dest-gîr olmak ne güç

Ey zavallı inatçı! Bir şahın eteğinden tut, sıkıntı veren tekkede tutunmak ne güç.

Feyż-i istiğnā gözet ey dil bu hîkmet hânede
 ÓAşk ile rūh āşinā-yı bî-naẓır olmak ne güç

Ey gönül! Bu hikmet evinde kimseye muhtaç olmamanın bereketini gözet; aşk ile ruh görülmeden tanınmışlık ne güç.

Ecryā seb’Ōal meşānīdir şıfāt-ı Óārifān
 Men Óaraf esrārın añlar hōr hāķır olmak ne güç

Ey Ecri! Bilginlerin yüzü Fatıha suresidir, “Ben kimim”in esrarını anlar, aşagılanmak ne güç.

14^b

Ĥarf’ül-Ĥā

Fa’Ōilātün Fa’Ōilātün Fa’Ōilātün Fa’Ōilün

Bizdedir faşl-ı hidāyet müşkilāt eyler fütūh
 Anıñ için rüz [u] şeb kalb-i hāzınımdır furūh

Doğruluk yolunun bölümleri bizdedir, sıkıntılar açılır; onun için sabah akşam kederli kalbim rahattır.

Gönlünü tūfān-ı ġamdan hāşıl-ı maķşūda ver
 Olma ġarķ-āb-ı cihān irgür necāt-ı mişl-i Nūh

Gönlünü keder selinden amaçların elde edilmesine ver, dünyanın suyunda boğulma, Nuh gibi kurtulmaya çalış.

Geceler efķār-ı Óaşķ eyler tecellî bundadır
 Gerçi envār-ı Hüdā’dır bu dilimde her şubūh

Geceler, aşk fikri tecelli bundadır der, gerçi Allah’ın ışığı her sabah dilimdedir.

Refref-i esrār-ı hîkmetden süvār ol Ecryā
 Ergüre menzil kemîn urduķķa Cebrāil cünūh

Ey Ecri! Hikmetin gizemli binitinden hızlı ol, Cebrail azıcık kanatlandığında menzile ulaş.

Mef’Ōlū Mefā’Ōilū Mefā’Ōilū Fe’Ōlūn

Bu nażma dilā Óarsāda kim eyleye terciĥ
 Erbāb-ı hüner ehl-i ma’Ōānî ede taşĥîĥ

Bu şiiri yeryüzünde kim seçerse, hüner ve anlam ehli onu doğrular.

La’Ōl-i leb-i dildār dilerdim nice demdir
 Ĥamd ola ki bu bendesine eyledi taşrîĥ

Ne kadar zamandır sevgilinin dudağının yakutunu dilerdim, şükür olsun ki bu kölesine açıkķa söyledi.

Zikr eylediğim şubĥ [u] meşā sırr-ı İlāĥî
 Ĥ^(v)āb²⁸ alamaz çeşmimi kim tā ola taşbîĥ

Sabah akşam andığım İlahi sırlardır, sabah oluncaya dek gözümü uyku almaz.

Uçmağî diler Óaşķ ile bu Ecri-i Óaşķ
 Tā Óarşa ġüşād eyledi pervāz ile tencîĥ

Bu āşık Ecri, aşk ile cenneti diler; bir kanat vurmayla ta arşa açıldı.

²⁸ Metinde “ĥāb” şeklinde yazılmıştır.

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Açınca tabÖ-ı şandukamda kenz-i sırrı ol fettâh
Ne hîkmet eyledi izhâr-ı memlû Öaşk ile mellâh

*O açan, sırlı hazineyi sandığımın aydınlığında
açınca; aşk ile o kaptan doluluğun saçılması ile
nasıl hikmette bulundu.*

Bu dâr-ı bî-vefâda zâhid-i nâ-puhte ey gönlüm
Ne deñli sayÖ-ı Öilm eylerse olmaz nâgehân
ıslâh

*Ey gönlüm! Bu dönek dünyada olgunlaşmamış
kaba sofı ne kadar ilim çalışırsa çalışsın ansızın
düzelemez.*

Güzâr et bâğ-ı dehri bir kadem evvel yürü cânâ
Geceler gonceyi medh eyledi ol bülbül-i meddâh

*Ey can! Bir adım önce yürü dünya bahçesini
dolaş; o övücü bülbül, geceleri goncayı övdü.*

Erişdi menzil-i makşûda Ecrî Öākıbet amma
Nice dâr-ı diyarı olalı seyrân eder mellâh

*Ecrî, sonunda amacının durağına erişti, fakat
vatan evinde kaptan olalı ne kadar dolaştı.*

Ĥarf'ül-Ĥâ

FaÖilatün FaÖilatün FaÖilatün FaÖilün

Ey cemâl-i zât-ı pāk-i nūr ile envâr-ı şüh
YaÖni matlûb-ı cihânın âyet-i dîdâr-ı şüh

*Ey aydınlık ve temiz kişiliğin yüzü ile parıltısı güzel;
yani cihanın arzulanen yüzünün ayeti güzel!*

Kaşlarıñla kirpiğin ümm'ül-kitâb olsa no'la
Ey saçın küfründe imân küntü kenz²⁹ esrâr-ı şüh

*Kaşlarınla kirpiğin Fatiha suresi olsa ne olur, ey
saçının küfründe iman bilinmezlik sırrı güzel!*

Sen kad³⁰-i Leylâ hırâmın zülfüne Mecnûn olan
Eyledi taqlîd-i tahkîk Öākıbet tekrâr-ı şüh

*Eda ile salınan sen Leyla'nın zülfüne Mecnun olan;
gerçeği sahte eyledi sonunda tekrar güzel.*

Ĥaste-i hicrân olan üftâdeler olmaz helâk
Râh-ı Öaşkıñda nitekim Öâşığ-ı bîmâr-ı şüh

*Ayrılık acısının hastası olan düşkünler, perişan olmaz;
çünkü aşk yolunda aşk hastaları güzel.*

15^a

Ger metâÖ-ı derd [ü] miĤnet kapladıysa dâmenim
Vech-i dildârın yüzünde çarşu-yı bâzâr-ı şüh

*Şayet eteğimi dert ve sıkıntı mâlî kapladı ise; gönül
sevgilinin yüzünde çarşı pazar güzel.*

Nazm-ı Ecrîniñ rehinde ey şeh-i Öalî-cenâb
Meclis-i Öirfân içinde olmada nâ-çar-ı şüh

*Ey yüce şah! Ecrî'nin şiir yolunda, bilginler meclisi
içinde zavallı kalması güzel.*

²⁹ كنت كنزاً مخفياً (Küntü kenzen mahfîen) : “ Ben bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, birtakım kimseleri yarattım, onlara kendimi bildirdim, onlar da beni bildiler. Zariyat, 51/6

³⁰ Vezin gereği kad okundu.

Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölün

Yağdı gönüm hânesin kânün-ı âteş-bâr-ı çarh
Etdi hâkister vücudum süzveş gaddâr-ı çarh

Gönümün evini feleğin ateş döken kanunları yakdı,
feleğin gaddarlığı, vücudumu ateş gibi yerle bir etti.

Tâli'ümveş Öaksine devr eyledi gerdün-ı dün
Günde bir yüzden döner üstümde bu pergâr-ı çarh

Alçak felek, bahtım gibi tersine döndü; bu feleğin
pergeli üstümde günde bir yönden döner.

Âsiyânın nâ-karâr olduğu bundan ey gönül
Nâverân-ı çeşm-i Ŗâşıkla eder devvâr-ı çarh

Ey gönül! (Değirmen gibi olan) feleğin kararsız olduğu
bundandır, âşıkların gözyaşlarının imkânı ile felek
döner.

Fâşık-ı fışk-ı fesâd olmaz reh-i Ŗâşık içre kim
Etdirir her nesnede Ŗuşşâka istiğfâr-ı çarh

Aşk yolunda fesatlık edip kötülük eken olmaz, çünkü
felek her nesnede âşıklara tövbe ettirir.

Süz-ı Ŗâşık-ı dil-rubâ kızdırdı gönüm Ecriyâ
Yağdı yandırdı şerârım eyledi izhâr-ı çarh

Ey Ecri! sevgilinin aşk ateşi gönümü ısıttı, felek
kıvılcımlarımı yakıp yandırdı, ortaya çıkardı.

Ĥarfü'd-Dâl

Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölün

Dilberâ zülfün gibi hâtır-ı perişân bi-Ŗaded
Ağlamakdan çeşm-i hûn-âlûde-giryân bi-Ŗaded

Ey sevgili! Zülfün gibi dağılmış gönüller sayısız,
ağlamaktan gözyaşına kan bulaşan sayısız.

MerĤamet bâbın güşâd ile düşer mi şânına
Var iken sende şehâ lutf-ı firâvân bi-Ŗaded

Ey şah! Sen de akıp giden ihsan varken, merhamet
kapısını açmak ile şanın eksilir mi?

KaŖbe-i küyuñ nice kılsın tavâf üftâdeler
Ĥâk³¹-i râhın kaplamış hâr u muğaylân bi-Ŗaded

Vatanının kabesini düşkünler nasıl ziyaret etsin,
yolunun toprağını kaplayan diken ve deve dikenini
sayısız.

Şabra tâkat koymadı cevri-ı füzûnu günc-i gam
Pâdişâhım hecr ile çâk-i girîbân bi-Ŗaded

Keder kenarı bu fazla eziyetle sabra güç bırakmadı,
Padişahım! Gönül yarası ile yakası yırtık sayısız.

Ĥahr-ı derd-i Ĥurbet-i pâyân ergir kıl kerem
Dest-i Ĥudretle Ĥüdâyâ eyle ihsân bi-Ŗaded

Tükenmez gurbetin sonsuz derdine kerem et, ey
Allah'ım kudret eli ile ihsan sayısız.

Mısr-ı dilde cânıma kâr eyledi çâh-ı belâ
Ĥurtar anı şâd ola bu pîr-i KenŖân bi-Ŗaded

Gönül ülkesinde canıma belâ çukuru işledi, onu kurtar,
bu Kenan'ın piri mutlu olsun.

Hayli demdir âsitânında dil-i Ecri Ĥarîb
Yaşlanır taş şarâb-ı zâr [u] nâlân bi-Ŗaded

Ecri'nin gönlü, çok zamandır tekkende garip, ağlayıp
inleyle kendinden geçerek taşla yaslanan sayısız.

³¹ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Kemend-i piçtâb-ı kâkül-i pürçinden feryâd
Rehâya mümkün olmaz Ŗanber-i müşkinden
feryâd

*Kıvrımlarla dolu kâkülünün dağılımlılığının
bağından inleme, ey kurtarıcı! Miskin kokusundan
inlemek mümkün olmaz.*

Gözün cellâd-ı Ŗâlemdir kaşın germ oldu tiriñle
Şikâf-ı şine kıldı gamze-i pür-kından feryâd

*Gözün âlemin cellâdıdır, kaşın okunla ısındı, kin
dolu gamzen inilti ile göğsü yırttı.*

15^b

Ne kanlar yutdu ey dilber lebiñ fikrinde Ŗaşıklar
Kadeh teng oldu eyler diñde-i hününden feryâd

*Ey sevgili! Aşıklar dudağının fikrinde ne kadar kanlar
yuttu, kadeh daraldı; kan dolu gözünden inler.*

Şadâlar oldu nâbûd ney sürâhında nefes yok mu
Erişmez oldu defden cülcül-i gamginden feryâd

*Sesler tükendi, neyin borusunda nefes yok mu? Keder
tutan çandan ve deften inleme ulaşmaz oldu.*

Kemendâr oldu zülfün dilberâ bir kılca cân üzre
Giriştâr oldu Ecri şişte-i pür-çinden feryâd

*Ey sevgili! Kıl gibi beden üzerinde zülfün bağlayan
oldu, Ecri, kıvrımlarla dolu ipin inilti ile bağlandı.*

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Ey cemâl-i mâh-ı enver pertev-i rû-yı sepid
Merhamet bâbında var mı sen gibi bağırî hadid

*Ey yüzü ay ığığı ve yüzünün ışığı beyaz (olan sevgili)!
Merhamet kapısında senin gibi bir bağırî hiddetli var
mı?*

Ėâlîme bir senden özge var mıdır imdâd eder
Günc-i miñnetde helâk etdi beni nâr-ı şedid

*Durumuma senden başka bir imdat eden var mıdır?
Beni şiddetli ateş sıkıntı köşesinde perişan etti.*

Ben reh-i Ŗaşkıñda pâmâl olduğum bilmez misin
Terk edip bî-çâreñi ey bî-vefâ olduñ ba'ôid

*Ben, aşkının yolunda ayaklar altındayım bilmez misin?
Ey vefasız! Çaresizini terk ederek uzakta bıraktın.*

Şol kadar cevır [ü] cefâ etseñ de Ŗaşıktır gönül
Kim eder cevire tahammül ol kadar oldu mezid

*Bu kadar eziyet etsen de gönül âşıktır, çünkü o kadar
fazla olsa da eziyete katlanır.*

Tekye-i gamdan hamâs etme özün ey ehl-i dil
Kahr içinde lutf eder mürşide olduñsa mürj

*Ey gönül! Keder tekkesinden kendini uzak tutma, yol
göstericiye öğrenci oldu isen kahr içinde ihsan eder.*

Kendiye âlâ nazar kıl Ecriyâ mirôât ile
Kim sıfât âyinesidir saña ol vech-i sepid

*Ey Ecri! Kendine ayna ile yüce nazar kıl, o beyaz yüz
sana aynadaki yüzdür.*

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Rāh-ı Ŗaşk-ı dil-rubāda eyledim terk-i vücūd
Çāk-ı dāmen olmasın mı zümre-i ehl-i ḥasūd

Sevgilinin aşk yolunda vücudumdan geçtim, kıskançlık
ehlinin zümresinin eteği yırtılmasın mı?

Gūşuma geldi šadā-yı šūr-ı İsrāfīl hemīn
Öyle cevālān eyledi gönlümde esrār-ı Vedūd

Hemen İsrāfīl'in surunun sesi kulağıma geldi, Allah'ın
sırları gönlümde öyle dolaştı.

Şām-i tedbīr eyledim bed-hāh-ı düşmen kaçdına
Seyf-i Ŗaşkla erişir beri beri kıldum cünūd

Kötü niyetli düşmanın niyetine gece gibi tedbir aldım,
aşk kılıcı erişir, ordularımı ulaştırdım.

Göz bulağından akan eşk āsiyābı dönderir
Şimdi gönlümce döner oldu şehā çarḥ-ı kebūd

Göz ırmağından akan yaş feleği döndürür, ey şah! O
mavi felek şimdi gönlünce döner.

Ādem imiş šüret-i rahmān-ı zāt-ı Ecriyā
Fān mıdır ḥāk-i derinde šad kıla kılsam sücūd

Ey Ecri! Rahmanın zatının yansıması insan imiş,
kapısının toprağında yüz kıla secde etsem ayıp mıdır?

Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilün (Fa'Öilätün) (Fa'Öilün)

Dil-i sevdādır demek zahmına dermān meded
Ola mı ḥikmet ile merhem-i Loḡmān meded

Sevdanın gönlüdür demek yarasına derman imdat!
Hikmetle Lokmān'ın merhemi imdat olur mu?

Şeb-i hecriñle dūtā ḡāmetim oldu ey dost
Devr-i Ŗadliñde seniñ ey şeh-i devrān meded

Ey dost! Ayrılık acının gecesi ile boyum iki büküm
oldu, ey zamanın şahı! Adaletinin döneminde imdat!

Meh-i nev gibi büküp ḡāmet-i mevzūnumuzu
Ḗoymadı tāb [u] tūvān cevri-i firāvān meded

Ölçülü boyumuzu yeni ay gibi bükerek, o devamlı
eziyet güç kuvvet bırakmadı, imdat!

16^a

Gehi mihnet gehi fūrḡat gehi zillet nice bir
Nice bir mūnis-i yār leşker-i hicrān meded

Bazen sıkıntı, bazen ayrılık bazen ayıplanma; nasıl bir
sıcak sevgili, ayrılık askerleri, imdat!

Meded ey Ecri-ğedā gerdiş-i dünyāda hezār
Ḗonceniñ fikri ile olmadı ḡandān meded

Ey köle Ecri imdat! Dönen dünyada binlerce goncanın
düşüncesi ile gülmedi, imdat!

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Döner pervâne gönlüm şemÖ-i yâre her çü bādābād
Semenderveş yanar cisminde nâre her çü bād-ābād
Erişdim tekye-gāhı girdgāre her çü bād-ābād
Yapışdım sebha-i ezkār-ı yâre her çü bād-ābād
Düşürdüm dergah-i Öālem-i müdāre her çübādābād

*Her ne zaman rüzgār eserse, pervane gönlüm
sevgilinin mumuna döner, Her ne zaman rüzgār
eserse semender gibi bedeninde ateş yanar.
Her ne zaman rüzgār eserse; tutulmuşluk tekkesine
eriştim, sevgilinin anılan elbisesine yapıştım.
Her ne zaman rüzgār eserse, ālemin dergāhında dot
gibi görünenleri açıkladım.*

Ser-i küyünde ol yāriñ belā-yı hecre ğamhārım
Künüz-ı tabÖime memlū olaldan Öaşk-ı dinārım
Açılsa bağ-ı lāyefnāda gonce-i gül[i]zārım
ÇanāÖat Çāf'ının ÖAnķā'sıdır murğ-ı dil-i zārım
Nigāh etmez kıyūd-ı kesbkāre her çü bād-ābād

*O sevgilinin mekânının başında ayrılık belāsının
gam yiyeniyim, aydınlık hazinem dolduğundan beri
aşkın kıymetiyim.
Gül yanaklı goncam sonsuzluk bahçesinde açılsa,
inleyen gönlümün kuşu, Kanaat Kaf'ının Anka'sıdır.
Her ne zaman rüzgār eserse, çalışanların ettiklerine
bakmaz.*

Dilim meyl eylemez fāhr-ı fenādır mesned-i dehre
Alıp pır-ı muğānından fezā-yı lutf ile behre
Cihānıñ zerrin-i dībāsına aldanmazım zerre
Harīdār-ı metāÖ-ı vuslat-ı pür-Öaşk [u] şevk içre
Döküp naķd-ı sirişk-i pestpāre her çü bād-ābād

*Dünyanın dayanağı, kötülüğün övgüsüdür, gönlüm
ihvan eden meyhaneciden nasip alarak ona
meyletmez.
Dünyanın altından elbiselerine, aşk ve istek dolu
kavuşma mālının pazarı içinde toz kadar aldanmam.
Her ne zaman rüzgār eserse, kıymetsiz gözyaşımın
bedelini dökerek*

Ma-şāff-ı tīg-ı dil-düz ile āhir dilber-i mesti
Hemān-dem der-miyānoldumeded ol hançer-i mesti
Perişān eyledi idrāk-ı Öaşk-ı sürur-ı mesti
Edip tarāc [u] yağma-ı mülk-i şabrım leşker-i mesti
Benim bî-çāre şınem pāre pāre her çü bād-ābād

*Sevgilinin kılıcının ordusu ile sonunda mest eden
sevgili; hemen o an, o mest eden hançer belinde
imdat!
Mestlik ordusu sabır evimi yağma ederek, kendinden
geçenlerin eğlencesi, aşkın aklını perişan etti.
Her ne zaman rüzgār eserse, benim çaresiz sinem
parça parça.*

ÖAdū-yı nefis-i şūmu seyf-i Öaşk ile helāk etdim
Özüm zeng-i küdürden hidāyet ile pāk etdim
Sürüp āgyār-ı yār-ı mülk-i dilden derznāk etdim
Çabā-yı atlası vü māsivāyı çāk çāk etdim
Girip tennūr-ı Öaşk-ı girdigāre her çü bād-ābād

*Kötü nefsin ordularını, aşk kılıcı ile dağıttım,
kendimi kederlerin pasından doğruluk yolu ile
temizledim.
Gönül mülkünden sevgilinin rakibini sürerek
kovdum, ipek kaftan ve dünya nimetlerini yırttım.
Her ne zaman rüzgār eserse, tutulan aşkın aydınlık
tenine girerek...*

Öbūdiyetde kâōim olmayınca rūz [u] şeb Ōābid
 Uluhiyyetde feyz-i āsār Ōaşkı bulmaz ol śācid
 Ĥaķķat bādesin nūş eyile kılma Ōōmrünü fāsīd
 İçen cām-ı CemŌ-i ĥubb-ı İlāhī'den be-heyy zāhid
 Olur ser-mest-i lā-yaŌķul ne çāre her çü bād-ābād

*Kul, gece gündüz kullukta olmayınca yüce makamda
 o secde eden, aşk eserlerinin bereketini bulamaz.
 Ōmrünü yitirme, gerçeklik şarabını iç; be hey zahit!
 İlāhi dostlukta Cem'in kadehinden içen...
 Her ne zaman rüzgār eserse, aklını yitirip kendinden
 geçmişler çaresiz kalır.*

16^b

El ermez ol ķadd-i bālāsına serv-i semen-būnuñ
 Güşad olmaz nażargāh-ı dile ol çeşm-i āhūnuñ
 Oķunur ĥaķķına sebŌal meşāni iki ebrūnuñ
 Fılsımı genc-iĥūsnuñ fethedem derken omeh-rūnuñ
 Şataşdım zūlf-i sevdāsıyla yāre her çü bād-ābād

*Hoş kokan servinin o yüce boyuna el ulaşmaz, o
 gözleri ahu, gönlün seyrinde açılmaz.
 O ay yüzünün güzellik hazinesinin tılsımını açayım
 derken; iki kaşının hakkına "Fatıha" okunur.
 Her ne zaman rüzgār eserse, sevgiliye kara zūlfüyle
 sataşım.*

Cihaniñ Ōızz ü cāhı cūn eder mi Ecriyā teşviş
 Vişāl-i arzu-yı dilber[i] eyler ĥaşre³² dek tefdiş
 Giyip köhne Ōabā ĥāk-i rehiñde olmuşam derviş
 Farab-ābād-ı Ōaşķ-ı yār olaldan Ōārifā dil-riş
 Değişti Ōızzi heb iftikāre her çü bād-ābād

*Ey Ecri! Dünyanın arzuları için koşuşturma eyler
 mi? Sevgiliye kavuşma arzusunu kıyamete kadar
 araştırır.
 Ey bilgin! Yüreği yaralı (āşık) sevgilinin aşkı ile
 eğlence mekânı olduğundan beri, eski elbise giyerek
 yolunun toprağında derviş olmuşum.
 Her ne zaman rüzgār eserse yücelik fikri hep değişti.*

66

FāŌilātün FāŌilātün FāŌilātün FāŌilün

Ĥarfü'z-Zāl

Pertev-i ĥüsnuñ şehā ĥürşid-i ĥāverden leżiz
 Āfitāb-ı talŌatıñ māh-ı mūnevverden leżiz

*Ey şah! Güzelliğinin ışığı doğunun güneşinden lezzetli,
 yüzünün güneşi aydınlık aydan lezzetli.*

ŌAyb kılma ķatre-i laŌliñ dilersem ey şanem
 Lebleriñ şehd-i nebāt-ı ķand [u] şekkerden leżiz

*Ey put! Dudağının damlasını istersem ayıplama,
 dudakların kant ve şeker bitkisinin şerbetinden lezzetli.*

Bir şemim aldım ĥayāt-ı cāvidān geldi baña
 Zūfūnuñ her tārı cānā müşg-i Ōanberden leżiz

*Bir hoş koku aldım, ebedi hayat bana geldi, ey can!
 Zūfūnuñ her teli ne haber kokan miskten lezzetli.*

Rāy-ı ģamdan çekdi şemşir-i muĥabbet cānıma
 Öyle bir ķatŌ-ı beyān tīġ-ı ĥançer³³den leżiz

*Keder fikri ile sevgi kılıcını canıma çekti, öyle bir
 kesen ifade ki ĥançer kılıçtan lezzetli.*

CāmiŌ-i ĥüsnuñ temāşā eyledim Ecri gibi
 Secde için ķaşlarıñ tākı ki minberden leżiz

*Ecri gibi güzelliğinin camiini seyrettim; kaşlarının
 tahtı secde için minberden lezzetli.*

³² Metinde “ح” ile yazılmıştır.

³³ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

Ĥarf ũr-Rā

MefāŖilũn MefāŖilũn MefāŖilũn MefāŖilũn

Ŗıfāt-ı Ŗārızıñ dört nesneye beñzetdim ey dilber
Biri hũrşıd biri māhdır biri Muşhaf biri enver

Ey sevgili! Yanağının özelliklerini dört nesneye benzettim. Biri güneş, biri ay biri Mushaf biri parlaklık.

İki kaşınla müjgānıñ edem dört nesneye teşbĩh
Biri mihrāb biri tĩğ biri hançer biri minber

İki kaşınla kirpiklerini dört nesneye benzeteyim: Biri mihrap biri minber biri hançer biri kılıç.

Dudağın şerbeti ĥālĩ değıl dört nesneden cānım
Biri baldır biri şekker biri ābı biri Kevşer

Canım! Dudağının şerbeti dört nesneden farklı değıl: Biri bal biri şeker biri su biri Kevser.

Şačınla zũlfũnũ dört nesne-i ĥikmetde görmüşler
Biri şaŖbān biri žulmet biri zincir biri ejder

Şačınla zũlfũnũ dört hikmetli nesnede görmüşler: Biri karanlık biri zincir biri ejderha biri Şaban.

17^a

Seniñ ol kāmetiñ dört nesnedir derler bihişt içre
Biri şimşād biri servi biri tubā biri ŖarŖar

Cennet içinde senin o boyun dört nesnedir: Biri şimşir biri servi biri tuba biri ardıç.

Cemāl-i şuŖlesi dört nesneye enverdir ey Ecşi
Biri mirŖāt biri şemsi biri kamer biri ahter

Ey Ecşi! Parlak yüzünü dört nesneye parlaklıktır: Biri ayna biri güneş biri ay biri yıldız.

MefāŖilũn MefāŖilũn MefāŖilũn MefāŖilũn

Figān-ı bũlbũlũñ ol verd-i handān etdiğımdendir
Şačın bũyātı ey dil müşğ-i reyĥān etdiğımdendir

Bũlbũlũnün feryadı o gülün gülmesindendir, ey gönül! Saçlarının kokusu reyhana misk kokusundandır.

Şehā rū-yı zeminiñ ĥāk³⁴i olduğın Ŗayb etme
Şerār-ı āteş-i āhımla Ŗatşān etdiğımdendir

Ey şah! Yeryüzüne toprak olduğınu ayıplama, ahımın ateşinin kıvılcımlarıyla susadığımdandır.

Rakıb-i rū-siyāh Ŗaşq-ı İlāhĩ kanda fark eyler
Derũn-ı dilde sırr-ı Ŗaşqı pinĥān etdiğımdendir

Yüzü siyah rakıp, İlāhi aşkı nasıl fark etsin; aşkın sırlarını gönlün içinde gizlediğımdendir.

Benim rüsva-yı Ŗālem olduğıum dār-ı fenā içre
Hezārān bĩ-nihāyet žār-ı Ŗayān etdiğımdendir

Benim geçici dünya içinde āleme rezil olduğıum binlerce sonsuz inlememi açık ettiğıim içindir.

Niçin taŖcır olur çarĥ-ı berin derlerse ey Ecşi
Dehān-ı vaşf-ı cānān ĥadd-i pāyān etdiğımdendir

Ey Ecşi! Pek yüksek felek niçin tüccarlık eder derler ise, sevgilinin ağzının özelliklerini sonsuz sınırsız ettiğıim içindir.

³⁴ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

Mef'ûlû Mef'ûlû Mef'ûlû Fe'ûlûn / Mef'ûlû Fe'ûlûn

Ben zâr-ı derûnumla saña eyledim izhâr
Ey âfet-i ruhsâr
Raḥm eylemediñ ben dil-i şeydâya sezâvâr
Ey şûh-ı sitemkâr

*Ey çehresi pek güzel (sevgili)! Ben inleyen içimle sana açtım.
Ey sitemli (sevgili)! Ben deli gönle merhamet etmedin yakıştır mı?*

Hiç sende ayâ zerre kadar yok mudur inşâf
Ben Ôâşıka inşâf
Bir nice zamanlar reh-i Ôaşkında eder zâr
Ey vech-i şamervâr

*Sende acaba ben âşıkla hiç toz kadar insaf yok mu?
Ey kamer gibi yüzü (olan sevgili)! Çokça zaman aşk yolunda inler.*

Dil-hûn ile âlûde-i giryânîñ olaldan
Hicrânîñ olaldan
Hâk oldu dâhi dâmenini eylemez inkâr
Etdi ise ikrâr

*Gönül kan ile gözyaşına bulaştığı ayrılık acına düştüğünden
Söz verdi ise toprak oldu da eteğini inkâr etmedi.*

Mihnet zede-i Ôâşık-ı şûrîde-i şâdık
Sen şâha muvâfık
Gel etme dirîğ vuşlatıñâ ergire ey yâr
Handân ola ben zâr

*Sadık ve perişan âşıkın sıkıntıya düşkünlüğü sen şâha uygun.
Ey sevgili! Vuslatına erıştırsin, gel uzak koyma; benağlayan güleyim.*

17^b

Ol vâdi-i gâmda ne çeker Kays-ı şeydâ
Bilmez anı Leylâ
Dil biş-beter andan hele oldu yine tekrâr
Sevdâya giriftâr

*O keder vadisinde deli Kays ne çeker, onu Leyla bilmez.
Gönül ondan beter yine sevdâya bağlı oldu.*

Bu derd-i gâma nihâyet yok mu Ôaceb Ecri
Geçmektedir Ôömrü
Var yürü bulagör başına bir çâre her bâr
Hiç eyleme efkâr

*Ecri! Acaba bu keder derdine son yok mu? Ömrü geçmektedir.
Her zaman başına bir çare bul, yürü hiç fikretme.*

Fa'ûlâtün Fa'ûlâtün Fa'ûlâtün Fa'ûlûn

Çeşm-i hûn-âlûde dilken câm-ı pür-gevher döker
Nûh'â eyler âb-ı gül-günüyla gûyâ zer döker

*Kan bulaşmış gönül gözü, cevher dolu kadeh döker;
gül renkli suyu ile Nuh gibi sanki altın döker.*

Şarsılır âhım esince bâğ-ı esrâr-ı felek
Dehşetinden berg-i evrâkıñ hemân silker döker

Ahım esince feleğin gizli bahçesi sarsılır, korkusundan yapraklarını hemen sallır, döker.

Bülbül-i dil nâle eyler şubh olunca ağlayıp
Gözlerinden dâne dâne jâle-i güller döker

Gönül bülbülü inler, sabah olunca ağlayarak gözlerinden tane tane gül çiği döker.

Öyle bir sâkıya ergürdü beni pîr-i muğân
Kâse kâse la'âl-i nâb-ı bâde-i Kevşer³⁵ döker

Öyle bir saki ki beni meyhaneciye ulaştırdı, taze
Kevser şarabının yakutunu kâse kâse döker.

Âteş-i ruhsârını görse hüma-yı lâ-mekân
Cân atar pervâneveş her lahza Ecri per döker

Yanağının ateşini mekânsız Huma kuşu görse Ecri,
pervane gibi can atarak her zaman kanat döker.

71

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Çerâğım hâne-i dilde yanar süz-ı nihânım var
Gönül pervânesin nûr eyleyen bir gizli cânım var

Ateşim, gönül evinde yanar, gizli yangınım var; gönlün
pervanesini aydınlatan bir gizli ruhum var.

Ben ol üftâde-i hâk-i reh-i feyz-i Hüdâ'yım kim
Semâ-i lâciverdi ne kıbâb üzre vatânım var

Ben o Hüdâ'nın bereketli yol toprağının düşkünüyüm;
mavi gök kubbeler üstünde yurdum var.

Ney-i nâlân isem bülbül gibi ey gonce küyünda
Hezârân perde perde nâle-i âh-ı figânım var

Ey gonce! Mekânında bülbül gibi inleyen ney isem;
binlerce kesik kesik feryat ve âhımın iniltisi var.

Zemîn-i ferş-i dilde yaşıdanıp minnet-nişin oldum
Fînâb-ı nûriden çetr-i felekde sâye-bânım var

Gönlün yayılmış zeminine yaslanıp, sıkıntı ile
oturmuşum; felek çadırında nur ipinden gölgeliğim
var.

Semender tab'ile memlû olaldan Ecriyâ şimdi
Şaçılır Ôâleme güyâ şerâr âteş zebânım var

Ey Ecri! Semender ıstık ile dolu olduğundan beri,
şimdi, sanki âleme kıvılcım saçan ateşli ağızım var.

72

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Kalb-i vîrânım içinde derd-i hicrânım nedir
Yâ-Rab ol derde devâ olmaz mı dermânım nedir

Perişan kalbimin içinde ayrılık derdim nedir? Ya
Rabbim! O derde çare olmaz mı dermanım nedir?

Şerbet-i la'âlin duruken neydi bu derd [ü] belâ
Başıma odlar yana Ôâlemde noşsânım nedir

Dudağının şerbeti dururken bu sıkıntı ve belâ ne idi;
ateşler başıma yansın, âlemde eksikliğim nedir?

18^a

Ben ser-i küyünda her leyl [ü] nehar üftâdeyim
Söyle ey meh-rû reh-i Ôaşş içre işyânım nedir

Ben mekânının başucunda sabah akşam düşkünüm,
ey ay yüzlü! Söyle, aşk yolunda isyanım nedir?

Merhamet şefkat mürüvvet şânın iken tâ ezel
Ağlamakdan dide-i pür-hûn-ı giryânım nedir

Tâ ezelden; acıma, sevgi ve mertlik şanın iken,
ağlamaktan kan dolu gözlerimdeki gözyaşı nedir?

Cism-i gül-berg-i hazânım ey şehâ derd ü turây
Bilmezim bülbül gibi feryâd [u] efgânım nedir

Ey şah! Dert ve üzüntü sonbaharın gül yaprağı
bedenim; bülbül gibi inlemem, feryat etmem nedir
bilmem.

³⁵ إنا آتيناك الكوثر (İnnâ a'Öteynâ ke'l-kevşer): “Biz size kevseri sunduk) Kevser, 106/1 (30-46-67-70-93-96-139-179-182)

Hāk³⁶’i pā-yı dāmenin kehl-i celādır Óaynıma
Pādişāhım hizmetinde kalb-i nālānım nedir

*Eteğinin ayak toprağı, gözüme cila sürmesidir;
Padişahım, hizmetinde inleyen kalbim nedir?*

Günc-i ğamda derd [ü] mihnet Ecrî’yi hāk³⁷ eyledi
Ey tabībā cān [u] dil bu derde dermānım nedir

*Gam köşesinde dert ve sıkıntı Ecrî’yi toprak etti; ey
Doktor! Can ve gönlün bu derdine çarem nedir?*

73

Fā’ölātün Fā’ölātün Fā’ölātün Fā’ölün

Matla’-ı hüsünüde envār-ı şerî’at gösterir
Óilm-i edyān-ı ledün ehl-i tarikat gösterir

*Güzelliğinin doğuşu, şeriatın parlaklığını; zamanın
dinlerinin ilimleri tarikat ehlini gösterir.*

Beyt-i heşt-i süyüd-ı ümmü’l-kitāb-ı vechiñi
Ma’rifet bābında dürlü dürlü hikmet gösterir

*Fatiha’nın sekiz yüce kapısı, yüzünü bilginlik kapısında
çeşitli hikmetlerle gösterir.*

Ey Óübüdiyyet maķāmın āhir-i Óābid saña
Kurb-ı esrār-ı ileyhıde hāķikat gösterir

*Ey kulluk makamının son kulu! Sana, İlahi gizemlere
yakınlaşmakta gerçeklik gösterir.*

Zahm-ı aġyāra taħammül eyler ammā Óāşıkān
Günc-i ğamda hançer-i hicrāna Óillet gösterir

*Rakibin yaralarına katlanır, fakat āşıklar, keder
köşesinde ayrılık hançerine hastalık gösterir.*

Ecriyā Óārif gerek Óirfan-ı nażmın fehmede
Menzil-i sırr-ı uluhiyyetde ķudret gösterir

*Ey Ecrî! Şiirinin bilgisini anlamaya bilgin gerek; yüce
sır kapısında kudret gösterir.*

74

Fā’ölātün Fā’ölātün Fā’ölātün Fā’ölün

Kenz-i lā-yüfna-i esrār-ı hüviyyetdir şübür
Bā-i bi’smillāh ile Óayn-ı Óinayetdir şübür

*Sabır, sonsuzluk hazinesinde varlığın sırları;
besmele’nin bā’sı ile yardım gözüdür.*

Şabr miftāh’ül-ferec³⁸ olduğun[a] şübheñ mi var
Óālem’ül-ġaybıñ umūrunda şadāķatdır şübür

*Sabrın rahatlama anahtarı olduğuna kuşkun mu var?
Sabır bilinmezlik âleminin anlamında doğruluktur.*

Şabr-ı ārām-ı dilim Óayb itmedim izhār ile
Óilm’el-esmā benim Óaynımda hey’etdür şübür

*Gönlüme yerleşmiş sabrı ortaya çıkararak ayıp
etmedim, isimlerin bilgisi benim; sabır, gözümde
birlikteliktir.*

Hikmet-i dünyā vü māfihādan el çekdim yine
Vaşbirühüm³⁹ menziline özge hikmetdir şübür

*Dünya ve nimetlerinin hikmetinden el çektim; yine
sabır, sabretme yolunda başa hikmettir.*

Ecriyā bin kerre söylerdim elif gibi saña
Bir kunüz-ı Óārif-i bā-i bidāyetdir şübür

*Ey Ecrî! Sana bir kez elif gibi söyledim, sabır,
başlangıcın ba’sını bilen hazinesidir.*

³⁶ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

³⁷ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

³⁸ صبر مفتاه الفرج “Sabır başarının anahtarıdır.”

³⁹ واصبروهم (Fesbir) “sabret” - Onların dediklerine sabret Taha 20/130

18^b

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Raķīb-i kın-i hāha dil verince dilde lām artar
Anıñ beyninde vechiñ görse Óaşıķ istilām artar

Kötü düşünceli rakibe gönül verince, gönülde lām artar, onun arasında aşık yüzünü görse öpme isteği artar.

Selasil zülfünün ağılālına bend olsa Óaşıķlar
Şehā hāk⁴⁰-i derinde hadd-i bī-pāyān gulām artar

Silsile zülfünün zincirine bağlansa aşık, ey şah! Kapının toprağında sonsuz sayıda köle artar.

Şarāb-ı la'ölini nüş eyleyen ey sāķi-i gül-fem
Gönül meyhānesinde bülbül-i mest müdām artar

Ey gül ağızlı saki! Dudağının şarabını içen; gönül meyhanesinde daima kendinden geçen bülbül artar.

Cemāliñ şafhasın seb'öl-meşāñi ezber eyler kim
Kitāb-ı müstetāb-ı dilde esrār-ı peyām artar

Yüzünün bölümlerini Fatiha suresi ezberler, çükü gönlün hoş kitabında sözün sırrı artar.

Rumüz-ı esba'ün üstinde seyr et sırr-ı esrārı
Seniñ eltāf-ı hüsnuñçün sevād-ı Kerbelām artar

Yedi işaret üzerinde sırların gizliliğini izle, senin güzelliğinin ihsanı için Kerbelam'ın karalığı artar.

Fenānıñ Óızz [ü] cāhın istemez erbāb-ı dil lākin
Muḥabbet hānedānda her cihetde ihtisām artar

Gönül ehli geçiciliğinin nimetlerini istemez, fakat sevgi mekânında her yönde gösteriş artar.

Erince menzil-i maķşūda Óaşıķ Óayn-ı ma'şūk var
Anıñçün Óaşıķ Ecrī'de dem-ā-dem şād-ı kām artar

Amaca ulaşınca aşık, sevgilinin bakışı artar; onun için aşık Ecrī'de arzunun mutluluğu artar

Fe'ölātün Fe'ölātün Fe'ölātün Fe'ölün (Fā'ölātün) (Fa'ölün)

Kilk-i esrār-ı dilā sālik-i sālārdadır
Hele her ehl-i diliñ hāsıl-ı dildārdadır

Ey gönlün gizemli kalemi! Baş tarikat yolcusundadır, hele her gönül ehlinin amacı sevgilidedir.

Kākülā silsile-i رگر ser- hālidlere
Āh eder sālik-i diller saña girdārdadır

Ebedilere kāküllerinin kıvrımlarını döker; gönül yolcuları ah eder, sana bağlıdır.

Der-i Dārāda dilā vārid-i her deh her sāl
Allah Allah ki rehā ehl-i dil ekdārdadır

Ey gönül! Dārā'nın kapısında her on her yıl ulaşan, Allah Allah ki kurtuluş, gönül ehli üzüntülerdedir.

ÓArśa-i dilde dilā sālik-i sāde idrāk
Der-i Dārā'da ser-ā-ser hele der-i dārdadır

Ey gönül! Gönül arsasında sade fikirli tarikat yolcusu; Dārā'nın kapsında baştanbaşa darlık kapısındadır.

Reh-i dildārda ser ihdā siḥr-i Ecrī her-gāh
Kilk-i esrār-ı dilārā ser-i girdārdadır

Sevgilinin yolunda Ecrī'nin sihirleri gibi her zaman hediye et, sevgilinin sırlı kalemi baş sıkışıklığındadır.

⁴⁰ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

18'li Hece Ölçüsü

Dil ü ekmeği dehirde şehā Ŗaşk olan Ŗurefā bilir
Nice demdir dem-i dilberine Ŗarsāda zurefā bilir

*Ey şah! Dil ve ekmeği dünyada aşk olan
bilginler bilir, sevgilisinin nefesine ne kadar
zamandır yeryüzünde zarifler bilir.*

Ger o Leylāōnıñ gül kıddini Ŗarz et Kıays-ı dil [ü]
Ŗāķile
Erecek menāzil-i maŖşuķa tecellāsın Ŗuķelā bilir

*Eğer o Leyla'nın gül boyunu Kays'ın gönül ve
aklına açıkla; sevgilinin menziline ulaşacak
yolu akıllılar bilir.*

Ėam-ı hecride göñül arzu eder ol şeh-i hūb-rūyī āh
Aña taht-ı dil ola bahş-ı cān eder Ŗāşık-ı fūzelā bilir

*Gönül, ah o güzel yüzlü şahı, ayrılık acısı ile
arzular; ona gönül taht olsun, can veren üstün
nitelikli aşık bilir.*

19^a

Ser ü cānı fedā şehensāhıñ reh-i Ŗaşkına dil cān ile
Eder ehl-i dil bu şadāķat müteŖarif ü budelā bilir

*Gönül can ile şahların şahının yoluna can ve
başı feda et, bu doğruluğu ehl-i dil eder;
bilginlerle budalalar bilir.*

Yürü Ecri mütevāsıl ol nitekim dilerseñ pür-kemāl
Saña lutf edebilir Ŗāşıkın dil [ü] zārını o şehā bilir

*Ecridi, yürü, tam olgunluk dilersen çabala; sana
ihşan edebilir, aşıkın gönül inlemesini, o şah
bilir.*

FaŖīlātün FaŖīlātün FaŖīlātün FaŖīlün

Şabr-ı ārām eyleyenler sırr-ı lā-yüfnā bulur
Nefyi lā eyler sıfātında kaçan illā bulur

*Sabırda karar kılanlar, sonsuzluk sırlarını bulurlar,
olumsuzluğu, özelliklerinde yok eder, ondan başkasını
bulur.*

Feyz-i istiŖdād ile her Ŗāşık-ı pāk-i zāmīr
Bir meh-i enver-i hūsn-i vech-i müstešnā bulur

*Yetenekliliğin bereketi ile her temiz gönüllü aşık, yüzü
görülmedik güzellikte parılayan ay görür.*

Muśhaf-ı kıalbinde gözler āyet-i sebŖāl-meşān
Ėademiyyet menzilinde Ŗilm'el-esmā bulur

*Kalbinin mushafında Fatiha suresini gözler, İnsanlık
yolunda isimlerin ilmini bulur.*

Būlbūl-i şūrīdeves tā şubha dek feryād ile
Bū-yı ezfer bāĖ-ı dehr içre gül-i raŖnā bulur

*Perişan bülbül gibi feryat ederek sabaha kadar, dünya
bahçesi içerisinde hoş kokulu, hoş gül bulur.*

Gūşe-i genc-i uluhiyyetde ārām eyleyen
Ėāf-ı vahdāniyyetinde Ecridi dānā bulur

*Yüce hazinenin köşesinde bekleyen, Birliğin Kaf'ında
aşağı Ecridi'yi bulur.*

Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilün
(Fä'Öilätün) (Fa'Öilün)

Güfte-i Öâşık-ı nâ-dîde mazahhar ister
Dil olur nûr-ı şî'Öârında münevver ister

Zülf-i pür-çini dilâ rahne-i sünbül-i zeng
Öâşık-ı silsile-i bû-yı mu'Öattar ister

Dehenin vaşfına dürdâne dişinle ey yâr
Leb-i şirîn sühen-i tab'Öile gevher ister

Nîze-i tîğ-ı nigâhında harîdâr olsam
Cânı versem dilemez kıymet-i hançer ister

Kaşı mihrâbına secde için üftâde-i Öaşk
Câmi'Ö-i hüsne iki şâhib minber ister

Bu kâmer-i tal'Öat-ı hürşid-i cemâl Ecri
Çâr harfi on iki nokta mücevher ister

Gözü görmez âşıkın sözü görünmek, gönül vasfının
aydınlığında aydınlık olur.

Ey gönül! Kıvrımlarla dolu zülfü, sünbülün paslı
yarıklarıdır; hoş kokan zincirinde âşık ister.

Ey sevgili! Ağzının özelliklerinde inci tanesi dişinle,
tatlı dudağın parıldayan söz ile cevher ister.

Bakışının kılıcının mızrağında müşteri olsam; canı
versem istemez, hançer kıymeti ister.

Aşk düşkünleri kaşının mihrabında secde için,
güzelliğinin camiine iki tane minber ister.

Ecri, yüzü güneş yüzü ay (olan sevgili) dört harfi on iki
nokta mücevher ister.

Mefä'Öilün Mefä'Öilün Mefä'Öilün Mefä'Öilün

Ne tâk-ı dil perîrinde selâsetde şetâret var
Faşîh-i bül-heves eş'Öâr-ı pâkimde belâgat var

Cemâl-i pertev-endâz-ı şu'Öâ-i burc-ı hâverde
Ziyâ eyler o hürşid-i felekde hüsn-i tal'Öat var

Yine bir âfet-engiz-i belâdır fitne-i çeşmi
Melâmet gösterir âhir zamânda çok nedâmet var

Yıkıldı kalmadı zıll-ı draht-ı sâyedâr ammâ
Derûn-ı leşker-i Öuşşâkda cüz'Ö-i hidâyet var

Fenânın Öizzet-i ikbâline aldanma ey Ecri
Mürûr itmez verâsında bunun hayli kıyâmet var

Gönül tahtının önceki ahenginde mutluluk, temiz
şiiirlerimin heveslice açık söylemlerinde uygun
hitapluluk var.

Doğunun tepesinin ışık saçan aydınlık yüzü, ışık saçar;
feleğin güneşinde yüz güzelliği var.

Yine bir belâ koparan güzelliştir gözünün fitnesi;
kınanmışlık gösterir, son zamanda çok pişmanlık var.

Gölge eden ağacın gölgesi yıkıldı, kalmadı ama
âşıkların askerlerinin içinde doğruluk parçası var.

Ey Ecri! Geçici (dünya)nın şeref ve isteklerine
aldanma, yaratılmışların ötesinde bunun çok kıyameti
var.

Fä'Öilätün Fä'Öilätün Fä'Öilätün Fä'Öilün

Kim yüzü hürşid-i Öâlem tâbına eğri bakar
Kamaşır bînâ-i çeşm-i tâbın[a] eğri bakar

Mest-i la'Öilîn olalı ey şâkıyâ üftâdeler

Kim yüzü âlemin güneş ışığına eğri bakar, kamaşır
(gözleri) ısıyan gözünün inşası eğri bakar.

Ey Saki! Düşkünler dudağının kendinden geçmişliği,

Halka-i bezm-i meyiñ işrâbına eğri bakar

içki meclisinin halkasında içenlere eğri bakar.

Zülf-i mergülüñ görüp sünbül temâşâsındadır
Nergis kec-rû saçın kullâbına eğri bakar

Kıvrılmış saçlarını görerek, sünbül seyrindedir; nergis, eğri görünen saçının çengelinde eğri bakar.

Kevkeb-i necm-i sa'âdet bulmak için nâgehan
Ol müneccim necm o siterlâbına eğri bakar

Ansızın mutluluk yıldızlarını bulmak için, o yıldız bilimci yıldız, o cihazına eğri bakar.

Mihr-i hüsne ol hilâl ebrûlarıñ ey Ecriyâ
Mâh-ı vechin tal'ât-ı meh-tâbına eğri bakar

Ey Ey Ecri! O yay kaşların güzellik güneşine; yüzünün ayı, ay ışığı yüzüne eğri bakar.

82

Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilün

Zikr-i kec-rû-felek mir'âtına eğri bakar
Fütî-i nâtık ki kendi zâtına eğri bakar

Eğri görünen feleğin anılması aynana eğri bakar, konuşan paağan ki kendi kişiliğine eğri bakar.

Bî-başıret dünyevî Ŗuqbâ tefehhüm eylemez
Kim verâ-i perdeden ısfâtına eğri bakar

Güçsüzler dünya ve ahreti anlamaz, çünkü korku perdesinden yüzlerine eğri bakar.

Ėüsni hürşîdi temâşâ eylemez ol müddeŖi
Ol hilâl-ebrû-mehiñ zerrâtına eğri bakar

O idda eden, güzellik güneşini seyretmez; o yay kaşın, ayının parçacığına eğri bakar.

Vech-i pâkiñ üzre zülfüñ eylemiş şarkındılık
ŖAbd-ı muhlîsdir ki kendi zâtına eğri bakar

Temiz yüzünün üzerine zülfün sarkmış, ihlâslı kuldur ki kendi kişiliğine eğri bakar.

20^a

Feyz-i Mevlâ'dan tabî'ât bulmayan bî-çâreler
Ecriyâ her nâzımıñ ısbâtına eğri bakar

Mevla'nın bereketinden özellik alamayan çaresizler, ey Ecri! Her şiirin ispatına eğri bakar.

83

Mefa'ôilün Mefa'ôilün Mefa'ôilün Mefa'ôilün

Göñül bir dilber-i ra'ônâ civân-cânâna hâsrettdir
Beni âşufte-i nâlân eden ol cânâ hâsrettdir

Gönül bir hoş, genç sevgiliye, beni inlemekten düşkün eden cânâ hasrettir.

Cemâliñ görmeğe bülbül gibi fûrkat fezâ oldum
Yine tâze açılmış gonçe-i handâna hâsrettdir

Yüzünü görmeye bülbül gibi ayrılık veren taze açılmış gülen goncaya hasrettir.

Perişân hâtır oldum kâkülün sevdâsına şimdi
Bu şemŖ-i hüsnuñe pervâneves yan yana hâsrettdir

Şimdi, kâkülünün karalığında gönlüm perişan oldu; bu güzelliğinin mumuna pervane gibi yan yana hasrettir.

Semender gönlümün derd [ü] figânı Ŗarşa çıkmışdır
Senin hâk⁴¹-i deriñde âteş-i süzâna hâsrettdir

Semender gönlümün dert ve feryadı göğe yükselmiştir, senin kapının toprağında yanan ateş hasrettir.

ŖAceb mi şine-sâf olmak benim ey gön[ü]li yârim
Meyânıñ kucmağa bu Ecri-i Ŗirfâna hâsrettdir

Ey gönlü sevilenim! Göğsü temiz olmak mümkün müdür? Belini kucklamaya bu bilgin Ecri'ye

⁴¹ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

hasrettir.

84

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Hâlet-i Ŗaşk içre cismim nâr-ı süzânîñ mıdır
Derd [ü] miñnet ey şehâ girdâb-ı devrânîñ mıdır

*Aşk durumu içinde bedenim yanan ateşin midir? Dert
ve sıkıntı ey şah! Döneren girdabın mıdır?*

Şimdi Ŗuşşâkıñ sipâhı derd [ü] miñnetdir velî
Tâ bu deñli cevri-i efzûn eylemek şânîñ mıdır

*Şimdi âşıkların askeri dert ve sıkıntıdır, fakat bu kadar
fazla dert etmek şanıñdan mıdır?*

ŖĖşık-ı ser-mest olan râhîñda hâyran oldular
Bize bu devlet-i mağdem ya'Ŗni ihsânîñ mıdır

*Kendinden geçmiş olan âşıklar, yolunda hayran
oldular; bize bu eski devlet acaba başışın mıdır?*

Kişver-i iklim-i hüsnü zeyn edip ey şâh-ı Ŗaşk
Fitne-i mihr-i muhabbet nağş-ı elvânîñ mıdır

*Ey aşkın şahı! Güzellik ikliminin ülkesini süsleyerek,
sevgi güneşinin karıştırıcısı, renkli işlemen midir?*

Ecri-i dil hâsteyi şad-çâk eden ey dil-rubâ
ŖAşk-ı şemşiriñ mi yohsa tîğ-ı berrânîñ mıdır

*Ey sevgili! Gönül yorgunu Ecri'yi yüz parça eden; aşk
kılıcın mı yoksa keskin kılıcın mıdır?*

85

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Tâlib-i dünyâ olan cânânı bilmez kandedir
Kâlb-i nev'Ŗ-i beşer ol cânı bilmez kandedir

*Dünyayı isteyen sevgilisi nerededir bilmez, yeni insanın
kalbi, ruhu bilmez nerededir.*

Baş açık abdâl-ı Ŗaşk olmazsa Ŗaşk-ı dünyede
Hân-kâh-ı dehrde seyrânı bilmez kandedir

*Dünya aşkı baş açık aşk ereni olmaz ise, dünyanın
hanesinde seyran nerededir bilmez.*

20^b

Mest-i medhûş olmayan bezm-i elestden tâ-ebed
Meclis içre sâki-i devrânı bilmez kandedir

*Ezel meclisinden ebediyete kadar şaşıarak kendinden
geçmeyen; meclis içinde dönerek içki sunan güzel
nerededir bilmez.*

Terk-i taklîd etmeyen ey şüfi-i nâ-puhte-dil
Ma'Ŗni-i esrârda sultânı bilmez kandedir

*Ey gönlü olgunlaşmamış Sofî! Takliti bırakmayan
sırların anlamında sultan nerededir bilmez.*

Kim ki almaz dersini Ŗilm-i ledünnîden müdam
Ecri-i Ŗâşık gibi Kur'ânı bilmez kandedir

*Kim ki daima dersini zamanın ilminden almaz,
âşıkların Ecri'si gibi, Kur'ân nerededir bilmez.*

86

Mefâ'Öilün Mefâ'Öilün Mefâ'Öilün Mefâ'Öilün

Saňa dil versem ey Leylî baňa dîvânedir derler
O Mecnûn'un mekânı vâdi-i gamhânedir derler

*Ey Leyla! Sana gönül versem bana deli derler, o
Mecnun'un mekânı gam yeme vadisidir derler.*

Şacıñ sevdâsına dil vermeyen dîvâneler şimdi

*Şacının kara (sevda)sına gönül vermeyen deliler şimdi,
aşk hevesini bilmezler, acaba sevda nedir derler?*

Havā-yı Ŗaşkı bilmezler ayā sevdā nedir derler

Cemāl-i şemŖine sūz-ı gūdāz etsem dil [ü] cānā
Reh-i Ŗaşkıñda bî-pervā yanar pervānedir derler

Şarāb-ı vaşlını nūş eyleyen Ŗuşşāka sultānım
Gezer meyhāne güncinde Ŗaceb mestānedir derler

Esir-i bend-i zūlfün-den beni dūr eyleme şāhım
Dil-i Ecri boşandı Ŗaşkıdan dîvānedir derler

*Ey gönül ve can! Sevgilinin yüzünde ateşle mahvolsam,
aşk yolunda korkusuzca yanan pervanedir derler.*

*Sultanım! Kavuşma şarabını içen âşıklara, acaba
meyhane köşesinde gezen kendinden geçmişler mi
derler?*

*Şahım! Zülfünün bağındaki esirlikten beni uzak koyma,
Ecri'nin gönlü aşktan vazgeçti delidir derler.*

87

MefŖölü MefāŖılı MefāŖılı FeŖölün / MefŖölü FeŖölün - MefŖölü FeŖölün

Cūy lebine bāde-i Cem-i cāmda demiş var
Şeklerde demiş var gülğulde demiş var

Sūrh-i deheniñ tengine gül-femde demiş var
Ezferde demiş var gül gülde demiş var

Kāküllerine Ŗanber-i sārā da dedik biz
Sevdā da dedik biz müşgāra dedik biz

Ŗüllāb-ı ser-i zūlfine ham hamda demiş var
Ezderde demiş var mergul da demiş var

Hürşid-i cemālîñ görececek burc-ı felekde
Evşāf-ı melekde tā cān [u] yürekde

Zerrin-i kadeh şaŖşāŖ-i Hürrem'de demiş var
Enverde demiş var meşŖalde demiş var

*Irmak, dudağına Cem'in şarap kadehinde var demiş;
şekerde, şırlıtıda var demiş.*

*Ağzının kırmızısı darlığına gül ağız da, hoş kokuluda,
gül gülde var demiş.*

Kāküllerine, saf anber de sevda da misk de dedik.

*Züflerinin başındaki çengele; kıvrımlar da yakışan da
var demiş.*

*Feleğin tepesinde yüzünün güneşini görünce, tā rūh ve
yürek, meleklerin özelliklerinde...*

*Kadehin altınlığı, Hürrem'in gösterişinde, parlaklıkta,
meşalede var demiş.*

21^a

Ŗaşnıla gözüñ nîze-i müjgānıña her bār
Ey gamze-i Tātār çok ehl-i haber var

Ol rişte-i hūn-rizin gam gamda demiş var
Hançer⁴²de demiş var kātilde demiş var

Gül goncesiniñ hūn-ı kadeh-rizine cānā
Ey bülbul-i şeydāhep Ŗāķil [ü] dānā

Şeb tā seher Ecri aña şebnem de demiş var
Çü yel de demiş var pūr-sel de demiş var

*Her zaman kaşınla gözün; kirpiğinin mızrağına, Ey
Tatar'ın yan bakışı! Çok haber ehli var.*

O kan döken ipin gamda, hançerde, katilde var demiş.

*Ey can! Gül goncasının kan döken kadehine ey deli
bülbul! Hep akıllı ve bilgin...*

Ecri, ona geceden sabaha çiğ, yel, sel de var demiş.

⁴² Metinde “ح” ile yazılmıştır.

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Hüdâyâ birliğin ikrâr-ı imânımda gelmiştir
Anıñçün merhamet şefkat ki sultânımda gelmiştir

Ey Allahım! Birliğin imanımın kabulünde gelmiştir, onun için, acıma ve şefkat ki sultanımda gelmiştir.

Eğerçi süretâ zâhid hâķır-i zâr [u] zâr oldum
Velîkin maÖnada Hâķķ leşker[i]yanımda gelmiştir

Ey görünen kaba sofı! Ağlaya ağlaya aşığıldım, fakat anlamda Allah'ın askeri yanımda gelmiştir.

Hemân Ölsâ-yı Meryem kıssasın benden işid şüfî
Aña neñ eyleyen rûh'ül- kudûs cânımda gelmiştir

Suñi! İsa-yı Meryem kıssasını benden dinle, ona üfleyen kutsal ruh, ruhumda gelmiştir.

Ben ol zât-ı şfâtım Öâlem'ül-ğaybın cemâlinde
Yed-i ümm'ül kitâb ancak ki kurânımda gelmiştir

Bilinmezlik âleminin yüzünde ben o yüzün kişiliğiyim, Fatiha suresi ancak Kur'anımda gelmiştir.

Benim feyz-i İlâhîmden olupdur Öâşikâr Öâlem
Elestden yâr edilmiş emr [ü] fermânımda gelmiştir

Benim ilahi bereketimden âlem açığa çıkmıştır, ezel meclisinden sevgili kılınmış emir ve fermanımda gelmiştir.

Seniñ sâķi cihânda cām-ı Öâşkın olmadan evvel
Ezel sâķisi devri şimdi devrânımda gelmiştir

Dünyada saki senin aşk kadehin olmadan evvel, ezel sakisinin dönmesi zamanımda gelmiştir.

Ben ol ümmî Sinânın gerçi kurbânıyım şimdi
Taħallûs şanıma ey Ecñi Öirfânımda gelmiştir

Ben o Ümmi Sinan'nın şimdi kurbanıyım, ey Ecñi! Kurtuluş şanıma bilginliğimde gelmiştir.

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Farab-gâh-ı muhâbbet dünyâda bî-dâde kalmıştır
Belâ-i derd [ü] mihnet Öâşık-ı nâ-şâde kalmıştır

Sevginin eğlence yeri dünyada adaletsizlere kalmıştır, dert ve sıkıntı belâsı mutsuz aşık kalmıştır.

Cihânın Öizz ü cāhında nice ārām eder Öâşık
Çemen-zâr-ı şafâ nâ-dâne-i bî-zâde kalmıştır

Dünyanın nimetlerine âşık nasıl yönelir, eğlence bahçesi nimet vermez taneye kalmıştır.

Cemâl-i dil-rubāya kıl kalemle hatt çeker herkes
Velîkin hûsn-i taşvîr eylemek Behzād'e kalmıştır

Sevgilinin yüzüne herkes kıl kalemle çizgi çeker, fakat güzelliği çizmek, Behzad'a kalmıştır.

Nice çāk olmasın ol gonce-i gülberg-i handānı
Fezâ-i ehl-i dil bülbül-i feryâde kalmıştır

Gülen goncanın gül yaprakları nasıl yırtulmasın, gönül ehlinin göğü feryat eden bülbüle kalmıştır.

21^b

Mürüvvet bab-ı matrūd olmasın mı zîr [ü] bālāda
Ne ehl-i cüd olan kalmış ne begzāde kalmıştır

Cömertlik, alçak ve yüksekte kovulmuşluk kapısı olmasın mı? Ne bey oğlu ne cömert ehli kalmıştır.

Bu naẓmım gevher-i nâ-yāb sezādır Öâşıkā
ammā
Selâsetle belāğat Ecñi-i üstāde kalmıştır

Bu şiirim, aşık el değmemiş cevherdir ama ahenkle hitabet üstat Ecñi'ye kalmıştır.

Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilün

Düd-ı âhim variken bir mâcerâdan şaydılar
Bülbülün nîm-i nağmesin âh-ı fezâdan şaydılar

*Ahımın dumanı varken bir hikâyeden saydılar;
bülbülün olamayan şarkısını göklerin ahından saydılar.*

Ğara zülfün sünbül-i reyhân ile gül lâleniñ
Dâğ-ı bağımdan kinâyet bir belâdan şaydılar

*Zülfünün karasını reyhan sünbül; lale ve gülü
bağımdaki yara gibi bir belâdan saydılar.*

Derd-i Ŗuşşâk nice olur Ŗâlemde bilmez henüz
Derd-i Ŗaşkı Ŗaşkı-ı ehl-i âşinâdan şaydılar

*Âşıkların derdi, âlemde nasıl olur henüz bilmez; aşk
derdini, tanıdık aşk ehlinde saydılar.*

Bî-sütünde yaşıdanıp Ferhâdveş ol müddeŖi
Lezzet-i dünyâ-yı şîrîni verâdan şaydılar

*O iddia eden! Ferhad gibi dağda yaslanıp, Şirin'in
dünya lezzetini ayıptan saydılar.*

Secde-gâh eylerse şâhim kaşların mîhrâbına
İşidip üftâdeler kıble-nümâdan şaydılar

*Şahım! Kaşlarının mihrabı, secde yapılan yer olunca;
üftâdeler işiterek, kiblegâhtan saydılar.*

Gün gibi hüsn-i cemâlin âşikâr olduğıcün
Ger tevellâ⁴³ eyleyip fe-eynemâ⁴⁴dan şaydılar

*Yüzünün güzelliğı gün gibi ortaya çıktığı için; "ne
tarafa dönülürse orda olan"dan saydılar.*

Ğuş edip râz-ı nihânım zümre-i ehl-i kelâm
Ehl-i Ŗaşkı bezminde naẓm-ı Ecriyâ'dan şaydılar

*Söz bilenler topluluğı saklı sırlarımı işiterek; aşk
ehlinin meclisinde, Ecri'nin şiiinden saydılar.*

Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilatün Fa'ôilün

Ehl-i Ŗaşkın derdine dermân-ı ğamlar yazdılar
Derdin içinde nice biñ Ŗayn-ı cemler yazdılar

*Aşk ehlinin derdine keder dermanı yazdılar; derdin
içinde ne kadar Cem töreni yazdılar.*

Muşhaf-ı ruhsârına žarb eyleyip üftâdeler
Kırpıñıñ hecriyle güyâ ki rakamlar yazdılar

*Düşkünler yanağının kitabına bakarak, kırpiğinin acısı
ile sanki rakamlar yazdılar.*

Hâme-i dil-dâre ey dil zînet-i dünya için
Dürlü dürlü renk ile hayli be-ğamlar yazdılar

*Ey gönül! Sevgilinin kalemi dünyanın süsü için, çeşit
çeşit renkle çokça gam yazdılar.*

Sen cefâcû dilbere Ŗarz etmeğē ahvâlimiz
Mâcerâ-yı Ŗaşka ey şâhim kâlemler yazdılar

*Ey şahım! Durumumuzu sen eziyet eden sevgiliye
açmaya aşk hikâyesinde kâlemler yazdılar.*

Ğam değıl derd-i meşakķat çekdiğin Ŗâlemde hiç
Ğahr içinde lutf ile Ecri-i keremler yazdılar

*Âlemde çektiğın sıkıntı derdi hiç keder değıl; sıkıntı
içinde ihsanla, şerefli Ecri'yi yazdılar.*

⁴³ عبث و تولا انجائه الاعمي
80/1 (90)

(ŖAbese ve tevellâ) : “ Yüzünü eksitti ve öteye döndü.” Abese

⁴⁴ ما تكونوا يدرككم الموت (Eynemâ tekünü yüdrikkümü'l mevt) : “ Nerde olursanız olun ölüm sizi bulur.” Kuran-ı kerimde bu minvaldeki sureler: Al-i İmrân 3/85-Nisâ 4/78

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Cevr-i efzûn etmeği meh-pâreler efzûn eder
ÔĀşık-ı şādıklara güyâ büyük âşâr eder

Ay yüzlüler, eziyet artırmayı çoklaştırdılar; sanki dürüst âşıklara büyük eserler yapar.

Cismimiñ sürâh-ı sarâh olduğun Ôayb eylemek
Bañâ ne'tdiyse cihānda ğamze-i sehḥâr eder

Bedenimin saflığın sürahisi olduğunu ayıplamak; bana dünyada ne etti ise, sihir eden yan bakış eder.

Zümre-i nâ-dāna dil vermem der idi şimdi yār
Gizli gizli pūse-i vaşlın varır pāzār eder

Sevgili, cahiller topluluğuna gönül vermem derdi, şimdi, gizli gizli giderek, kavuşma öpücüğünü satar.

Ey gönül teşviş-i hâb-ı ğamda geldi nevbetiñ
Raḥm edip ol māh-ı enver çeşmini bî-dār eder

Ey gönül! Keder uykusunun karmaşasında seni beklemek geldi; merhamet ederek, o parlak ay gözünü kırpamaz.

Āteş-i Nemrūd da olsa meskeni bülbüllerin
Ḳudret-i şāh-ı cihānıñ Ôālem-i gülzār eder

Bülbüllerin evi Nemrud'un ateşi de olsa dünyanın şahının gücü (onu) gül bahçesinden bir âleme dönüştürür.

Derd-mend-Ecri şaḳın kim anma Mansūr kıssasın
Boynu bağılı ḳulunum diyenleri ber-dār eder

Derd çeken Ecri, sakın Mansur'un hikâyesini anma; boynu bağılı kulunum diyenleri dâra çeker.

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Kār edipdir cānıma ey dilberā efkār-ı kār
Zār olupdur murğ-ı dil ey ğonce-i gül-zār-ı zār

Ey sevgili! Amel etmenin fikri ruhuma işlemiştir, ey gül bahçesinin ağlatan goncası! Gönül kuşu inlemiştir.

Tār-ı zülfünde esir olduğça oldum tarmār
Dār-ı Ôaşkında nice Mansūr eder ber-dār-ı dār

Zülfünün telinde bağı olduğça perişan oldum, aşk evinde çok Mansur'u sallandırır.

Mest-i bî-hüşum ezelden sāki-i kevşer gibi
Ġonce-i ra'Ōnāda yok ol naḳş-ı şimin ber gibi

Ezelden Kevser sunan güzel gibi aklımı yitirmiş, kendimden geçmişim; o gümüş göğsün işlemesi güzel goncada yok.

Halka-i bezm içre ḥayran oldu ol dilber gibi
La'Ōl-i mey-ġünunda yāriñ neşoe-i esrār var

O sevgili gibi meclisin halkası içinde hayran oldu, sevgilinin şarap rengi dudağında gizli neşeler var.

Ġam beyābānında Mecnūnum eğerci bî-ġamım
Şeb-çerāġ-ı Ôāriż-ı Leylā için mi ḥürremim

Kedersiz isem, keder çölünde Mecnun'um; Leyla'nın yanağının yıldızı için mi gülüşüm?

Terk-i eşyā eyledimse Ôaşḳ ile şan Edhemim
Ġayr-ı dīdār istemez dil var iken dil-dār-ı yār

Eşya'yı terk ettim ise aşk ile Edhem'im zannet; sevgilinin gönül alması varken, gönül başka yüz istemez.

Kişver-i şehir-i hidāyetde olur bir pādīşāh
Himmet-i āl-i bülend olsa sezā kıl irtica

*Doğruluk şehrinin ülkesinde bir padişah olur, ulu
yardım olsa yakışır, eski tarza dön.*

Kārını zār eyle ağıyarın yürü var Ecriyā
Seyf-i Ōaşk ile erişip kalŌa-i sekkār-ı šār

*Ey Ecri! Git yürü, beddua kalesine aşk ile ulaşır,
rakibin işini boz.*

22^b

FaŌilātün FaŌilātün FaŌilātün FaŌilün

FaŌn-ı düşmān bir yaña hem bir yaña hicrān-ı
yār
Bir yaña āyine-i dilde kulūbdur zeng-bār

*Düşmanın ayıplaması bir yana, bir yana sevgilinin
acı; bir yana gönlün aynasında pas tutmuş kalpler.*

Qahr-ı gurbet bir yaña rāh-ı melāmet bir yaña
Günc-i ğamda cism-i nācizim olupdur hākisār

*Gurbetin sıkıntısı bir yana, kınanmışlık yolu bir yana;
keder köşesinde hazır bedenim yerle bir olmuştur.*

Nefs-i bed-ahlākdan lutf eyle gönlüm kıl halās
Kurtar anı da bu şiretten meded ey girdigār

*Kötü ahlaklı nefisten ihsanıyla gönlümü kurtar; ey
Yaradan! Bu nefisten onu kurtar.*

Var iken dest-i hidāyet sende ey yār-ı Ōaziz
İrticā kimden diler üftāde-i bî-mār-ı zār

*Ey yüce sevgili! Sende doğruluk eli varken; ağlayan
hasta düşkün, kimden rica eder.*

Zülf-i pür-çiniñ kırmaz cemŌiyyet-i hātırını
Dil-i perişān eyledi gitdikçe Ōaks-i rüzigār

*Kıvrımlarla dolu zülfün, gönlü bir araya getirmez;
rüzgārın yansıması gittikçe gönlü dağıttı.*

ŌArz-ı hālet ile var bu matlaŌı sen Ecriyā
Ol kerim-i lā-yezāle⁴⁵ lutfu çokdur šad-hezār

*Ey Ecri! Durumunun ifadesi ile bu beyti söyle; o zeval
bulmazın iyiliği, ihsanı yüz binlerce çoktur.*

MefaŌilün MefaŌilün MefaŌilün MefaŌilün

Felekde pertev-endāz umelekde hüsni-i mehveş var
TulūŌ-ı şems-i hāver şaŌşaŌ-ı rüyında ateş var

*Felekte ışıık saçma ve melekde ay gibi yüz var;
doğunun güneşinin doğması, yüzünün görkeminde
ateş var.*

Şakın dām-ı bela-yı piçtāb-ı zülfüne sayd olma
Cefası hādden efzūn taht-ı destārında dil-keş var

*Sakın zülfünün karmaşık belā tuzağına bağlanma;
eziyeti sınırsız, sarığının tahtında gönül çeken var.*

Ĥadeng-i tîre imāc eyle cismiñ šad-sürāh olsun
Kurulmuş ol kaşı yā germ olup destinde tîr-keş var

*Kayın okuna yönel, cismin yüz parça olsun; o kaşı
“ya” kızarak, elinde ok çeken var.*

Tabibim şerbet-i laŌliñle tımar eyle hāzıksın
Saña Ōaşığ geçer küyünde bir kalb-i müşevveş var

*Tabibim! Dudağının şerbeti ile tedavi et,
maharetlisin; sana aşık olan mekânında bir kalbi
karışmış var.*

Kaşı yāy-ı ihāta eylemiş SaŌd-İbn-i Vakķāş
O tîr-endāz ile bir tıfl-ı Tātār-ı kemān-keş var

*Sad ibn-Vakkas, o kaşı “ya” yı çevrelemiş; o ok
atan ile yay çeken bir Tatar çocuğu var.*

Felek görmüş mü böyle bir meh-i nā-mihribān Ecri

Ecri, felek böyle merhametsiz bir ay görmüş mü?

⁴⁵ لا يزال “Yok olmaz, ölmez” Yılmaz, a.g.e.

Benim gibi hezārān rah-ı Ŗaşkında belā-keş var

Benim gibi binlerce aşk yolunda belā çeken var.

FaŖilatün FaŖilatün FaŖilatün FaŖilün

Ĥüsni anıñ Ŗaķde-i ĥurşid-i müstešnā yazar
Māh-i tāb-ı talŖatiñ esrār-ı şebārā yazar

*Onun güzelliği, eşsiz güneşin sözleşmesini yazar,
yüzünün aydınlık ayı, geceyi süsleyen sırları yazar.*

Sürh-i laŖliñ kevşer-i zemzem midir dedim dedi
Teşne-i üftādeye āb-ı ĥayāt-ı mā yazar

*Dudağının kırmızısı zemzem kevseri midir, dedim.
Düşkün susamışlara ebedilik veren suyu yazar dedi.*

23^a

Ķāmet-i serv-i şanavberdir çemen-zār üzre ol
Ŗāşık-ı bî-şabr-ı sāmān için istiğnā yazar

*O, çimenlik içinde o hoş kokulu servinin boyu; sabırsız,
düzensiz aşık için gönül tokluğu yazar.*

Zülf-i piçtāb-ı ĥatt-ı āyet-i sebŖal meşān
Ķıl kalemle riştesi Ŗāşıklara sevdā yazar

*Zülfü karmaşık, yüzündeki çizgiler Fatıha'nın ayetleri;
kıl kalemle ipi āşıklara sevda (karalık) yazar.*

Derdime şāfî şifādır lebleriñ emsem dedim
Ol tabībim cān [u] dil mecrūĥuma emmā

*Dudaklarını emsem, derdime doğal ilaçtır dedim; o
doktorum, can ve gönül yarasına lakin yazar.*

Mekteb-i hicrān-ı dilde Ŗāşık-ı āvāreler
Zār-ı feryād eyleyip ey dilberā eyvā yazar

*Ey sevgili! Başıboş āşıklar, gönül yarasının okulunda
feryatla inleyerek eyvah yazar.*

Leşker-i Ŗāşıkları ser-defter eyler ca-be-cā
Ecri-i dil-ĥaste-i fi'l-cümleden ednā yazar

*Ėşıkların askerini yer yer defterin başında eyler; gönül
yorgunu Ecri'yi hepsinden aşığı yazar.*

FaŖilatün FaŖilatün FaŖilatün FaŖilün

Sırr-ı tevĥid-i Ĥudā Tevfīķ-ı zî-şanımdadır
Ŗālem'ül-ğaybıñ umūru dest-i fermānımdadır

*Allah'ın birliğinin sırrı, şanımin uygunluğundadır,
bilinmezlik āleminin emirleri elimdeki belgededir.*

Sürür-ı maĥbūb-ı Ŗālem ins [ü] cinne ĥükm iden
MecmuŖāt-ı Ĥaķķ-ı bātıl emr-i fermānımdadır

*Ėlemin sevgilisinin insanlar ve cinlere hükmeden
tahtı, hak ve batılın hepsi fermanımın emirlerindedir.*

CāmiŖ-i miĥrāb [u] minber secde-gāh-ı mümkünāt
Ķıble-i beyt-i muŖaẓẓam ķalb-i virānımdadır

*Caminin mihrap ve minberi olabilirliklerin secde
yeri, büyük ev (kabe)in kıblesi, viran olmuş
kalbimdedir.*

Dürr-i yektā-yı ĥaķıķat ķuŖ-ı bî-pāyān olan
Her şadefden gevher-i baĥr-ı firāvānımdadır

*Sonsuz kuyuda gerçeğin tek incisi olan her sedekten
akan denizimin cevheridir.*

Vāhid-i ferd ü şameddür menzil-i Ŗāşıklarıñ
Ecriyā esrār-ı Ĥaķķ iķrār-ı imānımdadır

*Ėşıkların menzili tek olan Allah'ın birliğidir; ey
Ecri! Allah'ın sırları imanımın yeminidendir.*

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Lâciverd-i tâk-ı gerdün bir dolap olmuş döner
Dūd-ı âhım rû-yı çarh üzre sehâb olmuş döner

Feleğin lacivert tahtı bir dolap olmuş, döner. Ahımın dumanı feleğin yüzü üzerinde bulut olmuş döner.

Hün-i eşkim halka-i rindân içre rızân-ı kadeh
Dest-i şâķīde meger şâfī-şarâb olmuş döner

Gözyaşımın kanı rintlerin halkası içerisinde, kadehin sızıntısı, sanki içki sunan güzelin elinde katkısız şarap olmuş döner.

Ey cemaliñ şem'îne cân atdı pervane gönül
Âteş-i kânûn-ı dilberde kebâb olmuş döner

Ey yüzünün mumuna pervane gönül can attı, sevgilinin kanununun ateşi kebab olmuş döner.

Nâverân-ı çeşm-i seylâbımla ârâm etmeyip
Heft-kişver reng-i gamla âsiyâb olmuş döner

Gözyaşı selimin döngüsünde durmayıp, yedi cihan keder rengi ile değirmen olmuş döner.

23^b

Defter-i ôilm-i hâķâyık nükte-i Ecrî meġer
Hâme-i kudretle mektûb dörd kitâb olmuş döner

Meġer Ecrî'nin nükteli gerçek ilim defteri, Kudret'in kalemi ile yazılarak dört kitap olmuş döner.

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Bir qarâr olmaz şu'ôâ-i âfîtab fîrfîr döner
Gözlerinden yaş döker rû-yı sehâb fîrfîr döner

Güneşin ışıkları sabit olmaz, topaç gibi döner; bulutun yüzü gözlerinden yaş döker, topaç gibi döner.

Bir cunûnum qaraler giydikçe şâm-ı leyl-i yâr
Bir hâyâl-i vâ çeker âsâ tînâb fîrfîr döner

Sevgili Leyla'nın karalığında bir delim karalar giydikçe; bir korku hayali çeker, çadırın çubuğu topaç gibi döner.

Şol-kadar tenevvür-i sūzân-gedeyim ey bahtiyâr⁴⁶
Şâķi-i zerrîn kemer içre harâb fîrfîr döner

Ey mutlu! Bu kadar ateşle parıldayan yerim, altından kemerli içki kadehinin içinde harap topaç gibi döner.

Meclis-i Ŗuşşâķlar girdâba düşmüş mey için
Geşte-i nâciz-i cism oldu kitâb fîrfîr döner

Şarap için âşıkların meclisi girdaba düşmüşler; bedenimin kendinden geçmişliği kitap oldu, topaç topaç döner.

Ėubbe-i çarh-ı felek ey Ecriyâ her rûz [u] şeb
Şöyle ser-gerdandurur kim bir dolap fîrfîr döner

Ey Ecrî! Her sabah akşam feleğin kubbesi, öyle boynundadır ki bir dolap, topaç gibi döner.

Mef'ôülü Mef'ôülü Mef'ôülü Fe'ôülün

Ben mest-i harâb olduğum Ŗaşķıñ eşiridir
Mahzûn-ı gönül olmama dünyâ kederidir

Kendimden geçerek harap olamamın (sebebi) aşk esirliği; gönlümün hüznünlü olmasının (sebebi ise)

⁴⁶ Vezin kusurludur.

dünya üzüntüsüdür.

Şûfî baña şemşîr-i belâ çekme ki zîrâ
Başimdabenimleşker-i gam guşsa-i çeridir

*Sofi, bana belâ şimşadı çekme, çünkü gam ordusu,
benim başımda keder askeridir.*

Benşâh-ıcününolduğum Öayb eyleme ey dost
Zîrâ bu cününluğ baña Leylâ haberidir

*Ey dost! Benim delilik şahı olduğumu ayıplama, çünkü
bu delilik bana Leyla (nın) haberi (nden) dir.*

Şîrîn deheniñ söyleden ey tûti-i güftâr
Meh-pâreleriñ lezzet-i ağz-ı şekeridir

*Ey şakiyan papağan! Tatlı ağzını söyleten, ay
parçalarının ağzındaki şekerin lezzetidir.*

Naẓmıñ seniñ ey Ecîrî bugün mülk-i fenâda
Bir merd-i sühen Husrev-i zerrîñ kemeridir

*Ey Ecîrî! Bugün geçici dünyada senin şiirin; bir yiğit
söz, Hüsrev'in altından kemeridir.*

101

FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilün

ŞemÖ-i hüsniñ şevkine pervâneler süzân olur
Âteş-i Öaşkıñla cânâ bî-pervâ bî-cân olur

*Güzellik mumunun ışığına pervaneler yanar, ey can!
Aşkın ateşi ile kanatsız, cansız olur.*

Hoşka-i çinî dehânıñ kândine kónsa meges
Şekker-i şehd-i nebâtıñ sürhine hândân olur

*Toplanmış kutu gibi olan ağzının şekerine sinek kónsa;
bitki balının şekeri, kırmızısına gülümser.*

24^a

LaÖl-i nâbiñ nüş eden dil-teşne-i efgendeler
Güyiyâ tasvîr-i Mânî valû vü hayrân olur

*Saf dudağını içen susuzluktan inleyen gönül; sanki
anlamın resmine şaşırıp kalır.*

Mâtekaddüm bir meşel meşhûr-ı zârdır dünyede
ÖÂşıka rahm eyleyen meh-pâreler sultân olur

*Dünyada ünlü bir atasözüdür, geçmişten; âşıka acıyan
ay yüzlüler sultan olur.*

Şerbet-i şîrîn-lebiñ fikrile Ecîrî hâmüş ol
Ağzından çak olup dil Öaşk ile Öatşân olur

*Ecîrî! Dudağının tatlı şerbetinin düşüncesi ile sus,
ağzından yırtilıp gönül, aşk ile yanar.*

102

FeÖilâtün FeÖilâtün FeÖilâtün FeÖilün (FâÖilâtün) (FaÖilün)

Dünyede derd-i gam u hecr ile mihnet olur
Ehl-i dil başına ey dil çatı devlet olur

*Ey gönül! Dünyada, keder ayrılık ve sıkıntı gönül
ehlinin başına sağlam saadet olur.*

Kesme ümmîdiñi var hâne-i cânâne yürü
Dil-i dîvâne şîfat belki saña himmet olur

*Ümidini kesme, sevgilinin evine yürü, ulaş; deli gönlün
sureti belki sana yardımcı olur.*

Yürü erbâb-ı diliñ meskenine ey gâfil
Ser-i cân-ı terk hele cânına hep minnet olur

*Ey gafil! Gönülden anlayanların mekânına var, hele
baş ve canı terk et hep sıkıntı olur.*

Eline geçmiş iken fırsat-ı yâriñ bend it
Çözülür düğmesi geçmez olur ki müddet olur⁴⁷

*Sevgilinin fırsatı eline geçniş iken bağla, düğmesi
çözülür, zaman olur ki geçmez.*

⁴⁷ Vezin kusurludur.

Dil-i Ecrî gibi şâdık olan leyl [ü] nehâr
Gamze-i çeşm-i nigârîñ nakh-i nağmat olur

*Ecrî'nin gönlü gibi sadık olan, sabah akşam;
gözündeki yan bakışı şarkı ile teftiş eder.*

103

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

ÔĀşık-ı şâdık olan miñnet kişi dil-dâr olur
Vâkıf-ı sırr-ı ġarâib mażhar-ı dîdâr olur

*Doğru âşık olan dertli kişi gönül verir; garipliklerin
sırrına eren Hakk'ın didarını görür.*

Ķatre-i nâçiz olan ĥâk-i rehe yüzler sürüp
Mevc urur ma'Ōñide ya'Ōñi bir ulu ebhâr olur

*Önemnsiz bir damla olan, yolun toprağına yüzler
sürerek, anlamda dalgalanır yani yüce denizler olur.*

Cânı cānāne verende iştibar olmaz velî
Mut ü ħable ente mut ⁴⁸esrârına serdâr olur

*Canı sevgiliye verince inanılmaz fakat “ölmeden önce
ölmek” sırrına başkomutan olur.*

Güşe-i ġamda belâ bārına ārām eyleyen
Kendine şabr-ı tesellî eyleyip bî-dâr olur

*Gam köşesinde sıkıntı yağmuruna dayanan, kendine
sabrı aşılayıp uyanır.*

Ālem-i miñnetde Ecrî bülbül-i şūrîde ol
Belki vahdāniyyetiñ bir ġün ola ġülzâr olur

*Ecrî! Sıkıntı dünyasında perişan bülbül ol, belki
yalnızlığın bir ġün gül bahçesine dönüşür.*

104

24^b

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Kişver-i iklim-i ĥüsne pâdişâyı kim bulur
Ol ġüzeller serveri mäh-ı lîġâyı kim bulur

*Güzellik ikliminin ülkesine padişahı kim bulur, o
güzeller güneşi ay yüzlüyü kim bulur.*

Kimse ermiş mi cihāñıñ gerdîş-i devrānına
Žıll gibi Ōibret-nümā mülk-i fenāyı kim bulur

*Dünyanın dönen girdabına kimse erişmiş mi? Gölge
gibi ibretlik geçici mülkü kim bulur.*

Ġonce-i ġül-berg-i handāñ ĥasretinden murġ-ı dil
Çekdiğı derd-i ġamıñla mācerāyı kim bulur

*Gülen gül yapraklı goncanın özleminden gönül kuşu,
çektığı keder derdi ile macerayı kim bulur.*

Şāhid-i menzil-gehi maġşūd bilmez her kişi
ÔĀşık-ı aġdem bilir ol dil-rubāyı kim bulur

*Amacın varışındaki şahidi her kişi bilmez; en eski âşık
bilir, o sevgiliyi kim bulur.*

ÔAsker-i pür-nāciyāñ altın Ōalemler çekdi hep
Ecriyā ol server-i šāĥib-livāyı kim bulur

*Ey Ecrî! Kurtarıcılığın askerlerini her zaman altın
âlemler çekti; o mülk sahibi güneşi kim bulur.*

⁴⁸ موت قبل أنت موت (Mütü ħable ente mütü) : “Ölmeden önce ölünüz.” Yılmaz, a.g.e

105

Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilün
(Fa'Öilätün) (Fa'Öilün)

Dil-i perişānımı ol zülf-i siyāh āh bilir
 Ne kara günlere uğramışım Allāh bilir

Dağulmuş gönlümü o siyah zülûf, ah bilir; ne kara günlere uğramışım Allah bilir.

Şeb [u] rüz derd [ü] ğamı hecr ile eyvāh etdim
 Ö'Ālem-i sırr-ı hafıyyāt olan ol şāh bilir

Gece gündüz, dert ve kederi ayrılık acısı ile eyvah ettim; gizliliğin sırlı âlemi olan o şah bilir.

Vā'Öizā zerķ [ü] riya kendi gibi Öuşşākı
 Mezheb-i Hāķķ'da şeyātın ile hem-rāh bilir

Ey vaiz! İkiyüzlülük; kendi gibi âşıkları, Hakk'ın yolunda şeytan ile yoldaş bilir.

Lāle-dāğ-ı dilimi kimseler idrāk etmez
 Meğer ol kâdir-i kıyyüm-ı şehenşāh bilir

Gönül yaramın lālesini kimseler anlayamaz; belki o ayakta ve diri olan kudretli şahların şahı bilir.

Reh-i žulmetde kara günlü bu Öāşık Ecři
 Kūyuñı pādīşāhim bir ulu dergāh bilir

Karanlık yolda kara bahıtlı bu âşık Ecşi, padişahım! Mekânını bir ulu dergāh bilir.

106

Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilätün Fe'Öilün

Bezm-i Öaşķ içre dilā Öārif estar ne bilir
 Dil-i Öuşşāķa şehā cāhil-i hem-har ne bilir

Ey gönül! Aşk meclisi içinde bilginler yazıyı; ey şah! Âşıkların gönlünü, eşeğe denk bilgisiz, bilmez.

Ö'Āşıkıñ remz-i dilin merdüm-i Öirfān añlar
 Dil-i mazmūnumu efserde sühennūr ne bilir

Âşıkın gönlündeki işaretleri bilgin insanlar anlar; gizli sözlerimin içini, başlarda, söz söylemeyi bilenler anlar.

Hātemiñ sırrını ol mażhar-ı akrebdan şor
 Evliyā menzīlini değme peğamber ne bilir

Mühürün sırrını semadaki burca yakın olandan sor, velilerin durağını, her peygamber bilmez.

25^a

Leb-i Şirīn'ine Ferhād-ı münāsib düşdü
 Anıñ Öāşıklığını Hüsrev-i dāver ne bilir

Şirin'in dudağına Ferhad uygun düştü, onun âşıklığını hükümdar Hüsrev bilmez.

Ġamze tek seyf-i du'Öāsın okuruz şubh [u] mesā
 Žarb-ı tıġıñ güzelim Öörşde hançer ne bilir

Yan bakış gibi duasının kılıcını, sabah akşam okuruz; güzelim! Kılıcının darbesini örsteki hançer bilmez.

Ecriyā remz-i teki cāhil [ü] nādān ne bilir
 Pır-ı erkān-ı hāķīķat lām ile Kays ne bilir

Ey Ecşi! Birliğin işaretini bilgisiz, cahil bilmez; gerçeğin işaretlerinin ulusunu lām ile Kays bilmez.

107

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

Nā-sezā mechūl⁴⁹ olan nādānı gör serdār olur
Ceyş-i Öirfān üzre Öākıldır heme pāydār olur

Bilinmez olan bilgisiz başkumandan olur, gör, uygun mu? Bilginler ordusu üzerine akıllı olan ebedi olur.

Düdmān-ı nāle vü Öaşk ki pür-süz-ı güdāz
Lāle-dāğ eyler cihānı āh-ı āteş-bār olur

İnleme ve aşk sülalesi ki ateşler saçar; dünyayı lale yanığı eder, ateş dolu ah olur.

Kār-gāh-ı Öāleme aldanma zıll-ı devletiz
Hān-kāh-ı bî-bekā bādında tarmār olur

Dünyanın uğraşı yerine aldanma, devletin gölgesi; geçici mekân, rüzgârında yerle bir olur.

ÖĀşık-ı sıdk-ı Hüdā dönmez Ĥalîlāsā hemān
Nār-ı Nemrūd olsa da ol ahkeri gülzār olur

Allah'ın sadık āşıkı Halil gibi dönmez, hemen Nemrud'un ateşi olsa o közler gül bahçesi olur.

Ecriyā ehl-i kemālîñ iÖtibārı rüz [u] şeb
Bu zamānîñ sāye-i bābında pür-ediyār olur

Ey Ecri! Olgunluk ehlinin gece gündüz saygınlığı, bu zamanın kapısı gölgesinde ibadethanelerle dolar.

108

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

Dilberā la'Öl-i lebiñ zahm-ı dile emsemleñir
ÖĀrızîñ pūs-ı dem-ā-dem derde merhem
semleñir

Ey sevgili! Dudağının yakutu, gönül yarasında emilmek ister; zamandan zamana yanağını öpmek, sıkıntıya merhem olur.

Yār ile ağıyār görmekten ölüm yeğdir baña
Lafz-ı gayr-ı bezm içinde Öāşık-ı gam semleñir

Sevgili ile rakibi birlikte görmekten ölüm bana iyidir, mecliste yabancıların sözü içinde kederli āşık zehirlenir.

Rāh-ı maķsūda dil [ü] cān ile cān versem ne var
ÖĀdet-i Öuşşāk olan dil-dāre bî-gam semleñir

Amaçların yoluna gönül ve canla can versem ne var, āşıkların Ādeti olan sevgiliye gamsızlık zehir verir.

Lāle-dāğ olsa no'la dāğ-ı derün-ı Öārifān
Nergisāsā dîde-i giryān-ı şebnem semleñir

Bilginlerin içinin yarası, lale yarası olsa ne olur, nergis gibi ağlayan gözdeki çiğ zehirlenir.

ŞiÖr-i mevzūnum müdāmā dilber evsāfiñ için
ÖĀşık Ecri'de tabîÖat şimdi muĥkem semleñir

Öçülü şüirim daima sevgilinin özellikleri için, āşık Ecri'de huy, şimdi sağlam zehirlenir.

109

25^b**Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün**

Ebru zülfün kaÖbe-i hüsne niķāb olmuş gelir
Mihr-i envār arasında māhitāb olmuş gelir

Güzelliğin kabesinin yayında zülfün örtü olmuş gelir, parlayan güneş arasında ay olmuş gelir.

⁴⁹ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

İki gül yaprağına çok nağme yazmış bülbülân
ÔĀrızın her şafhasında bir kitâb olmuş gelir

İki gül yaprağına, bülbüller çok şarkı yazmış;
yanağının her tarafında bir kitap olmuş gelir.

Çin-i zülfün halka halka devr ederse ta'Ön değil
Çarh-ı gerdūna žulmeti Ôāks-i dolāb olmuş gelir

Zülfünün kıvrımları halka halka dönerse ayıp değil,
feleğin çarkına karanlığı, dolabın yansıması olmuş gelir.

Döndüğünce sākıyā girdāb-ı gam peymānesi
Her kadehde kûbbe-i şekl-i hubāb olmuş gelir

Ey içki sunan güzel! Keder girdabının kadehi
döndükçe, her kadehte kabarcık şeklinde kubbeler
olmuş gelir.

Rüz [u] şeb ey Ecriyā gel teşnelikden gam yeme
Lebleri ol mehveşin kim la'Öl-i nāb olmuş gelir

Ey ey Ecri! Gece gündüz, susuzluktan gam yeme gel; o
ay yüzünün dudakları saf şarap olmuş gelir.

110

Fa'Ölātün Fa'Ölātün Fa'Ölātün Fa'Ölün

ÔĀrızın üstünde zülf-i dil-rubā şāf şāf gelir
ÔĀşıkın derd-i siyāhıdır belā şāf şāf gelir

Yanağı üstünde sevgilinin zülfü bölük bölük gelir,
sıkıntı, aşkın kara derdidir, bölük bölük gelir.

Secde emrinde mu'Öannid kaşların mihrābına
Çeşm-i dilberde olan tīg-ı cefā şāf şāf gelir

Secde emrinde inatlaşan, kaşlarının mihrabına;
sevgilinin gözünde olan eziyet kılıcı, bölük bölük gelir.

Kıl müheyyā meclise var bāde-i gül-günüyla
Rind-i meyhör-ı harābāt sākıyā şāf şāf gelir

İhya et, meclise gel gül renkli şarapla; ey içki sunan
güzel! Harap olmuş içki içen rint bölük bölük gelir.

Bir güzeller şahı sevdim ki baña her rüz [u] şeb
Kahr-ı lutfuñdan dilā mihr [ü] vefā şāf şāf gelir

Ey gönül! Bir güzeller şahı sevdim ki, bana her gece
gündüz; ihsan ettiği sıkıntıdan acıma ve şefkat, bölük
bölük gelir.

Vā'Öiz-i nā-puhte gelmez bā-tarīk-ı Ôaşka hiç
ÔĀşık-ı bî-dār olan ehl-i şafā şāf şāf gelir

Olgunlaşmamış vaiz aşk yoluna hiç gelmez; uyanık
aşık olan eğlence ehli bölük bölük gelir.

Gam bucağında meğer kim zülf-i dilberden cefā
Ehl-i Ôirfān başına ey Ecriyā şāf şāf gelir

Ey Ecri! Keder köşesinde sanki sevgilinin zülfünden
eziyet, bilginler ehli başına bölük bölük gelir.

111

Mefā'Ölün Mefā'Ölün Mefā'Ölün Mefā'Ölün

Dil-i şürîde bülbül gonce-ñandān hasretin söyler
Fiğānı nāle eyler nağme-i dil hikmetin söyler

Perişan gönüllü bülbül, gülün goncanın özlemini
söyler, çılgınlığı inleme olur, gönül şarkısının
gizemini söyler.

Gör ol murğ-ı kafesde şevk ile Ôizzet bulur ammā
Hezār āh-ı anın eyler vatānı hasletin söyler

O kafesteki kuşu gör, arzıyla şeref bulur fakat
ahındaki ateş binlerce olur, vatanının
özelliklerini söyler.

Cihānda Ôāşıkān ma'Öşūka vāsıl olduğu demde
Nice pinhān eder dîdār-ı Ôaşkın vuslatın söyler

Āşıklar, dünyada sevgiliye ulaştığı zaman, nasıl
gizler, aşkın yüzüne kavuşmayı söyler.

26^a

Nitekim çarh-ı gerdün-ı ra'Öid-i berk edip ey dil

Ey gönül! Nitekim dönen feleği şimşek
çaktıracak, inleyen aşkın inleme çılgınlığının

Fiğân-ı nâlesi Ôuşşâk-ı zârîñ dehşetin söyler

korkunçluğunu söyler.

Gülistân-ı cemâlinde o şâhın Ecri-i kemter
Hemân Simurg-ı ÔAnkâ'nın kelâm-ı hikmetin söyler

*Sefil Ecri, o şahın yüzünün gül bahçesinde,
derhal Anka kuşunun gizli sözlerini söyler.*

112

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Rumûz-ı sırr-ı esrârı eşir-i Ôaşk olan söyler
Nice pinhân eder râz-ı nihânın Ôâşıkân söyler

*Gizliliğin sırlı işaretlerini, aşk esiri olan söyler;
nasıl gizler, gizli sırları âşıklar söyler.*

Kelâm-ı hikmet-i genc-i nihân izhâr-ı sûretidir
Anı Ôuşşâk olan aÖyân eder ammâ nihân söyler

*Gizlilik hazinesinin sırlı sözleri suretin yansımasıdır;
onu âşık olan ortaya çıkarır fakat gizli söyler.*

Çıkıp kürsîde mahmil remz ile âgâz eder vâÖiğ
Kitâb-ı râh-ı Hâkkı anlamaz deyyâr yalan söyler

*Vaiz, kürsiye çıkıp oturarak işaretle başlar; Hakk'ın
yolunun kitabını anlamaz manastırcı yalan söyler.*

Mükemmel şî vü dü-yı bist [ü] heşt ol hâl-i hüsniyi
Hârâbât ehl-i dürrler ki gel âdem Ôârifân söyler

*Otuz iki ve yirmi sekiz güzelliğinin durumunda
mükemmel, dağılmış ehli inciler ki bilgin insanlar
söyler*

Belâ-i genc-i miñnetde edip bālını zânūsın
Bükülmüş kâmet-i nutka Hüdâ Ecri-i cân söyler

*Sıkıntı köşesinin dertlerinde kanandı kırık boynu
bükük can Ecri Hüdâ'ya söyler*

113

11'li Hece Ölçüsü (6 +5)

Ey mişl-i bulunmaz hübların şâhı
FulûÖ etdi vechiñ seyrânın mı var

*Ey eşi bulunmaz güzellerin şahı! Yüzün doğdu,
izleyenin mi var?*

Zülf-i müşkinine eylerim âhı
Ben gibi hâtır-ı perişânın mı var⁵⁰

*Misk kokan zülflerine âh ederim; benim gibi gönlü
dağılmışın mı var?*

Dü-çeşmimin revân olmada seli
Ôâşığın vaşlma erişmez eli

*İki gözümün seli akmada, âşıkın kavuşmasına eli
ulaşmaz.*

Âsitânın bekler ey cennet gülü
Murğ-ı dilden özge rızvânın mı var

*Ey cennet gülü! Eşiğini gönül kuşundan başka
bekleyen cennet bekçin mi var?*

Sensiñ Ôâlemlerin şâh-ı kişveri
Cemâliñ şuÖlesi tutdu her yeri

*Âlemlerin ülkelerinin şahı sensin, yüzünün ışığı her
yeri tuttu.*

Âfitâb-ı Ôâlem misin ey perî
Şubh-ı muhabbetde cevlnın mı var

*Ey perî! Âlemin güneşi misin? Sevgi sabahında bir
döngün mü var?*

Derd-mend-i Ecriyâ ey kadd-i dil-cû
Geceler şubha dek geçmekde gaygu

*Ey boyu gönül kapan! Kederli Ecri, geceleri sabaha
kadar kaygı çekmekte.*

⁵⁰ Vezin kusurludur.

26^b

Güzelsin Öâlemde ammâ ey meh-rû
Gerçi Öâşıklara ihsânın mı var

*Ey ay yüzlü! Güzelsin fakat âlemde âşıklara
başıslaman mı var?*

114

11'li Hece Ölçüsü (6 +5)

Öâşık olan dönmez şemÖ-i hüsnünden
Güyâ ki pervâne cân verir gider

*Âşık olan, güzelliğinin mumundan dönmez, sanki
pervane can verir, gider.*

Gönül ayrılır mı halk-ı hüsnünden
Cemâl-i pertev-i şân verir gider

*Gönül, güzelliğinin halkasından ayrılır mı? Aydınlık
yüzün şân verir, gider.*

Şöyle bir dil-berdir ben sevdim anı
Bulmadım mişlini gezdim cihânı

*Şöyle bir sevgilidir, ben onu sevdim; dünyayı gezdim,
benzerini bulamadım.*

Şemşir-i cefâsı Tirmiz-i Kânî
Şîne-i Öuşşâkdan şân verir gider

*Eziyet veren kılıcı Tirmizî Kânî, âşıkların şînesinden
kan verir, gider.*

Er odur ey gönül cevri-i bî-Öâded
Çeker bu Öâlemde var mı hâdd u Öâdd

*Ey gönül! Eziyeti sayısız, sınırsız ve sonsuz çeker, er
odur.*

Bu Öâşkın yolunda olanlar nâ-merd
Terk-i ser edemez yan verir gider

*Bu aşkın yolunda namert olanlar, başından geçemez
yan verir, gider.*

Derd-mend-i Ecriyâ kıl cânı sebil
İstersen yâr ola ol cevri-i cemîl

O güzel sevgili eziyet de etse canı ona sebil et.

Mütü kable gerek bu bahşa delîl
Âdem âhir küllî fân⁵¹ verir gider

*Ey dertli Ecri! Canı sebil et, istersen o güzel eziyetçi
sevgili olsun.*

115

14'lü Hece Ölçüsü

Esâs vücûd-ı Öâşık kudret-i Kibriyâ yetişir
Bu heft-kişvere pertev-i nûr-ı Muştafâ yetişir

*Âşkın vücudunun temeline yüce Kudret yetişir, bu yedi
iklime Mustafa'nın nur ışığı yetişir.*

Fütûh-ı Hayber için bu zârım-gâh-ı muhabbetle
Zülfikâr-ı hidâyet ile Haydar-ı Mürtezâ yetişir

*Hayber'in fethi için bu inleme yerine sevgiyle,
doğruluk zülfikarı ile Haydar-ı Mürteza yetişir.*

Sâz-kar-ı derûnuna çenber-i Öârağ-rîzden
İcrâ-yı müşîkiye Dâvûd-şadâ yetişir

*İç uygunluğuma dökülen içkinin döngüsünden, müziğin
ifadesine Davud sesli yetişir.*

Bu nefis FirÖavûnuna Öâsâ-yı muÖciz ile

Bu nefis Firavun'una acze düşüren asa ile Hakk ile

⁵¹ Küllî men Öaleyhâ fân : “ (Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır.
Rahman, 55/26

Ġarķ-āb-ı kelīm ol yed-i Beyzā yetişir

konusmuş, suda boĝan ile eli beyaz olan (zat) yetişir.

Esmā-i Ĥüsnā ise maķsūdın bu Őālemde
Zıkr-i tevĥīd-i müsem mā ey Ecriyā yetiřir⁵²

Güzel isimleri ise amacın bu dünyada, ey Ecri! Birliğin isimlerinin anılması yetişir.

116

27^a

Faöilatün Faöilatün Faöilatün Faöilün

Zümre-i Őirfāne cānā dünyede raĝbet mi var
ŐĀřık-ı gevher-nitāķa zerre-veş kıymet mi var

Ey can! Dünyada, bilginler topluluĝuna raĝbet mi var? Cevher dōken āřıķa toz kadar kıymet mi var.

Ayaķ altında ķalıpdır leşker-i ehl-i kemāl
Lutf-ı iĥsān edecek Őālemde ĥiķ ĝayret mi var

Olgunluk ehlinin askeri, ayakaltında kalmıştır; dünyada iĥsan baĝıřlamaya ĥiķ ĝayret mi var?

Ey gönöl bu zār [u] feryādım ni'der her rüz [u] şeb
Bir leb-i ĝonce-ĝüle bülbul gibi ĥürmet mi var

Ey gönöl! Bu inleme ve baĝrıřmalarım her gece gündüz ne olur; bir dudaĝı gonca ĝüle, bülbul gibi ĥürmet mi var?

Kāköl-i dil-ber gibi ĥātır-periřān ehl-i dil
Bād-ı āhım ĝuř eden ŐĀřıkda cemöiyyet mi var

Gönöl ehlinin gönölü, sevgilinin kākölü gibi daĝmık; ahımın rüzĝarını işiten āřıkta birlik mi var?

Ecriyā ne'tsin cihānda zümre-i Őirfān olan
Ĥüsün elinde raĥm eden Őuřřāķa meh talöat mı var

Ey Ecri! Bilginlerin zümresi cihanda ne etsin, güzellik elinde merhamet eden āřıklara ay yüzlü mü var?

117

Meföölü MefaŐölü MefaŐölü Feöölün

Āteřte řehā cism-i tutāyāne berāber
ŐĀřıkıñla seniñ řemŐiñe pervane berāber

Ey şah! Ateşte beraber yanmaya yakışan, āřıkla senin mumuna pervāne beraber.

Miĥrāb-ı cemāliñ olalı kıble-i Őuřřāķ
ŐĀřıklar oķur vechini ķurāne berāber

Āřıkların kıblesi, yüzünün mihrabı olalı; āřıklar, yüzünü Kuran'la beraber okur.

Meclis-geĥ-i řād ile vārā-yı sāķi-i ĝül-fem
Dil naĝme ide bülbul-i elĥāne berāber

Meclisteki mutluluk ĝül aĝızlı içķi sunan güzelin sakınması ile gönöl şarkı söylesin bülbulün naĝmesi ile beraber.

Aĝyār ile oldu meded řiñe-i řāfi
Tenĥāda varıp ķāk-i ĝirībāne berāber

İmdat! Rakip ile göĝsünün temizliĝi birlik oldu, kuytu da yaka yırtıĝı ile beraber

Bu heft zemīn yandı tutuşdu dil [ü] cānım
Āhım la hemān Ecri-i sūzāne berāber

Gönöl ve ruhum, bu yedi yer yandı tutuştu; hemen ahımla yanan Ecri ile beraber

⁵²Şiir vezin açısından kusurludur.

118

Fā'ōilatün Fā'ōilatün Fā'ōilatün Fā'ōilün

ÔĀrızın seyr eyleyen nūr-ı tecellādan geçer
Kāmetiñ seyr eyleyen serv-i semensādan geçer

Yanağını izleyen tecelli nurundan geçer, boyunu
izleyen, hoş kokulu serviden geçer.

Lebleriñ cām-ı Cemin nūş eyleyen ey dil-rubā
Mest-i bî-pervā olup āb-ı muşaffādan geçer

Dudaklarının Cem kadehini içen, ey sevgili!
Korkusuzca kendinden geçerek temizlenmiş sudan
geçer.

ÔĀşık-ı zencirinde bağı ÔĀşık-ı bî-çāreler
Rüstem'i sen şanma kim zülf-i dilārādan geçer

Aşkın zincirinde bağı çaresiz âşıklar; Rüstem'i
sanma sen çünkü gönül süsleyen (sevgili)den geçer.

Ġamze ile çeşmiñ şim-i yañağıñ seyr eden
ÔĀşık-ı rind-i sühen dünyā vü gavġādan geçer

Yan bakışın ile gözün, yanağının gümüşünü izleyen;
söz söylemesini bilen rint âşık; dünya ve kavgadan
geçer.

27^b

Vuślata nā'ōil olan küyuñda ey cānāne dost
Arzu-yı maşşad-ı firdevs-i Ōalādan geçer

Ey sevgili dost! Mekânında kavuşmaya erişen, yüce
cennete ulaşma isteğinden geçer.

Şabr-ārām eyleyen rind-i sühen bugün beyim
Derd-mend-i Ecrî gibi teşviş-i ferdādan geçer

Beyim, konuşma ehli sabr eden rint, bugün, dert çeken
Ecrî gibi, yarının karmaşasından geçer.

119

Mef'ōülü Mef'ōülü Mef'ōülü Fe'ōülün

Bir katre dilim nokta gibi nūna berāber
Kāf'dan baña hem-pāl ola mażmūn[a] berāber

Bir damla gönlüm nokta gibi nūna beraber, Kaf'dan
bana erişmiş ola mazmun beraber.

Seylāb-ı şirîşkin yürüsün rû-yı zemîne
Çeşmiñden ağan eşk-i ġam-ı hūna berāber

Akan selin yeryüzüne, gözünden akan kanlı keder
gözyaşı ile beraber yürüsün.

Leylā diye Mevlā'yı bulur ÔĀşık olanlar
İşkān ede küy-ı ġam-ı Mecnūn'a berāber

Âşık olanlar Leyla diyerek Mevlā'yı bulur, Mecnun'un
hüzün mekânında beraber oturtsun.

Yāriñ ser-i küyunda dilā şol-kadar ağla
Gözyaşı revān mevc ura Ceyhūn'a berāber

Ey gönül! Sevgilinin mekânının başında şu kadar ağla;
akan gözyaşı dalgalansın Ceyhun'a beraber.

Ecrî gibi bir katredeyir Ôālem-i eşyā
Kifāye deġin şî'Ōr-i revîş nūna berāber

Eşya âlemi, Ecrî gibi bir damladır; nunla beraber
tarzlı şîir yeter.

120

Fā'ōilatün Fā'ōilatün Fā'ōilatün Fā'ōilün

Ol şuÔā-i vech-i pāk-i dil-rubādan kim kaçır
Pertev-i hūrşid-i envār-ı Hüdā'dan kim kaçır

O sevgilinin temiz yüzünün ışığından kim kaçır,
Allah'ın parıldayan güneşinin ışığından kim kaçır.

Geceler tā şubhâ dek nûr-ı tecellâ eyleyen
Ol güzeller serveri mâh-ı liķâdan kim kaçır

*Geceleri ta sabaha kadar tecelli nuru veren, o güzeller
güneşi ay yüzölünden kim kaçır.*

Şinemi çâk eylesin ol ğamze-i dilber benim
Şâd olur dil böyle şemşir-i cefâdan kim kaçır

*O sevgilinin yan bakışı benim göğsümü yırtsin, gönül
böyle mutlu olur, eziyet şimşadından kim kaçır.*

Püse-i la’ôlim sezâdır Ôâşıkâ dedi dedim
Ey şehâ âl-i cenâb mihr [û] vefâdan kim kaçır

*Dudağımın öpülmesi âşıkâ uygun mudur, dedim. Ey
yüce şah! Merhamet ve şefkatten kim kaçır dedi.*

Âfitâb-ı hûsn ü dilberdir şafâ-i hâtırım
Ecriyâ ol şu’le-i nûr-ı ziyâdan kim kaçır

*Gönlümün eğlencesi, sevgilinin ve güzelliğın güneşidir,
ey Ecri! O aydınlık nurun ışığından kim kaçır.*

121

Fa’ôilatün Fa’ôilatün Fa’ôilatün Fa’ôilün

Vâkıf-ı esrar olan dehre temennâdan geçer
Nefs-i şümü kat’ô edip ol lâ-i illâdan geçer

*Sırlara erişen dünyaya minnetten geçer, kötü nefsi
keserek o başlıklardan geçer.*

28^a

Men Ôaraf bezminde seyrân eyleyip eşyâyı hep
Kenz-i mahfî⁵³ gözleyip dünyâ vü Ôukbâdan geçer

*“Ben kimim” meclisinde eşyâyı hep izleyerek; gizli
hazineyi gözleyip, dünya ve ahiretten geçer.*

Varlığımın geçmişim bir katre-i var olmuşam
Var mı bir Ôâşık şehâ nûr-ı tecellâdan geçer

*Varlığımın geçmişim, bir varın damlası olmuşum;
ey şah! Tecellinin nurundan geçecek var mıdır?*

Bu kebüter gönlümüz pervâz eder bir vaşl için
Âsımânı devr edip tā Ôarş-ı a’ôlâdan geçer

*Bu güvercin gönlümüz, bir kavuşma için kanat açar;
göğü dolaşarak ta yüce arştan geçer.*

Ecriyâ mahv-ı vücûd ile bu yolda nâ-gehin
Vâsıl-ı dîdâr olanlar lâ-i illâdan geçer

*Ey Ecri! Bu yolda mekânsızın vücudunu yok ederek,
yüze erişenler başlıklardan geçer.*

122

Fa’ôilatün Fa’ôilatün Fa’ôilatün Fa’ôilün

Dil-berâ bilsem Ôaceb ünsiyyetiñ kimlerledir
Terk edip Ôuşşâķa zârıñ ülfetiñ kimlerledir

*Ey sevgili! Bilsem acaba dostluğın kimlerledir,
âşıklara inlemeni bırakarak yakınlığın kimlerledir?*

Ķanķı meclisde ferahyâb şâd-ı hürremsin ayâ
Hem-demiñ yâ dil-rubâ yâ şöhetin kimlerledir

*Acaba hangi mecliste gülerek mutlu ve rahatsın, ey
sevgil! Zamandasın ve sohbetin kimlerledir?*

Pister-i ğamda yatıp üftâdeler bâlin-i ğam
Sen şeh-i handânı bilmem râhatın kimlerledir

*Düşkünler, keder yastığında gam yatağında yatarak,
sen gülen şahı bilmem rahatın kimlerledir.*

Yandırıp Ôâşıkları pervâneveş ey dil seniñ
Şem’ô-i bezm-ârâ gibi ger minnetin kimlerledir

*Ey gönül! Âşıkları pervane gibi yandırarak, senin
meclisi süsleyen mumun gibi minnetin kimlerledir.*

Ecriyâ günc-i belâda ey meh-i nâ-mihribân

Ey Ecri! Sıkıntı köşesinde ey merhametsiz ay! Sen

⁵³ مخفيا كُنْتُ كُنْتُ كُنْتُ Küntü kenzen mahfîen : “ Ben bilinmeyen bir hazine idim, bilinmeyi diledim, birtakım kimseleri yarattım, onlara kendimi bildirdim, onlar da beni bildiler. Zariyat, 51/6 (134-221)

Sen şafâ bezminde ol cem'îyyetiñ kimlerledir

eğlence meclisinde birlikteliğin kimlerledir.

123

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Bâd-ı âh-ı Ôâşıkân eşyâyı tir tir titretir
Şayt-ı feryâd-ı yed-i mînâyı tir tir titretir

Aşıkların ahının rüzgârı, eşyayı tir tir titretir, Minanın
gücünü inlemesinin çılgılığı tir tir titretir.

Şarşılır dūd-ı figānım kākül-i dil-ber gibi
Başım üzre turre-i sevdâyı tir tir titretir

Sevgilinin kākülü gibi çılgılığın dumanı sarsılır,
başımın üstündeki kara sevdayı tir tir titretir.

Bî-Ôaded olsa yolunda çekdiğim derd [ü] miñnet
Tîşe-i hicrân ile çāk eylesem ger küh-ken

Yolunda çektiğim sıkıntı ve eziyet sayısız olsa; ayrılık
acısının kazmasıyla yırtsam şayet dağlık...

Çand-i la'âl-i tûti-i güftārın ey şirîn-dehen
Nâz ile ol Hüsrev-i Dārâ'yı tir tir titretir

Ey tatlı ağızlı (sevgili)! Şakıyan papağanın dudağının
şekeri, eda ile o Hüsrev-i Dārâ'yı tir tir titretir.

Zülf-i dil-ber gibi seyr et bāğ-ı dilde sünbüle
Bû-yı Ôaşkı Ôāleme gıttıkçe verdi velvele

Gönül bahçesinde, sevgilinin zülfü gibi sünbüle seyret;
aşkının kokusu gittikçe āleme velvele verdi.

Süz-nāk-ı nağme ile bir nażar kıl bülbüle
Her seherde gönce-i ra'ônâyı tir tir titretir

Yakıcı nağme ile bir bak bülbüle, her sabah, hoş
goncayı tir tir titretir.

28^b

Cân çıkıp tenden ölürsem ben helāk-ı Ôaşk ile
Mahżar-ı cânân olursam nūr-ı pāk-ı Ôaşk ile

Tenden canım çıkarak ben aşk ile helak olarak
ölürsem, sevgiliye erişirsem aşkın temiz nuru ile.

Ecriyâ dāhil olursam süz-nāk-ı Ôaşk ile
Nār-ı Ôaşkıñ Cennetü'l Mev'âyı tir tir titretir

Ey Ecri! Aşkın yakıcılığına karışırsam, aşkımın ateşi
Mev'a cennetini tir tir titretir.

124

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Müşg-i Ôanber Ôārız-ı dil-berde perçem gösterir
Şanki ebrü-yı kemāl-i tîr-i pür-gam gösterir

Anber kokusu sevgilinin yanağında perçem gösterir,
sanki kederle dolu okun olgunluk kaşını gösterir.

Ben belâ vādilerinde eylerim yas ol perî
Pertev-i hüsñü gibi mäh-ı muharrem gösterir

Ben sıkıntı vadilerinde yas tutarım, o peri yüzünün
güzelliği gibi muharrem ayını gösterir.

Dil ser-i küyün'da feryād ü figān eyler iken
Çāmet-i serv-i hırām-ı nâz-ı hürrem gösterir

Gönül, mekânının başında inleme ve çılgılık
gösterirken; gülümseyerek eda ile salınan servi boy
gösterir.

Mekteb-i tıfla nażar kıl ey gönül hā^(v)ce⁵⁴ aña
Muşhaf-ı hüsñünde ey dil ism-i a'Özam gösterir

Ey gönül! Çocuk okuluna bak, hoca ona güzelliğinin
kitabında yüce isimleri gösterir.

Lebleriñ pūs eyledikçe Ecriyâ ol dil-berâ
Bu dil-i mecrūhumun zahmına merhem gösterir

Ey Ecri! Dudaklarını öptükçe o sevgili, bu yarılmış
gönlümün yarasına merhem gösterir.

⁵⁴ Metinde "hā" ile yazılmıştır.

125

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

Noқта-i rahmān-ı aқdem gizlidir ādemdedir
Nūr-ı eşyā-yı muқaddem gizlidir ādemdedir

İlk acıma noktası, gizlidir, insandadır; evvel olan eşyanın nuru gizlidir, insandadır.

Heft-hattı Muşhaf-ı hüsünde tahkik gördüler
İki gönül bir ism-i aÖzam gizlidir ādemdedir

Yedi çizgiyi, güzelliğinin kitabında aradılar; iki gönül bir yüce isim gizlidir, insandadır.

Şanma kim burc-ı felekde hürşid-i envār-ı yār
ŞuÖle-i mäh-ı muharrem gizlidir ādemdedir

Feleğin tepesinde sevgilinin parlak güneşi sanma çünkü haram olan ay ışığı, gizlidir, insandadır.

Ger tavāf etmek dilerseñ bu hāķķat kaÖbesin
KaÖbe-i beyt'ül-mükerrrem gizlidir ādemdedir

Eğer dönmek istersen bu gerçeklik kabesini, saygınlık evinin kabesi gizlidir insandadır.

Tekye-i Öuşşāķa yürü Ecři қadem baś vāsıl ol
Himmet-i Öālī-muÖazżam gizlidir ādemdedir

Ecşi, aşıkların tekkesine yürü, ayak bas, eriş; yüce ve büyük (olanın) yardımı gizlidir, insandadır.

126

29^a**Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün**

Cihānıñ Öizz [ü] cāhı cāhil-i enberde қalmışdır
Suhen-sāzıde ne'tsünbezm-i mey efserde қalmışdır

Dünyanın kıymet ve makamı kara cahile kalmıştır, söz söylemesini bilen ne etsin, içki meclisi taçta kalmıştır.

Cemāliñ şaÖşaÖ-i ebrü gam içre gāōib olmışdır
FulūÖ-ı şems-i hāver bir meh-i peykerde қalmışdır

Yüzündeki kaşın görkemi keder içinde kaybolmuştur, doğunun güneşinin doğuşu bir ay yüzünde kalmıştır.

Felek cellād-ı havf eyler görürse tığ-ı dil-dārı
Meğer seyf-i duÖāsı gamze-i dil-berde қalmışdır

Felek korkunun celladı olur, sevgiliyi görürse; sanki duasının kılıcı sevgilinin yan bakışında kalmıştır.

Beni öldürmeğe kaşd eyledi ol қanlı göz ammā
Terahhum edip Öuşşāķa eli hançerde қalmışdır

O kan göz beni öldürmeye kastetti ama aşıklara acıyarak eli hançerde kalmıştır.

Benā-i kaÖbe-i Öulyā sorarsan Ecryā kimdir
Anıñ her güşesin iÖmār eden ezderde қalmışdır

Ey Ecşi! Yüce kabenin inşa edenini sorarsan kimdir (diye), onun her köşesini onaran layık (kişi)da kalmıştır.

127

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

ÖĀdemi Öirfān eden üç harf ile beş noktadır
Mest-i ser-gerdān eden üç harf ile beş noktadır

İnsanı bilgin eden üç harf ile beş noktadır, baş döndürerek kendinden geçiren üç harf ile beş noktadır.

Bülbül-i nālendeyi her rüz [u] şeb ey gonca-fem
Böyle ber-efğān eden üç harf ile beş noktadır

Ey gonca ağızlı! İnleyen bülbülü her gece gündüz, böyle inleyen üç harf ile beş noktadır.

Ĥaĥĥ demiş saĥa gözet t kim tecell eyleye
Ėřĥı ryn eden ĥ ĥarf ile beş noĥtadır

*Allah sana gözet demiş ki tecelli etsin; şı soyunuk
eden ĥ harf ile beş noktadır.*

Leşker-i Hind'e muşafferdir sipehslar-ı Ėřĥ
Merdüm-i meydn eden ĥ ĥarf ile beş noĥtadır

*Hint askerine aşk ordusu galip gelmiştir, meydana
halkı yĥan ĥ harf ile beş noktadır.*

Sziş-i Ėřĥ-ı hidyetden mlemmdır gönül
N-gehn szn eden ĥ ĥarf ile beş noĥtadır

*Gnl, doĥruluk aşkının ateşinden rengrenktir;
ansızın yakan ĥ harf ile beş noktadır.*

stemez Ecri cihnda arifinden iltic
Dim sultn eden ĥ ĥarf ile beş noĥtadır

*Ecri, dünyada bilginlerden sĥınma istemez, her zaman
sultan eden ĥ harf ile beş noktadır.*

128

Fltn Fltn Fltn Fln

Rind-i Ėřĥ sĥı-i gül-hre cm-ı mey gelir
Mest-i blblden fez-i naĥr-i y-Ĥayy gelir

*Aşkın kalenderi, gl yüzlü içki sunan güzel, şarap
kadehi gelir; kendinden geçmiş blblden "ey diri"
sesi gelir*

Chile eyle suhen ĥi kimse hem-pl olmasın
Halkı-i meclisde zr manşb-ı lş gelir

*Bilgisize sz söyle, kimseyle arkadaş olmasın çünkü
meclis halkasında leşler olur.*

Pençe-i ĥavvs-ı hams beş ĥurf stindedir
sm-i aşm lafz-ı icllinde hep hay hay gelir

*Açlık satan pençe, beş harf stindedir; yüce isimler,
yüce sözünde hep "diri diri" gelir.*

29^b

Tg-ı hnhr-ı güle mecrh ola ger ftdeler⁵⁵
Ehl-i dilden dil-ber sen şanma ki vy vy gelir

*şayet, düşkünler gln kan içici kılıcında
yaralanırlarsa; ey sevgili! Gnl ehlinden vay vay
gelir, şanma.*

ĞAyn lm y ile yd etsem ismi Ecriy
Kim msem dilberi ydında her dem Ğy gelir

*Ey Ecri! Adını ĞAl ile ansam, çünkü isimler
sevgilinin hatırına hep ay gelir.*

129

Mefln Mefln Mefln Mefln

Fl etmiş ezel şubhında nr-ı fitb oynar
Cemlin gösterir dehre ziy hrşd-i tb oynar

*Ezel sabahında doĥmuř güneşin nuru oynar,
aydınlık, yüzünü dünyaya gösterir, parlak güneş
oynar.*

Ėamer devrinde seyr etdim niĥb-ı zülf-i pr-ini
inde n-be-n ebr siyhın mhitb oynar

*Ay zamanında kıvrım dolu zlfnn örtüsünü
izledim; içinde diz dize siyah kaşın ay ıřĥı oynar.*

Seni ol halkı-i zikri cn naĥra-i uřřĥ
Erişir rad-ı berĥs felekde ne ĥıbb oynr

*Ey can! Senin o zikrinin halkası, şların ıĥırması;
felekte řimřeĥin çakması gibi erişir, kubbeler oynar.*

Meĥer zer duĥter-i pr-i muĥnn hn-ı eşkimle
Döner şeb-t seĥer⁵⁶ ey sĥıy cm-ı şarb oynar

*Ey içki sunan güzel! Sanki sarı kanlı gzyaşmla
meyhanecinin kızı, geceden sabaha döner, şarap
kadehi oynar.*

⁵⁵ Vezin kusurludur.

⁵⁶ Metinde "ص" ile yazılmıştır.

Kaşınla kirpiğin aşhâbı olmuş şerh eder güyâ
Yed-i vâÖiz hat-ı hüsnünde ikiyüzlü kitâb oynar

Yağar Óaşık⁵⁷ları âteş şerâr-ı naẓmın ey Ecři
Zebânın dehşeti çarhın serin üzre şehâb oynar

*Kaşınla kirpiğinin sahipleri olmuş, sanki açıklar;
vaizin eli, güzelliğinin yazısında ikiyüzlü kitap oynar.*

*Ey Ecşi! Şiirinin kıvılcımlı ateşi âşıkları yakar;
dilin korkusu, feleğin başının üstünde gök taşı
oynar.*

130

MefÖölü MefäÖölü MefäÖölü FeÖölün

Bezm içre yine âteş-i âh-ı şererim var
Kânûn-ı muhabbetde şehâ Öişvelerim var

Üftâdeleri Óaşık ile deryüze mi şandıñ
Hâk⁵⁸-i reh-i dil-berde nice derbederim var

Hem-meclis olup zümre-i hüban ile herkes
Yârâne şafâ vü zevk edecek cilvelerim var

Pâzâr-ı dilârâda bugün Óaşık menÖinde
Ey hoca saña vermek için gör nelerim var

Pervâne-i Óaşık olalı pîrâmeniñ Ecři
Ey şemÖ-i cemâlinde yanar bâl [u] perim var

*Meclis içinde yine kıvılcım saçan ahımın ateşi var, ey
şah! Sevgi kanununda işvelerim var.*

*Düşkünleri, aşk ile dilenci mi sandın? Sevgilinin
yolunun toprağında nice kapı kapı dolaşanım var.*

*Meclisleşerek güzeller topluluğu ile herkes, sevgililere
eğlence ve zevk verecek cilvelerim var.*

*Sevgilinin pazarında bugün aşk savuşturmasında, ey
hoca! Sana vermek için gör nelerim var.*

*Ecşi, aşk pervanesi olalı çevren, ey Ecşi! Yüzünün
mumunda yanan kanatlarım var.*

131

30^a

MefäÖölün MefäÖölün MefäÖölün MefäÖölün

Bu çarhın raÖd-ı berki nâle-i zâr-ı hazinimdir
Sevâd-ı bād-bân-ı turre-i düd-ı anjnimdir

Felek-gül-zârını iħrâk eden bād-ı şemümäsâ
Bürüdetle figân-ı Öandelib post-nişnimdir

Beni iħbâr eden esrâr-ı Óaşık zîr ü bâlâda
O hürşid-i şuÖâ-i Öâlem ü yâr-i güzünimdir

Şükûfât-ı züheyle kâmet-i dil-dâr seyr eyle
Hırâm-ı behcetârâ ser çeken ol yâsemnimdir

Bu gül-zâr-ı felekde hüküm eden bülbül gibi Ecşi
Fırâk-engüşterinde açılan gonçe-nigünimdir

*Bu feleğin şimşek çakışı, kederli inlemelerimdir; yelken
açmış kâküllerimin karalığı ateşlenmiş dumanımdır.*

*Feleğin gül bahçesini semum rüzgârı gibi ateşe atan,
soğuklukla bülbülün inlemesi oturduğum yerdir.*

*Aşağı ve yukarıda, beni ihbar eden aşk sırları; âlemin
parılayan güneşi ve güzide sevgilimdir.*

*Satrünün yarılmalarıyla, sevgiliyi izle; arzuyu süsleyen
salınışı ile baş çeken o yaseminimdir.*

*Ecşi, bu feleğin gül bahçesinde hüküm süren bülbül
gibi; ayrılık harmanında açılan mühür goncamdır.*

⁵⁷ Bu kelime metinde “ ’ ” ile yazılmış ve harfe med konulmuştur. Harfin medli oluşu ve bilhassa anlam düşünüldüğünde sözcüğü “Óaşık” olarak okuduk.

⁵⁸ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

132

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Künüz-ı sırr-ı eşyâ-yı maÖârif şân-ı Öâkıldır
Ser-â-pâ Hâkık'ı bătıldan seçen mizân-ı Öâkıldır

*Bilginin eşyasının sırlı hazinesi, aklın yaratılmasıdır;
baştan aşağı hakkı batıl olandan ayıran aklın
terazisidir.*

Sevâd-ı zülf-i pür-çiniñle ey Leylâ-hırâm-efzâ
Gezer Öaşkıñla ol Mecnûn ser-i gerdân-ı Öâkıldır

*Kıvrımlarla dolu zülfünün karalığı ile ey salınan
Leyla! O Mecnun aşkınla gezer, aklı kaymıştır.*

ÖUbüdiyyet rubübiyyetden el çekmez mezhâhirde
Uluiyyetde kıâim yek-nażar edyân-ı âkıldır

*Kulluk, onu besleyenden, görünürde kopmaz; ilahlıkta
var olan bir bakış, aklın dinleridir.*

TaÖâkkuḡ eyleyen her rüz [u] şeb bu heft-
kişverde
Başiretle edip geşt-i güzâr seyrân-ı Öâkıldır
Şıfât-ı âdemi idrâk eden sebÖâl-meşâniden
İhâta eyledi bu Ecri-i Öirfân-ı Öâkıldır

*Bu yedi ülkede her gece gündüz akleden, kuvvetle
dolaşarak, aklı izler.*

*Fatiha suresinden insanın yüzünü anlayan, bu aklın
bilgisinin Ecri'si'ni çevreledi.*

133

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Şehâ nâ-puhte cism-i âteş-i süzân-ı hasretidir
Hezârân nâlelerle gonce-i handân-ı hasretidir
Başiretle dilim Öarz ettiğim ol cânâ hasretidir
Gözüm nezzâre-i ruhsâre-i cânâna hasretidir
Kulağım istimaÖ-ı şöhet-i yârâna hasretidir

*Ey şah! Hasretin yanıcı ateşinin cismi
olgunlaşmamıştır, binlerce inleme ile gülen
goncaya hasrettir.
Gönlüm, kuvvetle açıldığım o cana hasrettir,
gözüm sevgilinin yanağına bakmaya hasrettir.
Kulağım, sevgilinin sohbetini işitmeye hasrettir.*

Diriğâ olmaya mı çâh-ı yâriñ Öizzetinden dūr
Meded deryüzeveş hâk-i derinde şefkatinden dūr
30^b

Erişmez dest-i reys-i kaşr-ı vişâliñ hizmetinden
Ayağım şöhet-i devlet-i sarâ-yı vuşlatdan dūr
Elim her rüz [u] şeb pūs ettiğim dāmâna hasretidir

*Sevgilinin çukurunun şerefinden uzak kalmasa mı?
İmdat! Dilenci gibi kapısının toprağında
şefkatinden uzak.
Kavuşma sarayının başının eli, hizmetinden
erişmez; ayağım kavuşma sarayının saadetli
sohbetinden uzak.
Elim, gece gündüz öptüğüm eteğe hasrettir.*

Meded olmazsa ey dil bendegâna lutf-ı şahımdan
Melek taÖciz olur bu nâle-i düd-ı siyâhımdan
Perişân şavt erişir turre-i berk-i giyahımdan
ÖAceb mest-i süz-nâk olsa melekler medd ü
âhımdan
Tenim zeng-i küdürerde gönül handâna hasretidir

*Ey gönül! Şahımın ihsanından kölelere imdat
olmazsa; melek bu iniltimin siyah dumanından
aceze düşer.
Bitkimin yaprağının kâkülüne perişan çılgık erişir,
melekler uzun ahımdan yanarak kendinden geçse
şaşılır mı?
Tenim kederlerin pasında, gönül gülmeye hasrettir.*

Sirişkim hün-feşân oldu nice bu günc-i fûrkatde
Bilenler hâl-i endûhum fi'l-cümle kalır hayrette
Nice şabr eylesem Eyyübveş hicran-ı hîkmetde
Benim Ya'Ökûbveş leyl [ü] nehâr bu derde müddetde
Görenler gâlibâ der Yûsuf-ı Ken'ân'a hasrettdir

*Bu ayrılık köşesinde, gözyaşım ne kadar kan saçtı;
kederli hâlimi bilenlerin hepsi hayrette kalır.
Hikmetin ayrılığında Eyüp gibi ne kadar
sabretsem, bu sıkıntıyı gece gündüz Yakup gibi
çeken benim.
Görenler galiba Ken'an'ın Yûsuf'una hasrettir,
der.*

Beyâbân-ı gam içre Ecriyâ Mecnûn-ı vâlâyım
Fezâ-yı Ôaşk ile zincîr-i zülfe bend-i Leylâyım
Diyâr-ı âhir içre hicr-i yâr ile mülemmâyım
Şikeste hâtırım bi'llâh râhatdan müberrâyım
Vatanımdan cüdâyım şîhâtım ol yana hasrettdir

*Ey Ecri! Keder çölü içerisinde yüce Mecnun'um,
aşk çölü ile zülfünün zincirine Leyla'nın bağıyorum.
Son ülke içinde, sevgilinin ayrılığı ile karışmışım,
gönlüm kırık, vallahi rahattan uzaktayım.
Vatanımdan ayırıyorum, sağlığım o tarafa hasrettir.*

134

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

ÔĀşık-ı kemter-gedāya lutf-ı şefkāt yok mudur
Bāb-ı Ôaşkıñda şehā mihr [ü] muĥabbet yok mudur
Hāk⁵⁹-i rāhında dili gāhıde ruĥsāt yok mudur
Tekye-i ĥüsnünde ben bî-çāre himmet yok mudur
Yok mudur sende şehā Ôuşşāka rahmet yok mudur

*Aciz kul (olan) āşika merhamet bağıslama yok
mudur? Ey şah! Aşkın kapısında acıma ve sevgi
yok mudur?
Yolunun toprağında ara sıra gönle geçit yok mudur?
Güzelliğinin tekkesinde ben çaresize yardım yok
mudur?*

Olmadı senden baña mihr [u] muĥabbet nā-gehān
Rūz [u] şeb Ôayyūka erdi etdiğim āh [u] fiğān
Dest-i kudretle gūşād et rāhım ey şāh-ı cihān
Ĥālīmī Ôarz eylesem kāfirler eyler ĥüsn-i ān
Sende hiç anlar kadar bir zerre gayret yok mudur

*Ey şah! Sende āşıklara hiç merhamet yok mu
Senden bana ansızın acıma ve sevgi olmadı; gece
gündüz ettiğim inleme ve çağırışma göklere çıktı.
Ey cihanın şahı! Kudret'in eli ile yolumu aç;
durumumu açıklasam, kāfirler şimdinin güzeli
yaparlar.
Sende hiç onlar kadar bir parça gayret yok mudur?*

31^a

Yanmada leyl [u] nehâr Ôaşkıñla mürāc olmuşam
Defter-i Ôirfān içinde bilmem iĥrāc olmuşam
Ça'Ör-ı nā-peydā belā hecrinde mevvāc olmuşam
Şānına Ôāded midir nādāna muĥtāc olmuşam
Kenz-i maĥfîden bize taĥdîre kısmet yok mudur

*Gece gündüz aşkınla yanmakta ziyadeleşmişim,
bilginlerin defteri içinde acaba ihraç mı olmuşum?
Sıkıntı yarasının görünmez çukurunda
dalgalanmışım; şanına yakışır mı? Bilgisizlere
muhtaç olmuşum.
Bilinmezlik hazinesinin övgüsünden bize nasip yok
mudur?*

⁵⁹ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

ÔAnberāsā kākül-i dil-dāra bak sünbül gibi
Bād-ı ahımdan perişān oldu dil kākül gibi
Sen gül-i raÔnāya feryād eylerim bülbül gibi
Ecriyā agyār erişdi dād-ı yāre gul gibi
Uqtul-ı meşrik için şemşir-i fūrkat yok mudur

Anber gibi sevgilinin kāküllerine bak, sünbül gibi;
gönül, ahımın rüzgārından, kakül gibi dağıldı.
Sen hoş güle, bülbül gibi inlerim; ey Ecri! Gül gibi
sevgilinin imdadına rakip erişti.
“Ortak koşanları katlet” için ayrılık kılıcı yok
mudur?

135

FāÔilatün FāÔilatün FāÔilatün FāÔilün

Ermedi pâyāna yāre dildeki bu derd [u] sır
Derdime dermān tabībā sendedir bir kıl naẓar
Cürm-i Ôiśyānımla rızān oldu gonce bahr [u] berr
FaliÔimden bilmezim Ôaks döner yevm’ül-beter
Bağma tağşirāt-ı Ôuşşāka şehā sensin ğafar
Kul şaşar âdem beşer eyler hatā dürrdür beşer

Ebedi sevgiliye, gönüldeki bu dert ve sır ulaşmadı; ey
tabip! Derdime derman sendedir, bir bak.
Gonca! İsyān eden bedenimle denizler ve karalar
döküldü, bilmiyorum, bahtım daha kötü günlere gider.
Ey şah! Âşıkların kusurlarına bakma, sen
bağışlayıcısın; kul şaşar, insan beşer, hata eder,
incidir insan.

Dü-cihānıñ pây-ı bend etdi dili ol māsivā
Eylerim günc-i belāda rüz [u] şeb zār-ı fezā
Bir güzeller şahıñın Ôaşkına oldum mübtelā
Neylerim bilmem cihānda doğrusu bu yā Hudā
Bağma tağşirāt-ı Ôuşşāka şehā sensin ğafar
Kul şaşar âdem beşer eyler hatā dürrdür beşer

O dünya nimetleri, iki cihanı ayağından bağladı;
gece gündüz, belā köşesinde göklere inlerim.
Bir güzeller şahının aşkına düşkün oldum, ey Allah! Bu
dünyada ne ederim bilmiyorum.
Ey şah! Âşıkların kusurlarına bakma, sen
bağışlayıcısın; kul şaşar, insan beşer, hata eder,
incidir insan.

Erişir tā Ôarş-ı aÔlā üzre efgānım meded
Cevr-i efvūnuñla ey cān içre cānānım meded
31^b
Leşker-i hecr-i melāmet aldı dāmānım meded
ÔArzı vü nevÔ-i beşerdir şah-ı sultānım meded
Bağma tağşirāt-ı Ôuşşāka şehā sensin ğafar
Kul şaşar âdem beşer eyler hatā dürrdür beşer

İlemelerim tā yüce göklere ulaşır, imdat! Aşırı
eziyetlerinle ey can içindeki sevgili imdat!
Kınanmışlık acısının askeri, eteğimi aldı, imdat!
Sultanların şahı, yerin insanlığın yenisidir imdat!
Ey şah! Âşıkların kusurlarına bakma, sen
bağışlayıcısın; kul şaşar, insan beşer, hata eder,
incidir insan.

Ecriyā hayli zamān rāhıñda yā-Rabbe’r-raḥīm
Hāk⁶⁰-i pâyıñ Ôāşika iskān-ı cennet’en-naÔım
Eşiğinde hizmet-i leyl [ü] nehār oldum muḳīm
Biz günāhkār Ôabd-ı Ôaciz ḳullara şānıñ kerīm
Bağma tağşirāt-ı Ôuşşāka şehā sensin ğafar
Kul şaşar âdem beşer eyler hatā dürrdür beşer

Ey Ecri! Çokça zaman yolunda ey acıyan Rabbim!
Ayağının toprağı, âşika Naim cennetlerinde oturmadır.
Eşiğinde, gece gündüz hizmette bulundum, biz günahlı
aciz kul, kölelere şanın bağışlayıcıdır.
Ey şah! Âşıkların kusurlarına bakma, sen
bağışlayıcısın; kul şaşar, insan beşer, hata eder,
incidir insan.

⁶⁰ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Hāme-i kudretle hatt-ı Ŗaşk-ı cānānım yazar
Defter-i a'Ömālūme taħrīr-i Ŗisyānım yazar

*Kudret'in kalemi ile sevgilinin aşkının yazısını yazar,
amellerimin defterine isyanımın kayıtlarını yazar.*

Ƙıl kalemle med çeker ebrūları fermānıma
Ėamze-i hūn-rız ile her laħza fermānım yazar

*Kıl kalem ile kaşları fermanıma met çeker; kan
döken yan bakış ile her an fermanımı yazar.*

Hā^(v)ce⁶¹-i hicrāndan aħz eylemiştir tıfl iken
Yarımaz mihr [ü] muħabbet derd-i hicrānım yazar

*Ayrılık acısının hocası, çocuk iken yemin etmiştir;
sevgi ve şefkat etmez, ayrılık derdini yazar.*

TiĖ-ı cevriñle helāk eyler dedim ey yār benim
Yokdurur havfım ciger bābında bir Ƙanım yazar

*Ey sevgili! Eziyet kılıcınla helak edersin, dedim;
benim yoktur korkum, ciğer kapısında bir kanım var.*

Kilk-i şim-endāz ile ol şafha-i ruhsārına
Şu'Öle-tāb-ı şubh ile hūrşid-i raħşānım yazar

*Gümüş saçan kalem ile o yanağının bölümlerine,
sabah aydınlığının ışığı ile parlak güneş yazar.*

Bülbül-i hā^(v)nende ⁶²tek her nażmını Ėüş eyleyen
Her varağda şubh-dem ol verd-i handānım yazar

*Okuyan bülbül gibi her şiirini işiten, her yaprakta
sabah vakti o gülen gülümü yazar.*

Kātib-i feyż-i İlāhī Ŗaşk-defterdārıdır
Ecriyā cem'Öiyyet-i şi'Örimle diṽānım yazar

*İlahi bereketin yazıcısı, aşk deftercisidir; ey Ecri!
Şiirimin toplanması ile divanımı yazar.*

Mef'Öülü Mef'Öülü Mef'Öülü Fe'Öülün

Lutf eyle şabā ol dil-i dil-dāra çağır var
ŖArz eyle dil-i zārımı bir hōşça çağır var

*Sabah rüzĖarı ihsan et, o sevgilinin gönlüne çağır, var;
inleyen gönlümü açıkla, bir hoşça çağır, var.*

32^a

Çok çekdi gönül derd [ü] belāsın çekebilmez
Ol haml-ı ferāvānıñı ardımda yağır var

*Derd ve sıkıntısını gönül çok çekti (artık) çekemez; o
akan yükünün ardında pislik var.*

Kūyuñda şehā sūz-ı firāĖıñla dem-ā-dem
Üftādelinde nice biñ lāle-bağır var

*Ey şah! Her zaman mekānında ayrılık ateşinle,
düşkünlerinde nice bin lale bağır var.*

Bir ben değilim şa'Öbeze rāzıñ istemez
Bu dar-ı cihān içre nice dürlü sağır var

*Bir ben değilim hokkabaz gizliliğini istemeyen, bu
dünya evi içerisinde ne kadar türlü sağır var.*

Ecri gibi ey peyk-i nesim tekye-i Ŗaşkda
Dem çek hū deyi bāb-ı hidāyetde ƘaĖır var

*Ey postacı rüzĖar! Aşk tekkesinde Ecri gibi hū diyerek
nefes al, doğruluk kapısında nice rükū etmiş var.*

⁶¹ Metinde "hāce" şeklindedir.

⁶² Özgün metindeki yazılımı hānende şeklindedir.

Mefâ'ülün Mefâ'ülün Mefâ'ülün Mefâ'ülün

Gönül bir bî-amân ol gamze-i hûn-hâra hasrettdir
Dilim ol tîg-ı dil-rûz-ı sitemkâr yâra hasrettdir
Fezâ-i murğ-ı dil ol gonce-i gül-zâra hasrettdir
Mededsiz merhametsiz dil-ber-i ğaddâra hasrettdir
Özüm her rûz [u] şeb dil verdiğim dil-dâra hasrettdir

*Gönül, amansız o kan döken yan bakışa hasrettir,
gönlüm sitemli gönle kılıcını saplayan sevgiliye
hasrettir.*

*Gönül kuşunun korkusu, o gül bahçesinin
goncasına hasrettir, imdatsız, acımasız gaddar
sevgiliye hasrettir.*

*Özüm, her gece gündüz gönül verdiğim sevgiliye
hasrettir.*

Ħalâş olmaz vücudum haşre dek hecr-i felâketden
Enişim derd-i dâğ-ı bālinim oldu yok selâmetden
Yanarsa cism-i nâçizim firâk-ı nâr-ı hasretten
Olursam teşne-leb rāhında şad-çāk-ı hārâretten
Helâk olsam tenim ol sāk-i ebrāra hasrettdir

*Vücudum, felaket acısından kıyamete kadar
kurtulamaz, arkadaşım, yastığımdaki dert yarası
oldu, kurtuluş yok.*

*Kıymetsiz bedenim hasret ateşinin ayrılığından
yanarsa; susuzluğun yüz parça yırtığından yolunda
dudağı kurumuş olursam...*

*Helak olsam, tenim o doğru sözlü içki sunan güzele
hasrettir.*

Şehā üftādegānı defterinden eyleme iħrāc
Varıp nādāna istemez Ŗāşık-ı bî-çāre istimzāc
Reh-i Ŗāşıkında eşkimden aķıtdım eşk-i pūr-şeccāc
Geceler Ŗāzm edip ķāsr-ı visāle eyleyim emvāc
Meġer küfründe gönlüm Leylet'ül-Esrār'a hasrettdir

*Ey şah! Düşkünlerini defterinden atma, bilgisize
giderek çaresiz aşık fikir almaz.*

*Aşkın yolunda, gözümden çağlayan gözyaşı
akıttım, geceleri çabalayarak kavuşma sarayında
dalgalanayım.*

Gönlüm, sanki küfründe sırların gecesine hasrettir.

Açılsın lāle gül sūnbül müzeyyen eyleye büstānı
Farab-gāh eylesin zerrin kadehle murğ-ı elhānı
Varıp yād eylesin dilde ehıbbā bu sūhandānı
Ķatı ol şohbet-i zevķ-i muħabbet bezm-i yārānı
32^b

Gönül ol tūti-i şırin şeker güftāra hasrettdir

*Lale gül sūnbül açılsın, bahçeyi süslesin; altından
kadehle şakıyan kuşu eğlence yeri etsin.*

*Katı o sevgilinin meclisinin zevkli sohbetinde bu
güzel söz söyleyen kişiyi, gönülde ahablar gelip
ansın.*

Gönül, o şeker sözlü tatlı papağana hasrettir.

Ederdim cān fedā Ecşi erişsem ķāsr-ı dil-dāre
Ne çāre pā-yı māl oldum rehinde ķaldım āvāre
Nāzar ķılmaz o meh-rū şubħa dek ben zār-ı bî-çāre
Görünmez Ŗāynıma yıllarla o yār-i cefākāre
Dilim ol māh-i tāb-ı mihr-i nūr-envāra hasrettdir

*Ecşi, sevgilinin sarayına erişirsem can feda, ne
çare, ayaklar altında kaldım, yolunda başıboş
kaldım.*

*O ay yüzlü, ben çaresiz inleyene sabaha kadar
bakmaz; o eziyet çektiren sevgili, yıllardır gözüme
görünmez.*

*Gönlüm, o ışık saçan güneş ışığının ayına
hasrettir.*

Mefâ'ülün Mefâ'ülün Mefâ'ülün Mefâ'ülün

Erişsem menzil-i maşşûda cānā Ŗaşş ile yek-ser
Cehālet def' olur kalmaz gōñülde bār-ı zeng-efser
Şādef-i dūrdānesidir bāhr-ı tabi'îmiden çıkan gevher
Mefâ'ül-ı vūslat olsam şevk-ı Ŗaşş içre görüp dürrler
Bu Ŗaşş ile dolaşdı zūlmet-i būltāna İskender
Erince çeşme-i hāyvāna buldu nice Kevşerler

*Ey can! Aşk ile tek başıma amacın menziline
erişsem, bilgisizlik gider, gönülde tacın pas
yağmuru kalmaz.*

*Doğal denizimden çıkan cevher, inci tanesinin
sedefidir, aşkın şevki içersinde inciler görerek,
kavuşma malzemesi olsam.*

*İskender, bu aşk ile karanlıklar ülkesini dolaştı,
ebedilik çeşmesine erişince nice Kevserler buldu.*

Özün bir dāmen-i mürşid-i pāka ey dilā hūş et
Vücūdun katre ise bāhr-ı Ŗaşş yanında var cūş et
Naşihat böyledir tut pendimi gūşuñda mengūş et
Bu āb-ı çeşmesārūñ katresinden gel sen de nūş et
Bu Ŗaşş ile dolaşdı zūlmet-i būltāna İskender
Erince çeşme-i hāyvāna buldı nice Kevşerler

*Ey gönül! Kendini bir temiz yol göstericinin
eteğine bırak, vücudun damla ise, aşk denizine
ulaş, onda coş.*

*Nasihat böyledir, sözümü tut, kulağına küpe et; bu
akan çeşmenin suyunun damlasından gel sen de iç.
İskender, bu aşk ile karanlıklar ülkesini dolaştı,
ebedilik çeşmesine erişince nice Kevserler buldu.*

Ėayāt ālūdedir her noktası emvāt-ı bî-çāre
Velākin mūt-i kabl ister erince la'Ŗl-i dil-dāre
İçenler dipdiri olmuş temāşā kıl bu esrāre
Atılır havz-ı Kevşerveş göge emşāl-i fevvāre
Bu Ŗaşş ile dolaşdı zūlmet-i būltāna İskender
Erince çeşme-i hāyvāna buldu nice Kevşerler

*Yaşam, karışıktır; her noktası çaresiz ölümler; fakat
sevgiliye erince "ölmeden önce ölmek" ister.*

*İçenler dip diri olmuş, bu sırları izle; Kevser
havuzu gibi göğşe fıskiye misali atılır.*

*İskender, bu aşk ile karanlıklar ülkesini dolaştı,
ebedilik çeşmesine erişince nice Kevserler buldu.*

33^a

O bāğ-ı dil-gūşānıñ cū-yı ırmağın diye görsem
Figān-ı zār-ı būlbūl geceler şubha dek sersem
Arınsam āb-ı himmetle o demde teşne-cān versem
Ezel bir katresi kevn-i mekānı kande dersem
Bu Ŗaşş ile dolaşdı zūlmet-i būltāna İskender
İrince çeşme-i hāyvāna buldu nice Kevşerler

*O gönül açan bahçenin ırmağının akması diyerek
görsem, būlbūlün iniltisi feryadı, sabaha kadar
sersem.*

*Yardımın suyuyla arınsam, o zaman susamış can
versem; ezelin bir damlası mekānı nerde dersem.*

*İskender, bu aşk ile karanlıklar ülkesini dolaştı,
ebedilik çeşmesine erişince nice Kevserler buldu.*

Dem-ā-dem cüst u cū eyler gōñül bu bāhr ile dehri
Geçip girdāb-ı Ėamdan gūşe gūşe bulmağa behri
O māh-ı cān-fezānıñ cennet-i dīdār imiş şehri
Eriş bu menzil-i a'Ŗlāya kalma teşne-dil Ecri
Bu Ŗaşş ile dolaşdı zūlmet-i būltāna İskender
Erince çeşme-i hāyvāna buldu nice Kevşerler

*Gönül, bu deniz ile daima dünyayı, gam
girdabından geçerek köşe köşe, nasibini arayıp
sorar.*

*O can verilen ayın şehri, yüzünün cenneti imiş;
Ecri, bu yüce menzile ulaş, gönlü susuz kalma.*

*İskender, bu aşk ile karanlıklar ülkesini dolaştı,
ebedilik çeşmesine erişince nice Kevserler buldu.*

140

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Sehî kâmet sehî servi sehî evzân sehî güftâr
 Sehî servi nihâl ancak tabî'âtında belâgat var
 Sehî evzân dilârâdır żarîfâne edâlarla
 Sehî güftâr belâgat var edâlarla yazar eş'âr

*Düzgün boy, düzgün servi düzgün ölçü, düzgün söz;
 düzgün servi fidan ancak, dağada güzel söyleme var;
 düzgün ölçü, sevgilidir, incelikli tavırlarla doğru söz,
 güzellik var, eda ile şiirler yazar.*

Kemâl ehli bu bezm içre ne hâsiyyet bulur cânâ
 Bu bezm içre şecâ'atle verir Ŗuşşâk sezâ ammâ
 Ne hâsiyyet bu meydâna eder her ân hünerlerle
 Bulur cânâ sezâ ammâ hünerlerle eder izhâr

*Ey can! Olgunluk ehli, bu meclis içinde ne keyfiyet
 bulur, bu meclis içinde âşıklar soylulukla uygunluk
 verir ama her an bu meydana ne keyfiyet hünerlerle,
 ey can! Uygunluk bulur ama hünerlerle ortaya
 çıkarır.*

33^b

Boyuñ şimşâd kıaddiñ ŖarŖar o nevreste ne hōş
 dilber
 Kıaddiñ ŖarŖar dışiñdir dūr ro tıfl ammâ güzel derler
 O nevreste naşib olmaz baña her dem cefâlarla
 Ne hōş dilber güzel derler cefâlarla eder güftâr

*Boyun şimşir, boyun ardıc, o taze ne hoş sevgili;
 boyun ardıc, dışın incidir ama o çocuk güzeldir
 derler; o taze eziyetlerle bana nasip her zaman
 nasip olmaz; ne hoş sevgili, güzel derler,
 eziyetlerle konuşur.*

Eğ̈er Ec̈ri bu Ŗaşk içre saña hempâ olan gelsin
 Bu Ŗaşk içre dilârâne sipehsâlar revân gelsin
 Saña hempâ feşâhatle kanı Ŗâşık bu Ŗâlemde
 Olan gelsin revân gelsin bu Ŗâlemdebulan esrâr

*Eğ̈er Ec̈ri, bu aşk içinde sana arkadaş olan gelsin;
 bu aşk içinde sevgiliye yakışır şekilde ordular
 akarak gelsin; açık konuşma ile sana arkadaş, hani
 âşık bu âlemde; akarak gelsin, bu âlemde sırları
 bulan gelsin.*

141

Ĥarf Ŗüz-Zâ

Fâ'Ŗilâtün Fâ'Ŗilâtün Fâ'Ŗilâtün Fâ'Ŗilün

Dem-i vuşlatda dilârâyı hüveydâ biliriz
 Dilberin ol lebini âb-ı muşaffâ biliriz

*Kavuşma anında sevgiliyi apaçık biliriz, sevgilinin o
 dudağını arınmış su biliriz.*

Nağmeler gösteririz gülşen-i hüsnünde şehâ
 Nâle-efzâlar eder bülbül-i şeydâ biliriz

*Ey şah! Güzelliğinin gül bahçesinde şarkılar söyleriz,
 inlemeler veren deli bülbül biliriz.*

Her gören bezmimizi cümle kalır hayretde
 Şüret-i naşs-ı ruh-ı yârine uhfâ biliriz

*Meclisimizi her gören şaşırır, sevgilinin yanağının
 işlemesinin yansımaları gizli biliriz.*

Şeb-i gam silsile-i zülf-i perişânında
 Sım-i zincir olan üftâya sevdâ biliriz

*Gam gecesi dağınk zülüflerinin silsilesinde, zincirin
 gümüşü olan düşküne karalık biliriz.*

O cefâ-pişe bize her ne kadar cev̈r etse
 Gene lutfunu günden güne raŖnâ biliriz

*O eziyet çektiren, bize her ne kadar eziyet etse, yine
 ihsanını günden güne güzel biliriz.*

Zır eylese Ŗâlemde bu Ŗâşıkları Ec̈ri
 Dem-i vuşlatda vefâsın hele belâ biliriz

*Ec̈ri, bu âlemde âşıkları aşağı etse, kavuşma anında
 şefkatini hele sıkıntı biliriz.*

Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün

ÖĀşık-ı zinde-diliz rind-i suhennür biliriz
Leb-i dil-dārı mey-i cām-ı mücevher biliriz

Dinç gönüllü aşıkınız, söz söyleyebilen kalenderi biliriz, mücevher kadahteki şarabı sevgilinin dudağı biliriz.

Kākül-i turre-i dilberin kara dağ başıma⁶³
Anı sevdāya garaž müşğ ile Öanber biliriz

Sevgilinin kıvrımlı kākülleri başıma kara dağ, onu karalığa kin (olarak) misk ile anber biliriz

CāmiÖ-i hüsnüne secde kılar Öuşşāk ne için
İki kaşın görecek kıble-i minber biliriz

Güzelliğinin camiine aşıklar niçin secde eder? İki kaşını görünce minberin kablesi biliriz.

Qorqarım cān alıcı ğamzelerinden cānā
QātÖ-ı seyf-i Öalī yār-i peğamber biliriz

Ey can! Can alıcı yan bakaşından korkarım, peygamber sevgili Ali'nin keskin kılıcı biliriz.

Ecriyā sāz-ı derūnum iniler şanma tehī
Dem-i Öuşşāk biliriz beşrev-i çenber biliriz

Ey Ecri! Gönül sazım boşuna inler şanma, aşıkların sohbetini, çenberde dönmeyi biliriz.

Mef'Öülü Mef'Öülü Mef'Öülü Fe'Öülün

Öİrfan ile hempā olalı gerçi melülüz
Dānā-i suhendān ile erbāb-ı Öuqülüz

Bilgin ile arkadaş olalı gerçi usanmışız, güzel konuşan bilgin ile akıl erbabıyız.

Bizler ki eğer tāt ile yek nokta-i zātız
Heb dāhile-i eşref-i evlād-ı resülüz

Şayet bizler ki tac ile bir kişinin noktasıyız; hep peygamberin çocuklarının şerefliilerine dāhiliz.

Tevhīd-i hudāvend ile memlū olalıdan
Ser-leşker-i ğilmān ile firdevse duhülüz

Efendinin birliğine karışmış olduktan beri meleklerin baş askeri ile cennete dāhiliz.

Hem şöhet ulusun ne ola sırr-ı Vedūd
Deyrīne-i dil-dārı muhabbetde vüşülüz

Hem sohbet yücesi ulu Allah'ın sırları olsa ne olur? Manastırına sevgili ile kavuşuruz.

Ecri geleli ketm-i Öademden bu cihāna
Bir kıatre ile baħr-ı umīk içre nüzülüz

Ecri, bu dünyaya yokluğun sırrından geleli, bir damla ile derin deniz içine ineriz.

Mef'Öülün Mef'Öülün Mef'Öülün Mef'Öülün

Gürüh-ı nāci-i Āl-i Resüle Öāşık-ı cānız
Muhibb-i hānedānda žāhirā bātında cānānız

Yüce peygamberin kurtarıcı bölüğüne can (atan) aşıkız, peygamber sülalesinin dostlarında açıkça, gizlide sevgiliyiz.

Biziz ol hānqāh-i Öālem içre hırka-püş abdāl
Görenler žann eder bī-cāmiyiz Öālemde Öüryānız

O ālemin tekkesi içinde hırka giymiş erenler biziz; görenler, dağılmışız, ālemde çıplagız sanar.

⁶³ Metinde “başımda” olarak yazılmıştır.

Muḥibb evlādımız Nemrūd [u] FirṔavn oldu gitdikçe
Biz ol zürriyyet-i İbrāhīm ü Mūsî-i Ŗumrānız

Sevgli çocuklarımız, gittikçe Nemrut ve Firavun
oldu; biz, o mutluluğun Musa'sı ve İbrahim'in
soyuyuz.

Yem-i fūrkatde sāhil bulmasın mı zevraḡ-ı āmid
Açınca bād-bān-ı himmeti güyā ki tayrānız

Aşk hastalarının kayığı, ayrılık denizinde kıyı
bulmasın mı? Yardım yelkenini açınca sanki
kuşlarız.

34^b

Cehālet menbaŖı Ecrî demişler bizlere yārān
Kemāl erbābına maŖlūm olur ki baŖzı Ŗirfānız

Sevgililer, bize bilgisizliğin kaynağı Ecrî demişler;
olgunluk ehline bildirilir ki bazen bilginiz.

145

FaŖilātün FaŖilātün FaŖilātün FaŖilün

Feyz-i bahş-ı menbaŖ-ı sırr-ı Hüdā'dır Ğayḡusuz
Bā-tarîḡ-ı Ŗaşḡ içinde rehnümādır Ğayḡusuz

Kaygusuz, Allah'ın sırlarının kaynağını yayan
bereketir; Kaygusuz, aşk yolu içinde, yol göstericidir.

Ḳābe kavseyn ile o ednāya dāhil şübhesiz
Sālikāna hem delîl-i Muştafā'dır Ğayḡusuz

Kaygusuz, kabe kavseyn ile o bilginlere şüphesiz
dāhil(dir); tarikat yolcularına Mustafa'nın yol
göstericisidir.

On sekiz biñ Ŗāleme nūr-ı tecellā eyleyen
Gün gibi šāhib-kemāl-i Mürtezā'dır Ğayḡusuz

Kaygusuz, on sekiz bin āleme gün gibi tecelli nuru
yayan olgunluk sahibi Mürteza'dır.

Zehr-i miḡnet ihtiyār etsek no'la Ŗaşḡında biz
Ḳurret'ül-Ŗayn⁶⁴ hüsn-i hālḡa'r-rızādır Ğayḡusuz

Aşḡında biz sıkıntı zehrini seçsek ne olur; Kaygusuz,
rızanın halkasının güzelliğinde "Kurretü'l Ayn" dir.

Ḳārde-i maŖşūm-ı pak-i müstaḡīm-i cān ile
Ḥaḡḡ'a maḡlūm-ı şehîd-i Kerbelā'dır Ğayḡusuz

Kaygusuz, doğru yolu gösteren on dört günahsız ruh
ile Allah için Kerbela'nın zulme uğramış şehididir.

Ol imām-ı šāh-ı Zeyn'el ŖĀbidin-i Bāḡır'ı
CaŖfer-i šādîḡ-imām-ı piş(e)vādır Ğayḡusuz

Kaygusuz, o imamların şahı Zeyn'el ŖĀbidin-i Bāḡır
ve sadık imam Caferi'nin öncüsüdür.

Mūsā-i Kāzım Rızā'dır dīnimiz imānımız
Hem Horāsānî Ŗālî Mūsā-Rızā⁶⁵ dır Ğayḡusuz

Dinimiz imanımız, Mūsî-i Kāzım Rızā'dır; Kaygusuz,
hem horosanlı Ali Musa Rıza'dır.

Hem taḡī-i bā-naḡī hem Ŗasker-i nāciḡlere
Meḡdi-i sırr-ı Hüdā šāhib-livādır Ğayḡusuz

Kaygusuz, hem temizlikle takvalı hem kurtarıcı
askerlere Allah'ın sırlarını gösteren mülk sahibidir.

Ecriyā aŖmā olan Ŗaşḡıkların ḡāk⁶⁶-i deri
Çeşmine lāşek velā kehl-i celādır Ğayḡusuz

Ey Ecrî! Kaygusuz, görmeyen āşıkların kapısının
toprağı; şüphe yoktur ki (onların) gözüne cila
sürmesidir.

وَقَالَتْ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ (Ve ḡāleti emrātü FirṔavne ḡurret'ül-Ŗayni ve
leke) : "Onlar ki bize rabbimiz gözler sevinci ve gönüller açan eşler ve çocuklar lutfeyle ve bizi azabından
korunanlara önder yap, derler. Furkan, 25/74

⁶⁵ Metinde, "MūsāyeŖ-Rızā" şeklinde Arapça tamlama kaidesince yazılmış olan bu ifade vezne göre
ancak "Mūsā-rızā" şeklinde okunabilmiştir.

⁶⁶ Metinde "ḡāk" olarak yazılmış.

146

Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölün

Gülsitan-ı vahdetiñ feyz-i müdarın görmüşüz
Murğ-ı ŖAnkâ'yız ki dehrin ney-bahârın görmüşüz

Birliğin gül bahçesinin huzurundaki bereketi görmüşüz; Anka kuşuyuz ki dünyanın yenibaharını görmüşüz.

Gonca-i bağ-ı hâkikat şöyle pinhândır velî
Vech-i dil-dâr üzre anın âşikârın görmüşüz

Gerçeğin bahçesindeki gonca, şöyle gizlidir ama sevgilinin yüzü üzerinde açıkça görmüşüz.

Bâde-i Ŗaşk-ı ser-â-ser nûş eden Ŗâşıkların
Pâdişâh-ı saltanatda i'Ŗtibârın görmüşüz

Aşk şarabını baştanbaşa içen âşıkların saltanatın padişahunda saygınlığını görmüşüz.

Bî-sütün-ı gâmda bî-hûde geçirmiş Ŗömrünü
Çok leb-i şîrin-i yârin Ŗaşk-ı bârın görmüşüz

Kederin aşılmazlığında ömrünü boşuna geçirmiş, çok dudağı tatlı sevgilinin aşk yükünü görmüşüz.

35^a

Yûsuf-ı pür-muŖcizâtız gerçi kim dil vermeziz
Pîrezen dehrin Zeliha-yı kibârın görmüşüz

Mucizeler dolu Yûsuf'uz, gerçi gönül vermeyiz; acuze dünyanın nazik Zeliha'sını görmüşüz.

Biz cemâl-i hûsn-i cânânın behşet-i va'slına
Kim havâs-ı hisse-i tûbâ şecârın görmüşüz

Biz sevgilinin güzel yüzüne kavuşma arzusuna ki biz Tuba'nın nasibinin zenginliğini görmüşüz.

Âteş-i Nemrûd'dan havf etmez Ŗâşık Ecriyâ
Biz Halil'in büsitân-ı gül-Ŗizârın görmüşüz

Ey Ecri-i âşık Nemrud'un ateşinden korkmaz; biz Halil'in gül bahçesinin bostanını görmüşüz.

147

Fe'ölātün Fe'ölātün Fe'ölātün Fe'ölün
(Fa'ölātün) (Fa'ölün)

Şeh-i iklim gâmzede hubbe-i Mevlâ'yız biz
Vâdi-i gâmda cunûn vâsıl-ı Leylâ'yız biz

İklimin şahı! Yan bakışta Mevla'nın dostuyuz, keder vadisinde delileşmiş, Leyla'nın kavuşanıyız.

Ûatre-i nâçizemiz lu'lu'â-i yektâ bulduk
Mevc-i na'zm içre dilâ bir ulu deryâyız biz

Kıymetsiz damlayız, bir tek inci bulduk; ey gönül! Şiir dalgası içerisinde bir yüce deniziz.

BaŖzı enfûsiyle çok mürdeler ihyâ etdiñ
MuŖciz-i Meryem ü hem-dem-i Ŗîsâ'yız biz

Bazen nefes ile çok ölüleri dirilttin, Meryem'in mucizesi ile hem İsa'nın nefesiyiz.

Âşinâ-yı ezeliz gerçi fakîriz ammâ
Bende-i ehl-i hüner Ŗârif-i dânyâyız biz

Ezelin tanıdığımız gerçi fakiriz ama beceri ehlinin kölesi bilgili bilginleriz.

Ecriyâ kıble-i Ŗuşşâk olmalı âdem var
Beyt-i maŖmûr-ı Hüdâ kaŖbe-i Ŗulyâyız biz

Ey Ecri! Âşıkların kablesi olmalı, insan var; Allah'ın onarılmış evi, yüce kabeyiz.

148

Fe'Öilätün Fe'Öilatün Fe'Öilätün Fe'Öilün
(Fa'Öilätün) (Fa'Öilün)

Geceler şubha dek Öaşk ile yâ şah deriz
 Zikr-i tesbîh-i hâkıkat ile Allâh deriz

Geceleri sabaha kadar aşk ile ey şah deriz, gerçek tesbihin anması ile Allah deriz.

Görecek cennet-i rüyunda zenehdânın biz
 Güzelim müyesser olur mu bize ol câh deriz

Biz yüzünün cennetinde çene çukurunu görünce, güzelim bize o çukur nasip olur mu, deriz.

Vâ'Öiziñ tãntanasın güş edeniñ hâkıında
 A'Ömel-i zerk-i riyâ zâhid-i gümrâh deriz

Vaizin tantanasını dinleyenin hakkında, ameli ikiyüzlü yolunu şaşırmış kaba sofu deriz.

Ben Öaraf bezmine gel nefsiñi añla cãnâ
 Kendi özüñ fark edene Öârif-i bi'Öllâh deriz

Ey can! "Ben kimim" meclisine gel nefsinin anla, kendi özünü fark edene billahi bilgin deriz.

Ecrîveş bir bölük abdâl-ı Hüdâ'yız şahım
 Bize rahm eyle ki küyüñ olur dergâh deriz

Şahım, Ecrî gibi Allah'ın erenlerinden bir bölüğüz, bize acı ki mekânını dergâh olur deriz.

149

35^b

Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün

Hurüc etdiñ Öademden Öäleme seyrâne geldik biz
 Cihâd-ı ekber için nefis ile merdâne geldik biz

Yokuluktan ayırdın, âleme seyre geldik, büyük cihat için nefis ile vuruşmaya geldik.

Harâbât ehliyiz bu hânkâh-ı Öäleme şimdi
 Türâb-ı kavminiñ ednâsıyız burhâne geldik biz

Bu âlemin tekkesine dağılmışlar ehliyiz, kavminin toprağının en aşağısıyız, tamıklığa geldik.

Muhabbet şem'Öine pervâneveş cãn vermeğe ey dil
 Muhabbet nidügin fark etmeğe cãnâne geldik biz

Ey gönül! Sevgi mumuna pervane gibi can vermeye, sevgi nedir fark etmeye sevgiliye geldik.

Žiyâ eyler felekde pertev-i envârımız dehre
 Cemâl-i yâre mażhar-ı gün gibi a'Öyâne geldik biz

Felekte parıldayan ışığımız, dünyaya aydınlık saçar; sevgilinin yüzüne güngörmüş gibi göstermeye geldik.

Havâ-yı mâsivâyı terk edip abdâl-ı Öaşk olduk
 Mürîd-i şâdıkız bu yolda dervişâne geldik biz

Dünya nimetlerinin havasını terk ederek aşk eri olduk, sadık müritleriz, bu yolda dervişliğe geldik.

Ararken ka'Öbe-i maşşüd bulduk şeyh-i mutlakda
 Tavâf etdik hâkıkat hâkini kurbâne geldik biz

Ararken, mutlak şeyhte amacın kabesini bulduk; gerçeklik toprağını döndük, kurban olmaya geldik.

Biziz ol mest-i lâ-ya'Ökul ki hüşyâr olmadık asla
 Ezelden žâm-ı Öaşk ile dolu peymâne geldik biz

Biziz o aklını yitirerek kendinden geçenler ki uyanmadık asla; ezelden aşk yükü ile dolu kadeh (olarak) geldik.

Ğadem başdıķ şıfât-ı Öâlem-i ervâhdan ey Ecrî
 İzâfî menzilin bulduk şükür Öümrâne geldik biz

Ey Ecrî! Ruhlar âleminin görüntüsüne eriştik; yokluk menzilinı tuttuk, şükür, saadete geldik.

150

Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fe'ûlûn

Biz Kâf-ı velâyetde dilâ şâh-ı ğınâyız
Vâlâda gezer remz ile Simurg-ı Hümâ'yız

*Ey gönül! Biz velayetin ufkunda, tok gözlülüğün
şahıyız; yükseklere gezer, gizlilikle Hüma kuşuyuz.*

Biz mülk-i dil ü kişver-i Ôârifde nişîñiz
Hüküm eyleriz ol Kâf'a kadar mîr-livâyız

*Biz, gönül mülkü ve bilginlik ülkesinde otururuz, o ufka
hükmederiz, şehrin başkanıyız.*

Bir katre vücûdüz ki no'la hâsılıımız yok
Deryâ-yı muhabbetde yine mevc-i fezâyız

*Bir damla vücuduz ki ürünüümüz yok ne olur; sevgi
denizinde yine dalga veririz.*

Biz sâlik-i merdüm-i zâhid mu'Öciz-i Ôaşkıız
Fettâh-ı suhen rahme-i Ôuşşâka güşâyız

*Biz, takva ehlinin yolcuları, aşk şaşkınlarıyız; âşıkların
dostu ve söz açıcısıyız.*

Ol leşker-i kibr-i hâsedîñ başına tîğiz
Her ehl-i diliñ düşmenine seyf-i kaçâyız

*O kıskançların kibir ordusunun başına kılıcız, her
gönül ehlinin düşmanına kaza kılıcıyız.*

Şîrâzi benim şefkat-i Hâfîz gibi düşmez
Bir geşte-i meydânda re'ôis'ül cühelâyız

*Şîrâzi benim, Hâfîz'in acıması gibi düşmez; bir
meydan geçitinde bilgisizlerin başkanıyız.*

Hâddiñ mi seniñ Hüsrev-ı Dârâ'ya nazîre
Ecri lebi şîrine suhen-pâke fedâyız

*Hüsrev-i Dârâ'ya nazire senin haddin mi? Dudağı
tatlı, temiz sözlü Ecri'ye fedayız.*

151

36^a

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlûn

Şâf-i hüsnuñ âyet-i dîdâra der matlûbumuz
Kâşîfiz câh-ı zenehdânîñ dürer mansûbumuz

*Güzelliğinin saflığı, yüzünün âyetine istekliniz der;
keşfedeniz, çene çukurun açığımızı kapatır.*

Rişte-i zülfünde merbût nice biñ dîvâneler
O selâsil kâkül-i bendinde der maşlûbumuz

*Nice bin deliler zülfünün ipinde bağlı, o silsile,
bağlayan kâkülünde asılmışlarız der.*

Herkesiñ eglencesi var sanma ki yokdur bizim
Pâdşâh-ı zevâl-keremdir hüsni ile ma'hûbumuz

*Herkesin eğlencesi var, bizim yok sanma; cömertliğine
zarar olmaz padişah, güzellik ile sevgilimiz(dir).*

Defter-i Ôuşşâka yazdı hâme-i kudretle hep
Ol kirâmen kâtübünde okunur mektûbumuz

*Kudret kalemi ile âşıkların defterine yazdı hep, o yazıcı
meleklerde mektubumuz okunur.*

Derd ile bî-tâb olursañ Ôâşık-ı şâdıklarız
Bizden örgendi melâmet çekmeği Eyyüb'umuz

*Dert ile takatsız kalırsan doğru âşıklarız; Eyyub'umuz,
bizden çekmek için kınanmışlık öğrendi.*

Mısır elinde Yûsuf-ı Kenân olunca Ecriyâ
Şâd-ı handân oldu gitdikçe yine Ya'Ökûbumuz

*Ey Ecri! Kenan'ın Yûsuf'u Mısır ilinde, Yakub'umuz
gittikçe yine gülerek mutlu oldu.*

152

Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fe'ûlûn

Biz katre-i nûr-ı ezel-i zât-ı şafâyız
Vâhîd oluruz vâhîde biz mażhar-ı zâtız

*Biz zevk kişisinin ezel nurundaki damlayız; bir oluruz
birliğe biz zata erişeniz.*

Nüş eylemeye bâdeyi kim pîr-i muğândan
Gelsin beri ol teşnelere âb-ı hayâtız

*Meyhaneciden şarabı içmeye, beri gelsin o susamışlara
ebedilik bağışlayan suyuz.*

Biz mahv-ı vücûd eylemişiz ölmeden evvel
Hem zinde-diliz şûfî bizi şanma ki sâtız

*Ölmeden önce vücudumuzu mahv etmişiz, hem diri
gönülüz, şûfî bizi sıkıntıdayız sanma.*

Bir katre idin gerçi ezel şimdi muhîtiz
Deryâ-yı muhabbetde qarîn sırr-ı nikâtız

*Bir damla idin gerçi; ezel şimdi çevrelemişiz;
sevgilinin denizinde yakın nüktelerin sırrıyız.*

Ecri olalı nokta-i bi'llâh mażahhar
ÔÂrif oluruz feyz⁶⁷ bulur pâk-i şîfâtız

*Ecri, Allahın noktasına erişince, temiz yüzü bereket
bularak, bilgin oluruz.*

153

**Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlûn
(Fâ'îlâtün) (Fa'îlûn)**

Çehresi âgâz-ı nihân bülbül-i elhân olmaz
Güle şâhâne-i berk hazâna cân olmaz

*Yüzü, ağzı gizli olan şakıyan bülbül olmaz; gül
yaprağının dalları sonbahara ruh olmaz.*

Ezel-i asl-ı hurde hem-reh-i Cibrîl olsa
Nükte-i gamda varıp meclise Ôîrfân olmaz

*Ezelden aslı hurda olanın yoldaşı Cebrail bile olsa
kederli sözde vararak meclise bilgin olamaz.*

Hele bir sâlik-i Hâkķ kalbini idrak edemez
Meşelâ Ôâleme yek başına sultân olmaz

*Hele bir Hakk yolcusu kalbini anlayamaz; mesela
âleme tek başına sultan olmaz.*

36^b

Bize efsürde suhen her kim ederse ey dil
Gelip erbâb-ı ğama şâhîb-i meydân olmaz

*Ey gönül! Bize solgun sözleri her kim söylerse; keder
sahiplerine gelerek meydan sahibi olamaz.*

Ħamd'ûli'llâh ki şehâ şâh-ı Sinân'ın kulum
Baña hiç derd [ü] elem zahme⁶⁸-i hicrân olmaz

*Ey şah! Şükrolsun, yüce şahın kulum; bana hiç
sıkıntı, üzüntü ve ayrılık acısı olmaz.*

Ede Ecri nitekim zevk-ı ümîd-i halâs
Yem-i Ôaşķ içre kalıp ğarķa-i tûfân olmaz

*Ecri, nitekim kurtarılma ümidinin zevkini yaşasın; aşk
denizi içerisinde kalıp, tufanda boğulmaz.*

⁶⁷ Metinde “z” ile yazılmıştır.

⁶⁸ Metinde “hâ” ile yazılmıştır.

154

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Tiryâkilere etme şamâtâ sesi sevmez
Tab'ûna yarar tatlıca helvâ sesi sevmez

*Tiryakilere gürültü etme, sesi sevmez; huyuna yarayan
tatlıca helva sesi sevmez.*

La'ûl-i leb-i dilberde olur keyfe muvâfîk
Afyona cilâfend-i muşaffâ sesi sevmez

*Sevgilinin dudağının yakutunda keyfe erişir, afyona
temizlenmiş sargı, sesi sevmez.*

Keyf kızdığı dem kıddi duta kim nażar eyler
Nergis gibi dilberlere uhfâ sesi sevmez

*Keyif kızdığı zaman boyu iki büklüm bakar, nergis gibi
sevgililere gizlilik sesi sevmez.*

Bir pûse Ŗtâ eyle dedim ol yüzü mâha
Al bâri dedi duymasın a'ûdâ sesi sevmez

*Bir öpücük ver dedim o yüzü aya, al bari dedi, düşman
duymasın sesi sevmez.*

Yek mısra'ı matla'ûda dedi şûfi bu şi'ri
Şânî⁶⁹ sini Ec'ri demiş ammâ sesi sevmez

*Bir matla mısrasında sufi bu şiiri söyledi; ikincisini
Ec'ri söylemiş, ama sesi sevmez.*

155

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Doğdu yine bir mâh-ı mücellâ sesi sevmez
Envâr-ı cihân eyledi ifşâ sesi sevmez

*Yine bir parlak ay doğdu, sesi sevmez; dünyayı
parlattı, açıklama sesini sevmez.*

Hürşid-i cemâlinden eder dehre münevver
Ol nûr-ı başar kıldı tecellâ sesi sevmez

*Dünyaya, yüzünün güneşinden aydınlık verir; o görme
ışığı tecelli etti, sesi sevmez.*

La'ûliñ diledim nâz ile ey sâķi-i meh-rû
Bu teşne dile eyledi i'ûtâ sesi sevmez

*Ey ay yüzlü içki sunan güzel! Dudağını istedim, bu
susamış gönle verdi, sesi sevmez.*

Feyz-âver⁷⁰ olur murğ-ı gönül bâğ-ı çemende
Güldükçe yüzüme gül-i ra'ûnâ sesi sevmez

*Çimen bağına gönül kuşu feyz alır; hoş gül yüzüme
güldükçe sesi sevmez.*

Ec'ri gibi bir mâh-ı veşe eyle muhabbet
Tâ mülk-i dili ide muşaffâ sesi sevmez

*Ec'ri gibi bir ay gibiye sevgi duy, ta gönül mülkünü
arındırsın, sesi sevmez.*

⁶⁹ Metinde “س” ile yazılmıştır.

⁷⁰ Metinde kelimenin sonunda “yâ” harfî vardır. Vezin gereği kelimeyi feyz-i değil “feyz” okuduk.

156

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fe'ûlün

Biz merd-i dilâverle ezel hâsılıyız biz
Naqqâş-ı hâkîkatle o dem nâziliyız biz

Biz, sevgilinin yiğitliği ile ortaya çıkmışız; hakikatin işleyicisi ile o zaman inmişiz.

37^a

Biz âl Öabâ püş-ı cihân olduğumuzdan
Ser-mest-i Hudâ menzilin vâsılıyız biz

Biz, dünyada kırmızı aba giydiğimizden, Allah'ın kendimizden geçirdiği yolun erenleriyiz.

Biz cân ile cânânı görüp lahmûke lahmî⁷¹
Güyâ ki Muḥammed'le ÖAlî mâ'iliyız biz

Biz can ile sevgiliyi görerek, yutkunup; sanki Muhammed ile Ali'ye yönelmişiz.

Ser-püş-ı hurûş eyler iseñ Öaşk-ı muhîte
Deryâ-yı muḥabbet olanın sâhiliyız biz

Aşk çevresine coşmuşlukla başını bağlarsan; sevgi denizi olanın kıyısıyız.

Şûfî bu cihân Öâleminin câhili sensin
Biz mest-i harâb Öârifiniñ Öâkiliyız biz

Sufi, bu dünya âleminin bilgisizi sensin; arifliğin harap olarak kendinden geçmişlerin akıllısıyız.

Teslîm ola gör pîr-i ezel râhına Ecrî
Bir gün ola dîdâr-ı Hudâ dâhiliyız biz

Ecrî, ezel pirinin yoluna teslim ola gör; bir gün ola Allah'ın yüzünün dâhiliyız.

157

Mef'ûlü Mef'ûlü Mef'ûlü Fe'ûlün

Ol şûh-ı cihân âh ile efḡânıma bakmaz
Ben neyledim ol dîde-i giryânıma bakmaz

O cihanın edalı, inlememe bakmaz; ben ne ettim, o ağlayan gözyaşına bakmaz.

Tenevvür-i firâkında kebâb etme her gâh
Ol nûr-ı başar bu dil-i hicrânıma bakmaz

Ayrılığın aydınlığında her zaman kebab etme; o görmenin nuru bu gönül yarama bakmaz.

Yıkdı bu gönül şehrini hiç eylemez âbâd
Ol kaşı kemân milket-i vîrânıma bakmaz

Yıktı bu gönül şehrini hiç abat etmez, o kaşı keman dağılmış mülküme bakmaz.

Şarrâf değil ol çün ne bilir kıymet-i gevher
Bî-gâne olan lu'lu'î mercânıma bakmaz

Sarraf değil ki cevherin kıymetini bilsin, yabancı olan mercan incime bakmaz.

Küyuḡda şehin gerçi ki çok oldu kûşûrum
Üftâdesiyim bir dahi Öişıyânıma bakmaz

Şahın mekânında gerçi ki kusurum oldu; düşküniyüm, bir daha isyanıma bakmaz.

ÖAğyârı güzel sevdi demiş Ecrî'yi ammâ
Dünyâ değer ol mühr-i Süleymân'ıma bakmaz

Rakibi, Ecrî'yi güzel sevmiş dedi, ama dünyalara değer o Süleyman mührüme bakmaz.

⁷¹لهمك لحمي "Etin Etimdir." Yılmaz, a.g.e.

158

Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fe'ûlûn

Zülfûn gibi bir turre-i sevdâ ele girmez
Hüsnuñ gibi ol mâh-ı mücellâ ele girmez

Zülfün gibi bir kara kâkül ele girmez, güzelliğin gibi o parıldayan ay ele girmez.

Hürşid-i cemâliñ görelî şu'ûle-i Ôâlem
Boyuñ gibi bir kâmet-i bâlâ ele girmez

Âlemin ışığı, yüzünün güneşini görelî; boyun gibi bir yüce boy ele girmez.

Ol tıfl-ı cefâcû hele her meclis-i dilde
Hem şohbet için bezme hüveydâ ele girmez

Eziyet eden o çocuk, hele gönül meclisinde, sobetçi olmak için meclise açıkça ele girmez.

37^b

Bu şi'Ôr-i dil-i âmiz ile bir olalı ey cân
Tut dâmenini Ecri-i ednâ ele girmez

Ey cân! Bu gönül bulaştıran şiir ile bir olalı; eteğini tut, sefil Ecri ele girmez.

159

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilûn

Fâriğ-i âzâde-i dehriz Ôabâ-püş olmuşuz
Şeş-cihatiñ terkin urduk fıkır ile hûş olmuşuz

Dünyanın serbest kalmışınız, aba giyinmişiz; altı yönü bıraktık fikir ile kendimizden geçtik.

Cür'Ôa-i cām-ı saķihim şerbetin nûş eyledik
Tâ elestden mest-i bî-pervâ-yı ser-hûş olmuşuz

O içki sunan güzelin kadehinin damlasının şerbetini içtik; ta ezel meclisinden korkusuzca kendimizden geçerek sarhoş olmuşuz.

La'Ôliñ esrârında dil hayrân olup kalmış meğer
Güşe-i günc-i uluhiyyetde bî-hûş olmuşuz

Gönül, dudağının sırlarına hayran olarak kalmış, sanki İlâhi köşenin kenarında akılsız kalmışız.

Ey gönül bir katre meyle kendimizden geçmişiz
Zâ'ôil-i idrâk edip meyhôr-ı medhûş olmuşuz

Ey gönül! Bir damla içki ile kendimizden geçmişiz; aklımızı yitirerek dehşetle içki içmişiz.

Ecriyâ menzil-geh-i fıkre kadem basdık diye
Bu fenâ dârında ins ü cîn ile hûş olmuşuz

Ey Ecri! Düşünce menziline ayak bastık diyerek, bu geçici evde insanlar ve cinler ile hoş olmuşuz.

160

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilûn

Ôaşķ ile Mecnünveş şahrâya düşdü gönlümüz
Bir mürüvvetsiz saçı Leylâ'ya düşdü gönlümüz

Aşk ile Mecnun gibi gönlümüz çöllere düştü, gönlümüz bir insaniyetsiz saçı Leyla'ya düştü.

Nice feryâd etmesin murğ-ı dil-i nâ-kâmlara
Bir açılmadık gül-i ra'Ônâya düşdü gönlümüz

İsteksizlere gönül kuşu nasıl feryat etmesin; gönlümüz bir açılmamış hoş güle düştü.

Fikr-i zülfünle havâ-yı Ôaşķa uydu Ôâşıkân
Anıfçün âķibet sevdâya düşdü gönlümüz

Âşıklar, zülfünün fikri ile aşk havasına uydu; onun için gönlümüz sonunda sevdaya düştü.

Bî-sütünüz Ôaşķla çâk eyleriz çün kühsâr

Dağlık olsa da aşkla yırtarız, engel tanımayız;

Fikr-i Şîrin ile çok da'vāya düştü gönlümüz

gönlümüz Şîrin'in düşüncesi ile çok davaya düştü.

161

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Dehr-i dünûñ şâ'ôir-i rindānesi hōş geldiñiz
Bezm-gāhñ Ōāşık-ı merdānesi hōş geldiñiz

Alçak dünyanın kalender şairleri, meclisin yiğit
aşıkları hoş geldiniz.

Şem'ô-i pür-sûze per ü bāln açıp biñ cān ile
Nūr-ı Ōāşıkñ ey dil-i pervānesi hōş geldiñiz

Bin can ile ateş dolu muma kanatlarını açarak aşkın
nurunun pervane gönlü hoş geldiniz.

38^a

Çāk çāk olmuş diliñ gāyet perişāndır bugün
Zülf-i pür-çiniñ nigār-ı şanesi hōş geldiñiz

Gönlün yırtık yırtık olmuş, oldukça dağınıktır bugün;
(sevgilinin) kıvrım dolu zülfünün tarak gibi görünüşü
hoş geldiniz.

Serv-i reftār ile almış Ōaqlını Leyl-i hırām
Vādi-i hecristiñ deli dīvānesi hōş geldiñiz

Edalı Leyla! Hoş salınlı servi aklını almış, ayrılık
vadisinin deli divanesi hoş geldiniz.

Ecrî-i dil haste-i hem-pā olan bu dehrde
Meclis-i rindāneniñ bir dānesi hōş geldiñiz

Gönül yorgunu Ecrî'ye bu dünyada arkadaş olan;
kalender meclisinin bir tanesi hoş geldiniz.

Kākül-i dilber gibi baht-ı siyāhız Ecriyā
Rūzumuz oldu şeb-i yeldāya düştü gönlümüz

Ey Ecrî! Sevgilinin kākülü gibi kara bahtlıyız;
gündüzümüz (gece oldu), gönlümüz, uzun geceye düştü.

162

Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilâtün Fe'ôilün (Fa'ôilâtün) (Fa'ôilün)

Āşinā-i ezeliz mürdeler ihyā ederiz
Mu'ôciz-i Ōaşık-ı Mesîhā ile peydā ederiz

Ezelden bilindiğiz, ölüleri diriltiriz; ay parçasının
aşkının mucizesi ile ortaya çıkarırız.

Biz ki aqdemde şehā pāk-i mücellā olduk
Rūy-ı hūrşid ile biz şu'ôle-i dünyā ederiz

Ey şāh! Biz ki evvelde temizlenerek cilalandık; güneş
yüzlü ile biz dünyayı aydınlatırız.

Evc-i eflāke nażar eyler iseñ leyl [ü] nehar
Dehşet-i Ōaşık ile ger havf-ı süreyyā ederiz

Gece gündüz feleklerin yücesine bakarsan; aşk
korkusuyla belki yıldızları korkuturuz.

Bizi ta'ôn eylemesin vā'ôiz-i nā-puhte-vücūd
Mekteb-i Ōaşıkda anı naẓm ile rūsivā ederiz

Olgunlaşmamış vücutlu vaiz bizi ayıplamasın, aşk
okulunda onu şiir ile rezil ederiz.

Bize cevri etmesin ol muğpeçe ey Ecrî anı
Rūh-ı kudsiye verip şukve-i Ōİsā ederiz

Ey Ecrî! Bize o meyhaneci çırağı eziyet etmesin, onu
kutsal ruha vererek; İsa'nın düzenini yaparız.

163

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Perişân hâl olur bu Öâlemiñ devrânı çok sürmez
Döner Öaksi ile nâ-bevr eder Öunvânı çok
sürmez

*Dağulmuş hâl olur bu âlemin döngüsü çok sürmez; aksi
ile döner felakete uğratar, unvanı çok sürmez.*

Bu zâr-ı bād semûm-ı žıl dırahta sâye hiç kalmaz
Hazâne gösterir rû-yı çemen seyrânı çok sürmez

*Bu semum rüzgârı esen ağaç gölgesindeki iniltiden,
gölge hiç kalmaz; çimenin yüzü sonbahar gösterir,
izlemesi çok sürmez.*

ŞecâÖatle ğarâzfer olsa da nâ-höd-ı kuvvetden
Yıkılır hâk⁷²sâr üzre fenâ sultânı çok sürmez

*Soylulukta, kişiliklilik kuvvetinden aşağı olsa da,
toprak üzerine yıkılır, geçicilik sultanı çok sürmez.*

Şehâb-ı nâr-ı fûrkat kızdırır kânûn-ı dünyâyı
Yağar yek dem şerâr-ı âteş-i süzânı çok sürmez

*Ayrılık ateşinin kıvılcımı, dünyanın kanununu kızdırır,
bir zaman yakar, yakıcı ateşinin kıvılcımı çok sürmez.*

Erer Öavn-ı inâyetden hüveydâ lutf[u] var olsun
Sezâ müstâğni eyler Ecriyâ Öîrfânı çok sürmez

*Açıkça yardım eder, ihsanı var olsun; ey Ecri!
Yararlılık doyurur, bilgisi çok sürmez.*

164

38^b**MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün**

Elif kim kâmetiñ remzinde cân incilir kopmaz
Kıyâmet lafzının lâmında burhân incilir kopmaz

*Elif, çünkü boyunun işaretinde can incilir kopmaz;
kıyamet sözcüğünün lamında tanık incilir kopmaz.*

Şikeste hâtır olma şânına dildârveş ey dil
Ser-i zülf-i dilârâyı perişân incilir kopmaz

*Ey gönül! Sevgilinin şanı gibi gönül kıran olma,
sevgilinin başındaki zülûf, incilir kopmaz.*

Selâsel-i zülfünün ağlayan ey dil kim demiş kopdu
Çün Öâşıkıyım zincir-i Leylân incilir kopmaz

*Ey gönül! Zülfünün zincirinde kim demiş ağlayan
var; çünkü âşıkıyım Leyla'nın zinciri incilir kopmaz.*

Nedir ol keheşân-ı rişte-i ebrû-yı müstešnâ
Anıñ ol kavş-ı iclâlinde bārân incilir kopmaz

*O görülmemiş kaşkarın ipindeki Samanyolu nedir?
Onun o yüce yayında yağmur, incilir kopmaz.*

Sehî mevzûn-ı kadd-i yâri Ecri kılca žann etme
Eserse şurta-i âhımla her ân incilir kopmaz

*Ecri, sevgilinin boyunun ölçülü düzgünlüğünü kıl
gibi sanma, eserse âhımın münasip rüzgârı her an,
incilir kopmaz.*

165

MefÖölü MefâÖîlü MefâÖîlü FeÖölün

Et şemÖ-i cemâl-i Öaşkına pervaneleriz biz
Bir bağıryanık Öâşık-ı dîvâneleriz biz

*Aşkın yüzünün mumuna pervaneleriz biz, bir yanık
bağırlı deli âşıklarız.*

⁷² Metinde “hâ” ile yazılmıştır.

Biz ehl-i harābāt ile tā bezm-i elestden
Medhūş olalı sākin-i meyhāneleriz biz

Hārā değil ey şūfī sözüm kıymet-i gevher
Şarrāf olan ol šāhib-i dūrdāneleriz biz

Bu meclis-i rindānda āgyār ile ey dil
Dost olmaz iseñ yād ile bî-gāneleriz biz

Ecrî gibi nūş eyleyeli cām-ı elesti
Ol devr-i Ŗademden beri mestāneleriz biz

*Ta ezel meclisinden harap olmuşlarla, korkuya kapılı
meyhanede oturuyoruz.*

*Ey sufi! Deve kuşu yumurtası değil sözüm kıymetli
cevher; sarraf olan inci tanesi sahipleriyiz.*

*Ey gönül! Bu rintler meclisinde rakip ile dost olmaz
isen, yabancı olarak anılırız.*

*Ecrî gibi ezel meclisinin kadehini içti, o yokluk
devrinden beri kendimizden geçmişleriz.*

166

FeŖilātün FeŖilātün FeŖilātün FeŖilün (FaŖilātün) (FaŖilün)

ŖĖşık-ı bār-i ezel āhir-i bî-dād olmaz
Derd-i Ŗuşşāka anıñ gibi šenā-dād olmaz
Ol leb-i şirine kim ola ki Ferhād olmaz
Aña Ŗftāde olan olmaya berbād olmaz
Ŗo desinler o mehi tıfl iken irşād olmaz
Tekye-i ġamda anıñ gibi bir Ŗstād olmaz

*Ezel yükünün āşıkı sonda adaletsiz olmaz, āşıkların
derdine onun gibi yüce adalet olmaz.
O tatlı dudaklıya kim Ferhat olmaz, ona düşkün olan
berbat olmaz.
Bırak, o ay çocuk iken doğru yolu bulamaz desinler;
keder tekkesinde onun gibi bir Ŗstat olmaz.*

39^a

O perî šāhib-i rıŖat ola ey ehl-i nifāk
Zülf-i zincirine bend oldu ser-ā-pā Ŗuşşāk
Aña Ŗāşık geçen āteşlere olmaz ihrāk
Anı kim bezm-i elest⁷³ eyledi irşād-ı hallāk
Ŗo desinler o mehi tıfl iken irşād olmaz
Tekye-i ġamda anıñ gibi bir Ŗstād olmaz

*Ey ayrımcılık ehli! O peri yücelik sahibi olsun, āşıklar
baştan ayağa zülfünün zincirinde bağlandı.
Ona āşık olan ateşlerde yanmaz çünkü onu ezel
meclisinde Yaratıcı irşat etti.
Bırak, o ay çocuk iken doğru yolu bulamaz desinler;
keder tekkesinde onun gibi bir Ŗstat olmaz.*

O kamer çehre yem-i Ŗāşık-ı yārān etdi
Bize maķşūd anı can gibi cānān etdi
Anı erbāb-ı ġamıñ başına sultān etdi
Ehl-i miĥnet olanı aña šenā-hān etdi
Ŗo desinler o mehi tıfl iken irşād olmaz
Tekye-i ġamda anıñ gibi bir Ŗstād olmaz

*O ay yüzlü, sevgilinin āşıkının denizi etti, bize maksat,
onu ruh gibi sevilen etti.
Onu keder ehlinin başına sultan etti, sıkıntı ehli olanı
ona duacı etti.
Bırak, o ay çocuk iken doğru yolu bulamaz desinler;
keder tekkesinde onun gibi bir Ŗstat olmaz.*

Bāb-ı Ŗāşıkında anıñ olmaya Ecrî ġāfil
Futa dāmān-ı şehi dünyāda olan Ŗākıl
Ŗyle bir šāh-ı cihāna ola gör nāŖil
Buna mażhar olamaz şūfî olanlar cāhil
Ŗo desinler o mehi tıfl iken irşād olmaz
Tekye-i ġamda anıñ gibi bir Ŗstād olmaz

*Ėşkın kapısında Ecrî ġafil olmasın, akıllı olan
dünyada šahın eteğini tutsun.
Ŗyle bir cihan šahına eriş, sufi, buna bilgisiz olanlar
erişemez.
Bırak, o ay çocuk iken doğru yolu bulamaz desinler;
keder tekkesinde onun gibi bir Ŗstat olmaz.*

⁷³ الست بربكم قالو بلي (Elestü birabbiküm Ŗālā belā): Araf 7/172 (36-87-88-159-165-166-197)

Ĥarf'ül-Sîn

Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilätün Fa'Öilün

Meclis-i âdemde her leyl [ü] nehâr âdem celîş
Halka-i tevĥîd içinde kim olur elzem celîş

*İnsanlığın meclisinde here gece gündüz, kişi oturur;
birliğin halkası içerisinde oturan önemlidir.*

Güşe-i Öuzlet gözet kırb-ı uluhiyyet için
Ey gönül ĥalvet-serâ-yı yâre ol aķdem celîş

*Yalnızlık köşesini gözle, ilahi yakınlık için; ey gönül!
Sevgilinin gizli sarayına ilk otur.*

Âdemi âdemde bul âdemden iste himmeti
Mürşid-i pîr-i ĥaķıķatle olup her dem celîş

*Hakikat ulusunun yol göstericisi ile her zaman
oturarak, İnsanı insanda bul, hizmeti insandan iste.*

Şekl-i âdem bî-nihâyet halk-ı ĥayvândan beter
Diye seyr et olmasın bezminde mahrem celîş

*İnsanın şekli sonsuz, canlı halklardan kötü olmasın
diyerek seyrete, mecliste yabancı oturmasın.*

39^b

Âb-ı Ĥaydar çeşmesinden cāmı nüş et Ecriyâ
ÖĀşık-ı şādıķlar oldu meclis-i ĥâtem celîş

*Ey Ecri! Ebedilik suyunun çeşmesinden kadehi iç,
meclisin mührünü vuran sadık âşıklar oldu.*

Ĥarf'ül-Şîn

Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün

Cihânda var mı âyâ bî-nihâyet derd-i ser çekmiş
Benim gibi hezârân günc-i miĥnetde keder çekmiş

*Acaba dünyada sonsuz baş sıkıntısı çekmiş var
mı? Benim gibi binlerce sıkıntı köşesinde keder
çekmiş.*

Cemâliñ pertevin gördüm kaşın tâķında ey meh-rû
İki nûr-ı ziyâ gönlümde ĥürşîd [ü] kamer çekmiş

*Ey ay yüzlü! Kaşının sarayında, yüzünün
ışığını gördüm; iki parlak nur gönlümde güneş
ve ay çekmiş.*

Dehânında nigārâ şâf-be-şâf inci-yi lu'lu'ler
Lebiñ yâķût-ı aĥmer Süveyş nuķat-güher çekmiş

*Ey güzel yüzlü sevgili! Ağzında bölük bölük
inci ve mercanlar; dudağın kırmızı deniz, Süveyş
nokta cevher çekmiş.*

Şaķın her riştesi Öanber-feşân oldukça bend oldum
Rehâ yok dām-ı Öaşķın ÖUrvetü'l Vüşķā⁷⁴ kader çekmiş

*Saçının her ipi anber yaydıkça bağlandım;
aşkının tuzağından kurtuluş yok, Kur'an-ı*

⁷⁴ فَمَنْ يَكْفُرُ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

(Fe men yekfur bi't-tağuti ve yü'min billahi fe kadistemseke bi'l-Öurveti'l-vüşķā) : “Dinde zorlama yoktur, doğruluk sapıklıktan seçilerek belli olmuştur. Kim Tağut (şeytan)ı inkâr edip Allah’a inanırsa muhakkak ki o kopmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah işitendir, bilendir.” Bakara 2/256

Ruhında noqtalar bir tûb-ı süreyyâ ahter-i kevkeb
Maşâm-ı Hâzret-i Ôîsâ'ya şandîl-i fener çekmiş

Ser-i kûyunda dil-dârîñ suôâl et Ôâşık Ecri'den
Erince vuşlat-ı yâre neler çekmiş neler çekmiş

Kerim, kader çekmiş.

*Yanağınha noktalar bir yıldız topu, yıldız ateşi;
yüce İsa'nın makamına fener yıldızı çekmiş.*

*Sevgilinin mekânının başında âşık Ecri'den
sor; sevgilinin kavuşmasına erince neler
çekmiş neler çekmiş.*

169

FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilün

Dil-berâ gîşûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş
Sünbül-i hûş-bûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

Pîç-tâb-ı turre-i müşkine zülfün ejdehâ
Mâh-ı hûsne mûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

Gülsitân-ı vahdet içre vechine olmuş girift
Gonce-i şeb-boylarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

Leşker-i şâh-ı Habeş gerdânına kurmuş otağ
Noқта-i Hindûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

Bülbül-i şürîdeves feryâd [ü] âhımdan benim
Lâle-dâğ-ı rûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

Ecriyâ cemÖiyyet-i hâtır-perişân nergisiñ
Dîde-i câdûlarıñ şalkım şaçak şarmaş dolaş

*Ey sevgili! Omuza dökülen saçların, hoş kokulu
sünbüllerin salkım saçak sarmaş dolaş.*

*Misk kokan kâküllerinin dağınıklığına zülfün ejderha,
güzelliğinin ayına kılların salkım saçak sarmaş dolaş.*

*Birliğin gül bahçesi içerisinde yüzüne bağlandım;
şebboy goncaların salkım saçak sarmaş dolaş.*

*Habeş şahının askeri, boynuna otağ kurmuş; Hintli
noktaların salkım saçak sarmaş dolaş.*

*Dağılmış bülbül gibi inleme ve feryadımdan, yüzünün
lale yaraları salkım saçak sarmaş dolaş.*

*Ey Ecri! Toplumun gönlini dağıtan nergisinin cadı
gözleri, salkım saçak sarmaş dolaş.*

170

40^a

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Havâ-yı Ôaşık ile serv-i revânîñ başı şallanmış
Nihâl-i kâmetiñ şâh sürdüğünce hep çatallanmış

Nebât-ı şehd-i Ôanber-rîz-i yariñ tatlıdır ammâ
Mükerrer şeker-i kand-ı şarâb-ı laÖl[i]
ballanmış

Serin zânûya vermiş kâkül-i bûstân-ı hûsnünde
Bükülmüş kâmeti câh-ı zenehdânında dâllanmış

Sevâd ikliminiñ şâh-ı Habeş mi saltanat eyler
Diyâr-ı Rûm'a tahtıñ kurduğınca hâl hâllanmış

Nevâlâr gösterirdi erğanün-ı çeng [ü] ney şimdi
Kemâne def ü kânûnuñ maşâl-i kıl ü kâllanmış

Meyân-ı yasemin dolanda ey dil el erişmezdi
Ulu'l Ôazm olmuş Ecri şaşr-ı yâr üzre

*Aşk hevesi ile salınan servinin başı sallanmış, boyunun
fidanı yaprak verdiğince hep çatallanmış.*

*Sevgilinin anber döken şerbetinin bitkisi, tatlıdır ama
tekrar ederek, dudağının şarabının şekeri ballanmış.*

*Güzelliğinin bostanının kâkülü, başını dizine vermiş;
bükülmüş boyu, çene çukurunda dâllanmış.*

*Kara ikliminin Habeş şahı mı saltanat eder?
Anadolu'ya tahtının kurduğu zaman şereflendirmiş.*

*Ney çeng ve org şimdi şarkılar söyledi, kemane, tef ve
kanunun sözleri dedikodulanmış.*

*Ey gönül! Yaseminin beline tolanıldığında el erişmezdi,
Ecri, yücelmiş, sevgilini sarayına kavuşmuş.*

vişâllanmış

171

MefâÖlün MefâÖlün MefâÖlün MefâÖlün

Gönül bir dil-bere meyl eyleyip dîdâra mazhar düş
Muhabbet hâk⁷⁵-i rāhında cefâ çek yâra mazhar düş

Gönül, bir sevgiliye yönelerek, (sevgilinin) yüzüne ulaş; sevgi yolunun toprağında eziyet çek sevgiliye ulaş.

Başîret açıla kalbinde ey dil bir ayak evvel
Varıp bezm-i mey içre sâki-i ebrâra mazhar düş

Ey gönül! Bir adım önce kalbinde kuvvet açılın, içki meclisine vararak, özü sözü bir içki sunan güzele ulaş.

ÖAdū-yı nefis-i şūmu Zülfikār-i āh ile katl et
Süvār-i esb-i Ōaşk ol Haydar-ı Kerrār’a mazhar düş

Ahın zülfikarı ile kötü nefsi katlederek, aşk atının süvarisi ol, Haydar-ı Kerrar’a ulaş.

Durup ahd-ı peyām-ı dāmen-i mürşide ey vāÖiž
Hidāyet⁷⁶ menzilin tut can ile ikrāra mazhar düş

Ey vaiz! Mürşidin eteğine söz vererek, doğruluk yolunu tut, ruh ile Hakk’a ulaş.

Özüñ bil men Ōaraf bezminde merbūdāte taşdik ol
Tecellî eyleyen zātiñ saña esrāra mazhar düş

Kendini bil, “ben kimim” meclisinde bağlanmışlara doğruluğunu kabul ettir, tecelli eden kişinin sırlarına ulaş.

Gönül terk-i sevā kıl Ōālem-i fānide Ecrişeş
Ĥaķķa mülküne er mesned-i Ĥünkār’a mazhar düş

Gönül, Ecri gibi geçici dünyada zayıflığı terk et; gerçeklik mülküne er, Efendi’nin dayanağına ulaş.

172

MefÖülü MefâÖlül MefâÖlül FeÖölün

Hicrāne belā dūnide ehl-i gama düşmüş
Erbab-ı riyā anıñ için hūrreme düşmüş

Ayrılık acısı, sıkıntı dünyasında keder sahiplerine düşmüş, ikiye bölünmüş ehlî onun için gülmeye düşmüş.

Murgāb-ı gönül taŌma-i Ōaşkıñ hevesiyle
Girdāb-ı muhîtt üze ulaşmış yeme düşmüş

Gönlün su kuşları, aşkın doyumsuzluğunun hevesiyle; dönen girdap üzerine ulaşmış, yeme düşmüş.

40^b

Erbāb-ı muhabbet nice bir olmaya gam-nāk
Kerhāne-i Ōālemd e serîr hep kime düşmüş

Sevgi ehli, nasıl kederli olmasın; âlemin işletmesinde taht hep kime düşmüş.

VāÖiž bizi taŌn eyleme kaşşām-ı ezelde
Esrār-ı Hüdāvendî olan ādeme düşmüş

Vaiz, bizi ayıplama; ezelin taksimatında Efendi’ nin sırları, insana düşmüş.

Bülbülleri taŌn eyleme ey Ecri-i şeydā
Ol gonce-i gül-berk hemān şebneme düşmüş

Ey deli Ecri! Bülbülleri ayıplama, o gül yapraklı gonca hemen çiğe güşmüş.

⁷⁵ Metinde “hā” ile yazılmıştır.

⁷⁶ Metinde “yedalet” yazılmıştır.

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Yatır kāküllerin būyāt-ı Ŗanber-bāra yaşılanmış
Kara sevda ile vechin sehāb āsāra yaşılanmış

*Kāküllerin anber yağdıran kokulara yaslanarak yatar,
kara sevda ile yüzün, buluttan eserlere yaslanmış.*

Periřān hāl olup Ŗuřřāk-ı zārın fıkı-i zūlfūñle
Sevād-ı Ŗařřla sekkāre düşmış māra yaşılanmış

*Zūlfünün fıkrı ile inleyen āřıklar, dağılmış durumda
olarak, aşkın karalığı ile belaya düşmış, yılana
sarılmış.*

Görüp bāđ içre reftārın būkūlmıř řaddi servinın
Međer kim secde etmiř zānū-i dil-dāra yaşılanmıř

*Bahçe içinde salınışını görerek, servinin boyu
būkūlmıř, sanki secde etmiř, sevgilinin dizine
yaslanmış.*

Nedir ol piç-tābın řahr-ı hūrřide dedim dedi
Ki aşl-ı vāřılıdır çün o lutf-ı vara yaşılanmış

*Güneşin kahrına, o dağılmışlığın nedir, dedim. Ki aşlı
kavışmadır çünkü o ihsan edene yaslanmış.*

Ėayāl-i çin-i zūlfūñle dil-i Ecri' de ey řāhım
Yatır vādi-i Ėamda hāste-dil sengsāra yaşılanmış

*Ey şahım! Ecri'nin gönlünde zūlfünün karışıklığının
hayali ile Ėam vadisinde yatarak, yorgun gönlü,
taşlara yaslanmış.*

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

Aldı Ŗaqlım tā ezel bir dil-rubā hōř imdi hōř
ŖAhd-i peymāñında tırmaz āřinā hōř imdi hōř

*Ta ezelden bir gönlü bağlayan aklımı aldı, tanırım,
sözünde durmaz, hōř şimdi hōř.*

Dūd-ı endūhum füzün eyler dem-ā-dem ol peri
Cevr-i dil-berden baña yokdur rehā hōř imdi hōř

*O peri, kederimin dumanını zamandan zamana arttırır,
sevgilinin eziyetlerinden bana kurtuluş yok mudur?
Hōř, şimdi hōř.*

řAřař-ı hūrřid-i hūsnūñ gördüm aldandım saña
Bir güler yüz vermediñ ey meh-liķā hōř imdi hōř

*Güzelliğinin güneşinin görkemini gördüm, sana
aldandım; ey ay yüzlü! Bir güler yüz vermedin, hōř,
şimdi hōř.*

Sen unuttuñ yār baña Ŗahd-i peymanın nā-gehān
Dāmeniñ terk eylemem ben mübtelā hōř imdi hōř

*Sevgili, sen ansızın bana sözünü unuttun, ben düşkün,
eteğini bırakmam, hōř, şidi hōř.*

Bir güzeller řāhına aldıldım Ŗaqlım Ecriyā
Raħm yok hiç cevır çok ol bı-vefā hōř imdi hōř

*Ey Ecri! Bir güzeller şahına aklımı kaptırdım, hiç
acıma yok, eziyet çok o sözünde durmaz; hōř, şimdi
hōř.*

41^a

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

ĶanâÖat hırķasın giymiş gönöl fuķrâne el
şunmuş
Ser-â-pâ muÖciz-i Öâlem ki dervişâne el şunmuş

*Gönöl, yetinme hırkasını giyerek, Kuran'a el sunmuş;
baştan ayağa âlemin mucizesi ki dervişliğe el sunmuş.*

Şeb-i tecdîd-i źulmetde gönöl evvel imiş ģamda
ŞemâÖ-ı vech-i dil-dâre meh-i tâbâne el şunmuş

*Karanlığın yenilenen gecesinde, gönöl kederde önce
imiş; sevgilinin yüzünün ışığına, parıldayan aya el
sunmuş.*

Haberdâr olmadım tayyâr-ı Öaşķa murğ ol ne'tsin
Öİķâb-ı kuvvet-i pâzû ile seyrâne el şunmuş

*Aşk kuşuna haberci olmadım, o kuş ne etsin; kol
gücünün azabı ile izlemeye el sunmuş.*

Şacıñ küfründe bende-i nice Mecnûn ser-gerdân
Cemâl-i pertev-i Leyl-i hırâm-efşâne el şunmuş

*Saçının siyahında ne kadar köle Mecnun'un başı
dönmüş; edalı Leyla'nın yüz ışığını saçmaya el
sunmuş.*

Süvâr-ı esb-i nâz oldu gönöl meydân-ı rezm içre
Çekip şemşir-i Öaşķı leşker-i hicrâne el şunmuş

*Gönöl, savaş meydanı içerisinde nazla koşan at oldu,
aşk kılıcını çekerek ayrılık askerine el sunmuş.*

Ķazel inşa için nażm-ı belâģat söylemiş Ecrl
Kitâb-ı vechi görmüş defter-i dîvâne el şunmuş

*Ecrl, gazel kurmak için hoş söyleyişli şiir söylemiş;
yüzünün kitabını görmüş, divanın defterine el sunmuş.*

Ĥarfu's-Şâd

MefÖülü MefâÖîlü MefâÖîlü FeÖülün

Ey dil yürü var hâne-i cânâna ķadem baş
Belki ede pek nâz ile mihmâna ķadem baş

*Ey gönöl! Yürü, git sevgilinin evine ayak bas; belki pek
naz ile misafir eder, ayak bas.*

Merdâne dürüş ĥâşim-i Āsaf gibi her dem
Ey mür-ı zaÖîf taht-ı Süleymân'a ķadem baş

*Her zaman Asaf'ın hışmı gibi yiğitçe dövüş, ey zayıf
karınca! Süleyman'ın tahtına ayak bas.*

Dil kaÖbesini eyle tavâf saÖy-ı belîģ et
Ey merdüm-i dil halka-i devrâne ķadem baş

*Gönöl kabesini ziyaret et, meramını açıkķa anlatmaya
çalış; ey gönöl halkı! Dönen halkaya ayak bas.*

Şüfî bizi taÖn eyleme ķıl sen saña inşâf
Gel soĥbetine ehl-i dil Öirfâna ķadem baş

*Sufî! Bizi ayıplama, sen sana insaf et; gönöl ehlinin
soĥbetine gel, bilginliğe ayak bas.*

Mey nüş edelim sâķi-i fi'llâh yerinden
CemÖ oldu yine teşne-i rindâne ķadem baş

*Allah'ın içķi sunan güzeli, yerinden içķi içelim;
rintlerin susamışları yine toplandı, ayak bas.*

Ecrl'den işit Öârif-i bi'llâh rumûzun
Ķuş eyle sözüm Öarşa-i meydâna ķadem baş

*Allah'ın ilmini bilenlerin işaretlerini, Ecrl'den işit;
sözümü işit, meydanın topraĥına ayak bas.*

Mef'ûlû Mef'ûlû Mef'ûlû Fe'ûlûn

ÖAzm eyle gönûl meclis-i dil-dâre ayak bas
 Kıl seyr-i sülûk Öarşa-i dîdâre ayak bas

Gönûl, çabala; sevgilinin meclisine ayak bas; yola gir,
 (sevgilinin) yüzünün toprağına ayak bas.

Sâkî kadeh-i eşk-i muhabbet ile rîz et
 Mestâne revîş gâmzesi hûnhâre ayak bas

İçki sunan güzel, sevgi gözyaşının kadehi ile dök;
 kendinden geçmişlerin yoluna, yan bakışı kan
 dökücüye ayak bas.

41^b

Dil-i çāk-i girîbân isde tîr-i kazâdan
 Yek pâre olup ol şeh-i şâd-pâre ayak bas

Gönûl, kaza okundan yakası yırtılmışlık iste, tek parça
 olarak, o yüz parça şaha ayak bas.

Hürşîd-i cemâliñle bizi eyle müşerref
 Dil mülküne ey tal'ât-ı meh-pâre ayak bas

Yüzünün güneşi ile bizi şerefendir, ey yüzü ay parçası!
 Gönûl mülküne ayak bas.

Sa'îy eyle gönûl mażhar-ı esrâr-ı Vedûd ol
 Ecrî gibi bir yâr-ı bî-çâre ayak bas

Gönûl çalış, Allah'ın sırlarına ulaş; Ecrî gibi bir
 çaresiz sevgili ayak bas.

Fa'ûlâtün Fa'ûlâtün Fa'ûlâtün Fa'ûlûn

Mübtelâlar oldu derd [ü] belâlardan halâş
 Bî-vefâ dünyâda zeng-i mâsivâlardan halâş

Düşkünler, dert ve sıkıntıdan kurtuldu; dönecek
 dünyada dünya nimetlerinin pasından sakın.

Çünkü cevriñ hâdden efzûndur şehâ Âşıklara
 Lutfu var olsun beni kılmaz cefâlardan halâş

Ey şah! Âşıklara eziyetin haddinden fazladır; ihsanı
 var olsun, beni eziyetlerden azat etmez.

Merdüm-i bî-çârına bî-gâne eyler yâr-ı gâr
 Şânına düşmez mi etmek nâ-sezâlardan halâş

Mağara dostu, çaresiz halkına yabancılık eder,
 şânına uygunsuzlardan arındırmak yakışmaz mı?

Kendi hâlimden şikâyet eylerim senden değil
 Rüstem-i Ŗuşşāk ile bî-vefâlardan halâş

Kendi durumumdan şikâyet ederim senden değil;
 âşıkların Rüstem'i ile sözünde durmayanlardan
 kurtar.

Günc-i gâmda derd belâ pesdir dem-â-dem Ecriyâ
 Bir gün olur bendesin eyler belâlardan halâş

Ey Ecrî! Keder köşesinde dert sıkıntı çoktur, zaman
 zaman, bir gün olur, kölesini belâlardan kurtarır.

Ĥarfud-Dād

FāŖilātün FāŖilātün FāŖilātün FāŖilün

Bir melek ruhsār gördüm ğabġab-ı źibā beyāz
Ĥūri-i cennet meġer kim vech-i müsteśnā beyāz

Bir melek yanaklı gördüm, süslü řakaġı beyaz; sanki cennet hurisi, eşsiz yüzü beyaz.

Bir tılısmı ejdehādır zülf-i Ŗanber rü-siyāh
Feth-i müşkil Muşhaf-ı Ĥüsnünde kenz-efzā beyāz

Anber kokan siyah zülfü, bir ejderha büyüüdür; güzelliġinin kitabını açması zor, göklerin hazinesi beyaz.

Şine bāġında açılmış iki gül Ŗanber şemim
Ol sebebden nāle eyler bülbul-i şeydā beyāz

Göğsünün baġında anber kokan iki gül açılmış; o sebepten beyaz deli bülbul, inler.

LaŖl-i nāb-ı kırmızı şeker dudaġın kevşeri
Pūs-ı cām-ı leblerin nüş eyledim ammā beyāz

Şeker dudaġının şarabı kırmızı saf yakut; dudaklarının kadehinin öpmek için içtim ama beyaz.

Serv-i reftār ile dil-ber etdi dāmen der-miyān
Tā topuġdan başa dek ol cāme-i raŖnā beyāz

Edalı servi ile sevgili eteklerini ortaya çektiler; ta topuktan başa kadar o hoş elbise beyaz.

Şim-i şimā kāmēt-i tubā gerek ol dilberin
Bārek-Allāh Ĥüsnün ey dil Ecşi-i yektā beyāz

O sevgilinin boyu tuba, yüzü gümüş gerektir; ey gönül! Allah'a şükür, tek olan Ecşi, güzelliġin beyaz.

Ĥarful-Tı

MefāŖilün MefāŖilün MefāŖilün MefāŖilün

Şarıldı boynuma ĥāb içre zülf-i dil-rubā maĥlūt
Dil-i dıvānem-i bend etdi zincir-i belā maĥlūt

Sevgilinin zülfleri uyku içine karışarak boynuma sarıldı; karışmış bela zincirinde deli gönlümü baġladı.

Edip meyl-i muĥabbet tā ezel bir tıfl-ı dil-dāre
Fedā kıl cān sezā rāhında olmaz affına maĥlūt

Ta ezelden bir gönül alan çocuġa sevgi ile yönelerek, canı feda et, uygunluk yolunda affına karışan olmaz.

Kemend-i kākül-i ġahr-ı celālinden ĥazer kılma
Cemāl-i pertev-i dil-berde yokdur rüşenā maĥlūt

Yüce kahrının kākül baġından çekinme, sevgilinin yüzünün ışığında aydınlık karışmaz.

Bu fāni mektebinde vaz gelip seccādeden vāŖiz
Yaraşmaz zümre-i Ŗirfān içinde bu riya maĥlūt

Vaiz! Bu geçici okulda seccaceden vazgeçerek, bu bilgin topluluġu içinde ikiyezlülük olmaz.

Perişān piç-tāb zülf-i dilberveş gönül Ecşi
Ĥüdā Ŗuşşāġa vermiş tā ezel cevri-i fezā maĥlūt

Ecşi, gönül sevgilinin zülfü gibi dağılmış, kıvrımlı; Allah, aşıklara ta ezelden eziyet verene karışmışlığı vermiş.

181

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Ederseñ Óaşık-ı şūrīdeye cevri-i cüvān maḥlūt
Erişir tāka çarḥ-ı nāle-i derd-i figān maḥlūt

*Perişan āşık, taze eziyetler edersen, göklere
feryat derdinin inlemesinin feleği karışır.*

Nice ārām eder dil murğ büstān-ı cemālinde
Yıkılır ḥākisār üzre o zülf-i āşiyān maḥlūt

*Gönül kuşu, yüzünün bağında nasıl oturur, o zülfün
yuvası karışarak toprağa yıkılır.*

Siper kılsam dedim tır-i kazāya şine-i Óaşkım
Hemān-dem tīg-ı peykān etdi ol kaşı kemān maḥlūt

*Aşkımın sinesini, kaza oklarına siper etsem, dedim;
hemen kirpiğinin kılıcı o kaşı kemana karıştı.*

Favāf eyler sürüp yüz kaÖbe-i kūyūnda Óaşıklar
Giderler sürÖatle šad-hezār ḫurbānıyān maḥlūt

*Āşıklar, mekânının kabesine yüz sürerek, ziyaret
eder; hızlıca giderler, yüz binlerce kurbanlar
karışır.*

Cefā-yı dilrubādan günc-i gāmda nā-tüvān Ecşi
Eder her rüz [u] şeb feryād-ı vāveylā nihān maḥlūt

*Güçsüz Ecşi, gam köşesinde, sevgilinin eziyeti, her
gece gündüz yaygaranın feryatı gizlice karışır.*

182

Ĥarf'ul-Žı**14'lü Hece Ölçüsü (7+7)**

Sücüd-ı kaş edince o dilber eyledi ḥāžž
Tekbir alınca müöezzin minberler eyledi ḥāžž

*Kaş secde edince, o sevgili haz etti; ezan okuyan, Allah
ü Ekber diyince minberler haz etti.*

Qılınç çekdi bülbüle bağ-ı ḥüsnünde gonca
Meyān-ı beste-germ olup ḥançer eyledi ḥāžž

*Gonca, güzellik bahçesinde bülbüle kılıç çekti; beline
bağlanarak, ḥançer haz etti.*

Hürşid-i cemāliñ görüp şaÖşaÖa- endāzla
Tā geceler şubḥa dek çün ḫamer eyledi ḥāžž

*Yüzünün güneşini görüp görkem vererek, ta geceleri
sabaha kadar, ay haz etti.*

42^b

Kākül-i müşgini vaşf edecek cā-be-cā
Mülk-i Hoten'den gelip Óanber eyledi ḥāžž

*Yer yer misk kokulu kākülünü vasf edince, Hoten
mülkünden gelerek, anber haz etti.*

Teşne iken bir ḫadeḥ şundu baña ol perı
Nüş edecek bu gönül Kevşer eyledi ḥāžž

*Susuz iken bana o peri bir kadeh sundu, içince bu
gönül Kevser haz etti.*

Şirimizeñ gāzabnāk seyfi-i duÖāsın okur

Şirimizin gazaba uğrayan duasının kılıcını okur, Ecşi

Nāz edip Ecır-i derbeder eyledi hāz⁷⁷

naz ederek kapı kapı haz etti.

183

Ĥarf'ul-ŖAyn

MefŖlŖ MefāŖlŖ MefāŖlŖ FeŖlŖ

Dil zār-ı nızār söyleyemez harf-ı mukattaŖ
Ol ĥatt-ı dilārā ki olur sırra müreccaŖ

Zayıf ve inleyen gönöl, kesik harfleri söyleyemez, o sevgilinin çizgisi, sırra tekrar geri döner.

Tefsir edemez eylese de vāŖiŖ-i nādīd
Ol MuŖhaf-ı vechāŖ yazar satr-ı muŖannaŖ

Yastık (gibi) vaiz, niyetlense de tefsir edemez, o kendi yüzünün kitabını sanat satırı ile yazar.

Bir dil-bere dil-i ŖāŖıka efgende cihānda
Hiç miŖli bulunmaz Ŗehā dil-dāre muŖaŖkaŖ

AŖıkan gönöl, dünyada bir sevgiliye düşerse, ey şah! Sevgili için parçalanmışın hiç benzeri bulunmaz.

HürŖid-i kadīm olsa sezā Ŗārız-ı dil-ber
Her Ŗubĥ [u] mesā nŖr-ı cemalindeki ŖaŖŖaŖ

Sevgilinin dudağı, her gece gündüz yüzündeki nurun görkemi, eskilerin güneŖi olsa yakıŖır.

Ecır ki oŖur Ŗilm-i yed-i lafz-ı ledŖnu
EŖŖā-yı cihān eylemeden Ŗafĥa-ı matlaŖ

Dünyanın eŖyası kesilmiş bölük olmadan, Ecır ki bilinmezlik zamanının elindeki kitabı okur.

184

Ĥarf'ul-Ėayn

FāŖilātŖn FāŖilātŖn FāŖilātŖn FaŖilŖn

ZŖlfŖnŖ gördŖ dedi ehl-i baŖŖret Ŗara dağ
Ne Ŗara günlere Ŗaldık yüzümüz eyle sen ağ

Güç ehli, zŖlfŖnŖ görerek kara dağ dedi, ne kara günlere kaldık, yüzümüzü sen ak et.

Düşeli āteŖ-i hicrānına ey Ŗah-ı cihān
TutuŖup küllŖ yürekde eridi Ŗalmadı yağ

Ey dünyanın Ŗahı! Ayrılık ateŖine düşeli, tutuŖarak bütün yürekte yağ eridi, kalmadı.

YŖsuf'um olmayacak sen velŖ YaŖŖkŖb gibi
Baĥa beytŖ'l ĥazān olur güzelim gülŖen-i bāğ

Sen fakat Yakup gibi Yusuf'um olmayınca, bana keder evi gül bahçesi olur.

Ŗalmadı çekdiğim derd-i belā rāĥında
BaŖda bu ŖaŖŖ-ı heves bendene oldu Ŗara dağ

Yolunda çekmediğim sıkıntı kalmadı; baŖdaki bu aŖk hevesi, kölene kara dağ oldu.

Gezme bŖ-hŖde fenā dehrini Ecır gözŖñ aç
YŖrŖ bir pŖr ocağında uyar āvāre çerāğ

Ecır! Geçici dünyada boşuna gezme, yŖrŖ, ulu ocağında baŖıboŖ çırakları uyar.

⁷⁷ Ŗiir vezin açısından hiçbir aruz kalıbına uymamaktadır. Ŗair (7+7) duraklı 14'lŖ hece ölçüsüyle Ŗiiri kaleme almıŖsa dahi bazı mısralar bu ölçü ile de tam uygunluk göstermemektedir.

43^a

Ĥarf'ül-Fā

Fe'Öilātün Fe'Öilatün Fe'Öilātün Fe'Öilün
(Fa'Öilātün) (Fa'Ölün)

Biziz evlād-ı ŐArab silsile-i žāt-ı eşrāf
 Ki erer heft kıbāb üzre şehā rūh-ı esdāf

*Şerefli kişilerin silsilesi, Arap evlatları biziz; ey şah!
 Çünkü incilerin ruhu, yedi kubbe üzerine ulaşır.*

Ravza-i dār-ı cüdūdum durur ol mevzū kim
 Kāfir islāma gelir nefsiñe kılsa inşāf

*Ataların evinin bahçesi, o konu durur ki, kāfir, nefsiñe
 acısa, islama gelir.*

Mürde ihyā-i sühende Őlşı-i Meryem belli
 Rāhibān Şulumanaştır'da namāzın kıla şāf

*Sözle ölüleri diriltmede, Meryem'in İsa'sı belli;
 rahipler, sulu manastırda namazını saf (tutarak) kılar.*

Cāmlar çāk-i girībān žātını neşr eylemede
 Olur üftādeleriñ hāk⁷⁸-i derinde va'şşāf

*Kişiliğini açıklamada, kadehler kırılır; düşünlerin,
 kapının toprağında saftutarlar.*

Menbaö-ı feyz-i Hudā muöciz-i Őaşķız Ecri
 Değilim zār değilim diñlemezem lāf-ı güzāf

*Ecri, Allah'ın bereketinin kaynağı, aşķ mucizesiyiz;
 inleyen değilim, boş söz dinlemem.*

Fe'Öilātün Fe'Öilatün Fe'Öilātün Fe'Öilün
(Fa'Öilātün) (Fa'Ölün)

Dil verdiğim yā-Rab ola inşāf inşāf⁷⁹
 Nażar et hāl-i perişāna değil ihlāf ihlāf

*Ey Allahım! Gönül verdiğim insaf olsa, dağılmış
 duruma bak, telef olmuş değil.*

Bende-i sāz-ı derūnum ben diyim kim añlar
 Alacak kişverimi leşkeriye şāf-ı be-şāf

*İçimin inleyen kulunu ben diyeyim, kim anlar? Ülkemi
 alınca, askerleri saf saf.*

Bu kadar cevır [ü] cefā nağme-i Őuşşāķa hārām
 Niçin eylersin ayā bendene isrāf-ı isrāf

*Bu kadar eziyet ve sıkıntı, aşķların nağmelerine
 haram; acaba köleni niçin boşa harcarsın?*

Erişir mevsim-i eyyām-ı bahār bülbul için
 Açılır gonçe-i handānları etrāf-ı etrāf

*Bahar günlerinin mevsimi bülbul için erişir, gülen
 goncaları, etraf etraf açılır.*

Bezm-i erbab-ı gamın başına güftār ile

Keder ehlinin başına söz ile ey gönül! Akıcı sözün

⁷⁸ Metinde “hā” ile yazılmıştır.

⁷⁹ Bu mısra mevcut vezne uygunluk göstermemektedir.

Süheniñ meclise ey dil ede eşrâf-ı eşrâf

meclise şeref versin.

Zer-i ekşim güherin aldılar ammâ cânâ
Eylenip gezdireler bir dahi şarrâf-ı şarrâf

*Ey can! Gözyaşımın sarısındaki cevheri aldılar ama
oyalanarak bir daha sarraf sarraf gezdirdiler.*

Ğam-ı endüh-ı belâ Ecri'ye eyvâh eyvâh
Öpüser şâh-ı cihân hâk⁸⁰ iser eknâf-ı eknâf

*Ecri'ye bela sıkıntısının kederi, eyvah eyvah; dünyanın
şahi, yerleri yer yer öpecek.*

187

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Çehel ikliminiñ serdârı idim bir zamân Öârif
Ne çekdim mazhar olunca bu sırra nâ-gehân
Öârif

*Bilgin, bir zaman kırklar ikliminin başkumandanydım;
bu sırra ansızın ulaşınca ne çektim.*

O tîr-endâz-ı çeşme eyledim nâciz-i çeşm o mâc
O tîğ-ı ğamze-i şemşîre ey dil bî-gümân Öârif

*Bilgin, o ok atan göze, o hazır göze, o şimşir yan bakış
kılıcına, ey gönül! Kuşkusuz tuzlu su verdim.*

43^b

Boyuñ şimşâdına olmaz cihanda kimse hiç vâkıf
Meğer bağ-ı cemâlınden olur serv-i revan Öârif

*Boyunun şimşirine dünyada kimse erişemez; Bilgin,
sanki yüzünün bahçesinde salınan servi olur.*

Mezellet râhına yüz tutduğum için olmadı bir şey
Vücudum hâk olup oldu o sırra üstühân Öârif

*Alçaklık yoluna yüz tuttuğum için bir şey olmadı,
bilgin, vücudum toprak olarak o sırra kemikler erdi.*

Cemâl-i Öâriş-ı dil-dâr-ı Öâşkı sorsalar cânâ
Dil-i Ecri gibi olmaz aña her Öârifân Öârif

*Ey cân! Aşkın sevgilisinin yanağının ışığını sorsalar,
Ecri'nni gönlü gibi, ona her bilgin, bilgin olmaz.*

188

Ħarf'ul-Ķâf

FaÖilatün FaÖilatün FaÖilatün FaÖilün

Cumhur olduk tantura nisvânı ...dik sağladık
Baş kenefde göngehî oğlanı ...dik sağladık

*Halk olduk, şamata, kadınları ...tik, sahip olduk; baş
kenefte ince yonga (gibi) oğlanı ...tik, (ona) sahip
olduk.*

Biz fağa Öilmin okuduk mekteb-i süflîde çok
Ey müderris softa-i dîzmânı ...dik sağladık

*Biz fakirlik ilmini aşağı mekteplerde çok okuduk, ey
ders veren! Koca sofuyu ...tik, (ona) sahip olduk.*

Âdem azdırmakta emşâli bulunmaz kimseyiz
Şâhib-i ağvâ biziz şeytânı ...dik sağladık

*İnsan azdırmakta benzeri görülmemiş kimseleriz,
sapıklık sahibi biziz, şeytanı ...tik, (ona) sahip olduk.*

Öârif-i dâna-yı meclis Öâşık-ı şermendeyiz
Bu künûz-ı naẓm ile Öîrfânı ...dik sağladık

*Meclisin bilgili bilginleri, utangaç âşıkınız; bu şiirin
gizliliği ile bilginleri ...tik, (ona) sahip olduk.*

Bu si..ş eşÖârını Ecri dediñ kerhânede
Demedik küçük büyük sıbyânı ...dik sağladık

*Ecri, bu si..ş şiirlerini genelevde dedin, küçük büyük
demedik, çocukları ...tik (onlara) sahip olduk.*

⁸⁰ Metinde “ĥâ” ile yazılmıştır.

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Ey gönül Öavn-ı Hüdâ'dan lutf-ı ihsânın mı yok
Hün-feşân ile sirişk-i çeşm-i giryânın mı yok

Ey gönül! Allah'ın yardımından bağışlanan ihsanın mı yok, kan akıtan ile ağlayan gözlerinin gözyaşı mı yok?

Bülbül-i şürîdeves feryâd-ı vâveylâ nedir
Ey gönül bâğ-ı fenâda verd-i handânın mı yok

Dağılmış bülbül gibi çağrışmanın feryatı nedir, ey gönül! Geçicilik bahçesinde gülen gülün mü yok?

Dil-berâ hüsn-i naẓar kâtÖ eyleme üftâdeye
Rûz [u] şeb her sâÖat içre bî-Öaded şânın mı yok

Ey sevgili! Güzel bakışını düşünlerden kesme, her saat gece gündüz sayısız namın mı yok?

Merhamet yok sine-i şad cânıma inşâf eder
Ey tabîbim merhemiñ yok bâri hicrânın mı yok

Yüz (parca olmuş) canımın göğsüne insaf edecek merhamet yok, ey doktorum! Merhemini yok bari ayrılık acın da mı yok?

Âteş-i Öaşkıñla hâkister gerek Öâşıkların
Bilmezim mihirinden özge nâr-ı süzânın mı yok

Âşıkların aşkının ateşi ile toprak olsa gerek; güneşinden başka yanan ateşin mi var?

Teşne-i laÖliñ durur bî-çareler ey sâkıyâ
Çeşmesâr-ı hikmetinde âb-ı hayvânın mı yok

Ey içki sunan güzel! Çaresizler, dudağına susamıştır; gizemli çeşmende ebedilik bağışlayan suyun mu yok?

44^a

Ecriyâ kâtÖ-ı ümîd olmaz nedir bu âh vâh
Dünyevî Öuqbâda hem-dem tıfl-ı cânânın mı yok

Ey Ecri! Ümit kesilmez, bu ah vah nedir? Her zaman dünya ve ahirette çocukça sevgilin mi yok?

Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün

Zülf-i müşğîninde yâriñ Öanber-i şârâya bak
Piçtâb-ı turre-i zincir-i istiğnâya bak

Sevgilinin misk kokan zülüflerinde anber kokusuna bak, umursamaz kâküllerin zincirindeki kıvrımlara bak.

Ben dil-i diyvâneye peste kılan kâkülleri
Âfitâb-ı talÖat-ı nâz eyleyen Leylâ'ya bak

Kâküllerini ben deli gönüle bağlayan, nazlı yüzüyle ııldayan Leyla'ya bak.

Ger sevad-ı ebr-i gam şandım niķâb-ı âfitâb
Zulmet-i gîşü-yı hürşîd-i cihânârâya bak

Güneşin perdesini, keder bulutunun karalığı sandım, cihani süsleyen güneşin büklüm olmuş saçlarındaki karanlığa bak.

Κavs-i ebrü-yı celâlinden hâzer kılma gönül
Vâsıl-ı ser- menzil-i tâ Leyletü'l esrâya bak

Gönül, azametli kaşlarının yayından çekinme; menzilin baş kavuşanı sırlı geceye bak.

Heft-hatt-ı ümm'ül-kitāb zülf-i dil-berde tamām
Muşhaf-ı hüsnünde Ecrî süyüd-ı ma'Önāya bak

Sevgilinin zülfünde "Fatıha'nın yedi çizgisi" tamam,
Ecrî, güzelliğinin kitabında anlamın yüceliğine bak.

191

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

Dāmı kurdu Öaşıka zülf-i kemend-endāza bak
Çekdi hançer sıneme ol gamze-i şehbāza bak

Kemend çeken zülfe bak, tuzağı kurdu; göğsüme
hançer çekti, o şah oynatan yan bakışa bak.

Nağme gösterdi gönülde erğanün ey mutribā
Tā Öarağdan isfahān üzre yürü şeh-nāza bak

Ey çalgıcı! Org gönülde nağme gösterdi, ta köklerden
İsfahan'a yürü şehnaz makāmına bak.

Tīg-ı hūnhār-ı celālinden ne mümkündür halās
Kavs-ı ebrū-yı hilāl-i dil-ber-i mümtāza bak

Azametli kan dökücü kılıcından kurtulmak ne mümkün,
seçkin sevgilinin hilāl kaşlarının yayına bak.

Ney gibi nālān olur sürāh-ı dilden çeng-i dil
Perde-i Öibret-nümādan hüzn ile āvāza bak

Gönül çengi, gönül sürahisinden ney gibi inler; ibret
gösteren perdeden kederle bağışmaya bak.

Enfes-i āfāk-ı ihyā eyle Ecrî naẓm ile
Mu'Öcizāt-ı ka'Öbe-i bünyād eden i'Öcāza bak

Ecrî, şiir ile ufukları nefesle uyandır; kabenin
mucizelerine dayanak olan acizliğe düşürmeye bak.

192

Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün Mefa'Öilün

Dilā nādān elinden dehrde cevri-i sitemsiz yok
Bela-yı derd-i endüh-ı felāket ile kimsesiz yok
Firāk-ı nāle-i feryād ile bir çeşm-i gamsız yok
Hayāl-i yār ile kan ağlamakda hūn-ı demsiz yok
44^b

Naẓar kıldım cihānda Öaşıq-ı rind-i elemsiz yok
Temāşā eyledim cem'Öiyyet-i yārāna gamsız yok

Ey gönül! Dünyada bilgisiz elinden sitem eziyeti
olmayan yok, felāket kederinin derdinin belasına
düşmemiş yok.

Ayrılığın feryadı ile inleyen bir kedersiz göz yok;
sevgilinin hayali ile kan ağlamakta nefesi kan olmamış
yok.

Baktım, dünyada kedersiz kalender āşık yok; sevgilinin
toplumunu izledim, gamsız yok.

Cunūn-ı Öaşk ile ol vād-i hecri iftihār etdim
Havā-yı kākül-i Leylā'ya uydum āh [u] zār etdim
Fiğānım perde perde ney gibi hem āşikār etdim
Bu heft kişveri cānā bütün geşt-i güzār etdim
Naẓar kıldım cihānda Öaşıq-ı rindi elemsiz yok
Temāşā eyledim cem'Öiyyet-i yārāna gamsız yok

Aşk deliliği ile o ayrılık vadisiyle övündüm, Leylā'nın
kākülünün havasına uydum, ah ve inleme ettim.

İnememi kısım kısım ney gibi açığa vurduğum, ey can!
Ben yedi ülkeyi bütün bütün dolaştım.

Baktım, dünyada kedersiz kalender āşık yok; sevgilinin
toplumunu izledim, gamsız yok.

Şu deñli eyledim idrāk fıkı-i nā-tüvānımdan
 Harıķ-i nār olupdur merdmān sūz-ı nihānımdan
 MaŖārif-i ehl-i taŖciz oldular āh-ı figānımdan
 Anı bildim ki Ŗālemde žann-ı gümānımdan
 Nażar kıldım cihānda Ŗāşıķ-ı rind-i elemsiz yok
 Temāşā eyledim cemŖiyyet-i yārāna ğamsız yok

*Güçsüzlüğümde düşünmeyi fark ederek şu kadar gizli
 ateşimden yiğitler ateşte yanar.
 Bilginler, inlemelerimden rahatsız oldular, ālemde
 şüphelendiğimden onu bildim.
 Baktım, dünyada kedsiz kalender āşık yok; sevgilinin
 toplumunu izledim, gamsız yok.*

Vefā eyler cihānda kılmamış ehl-i kerem cānā
 Anıñçün rüz [u] şeb çekmekde derd Ŗuşşāk ğam
 cānā
 Nice fitne olur Ecri gibi erbāb-ı cem cānā
 Bu nażm-ı cān-fezāyı nā-gehān etdim şanam cānā
 Nażar kıldım cihānda Ŗāşıķ-ı rind-i elemsiz yok
 Temāşā eyledim cemŖiyyet-i yārāna ğamsız yok

*Ey can! Cihanda kerem ehli kalmamış merhamet
 edecek, onun için āşıklar gece gündüz dert
 çekmekte.
 Ey can! Ecri gibi cem ehli nasıl fitne olur, bu can
 veren şiiri ansızın ettim sanayım.
 Baktım, dünyada kedsiz kalender āşık yok;
 sevgilinin toplumunu izledim, gamsız yok.*

193

Ĥarf'ul-Kāf

FaŖilātün FaŖilātün FaŖilātün FaŖilün

Ŗāşıķ-ı şürıde-i nūr-ı Hüdā olsam gerek
 Vācib-i hūrşid-i hüsni-ı Muştafā olsam gerek

*Allah'ın nurunda perişan āşık olsam gerek;
 Mustafa'nın güzellik güneşinin gereği olmalıyım.*

Cān-fezā terk eyledim seyr-i sülük-ı Ŗāşıķım
 Mażhar-ı sırr-ı velāyet hel etā olsam gerek

*Can vermeyi terk ettim, yola girmiş āşıkım; veliliğin
 sırrına ulaşmaya “hel ata” olmalıyım.*

45^a

Güşe-i vahdet nişinān dileyim ey pır-i Ŗāşķ
 Hānķāh-ı şevķ-ı hüsne āşinā olsam gerek

*Ey aşk ulusu birlik köşesinde oturmayı dilesem,
 güzellik arzusunun hanına bilindik olmalıyım.*

Leşker-i mihr-i muhabbetle şehā rāhında ben
 Ol ķanāŖat mülküne mır-livā olsam gerek

*Ey şah! Sevgi güneşinin askeri ile ben, yolunda; o
 yetinme mülküne tuğgeneral olmalıyım.*

On iki şehzāde-i şāhib-zamānıñ hāliyim
 Sākin-i Ŗarż-ı semāveş rüşenā olsam gerek

*Zamanın sahibi on iki şehzadenin hāliyim, semanın ve
 yerin oturanı gibi aydınlık olmalıyım.*

Sālik-i feyz-i Hüdā'yım rüz [u] şeb ey Ecriyā
 Vāsıl-ı ser-menzil-i yāre sezā olsam gerek

*Ey Ecri! Gece gündüz, Allah'ın bereketinin
 yolcusuyum; sevgilinin durağının baş erişenliğine
 yaraşır olmalıyım.*

194

FaŖilātün FaŖilātün FaŖilātün FaŖilün

Meclis içre mutrıbā her Ŗāşıķ-ı dem-sāz gerek
 Söz gerek Ŗırfān ile gencine-i hārāz gerek

*Ey çalgıcı! Meclisin içinde dost āşıklar gerekir,
 bilginler ile konuşmak, zayıflık hazinesi gerekir.*

Fūti-i şırın zebānında terennüm sāz ile
 Nağme-ĝah-ı müsikī Ŗilminde hūb-āĝāz gerek

*Şeker söyleyen ağızında, şakıyarak; müzikte nağme
 ilminde güzel ağızlar (başlangıçlar) gerek.*

Ney gibi sürah-ı dilden dem çekip Óavn-ı sürür
Çeng-i kânûn [u] kemânîñ şîve-i şehbâz gerek

*Ney gibi gönül sürahisinden, tahtın yardımı ile
neşelenerek; keman, kanun ve çengde hünerli (olmak)
gerek.*

Dil-ber-i raÓnâ da ister cilve-gâh-ı bezmde
Gamze-i hûn-rîz istiğnâ ile mümtâz gerek

*Hoş sevgili de meclisin cilve yerinde, kan dökücü yan
bakışın umursamazlığı ile seçkinlik gerektiğini diler.*

Naẓm-ı dil-süzunda takviyyet verem âteş zebân
YaÓni kim Óilm-i Ledüni hâ^(v)ce-i Şîrâz gerek

*Gönül yangının şiirine, ateş ağzı ile destek vereyim;
yani kim bilinmezlik ilmi, Şiraz hoca gerek.*

Faşl-ı eşÓâr-ı velî feth etmeğe ey Ecriyâ
Bezm-i ârâyişde her dem Óâşık-ı dil-bâz gerek

*Ey Ecri! Yücelik şiirinin başlangıcını açmaya;
süslenmiş mecliste her dem gönül alan âşık gerek.*

195

FâÓilâtün FâÓilâtün FâÓilâtün FâÓilün

Diñle ey merdüm-i efsürde-i peygâr-ı celâl
ÓÂlem-i velvele-endâm edip izhâr-ı celâl

*Yüceliğini ortaya çıkararak, vücudu âlemi karıştıran
Ey azametli savaşın soluk halkı dinle!*

Şîne-çâk olduğum andan ki beni kıldı helâk
Nigeh-i tîğ-ı nigâre gamze hûn-hâr-ı celâl

*Sevgilinin kılıcının bakışı, azametli kan dökücü yan
bakışı, göğsü yırtık olduğum andan beri, beni mahvetti.*

ÇâtıÓ-ı seyf-i ÓAlî kevn-i mekâna pesdir
RadÓveş nağra ile Haydar-ı Kerrâr-ı celâl

*Gök gürültüsü gibi bağırarak, yüce Haydar-ı Kerrâr,
Ali'nin kılıcının keskinliği, mekân âlemine yeter.*

Süz-nâk oldu yine nâçize-i cismim hep
Şerer-i mihr-i muhabbet ile eşrâr-ı celâl

*Sevginin güneşinin kıvılcımı ile kötülük büyükleri, hep
yine kıymetsiz bedenimde yandı.*

45^b

Muâtafâ hâkkı benim şimdi emîr-i Óuşşâk
Beni gafletten eder lutf ile bîdâr-ı celâl

*Şimdi âşıkların başkanı, Mustafa Hakkı benim; yüce
(olan) ihsan ile beni gafletten uyandırır.*

Benim ol Óâşık-ı bed-nâm-ı sühen-gü ammâ
MaÓnada pâdişeh-i şâhib-i esrâr-ı celâl

*Anlamda yüce sırların sahibi (olan) padişah, kötü
isimli söz söyleyen o âşık benim.*

Görüp âyiñe-i ruhsârını hâmüş oldum
Bî-zebân eyledi gönülüm yine dîdâr-ı celâl

*Yanağının aynasını görerek, sessizleştim; yüce yüz,
gönülümü yine dilsizleştirdi.*

Lebine teşne iken kıatre-i laÓlin sundu
Mey-i gül-günüyla ol sâķi-i ebrâr-ı celâl

*O doğruluktan şaşmayan yüce içki sunan güzel,
dudağına susamış iken, gül renkli şarabıyla dudağının
damlasını sundu.*

Yetiş ey mîr-livâ mehdi-i evlâd-ı resûl
Bozdu cemÓiyyet-i kâkül-i tarrâr-ı celâl

*Ey tuğgeneral, resulün çocuklarının hidayetçisi! Yetiş,
yüce kıvrımlı kâkülleri topluluğunu bozdu.*

فسيوئه demiş şânına kıdret-i Ecri
Ki olur nûr-ı Hüda vâriş-i dil-dâr-ı celâl

*Ecri'nin kudreti, şânına فسيوئه demiş ki Hüda'nın nuru
yüceliğin gönül alan mirasçısı.*

196

MefâÓilün MefâÓilün MefâÓilün MefâÓilü

Müzeyyen būsītān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl
Bahār-ı cānsitān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

Karanfil, lāle, gül, sūnbūl; bahçeyi süsledi, can bağı bahar etti.

Büküldü kāmētīn servi қаşıñ tākında ey mihrī
Hemān қaydım kemān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

Ey güneş gibi (olan) sevgili! Kaşının sarayında servi boyun büküldü; karanfil, lāle, gül, sūnbūl; hemen bağlanmama yay oldu.

Civānīñ kaşları doldurdu celle yā-yı vaққāşı
Oқun müjgāniyān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

Tazenin kaşları, savaşçıların yayındaki deriyi doldurdu; karanfil, lāle, gül, sūnbūl; okunu sivrilitti.

Şükūfāt-ı cemālīñ turre-i gīşū-i sūnbūl-renk
Dilīñ dağ-ı nihān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

Yüzünün çizgileri, sūnbūl renkli saçlarının kıvrımları, karanfil, lāle, gül, sūnbūl gönülde gizli yara açtı.

Süvār-ı turre-i çiniñde ol zūlf-i muŌattarla
Yine Ōanber-feşān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

O hoş kokulu zūlflerle, karışıklığın ordusu; karanfil, lāle, gül, sūnbūl yine anber yaydı.

Nice feryād-ı zār etmez şehā bülbul gibi Ecrī
İşim āh-ı fīgān etdi қаранfil lāle gül sūnbūl

Ey şah! Ecrī, bülbul gibi nasıl feryat etmez; karanfil, lāle, gül, sūnbūl işimi ah ve feryat etti.

197

FāŌilātün FāŌilātün FāŌilātün FāŌilün

ŌĀşıq-ı bülbul iseñ gel meclis-i gül-zāra gel
ŌAndelibāsā hemişe қılмақ için zāra gel

Āşıq bülbul isen, gül bahçesi meclise gel; bülbul gibi her zaman inlemeye gel.

Var ise şanduka-i tabŌında ger şiŌr-i metā
Etmege bu dem nişār cānā yūri pāzāra gel

Mizacının sandığında şiir malzemesi var ise, ey can! Bu vakit saçmaya yürü pazara gel.

46^a

Ger seniñ āşār-ı Ōaşq gisiñ ise bezm-i elest
Olma dūr bu meclis-i Ōaşqa dilā hıvāra gel

Ezel meclisi eğer senin aşk eserlerinin elbisesi ise, bu aşk mneclisinde uzak olma, ey gönül! Cevap vermeye gel.

Kendini uhfā edip çekme o gāflet-hāneye
Merd-i merdāne menend bu Ōarşa-i işkāra gel

Kendini gizleyerek o gāflet evine çekme; yiğitliğe yaraşır yiğitler gibi bu avlanma sahasına gel.

Ecriyā tutduñ ise bir damen-i mürşide sen
Tekye-i Ōaşq içre cānā hālet-i esrāra gel

Ey Ecrī! Sen bir mürşidin eteğini tuttun ise, ey can! Aşk tekkisi içerisinde gizliliğin durumuna gel.

198

MefŌülü MefāŌilü MefāŌilü FeŌülün

Başdı қademi meclis-i rindāna қаранfil
Hüş-bū-yı şafā vermede yārāna қаранfil

Karanfil, kalenderlerin meclisine ayakbastı, sevgililere eğlencelerin hoş kokusunu vermede.

Ruhsāresi sürh-āmiz olur bezm-i mey içre
Nüş eyler ise bir iki peymāne қаранfil

Karanfil bir iki kadeh içerse; yanakları, içki meclisi içinde kırmızılık bulaştırır.

Ĥāl-i siyehi Hindū yemen kıymeti azdır
Cānīñ verir Ōāşıqlara pāhāne қаранfil

Hintli yemen siyah benin kıymeti azdır, karanfil, āşıklara canını bedava verir.

Dağ-ı dil olur lāle ile teşne-i sūsen
Ol kıatre-i la'Ŗlīn için Ŗatşāne kıaranfil

Ŗftādeleriñ havf eder ol keç nazardan
Çeşmiñ nigh-i nergis-i mestāne kıaranfil

Rakş eyler iken lām olur ol mū-yı miyānıñ
Oynar dil-i cān ile žarıfāne kıaranfil

Bezminde dilā zerrine zanbaķ mı şağar hiç
Hem-dem olacaķ Ecşi-i Ŗirfāne kıaranfil

*Susamın ve lalenin susamışı, gönöl yarası olur;
karanfil, o dudağının damlası için ateşlenir.*

*O eğri bakıştan düşkünlerin korkar; gözlerin,
kendinden geçmiş bakışlı karanfil.*

*Kılca beli, oynarken lam olur; karanfil, gönöl ve ruh
ile edalıca oynar.*

*Ey gönöl! Meclisinde altına zambak mı, kadeh hiç?
Karanfil, bilgin Ecşi'ye arkadaşı olacak.*

199

MefŖölölü MefāŖölölü MefāŖölölü FeŖölölün

Ey dil yürü var hem-dem-i kemāl ol
Bul fazl-ı Hüdā meclis-i cānāne vişāl ol

Fānūs-ı diliñ şemŖ-i muhabbetle uyandır
ŞuŖle vere bu kevn-i mekān içre vişāl ol

Ėüsññden alır řaŖşāŖ-ı Ėürşid-i ziyā-bağş
Şeb-tā-seĖer māĖ-ı ebrū-yı hilāl ol

SürŖatle yürü leşker-i Ŗaşķ ile dem-ā-dem
Nefsāniyle var eyle cihād ehl-i kıtāl ol

*Ey gönöl! Yürü, var, olgunların arkadaşı ol; bu
Allah'ın fazileti, sevgilinin meclisine kavuş.*

*Gönöl kasesini, sevgi mumu ile uyandır; bu mekān
ālemi içine ışıķ versin, kavuş.*

*ışıķ veren güneş, görkemini güzelliğinden alır; geceden
sabaha hilāl kaşı ay ol.*

*Zamandan zamana aşķ ordusu ile yürü, nefisle cihat et,
katlehlı ol.*

46^b

Ecşi gibi bir dāmen-i mürşide yapış kim
Ergire seni şaşr-ı dilārāya vişāl ol

*Ecşi gibi bir mürşidin eteğine yapış ki sen sevgilinin
sarayına kavuş.*

200

MefāŖölölün MefāŖölölün MefāŖölölün FeŖölölün

Yed-i Ėam ile o māce-i şemşir ey dil
Şinem oķ menziline etme nişāngir ey dil

Şu kıadar mest-i harāb olduğum Ŗayb eyle kim
EzelĖ şundu baña ol kıadeğ-i pır ey dil

Gönöl ahvālını añlat o şehenşāhe varıp
Şaķın efsāne sühen eyleme tedbir ey dil

Şacı vaşfında şehiñ kim kıara ruŖyā serimi
O muŖabbir ede mi Ėayr ile taŖbir ey dil

Dil-i vırāne-i Ecşi şu kıadar oldu harāb
Anı miŖmar-ı felek etmedi taŖmir ey dil

*Ey gönöl! Keder eli ile o kılıcın suyunu, gönölümün
menziline nişan tutan etme.*

*Şu kıadar harp olup kendimden geçmişliğimi ayıplama;
ey gönöl! Ezelden o ulu kadehini sundu.*

*Gönöl, o şahların şahına vararak durumunu anlat; ey
gönöl! Sakın efsane söyleme, tedbirli ol.*

*Şahın saçının özellikleri başımın kara rüyası, ey gönöl!
O rüya tabircisi, Ėayır ile yorumlar mı?*

*Ecşi'nin perişan gönölü, şu kıadar harap oldu, ey gönöl!
Onu feleğın tamircisi onarmadı.*

201

Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün

Gülsitān-ı ẖikmet içre murğ-ı şeydādır gönül
Na'Öme-i s̱āz-ı derūnuyla hüveydādır gönül

*Gönül, sırların gül bahçesinde deli kuştur; içinin
inleyen nağmesi ile aşikārdır.*

Zır-i bālā pest-i heşt esrārını iz'Öān eder
Suyud-ı mazmūn ile S̱ımurğ-ı ÖAnka'dır gönül

*Yüksekliğin alçağı, yedi sesin gizemini anlar, gönül,
mazmunun ululuğu ile Anka kuşudur.*

Nefha-i rūh'ül-ḳuds Öİsā-yı Meryem'dir veli
Mūt u ḳalbe menziline şimdi iḥyādır gönül

*Kutsal ruhun nefesi, Meryem'in İsa'sıdır fakat
ölmeden önce ölme menziline, şimdi gönül dirliştir.*

Ka'Öbe-i Öulyā gerekmez Öāşık-ı s̱ādıklara
Secde-gāh-ı Öārifān beyt-i Mevlā'dır gönül

*Sadık olan āşıklara, yüce kabe gerekmez; gönül,
bilginlerin secde yeri, Mevla'nın evidir.*

Ecriyā gül-zār-ı bağ-ı dehre meyyāl olmazım
Bülbül-i āşufteye Firdevs-i A'Ölā'dır gönül

*Ey Ecri! Dünyanın bağının gül bahçesine yönelmem,
gönül, çılgınca seven bülbüle yüce cennettir.*

202

Ĥarfı'l-Mīm**Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün Mefā'Öilün**

Maḳām-ı Ādem'e zāt-ı biḥişt-efzāyı ben verdim
Tezevvüc ḳāf u nūn⁸¹dur ḥilḳat-i Ḥavvā'yı ben verdim

*İnsanın makamına cennet veren zati ben verdim,
evlenme "kün" dūr Havva'nın yaratılışını ben
verdim.*

Śifāt-ı āyet-i seb'Öāl-meśānī eyleyip tekmiḳ
Ḥurūf-ı bist [ü] heşt-i Öilmi el esmā'i ben verdim

*Fatiha suresinin ayetlerinin vasıflarını
tamamlayarak, yirmi sekiz harfi ve isimlerin
ilmini ben verdim.*

47^a

Uluhiyyetde menzil Ḳāf-ı istiḡnāyı idrāk et
Ḳanā'Öat mülküne śāh olmağa eşyāyı ben verdim

*İlahilikte varış yeri (olan) usanmışlık Kaf'ını
anla; yetinme mülküne śah olmaya, eşyayı ben
verdim.*

Ḥüküm-ı heft-ḳişver dest-i ḳudret andadır lā-şek
Şerādan Öarşa deñli ẖikmet-i Mevlā'yı ben verdim

*Şüphesiz, kudretin eli yedi ülkenin hükmünedir,
Şera'dan arşa kadar Mevla'nın hikmetini ben
verdim.*

⁸¹ تقول لهو كن فيكون Kef ve nūn (kün) : "O bir şeyi yaratmak isterse ona yalnız o demesi yeter. Ol dediği şey hemen olur." Bakara 2/117, Al-i İmrān 3/47, En'Öām 6/73, Nahl 16/43, Meryem 19/35, Yasin 36/82, Mümin 40/68 (249)

Sücüd et beyt-i ma'ûmür-ı melâ'îñ çâr-ı rûkn üzre
Favâfiñ eylesinler ka'ûbe-i 'Öulyâyı ben verdim

*Dört esas üzerinde çöldeki imar edilmiş eve
secde et, ziyaret etsinler, yüce kabeyi ben verdim.*

Cemâl-i şems-i envâr evvel-i âhir tamâm Ec'ri
Muhammed Muştafâ'ya Leylet'ül-Esrâ'yı ben verdim

*Ec'ri, parıldayan güneşin yüzü, başlangıç ve
sonda tamam; Muhammed Mustafa'ya "Sırlı
Geceyi" ben verdim.*

203

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Bu tarîk-i Hâkķ şırâte'l mustakîmimdir benim
Müstakîm idrâk olan tab'î selîmimdir benim

*Bu Hakk yolu, doğru yolumdur, doğru algı olan,
kusursuz huyumdur.*

Sâlikîñ deyrînesi olsam 'Öaceb mi rûz [u] şeb
Hâk⁸²-i pâ-yı yâr-ı cennâte'n-na'îmimdir benim

*Tarikat yolcusunun manastırı olsam gece gündüz,
şaşılr mı? Sevgilinin ayağının toprağı, bolluklu
cennetimidir.*

Lutfu var olsun dem-â-dem eyledi nîm-i nigâh
Feyz-i bahşâ-yı kerem 'Öayn-ı kerîmimdir benim

*Korkarak arasıra bir bakış eder, ihsanı var olsun;
kerem bağışlayan bereketi çokça ikram edenimin
gözüdür.*

Bû-yı ezhâr-ı gülistân dâr olur şubh [u] mesâ
Anları ihyâ eden bād-ı neşîmimdir benim

*Sabah akşam, gül bahçesinin çiçeklerinin kokusu,
onlara can veren rüzgârımdır.*

Nâle-sây-ı bülbülüm Kâknûs-ı feryadıyla ben
Biñ bir âgâz eyleyen zâr-ı neşîmimdir benim

*İnleyen bülbülüm, inlememin Kaknus'u; bin bir
başlangıç eden, rüzgârımın iniltisidir.*

Nice müddet kırb-ı dergâhımda dur demiş o yâr
Bendesin çün söylemiş eski nedîmimdir benim

*O sevgili, ne kadar zaman dergâhımın yakınında dur,
demiş; kölesi için eski dostumdur, demiş.*

Kâ'înât-ı rub'ûa meskûn 'Öitâ-lutf eyleyen
Küçe küçe Ec'riyâ ecren 'Öa'îmimdir benim

*Oturulan dört kıtaya ihsan eden, ey Ec'ri! Köşe köşe,
sevap olarak yüceliğimdir.*

204

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Sâğiriñ ey sâkıyâ gevher-feşânımdır benim
La'îl-i esrâr-ı hayât-ı câvidânımdır benim

*Ey içki sunan güzel! Kadehin cevher saçanımdır, ebedi
yaşam bağışlayan sırlı dudağımdır.*

Ey kaşınla kirpiğîñ hürşîd-i hüsnüñ kâkülüñ
Heft hatt-ı âyet-i seb'îl-meşânımdır benim

*Ey kaşınla kirpiğîñ, kâkülünün güzellik güneşi; yedi
ayetli fatiha suremdir.*

Rad'î sanma ne kıbâb üzre felekte şubhâ dek
Nâle-i feryâd ile âh-ı figânımdır benim

*Kubbeler üzerinde gök gürültüsü sanma, felekte,
sabaha kadar inleme ve çığlıklarımın sesidir.*

47^b

La'îl-i nâbiñ şekker-i şehd-i nebât-ı yâr için
Hande-rîz-i tûti-i şîrîn-zebânımdır benim

*Sevgilinin saf dudağındaki şerbetin şekeri, tatlı
ağızından gülücük döken papağanımdır.*

⁸² Metinde "hâ" ile yazılmıştır.

ÔAşka rahşın sürdü dilber kâr-ı zâr eyler yine
Zerm-i şemsî kıılmağa şâhib-kıranımdır benim

Sevgili, aşka atını sürdü, inlemeden kâr eder, güneşin
kesilmesini sağlamaya muvaffak padişahımdır.

Ecriyâ dil teşnedir ey sâkıyâ imdâda gel
CürÖa-i laÖlin şarâb-ı ergüvânımdır benim

Ey Ecri! Gönül susamıştır, ey içki sunan güzel yetiş;
dudağın, kızıl şarabın içimliğidir.

205

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Bu mihnet-gâh-ı Öâlemde nice pür-gam-ı gam çekdim
Belâ vâdilerinde bî-hesâb derd-i elem çekdim

Bu sıkıntı âleminde ne kadar kederle dolu
keder çektim, sıkıntı vadilerinde hesapsız
üzüntü, sıkıntı çektim.

İki ebruları cedvel çekip Bihzâd Mânî veş
Taşavvur eyledim hatt-ı sevâdîñ kıl kalem çekdim

İki kaşı Bihzat ve Mani gibi cetvel çekerek,
kara çizgilerini resmettim, kıl kalem çektim.

Ziyâfet menzilin şağârveş şagara kıldım Öaşk
Şimât-ı dilber-i raÖnâya ben nây-ı nağım çekdim

Ziyâfet menzilinde kadeh gibi kadehe âşk
kıldım, hoş sevgilinin benlerine ney nağmesi
çektim.

Şenâ-hân oldu meÖkülât-ı hûsn-i ehl-i dil ammâ
Bu niÖmet ile serveş ceyşine tâğ-ı maó nem çekdim

Gönül ehlinin güzelliğinin besini, duacılık oldu
ama bu nimet ile baş gibi ordusuna matem
sarayı çektim.

Reyâh-ı zülf-i pür-çin-i nigârîñ Öaşr-ı kûyunda
Meşâm-ı câm-ı Öanber-rîz şeb-boy-ı şemem çekdim

Mekânının bekçisi sevgilinin kıvrım dolu
zülflerinin kuyusunda, anber döken kadehin
oluğundan hoş kokulu şebboy çektim.

Düşüp dâm-ı belâ-yı Öaşka ey dil günc-i fûrkatde
Cemâl-i iştiyâk-ı yâr ile şad sâl sıkım çekdim

Ey gönül! Ayrılık köşesinde, aşk sıkıntısının
tuzağına düşerek; sevgilinin aydınlık yüzü ile
yüz yıl sıkıntı çektim.

Benim ol mest-i ser-gerdâna zâhid dest-i sâkıden
Şarâb-ı laÖl-i yâri kâse kâse dem-be-dem çekdim

Zahit, içki sunan güzelden başı dönerek
kendinden geçmiş benim; sevgilinin dudağının
şarabını kâse kâse, nefes nefes çektim.

Bu gam-gâh-ı fenâda hasret-i dil-dâr iken Ecri
Erişdi nâz ile ağıuşa ol al-i himem çekdim

Bu geçici keder evinde, Ecri, sevgiliye hasret
iken; naz ile kucağa geldi, o yüce yardım
çektim.

206

FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilâtün FâÖilün

Mest-i mey-hörum müdâmâ merdüm-i meydân benim
Mâlik-i mülk-i mutallaÖ matlaÖ-ı mîrân benim

Daima içki içerek kendinden geçen, meydanın
halkı benim, yaldızlanmış mülkün sahibi beylerin
doğuşu benim.

MenbaÖ-ı mihr-i mużzam mahrem-i mahfî meÖân
Mahzen-i merdüm mükemmel mınkab-ı medÖân
benim

Büyük güneşin kaynağı, gizli mekânların saklısı;
olgunlaşmış halkların sığınağı, iddiaları kesen
benim.

Mantık-ı maÖnâ maÖârif maÖrifet memlû biziz
Muşhaf-ı maÖnâ muÖallîm medres-i molyân benim

Bilginin anlamındaki mantık, bilgi dolu olan
biziz; öğretmenlerin anlam kitabı, okulun hocası
benim.

48^a

Meryem-i mu'ciz meşhâ mürde müheyyâ müdâm
Muştafa mehd-i Muhammed Mürtezâ mizân benim

*Daima ölü diriltten, Meryem'in mucizesi Mesih;
Muhammed'in hidayetçisi Mustafa, düzenleyen
Mürteza benim.*

Mefhar-i mest-i meşâhid mi müheyyâ Ecriyâ
Mecma'î-ı mahmûd-ı meşreb müdde'î meydân benim

*Ey Ecri! Şahadet eden kendinden geçenlerin
övgüsü hazır, şükredenlerin toplayıcısı meydana
iddiacı olan benim.*

207

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Eyledi şubh-ı bahtım tal'ât-ı envâr-ı nev-rûzum
Felek çâk eyledi elbise-i kahr-ı siyâh-rûzum

*Yeni günümün parıldayan yüzü, bahtımın sabahı
oldu, siyah günümün kahurlu elbisesini, felek yırttı.*

Ziyâ-bahşâ tecellî eyledi ol hüsn-i müsteşnâ
Fulû' etdi hezârân kalb-i nâ-hemvâra nev-rûzum

*O eşsiz güzellik, aydınlık saçmaya tecelli etti; yeni
günüm, binlerce zamansız kalbe doğdu.*

Elif gibi sehî kâmet ki tenhâ bir kenâr olmuş
Havâ-yı Âaşkla reftâr eder serv-i ser-efzûnum

*Elif gibi düzgün boy ki boş bir kenar olmuş; baş
çeken servim, aşk hevesi ile yürür.*

Ta'âkşul eyledikçe mekteb-i Öirfânda Fârîşim
O şahın ka'be-i küyunda yüz sürmekde pîrûzum

*Akıllandıkça bilgi mektebinde Farsçam, o şahın
mekânın kabetesinde yüz sürmekte uğurum (dur).*

Bugün mihr-i muhâbbet kıl gönül fikrâneme ferdâ
Şeb-i hicrânı ref'û eyler şemâ'î-ı nûr-ı emrûzum

*Gönül! Bugün, fikirlerime şefkat ve sevgi eyle;
yarın bugünümün nurunun aydınlığı, ayrılık
gecesini hükümsüz bırakır.*

Çamer seyrine mażhar düş velâyet menba'î-ı Ecri
Açılmaz rûz-ı haşr olduğda mahf-i sırr-ı meknûzum

*Ecri'nin velilik kaynağı (olan) ay izlemesine ulaş;
dirilme günü oldukça gizli sırların saklılığı
açılmaz.*

208

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Şehâ gîsü-yı pür-çiniñ gibi hâtır-perişânım
Şikâf-ı şineyim hecristle ben çâk-ı girîbânım

*Ey şah! Kıvrımlarla dolu saçların gibi gönlü
dağıttım; göğsü yırttım, ayrılığınla ben yakamı
yırtmışım.*

Ben ol pervâne-i Âaşkı cemâliñ şemâ'ine ey yâr
Yanar şeb-tâ-seher dil hânesinde⁸³ nâr-ı süzânım

*Ey sevgili! Ben, yüzünün mumuna o aşk
pervanesiyim; geceden sabaha, gönül evinde yanan
yakıcı ateşim.*

Hayât-ı cavidân izhâr olur la'îlîñ şarâbında
Meğer dârü-yı hikmetdir anıñçün mest-i hayrânım

*Ebedi hayat, şarabı dudağında ortaya çıkar; sanki
hikmet ilacıdır, şaşkınlığımdan kendimden geçmişim.*

Benim ol bülbül-i elhâne âşüfte seherlerde
Erişür ne kıbâb üze firâk-ı âh-ı efgânım

*Sabah vakitlerinde o şakıyan bülbülü çalgınca seven
benim, ayrılık acısı inlemelerim, kubbeler üzerine
erişir.*

⁸³ Metinde “hânesde” yazılmıştır

Ser-i zülf-i dilârâdan perişân olma ey Ecî
Nigâh-ı lutf eder gâhî benim devletli sultânım

*Ey Ecî! Sevgilinin zülfünün başında dağılma, bazen
benim saadetli sultanım ihsanla bakar.*

209

48^b**Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilâtün Fa'ôilün**

Dil-nevâzım serv-i refîrân temâşâ eyledim
Ol hırâm-ı nâzıñ nâhl-ı dilârâ eyledim

*Gönül okşayanım, yürüyen servini izledim; o edalı
salınışını, sevgili eyledim.*

Vech-i pâkiñ gonce-i Firdevs-i ra'ônâdır bugün
Anıñ için nefha-i dil murğ-ı şeydâ eyledim

*Bugün, temiz yüzün cennetin hoş goncasıdır; onun
için gönül nefesini, deli kuş eyledim.*

Küh-ı gâmda Kays-ı nâlan olduğum Óayb eylemek
Ber-miyân-ı yâsemin hemtâ-i Leylâ eyledim

*Keder dağında, inleyen Kays olduğumu ayıplamak;
yaseminin belini Leyla'ya denk tuttum.*

Öyle bir cüş eyledi bâb-ı figânım Óâlemi
Eşk-i gül-günümle dehri garğ-ı deryâ eyledim

*İnlememin kapısı, âemi öyle bir kaydattık ki gül
renkli gözyaşım ile dünyayı denizlere boğdum.*

Seyf-i naẓm-ı zü'lfikâr-ı Óârifândır Ecriyâ
Haydar-ı kerrâr-ı Óaşkı kim hüveydâ eyledim

*Ey Ecî! Bilginlerin zülfikarı, şiir kılıcıdır; aşkın
Haydar-ı Kerrar'ıyım, çünkü âşikâr oldum.*

210

Mefa'ôilün Mefa'ôilün Mefa'ôilün Mefa'ôilün

Baňa yar olmayan meh-pâreyi meh-pâreden saymam
Aňa Óâşık çeken âvâreyi âvâreden saymam

*Bana sevgili olmayan ay parçasını, ay parçasından
saymam; ona âşk çeken başıboşu, başıboştan
saymam.*

Benim ol rû-yı zerdimle sirişkim var iken vâ'ôiz
Seniñ ol kimyâ-yı fenniñ bir bâreden saymam

*Vaiz, benim o sarı yüzüm ile gözyaşım varken;
senin o feninin kimyasını bir paradan saymam.*

ẖalem tek çâk-ı çâk olsa diliñ ey Óâşık-ı dil-süz
Seni hecrinde dil-dârıñ ki bağırı ẖareden saymam

*Ey gönlü yanan âşık! Gönlün, kalem gibi yırtılsa;
seni, sevgilinin ayrılığındaki bağırı karadan
saymam.*

Sehî iklîm-i hüsnuñ gâmzesi var iken ey şüfî
Seniñ şemşiriniñ biñ yâresin bir yâreden saymam

*Ey sofî! Güzellik ikliminin düzgününün yan bakışı
varken; senin kılıcının bin yarasını bir yâradan
saymam.*

Reh-i Óaşkı cānānıñ nice bi-çâre vardırırlar
Yolunda olmayan bi-çâreyi bi-çâreden saymam

*Sevgilinin aşk yolunda, ne kadar çaresiz vardır,
yolunda olmayan çaresizi, çaresizden saymam.*

Benim kim şu'Öle-i âh-ı figânım şevk-i encümdür
Seni ey çarh-ı gerdün şu'Öle-i seyyâreden saymam

*Benim inlemelerimin ışığı, yıldızların ateşidir; ey
alçak felek! Seni yıldızların ışığından saymam.*

Ne deñli gam-küsâr olsañ cihānda Ecî-i dil-hün
Ser-i küyünda o yâriñ seni gam-hâreden saymam

*Gönlü kan Ecî! Dünyada ne kadar gam yiyen
olsan; o sevgilinin mekânının başında, seni gam
yiyenden saymam.*

211

**Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilātün Fe'Öilün
(Fā'Öilātün) (Fa'Ölün)**

Erişir kūy-ı dilārāda güle efgānım
Zār-ı feryādımı gūş eylemedi sultānım

*Sevgilinin mekânında güle inlemem erişir, inlememin
iniltisini sultanım duymadı.*

Şeb-i hicrân-ı melâmet ile memlû olalı
Ĥamd-ı minnet ki dilâ şād-ı dil-i ĥandānım

*Kınanmışlığın ayrılık gecesini ile dolduğumuzdan, ey
gönül! Minnet ve şükürler ki gönlüm mutlu ve
gülmekte.*

Olalı ĥubb-ı Hüdā mażhar-ı esrār-ı ezel
Menba'Ö-ı nūr-ı muĥabbet ile dil-rızānım

*Ezeli sırlarına ulaşma Allah dostluğu olalı, sevginin
nur kaynağı ile dökülen gönlüm.*

49^a

Şuret-i naķş-ı rūĥuñ seyr eden olmuş münkir
Ne Öaceb seyr-i temāşā ola ser-gerdānım

*Yanağının işleminin yansımasını izleyen inkârcı
olmuş, nasıl izleyeyim, başım dönmekte.*

Ser-i kūyında fiğānım işidip ey Ecři
Genc-i vuşlata sezā eyleye mi cānānım

*Ey Ecşi! Mekânının başında inlememi işiterek, sevgilim
kavuşma hazinesini uygun görür mü?*

212

Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilātün Fā'Öilün

Feyz-i eşyāda olan zāt-ı benāmımdır benim
Bu şıfāt-ı kenz-i lāyefnā⁸⁴ kirāmımdır benim

*Eşyanın bereketinde olan, benim şöhretli
kişiliğimdir, bu tükenmez hazinenin yüzü,
cömertliğimdir.*

Hūri-i Mev'ōā ise zāhid ĥelāl olsun saña
Duĥter-i pîr-i muğānîñ kim ĥarāmımdır benim

*Mev'ōā'nın Huri'si ise kaba sofı, sana helal olsun;
Meyhānecinin kızı benim haramımdır.*

Hizmeti tām eyleye ĥuds-ı melā'ōiñ leşkeri
Rüz [u] şeb emrimde yeksāndır ĥulāmımdır benim

*Kınanmışların kutsal askeri, hizmeti tam etsin;
gece gündüz, emrimde hazır kölemdir.*

Ĥazret-i Hallāf-ı eşyāyı benim çün ĥalķ eder
Sırr-ı zāt-ı Mustafā Öilm-i i'Ölāmımdır benim

*Eşyanın yeminli yücesini benim için toplar;
Mustafa'nın kişiliğinin sırrı, āşikār bilgimdir.*

Ecriyā ecren Öağımimdir cihānîñ neş'oesi
Yerde gökde kām alır nev'Ö-i bekāmımdır benim

*Ey Ecşi! Dünyanın neşesi kırık arzumdur, yerde
gökte sevinir, benim isteğine kavuşmuş türümdür.*

⁸⁴ القناعة مال لا ينفد و كنز لا يفنا (El-ķanā'Öatü mālen lā yenfedü ve kenzün lā yefnā) : “Kanaat tükenmez bir hazinedir.” (36-212)

213

MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün MefâÖilün

Nizâm-ı naẓm-ı dil-i sūzumla Öîrfân içre
maÖlūmum
Gulām-ı Ĥazret-i Dārā uluhiyyetde maÖlūmum

*Yanan gönlümün şiirinin düzeni ile bilginler içinde
bilinirim; yüce Dārā'nın kölesi, İllāhîlikte bilinirim.*

Verā-i perde-i Öibret-nümādır sırr-ı bî-hemtā
Görünür naẓş-ı şüretle şîfāt-ı laÖb-ı manẓūmum⁸⁵

*Dostsuzluğun sırrı, ibret gösteren perdenin
yırtılmasıdır, yansımanın işlemesi ile şiirimin
ağızdan dökülen şekli görünür.*

Maẓālāt-ı tefehhüm Öarśa-i Öālemdede ber-idrāk
Naẓar-gāh-ı sehî kevineyn ile ifşā-yı mefhūmum

*Kavramlarımın ortaya çıkması ile iki cihanın
doğruca bakılan yeri, âlemin arsasında
kavramanın bahisleri, algüstüdür.*

Harāb-ābād olur ẓalb-i hazînim gerçi fūrkatle
Beni ol gūşe-i miñnetde şanma hūzn ile yevmim

*Ayrılık ile hüznü kalbim, gerçi harap olur ama
beni o sıkıntı köşesinde, günüm kederli sanma.*

Biz ol Ecırî nizām-ı menbaÖ-ı esrār-ı ber-ĥikmet
Kılup ol maẓhar-ı Öaşşā şehenşāh ile maĥkūmum

*Hikmetli sırları olan Ecırî olarak, aşka ulaşmaya
şahların şahı ile tutukluyum.*

214

FaÖilātün FaÖilātün FaÖilātün FaÖilün

Bāğ-ı göñlümde açıldı verd-i istiğnā benim
Nāleler kılsam Öaceb mi bülbül-i şeydā benim

*Göñül bahçemde umursamazlık gülü açıldı, deli bülbül
benim, inlesem şaşılır mı?*

İki ẓandîl-i felek nūr-ı ziyā-bahşā biri
FalÖat-ı rüyumdadır hūrşîd-i müstešnā benim

*Feleğin iki yıldızı, aydınlık saçan nur biri yüzümdedir,
eşsiz güneş benim.*

Küfr-i zülf-i dil-berîñ şerĥinde kim tavşîl olan
Farfet'ül-Öayn⁸⁶-ı rumūz-ı leyle-i esrā benim

*Sevgilinin zülfünün karasının ayırımına ulaşan, sırlı
gecenin işaretlerinden göz açıp kapama anı benim.*

49^b

Ādem-i zātım tevaẓẓufdur şîfātım sūretā
Genc-i maĥfîden sorarsañ nüsha-i kübrā benim

*Ey suret! Kişiliğimin insanlığı yüzümde durur, gizli
hazineden sorarsan kâinat benim.*

Naẓm-ı dil-sūzumda bir dürr-i güher cūş eylesem
ẒuÖr-ı nā-peydā temevvüc eyleyen deryā benim

*Yanan gönlümün şiirinde bir cevher inci olarak
kaynasam, görünmeyen çukurlarda dalgalanan deniz
benim.*

Gāhi Dāvūd-ı Süleymān ĥükm-i ĥātem bundadır

Bazen Davut ve Süleymanın mührünün hükmü

⁸⁵ Kelime “Z” ile yazılmalıdır.

⁸⁶ طرفه العين “Göz açıp kapayınca kadar” İsra Suresi.

Leşker-i Fir'avn bârân-ı yed-i beyzâ benim

bundadır; Firavun'un askeri beyaz elin yağmuru benim.

Meryem'e nefh eyleyen ol kudsiyân-ı lâ-yemût⁸⁷
Rûh⁸⁸-ı zât-ı Mustafâ yâ hâzret-i 'Îsâ benim

Meryem'e üfleyen o ölümsüz nefes benim; Mustafanın kişikiğinin ruhu, Hz. İsa benim.

Gönce-i gönüm hâzân oldu şitâ-yı 'Oaşk ile
Zülf-i dil-berden bu peyvestle dolu sevdâ benim

Aşk kışı ile gönümün goncası soldu, sevgilinin zülfünden bu kavuşma ile dolu sevda (karalık) benim.

Ecriyâ küstâh-ı dilden eyledikçe âh vâh
'OÂleme rüsvây benim ma'Önide bî-pervâ benim

Ey Ecri! Küstah gönülden ah vah ettikçe; anlamda korkusuz, âleme rezil benim.

215

Mefâ'Ölün Mefâ'Ölün Fe'Öülün

Şerâr-ı âteş-i didâr-ı 'Oaşkım
Yanar pervâneves per-nâr-ı 'Oaşkım

Aşk yüzünün ateşinin kıvılcımıyım, pervane gibi aşk ateşinde kanadım yanar.

Fütûh-ı Hayber-i Şâhib-i Tebrizi'm
Mažhar-ı Haydar-ı Kerrâr-ı 'Oaşkım

Hayber'in açıcısı, Tebriz'in sahibiyim; Aşkın Haydar-ı Kerrar'a ulaşanıyım.

Benim ol mest-i medhûş-ı mey-âşâm
Meğer ol sâki-i ebrâr-ı 'Oaşkım

O içki içerek korkuyla kendinden geçen benim, sanki aşkın doğruluklu içki sunan güzeliyim.

Edersem tekye-i vahdetde seyrân
Ulûhiyetle ber-esrâr-ı 'Oaşkım

Birlik tekkesinde gezersem, İlâhîlikte aşkın gizlilikleriyim.

Semenderveş demimden süz-ı 'Oâlem
Yanar demde âteşbâr-ı 'Oaşkım

Semender gibi nefesimden âlemin ateşi yanar, aşkın ateş yağmuruyum.

Cemâl-i yâri Ecri gördüğümçün
Temevvüc eyledi tekrâr-ı 'Oaşkım

Ecri, sevgilinin yüzünü gördüğüm için, aşkım tekrar ederek dalgalandı.

216

Mefâ'Ölün Mefâ'Ölün Mefâ'Ölün Mefâ'Ölün

Şacıñ 'Oanber şemîminden hayât-ı câvidân aldım
Şehâ pür-çîn-i zülfünden nihan bir rişte cân aldım

Şacıñın anber kokusundan ebedi hayatı aldım, ey şah! Kıvrım dolu zülfünden gizli bir tel aldım.

Şarâb-ı la'Öl-i nâb nûş edip mest olduğum şimdi
Te'öehhül kaşdın etdim duhter-i pîr-i muğân aldım

Saf yakut şarabından içerek kendimden geçtiğim şimdi, evlenmeye niyetlendim, Meyhânececinin kızını aldım.

Dilim pervâz eder Simurg-ı 'OAnkâveş mekân
bulmaz
Gönül derler anuñçün bir sarây-ı gülistân aldım

Gönüm, uçmak ister, Anka kuşu gibi yer bulamaz; onun için gönül derler, bir gül bahçesi sarayı aldım.

50^a

⁸⁷ (Ve tevekkel 'Oalâ el-ḥayye'ı zı lâ-yemût) : “Ölmeyene tevekkül et ve O'nu överek tesbih et.” Furkan, 25/58

(و توكل علي الحي الذي لا يموت)

⁸⁸ Metinde “hı” ile yazılmıştır.

ŞuŖā-i vech-i zātından⁸⁹ cihānı nūra ğarķ eyler
Bulunmaz mişli tıfl fī-sevād-ı nev-civān aldım

*Kişiliğinin yüzünün ışığından, dünyayı nura boğar;
benzeri bulunmaz taze, esmer bir çocuk aldım.*

Kemend-i kākül-i zencirine beste-dilim Ecri
Anıñ ğışū-i müşkininde hūş-bū-yı nişān aldım

*Ecri, kākülünün zincirli bağına gönlü bağlıyım;
onun misk kokan saçlarından hoş koku işareti
aldım.*

217

**FeŖilātün FeŖilātün FeŖilātün FeŖilün
(FāŖilātün) (FaŖilün)**

Ġam-ı hecriñle şehā zāŖil-i idrāk oldum
Günc-i fūrķatde mededhā hātr-ı ğam-nāk oldum

*Ey şah! Ayrılığının kederi ile aklımı yitirdim, ayrılık
köşesinde imdad! Kederli gönül oldum.*

Ġamze-i nīm-i nigāhıñla dem-ā-dem şāhım
Vādi-i hicre düşüp şine-i şad-çāk oldum

*Şahım! Yarım yan bakişın ile her zaman ayrılık
vadisinde düşerek, gönlü yüz parça oldum.*

Rehiñi ğeşt-i güzār etmeğe şāh-ı güzün
Esb-i miñnetde süvār vācib-i fitrāk oldum

*Eşsiz şah! Yolunu dolaşmaya sıkıntı atında koşan
gerekli tasma oldum.*

Bildim ey maķşūd-ı Ŗuşşāk olan Ŗālemde hemān
Saña Ŗāşıklığım izhār edeli hāk oldum

*Ey aşıkların amacı olanı ālemde hemen bildim, sana
āşıklığımı açalı toprak oldum.*

Ecriyā şāhid-i maķşūd-ı kader dünyāda
Tahmil⁹⁰-i cevır [ü] cefā çekmede çālāk oldum

*Ey Ecri! Kaderin amcının tanıkları dünyada eziyet ve
sıkıntıya katlanmada akıllandım.*

218

MefŖlū MefāŖilün MefŖlū MefāŖilün

Her dem edegör hizmet hizmet edegör her dem
Mahrem olasin yāre yāre olasin mahrem

*Her zaman et hizmet, hizmet et her zaman; gizli ol
sevgiliye, sevgiliye gizli ol.*

Devlet bu durur cānā cānā bu durur devlet
Ĥādım olagör şāha şāha olagör hādım

*Saadet budur ey can! Ey can! Budur saadet; hizmetçi
ol şaha, şaha ol hizmetçi.*

Fikriñle no'la dāŖim dāŖim no'la fikriñle
Mātem ede Ŗāşıklar Ŗāşıklar ede mātem

*Düşüncen ile ne olur her zaman, her zaman ne olur
düşüncen ile yas etsin āşıklar, āşıklar etsin yas.*

Ermek dile sen yāre yāre dile sen ermek
Bī-ğam edegör yāre yāre edegör bī-ğam

*Ermek iste sen sevgiliye, sevgiliye iste sen ermek;
ketersiz ol sevgiliye, sevgiliye ketersiz ol.*

Ecri olagör şādık şādık olagör Ecri
Ĥdem olasin sen de sen de olasin ādem

*Ecri, sadık ol, sadık ol Ecri; insan olasin sen de, sen de
olasın insan.*

219

FāŖilātün FāŖilātün FāŖilātün FāŖilün

⁸⁹ Metinde “Ŗ” ile yazılmıştır.

⁹⁰ Metinde “tahammül” olarak geçen bu ifade, vezin gereği “i” si kısa olarak “tahmil” okundu.

Heft-dūzah nev-bahār-ı gülsitānımdır benim
Nār-ı Ŗālem ŗuŖle-i sūz-ı nihānımdır benim

*Yedi cehennem, gül bahçesimin yenibaharıdır, âlemin
ateşi gizili ateşimin ışığıdır.*

Rū-yı çarh üzre sūvār-ı ebrū ŗanman nā-gehān
Kūfr-i zūlf-i dil-rubā derd-i figānımdır benim

*Feleğin yüzü üzerinde kaşlarının askeri sanmayın,
ansızın, sevgilinin zūlfünün küfrü, dert ile inlememdir.*

Būlbūl-i ŗūrīdeyim bāğ-ı muḥabbet içre kim
Sūnbūl-i hūş-bū-yı dil-ber āŗiyānımdır benim

*Sevgi bahçesi içinde dağılmış būlbūlüm, sevgilinin hoş
kokulu sūnbūlü yuvamdır.*

50^b

Gönlümü bend-i belā kıddūñ giriftār eylesin
Kim rehinde kākūl-i Ŗanber-feŗānımdır benim

*Gönlümü, sıkıntı bağına boyun bağlasın; çünkü
yolunda anber saçan kākūlümdür.*

Nār-ı Nemrūd'a taḥammūl eyler iseñ Ecriyā
Ger Ḥālīlāsā bu ateş būsitānımdır benim

*Ey Ecri! Nemrud'un ateşine eğer Halil gibi katlanırsan
bu ateş gül bahçemdir.*

220

FeŖīlātūn FeŖīlātūn FeŖīlātūn FeŖīlūn (FaŖīlātūn) (FaŖīlūn)

Ḥūsn-i tedbīr ile dil gibi fırāvān olalım
ŖAŗŗa terfīŖ edelim vāŗıl-ı cānān olalım

*Güzel önlem ile gönül gibi akalım, aşka yüксеlelim,
sevgiliye kavuşalım.*

Gidelim sürŖat ile hāne-i cānāne kadar
Varalım bir gece dil-dāreye mihmān olalım

*Hızlıca sevgilinin evine kadar gidelim, bir gece gidip
sevgiliye misafir olalım.*

Erelim kaŖbe-i ḥūsnūñde tavāf eyleyim
Yapıŗıp ḥalķa-i maķŗūduna ķurbān olalım

*Ulaŗıp güzelliğinin evini ziyaret edelim, maksadın
döngüsüne yapıŗarak kurban olalım.*

Gerçi bir ķatre diliz baḥr-ı muḥīṭ bizdendir
Lūce-i mihr-i muḥabbet ile Ŗummān olalım

*Gerçi bir parça gönülüz, denizin çevresi bizdendir;
sevginin sefkatin dalgası ile deniz olalım.*

Kenz-i maḥfīyi bulur Ŗārif-i bi'llāh vāŖiż
Terk-i taķlīd edegör gel beri Ŗirfān olalım

*Vaiz, vallahi bilgin gizli hazineyi bulur; taklidi bırak
gel bu yana bilgilenelim.*

Būlbūlūñ nālesi pāyāne eriŗdi ŗimdi
Bāğ-ı dilde açılıp gül gibi ḥandān olalım

*Būlbūlün inlemesi ŗimdi sonsuzlaŗtı, gönül bağında
açılarak gül gibi gülelim.*

Biz de Ŗāŗıķ olalım ḥūsnüne yāriñ Ecri
ŗāḥdır lutf eder ol vācib-i iḥsān olalım

*Ecri, biz de sevgilinin güzelliğine aşık olalım; o gerekli
ihsana kavuşalım, ŗahtır verir.*

221

FaŖīlātūn FaŖīlātūn FaŖīlātūn FaŖīlūn

Fıkr-i zūlf-i yār ile memlū ayā sevda mıyım
Ḥūsn-i tedbīr ile ḥūrŗid-i cihānārā mıyım

*Sevgilinin zūlfünün düşüncesi ile dolu, acaba sevda
mıyım, güzel sakınma ile cihanı süsleyen güneş miyim?*

Bir gül açılmış ki bū-yı gönlüme kıldı eser
Anıñ için bilmezim ki būlbūl-i ŗeydā mıyım

*Bir gül açılmış ki gönlümün kokusuna etki etti, onun
için bilmem ki deli būlbūl müyüm?*

Mürdeler Meryem'den aldı rūh-ı kudsî bir nefes
Mu'cizât-ı Muṣṭafā yâ ḥazret-i ŌṢā mıyım

Ölüler, Meryem'den kutsal ruhun bir nefesini aldı;
Mustafa'nın mucizeleri yoksa yüce İsa mıyım?

Noḡta-i zāt-ı muḥākḡak ism-i lāyefnāmdır
Feyz-i izhār-ı muḥabbet Ōālem-i eşya mıyım⁹¹

Kesin kişinin işareti, yok edilemez isimdir; sevginin
ortaya çıkmasının bereketi, eşya âlemi miyim?

Bir zamān dünyā vü māfihāda cevlan eyledim
Şimdi dünyā bizde peydā bilmezim dünyā mıyım

Bir zaman dünya ve ahirette dolaştım, şimdi dünya
bizde ortada bilmem dünya mıyım?

Ādem idim secde-gāh-ı beyt-i ma'Ōmūr-ı melek
Her kişi eyler tavāfım ka'Ōbe-i Ōulyā mıyım

Ādem idim meleklerin onardığı evin secde edilen yeri,
her kişi ziyaret eder yüce kabe miyim?

51^a

Ḳahr-ı zūlf-i āyet-i seb'Ōāl-meṣānī Ecriyā
Kākül-i Leylā gibi ve'l-Leylet-i esrā mıyım

Ey Ecri! Zülfünün şiddeti Fatiha ayetleri, Leyla'nın
kākülü gibi "gizemli geceye selam olsun ki" miyim?

222

Mefā'Ōlün Mefā'Ōlün Mefā'Ōlün Mefā'Ōlün

Eşiği taşı ol yārīn be şūfī cā imiş bildim
Viṣāl-i ḡaṣr-ı cānān cennet-i a'Ōlā imiş bildim

O sevgilinin eşiğinin dışı be sofı mekân imiş bildim;
sevgilinin sarayına kavuşma yüce cennet imiş bildim.

Serir-i saltanat köhne cihānārāda ey vā'Ōiḡ
Hayāl-i ḡāb-ı ḡaflet gibi bir ru'ŷyā imiş bildim

Ey vaiz! Eski cihanın süsünde saltanat tahtı, ḡaflet
uykusunun hayali gibi bir rüya imiş bildim.

Şemim-i kākül-i dil-dāre bend olmak ne ḡann şūfī
O biziz baḡr-ı Ōuşṡāḡ Ōanber-i sārā imiş bildim

Sevgilinin kākülünün kokusuna bağlanmak ne düşünce
sofi, o biziz, aşıkların denizi anber saçanmış bildim.

O şūh-ı çeşm-i tır-endāz dil-i Ōuşṡāḡa ḡaṣd eyler
Ne ḡam ol ḡahramān-ı Hüsrev-i Dārā imiş bildim

O ok çeken güzel gözleri, aşıkların gönlüne niyet eder;
ne keder, o kahraman Hüsrev-i Dārā imiş bildim.

Olanlar pāymāl rāh-ı Ōaşṡında o dil-dārīn
Ki o dil-rīḡ bu Ecri gibi ednā imiş bildim

O sevgilinin aşk yolunda telef olanlar ki o dertli bu
Ecri gibi aşağı imiş bildim.

223

Fā'Ōilātün Fā'Ōilātün Fā'Ōilātün Fā'Ōilün

Çekdiğim derd-i belālar hep benim eksikliğim
Başıma bu mācerālar hep benim eksikliğim

Çektiğim sıkıntı dertleri, başımda bu hikāyeler hep
benim eksikliğim.

Çarḡ-ı gerdūndan deḡil ḡüznīyetim Ōālemde āh
Ey felek bu iftirālar hep benim eksikliğim

Kederliliğim, feleğin çarkandan deḡil, ey felek! Bu
iftiralar hep benim eksikliğim.

Yoḡ iken derd-i enişim tutdular dāmānımı
Ol raḡīb-i nā-sezālar hep benim eksikliğim

Dert ortaḡım yokken eteḡimi tuttular, o yakışsız
rakip, hep benim eksikliğim.

Kerbela-yı Ōaşṡım ey dil kime ṡekvā eyleyim

Ey gönül! Aşk Kerbalası'yım, kime şikāyet edeyim;
büyük matem ve yaslar hep benim eksikliğim.

⁹¹ Eşyā mıyım kelimesi metinde eşyā benim olarak geçmiştir.

Mâtem-i yas-ı fezâlar hep benim eksikliğim
Bu güzeller şâhının sevdâsıdır ey Ecriyâ
Bunca yıl ceng-i gâzâlar hep benim eksikliğim

Ey Ecri! Bu güzeller şahının sevdasıdır, bunca gaza savaşları hep benim eksikliğim.

224

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Khahr-ı zülf-i yâr ile hâl-i diğér gün olmuşam
Kim sevâd-ı Ŗaşk ile ğam-nâk-ı efvn olmuşam

Sevgilinin zülfünün kahrı ile yarının hâli olmuşum, çünkü aşkın karalığı ile çokça kedere bulanmışım.

Gerçi Leylâ Ŗarz eder dil nisbet-i Mevlâ için
Küh-ı ğam serdârıyım şanmañ ki Mecnun olmuşam

Gerçi Leyla, gönül Allaha bağılığı belirtir; keder dağının başkumandaniyım Mecnun olmuşum sanmayın.

Khâsr-ı cânâne varınca zâr-ı giryân ağılarım
Hâlimi Ŗarz eylemekde dide-pür-hün olmuşam

Sevgilinin sarayına varınca gözyaşı ile inleyerek ağlarım; durumumu açıklamada kan dolu göz olmuşum.

51^b

Khatre-i rind-i sühen emvâc-ı Ŗaşkım ey gönül
Kim zemîn üzre revân olmağda Ceyhün olmuşam

Söz söylemesini bilen kalenderlerin damlası, aşk dalgalarıyım, ey gönül! Çünkü yer üstünde akmada Ceyhun olmuşum.

Ecriyâ hâyretde kaldım khahr-ı zülf-i yâr ile
Şimdi eşŖâr söylemekde bîkr-i mazmün olmuşam

Ey Ecri! Sevgilinin zülfünün kahrı ile şaşırdım, şimdi şiirler söylemede söylenmemiş mazmun olmuşum.

225

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

Kâkûl-i hûş-bû-yı dilberden gelir Ŗanber-şemim
Kim doğunsa şubh-ı bâmdan zülfüne peyk-i neşim

Sabah vakti postacı rüzgâr, teline dokunsa; anber kokusu, sevgilinin hoş kokan kâküllerinden gelir.

Turre-i ğışû-yı şâm üstünde vech altındadır
Güiyâ mağşûd olan Ŗuşşâk-ı cennâte'n-naŖim

Siyah saçlarının bükümleri üstte, yüz altındadır; sanki aşkların amaçladığı bollukların cenneti.

Cevher-i mazmûnu kim deryâ-yı hikmetden çıkar
Mağbûl-ı genc-i ğidâ olmaz mı ol zürriyyetim

O soyum, gıda hazinesinde makbul olmaz mı? Gizli cevher, hikmet deryasından çıkar.

Ŗâşık-ı şûridelik dil-dâre bir eğlencedir
Pâdişâh-ı Ŗâlemiñ zuhâ güneş Cebel nedim

Perişan aşıklık, sevgiliye bir eğlencedir; âlemin padişahu sabah vakti günah, Cebel dost.

Ecriyâ zincir-i zülf-i dilrubâda bendedir
Khurtar anı khahrdan lutf-ı kerem kıl yâ rahim

Ey Ecri! Sevgilinin zülfünün zincirinde bağlıdır, ey merhamet eden! Onu bağışla, kahrından kurtar.

226

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Gönül mi'Ömārına bir kaçır-ı âlişâne yapırsam
Harāb-ābād-ı dilde hāne-i cānāne yapırsam

*Gönül onaranına bir yüce saray yaptırırsam, gönül
haraplığını, sevgilinin evine yaptırırsam.*

Dil-i vîrānemi meknūs kılsam ka'Öbeves ey dil
Binā-yı üstüvārîñ hādi-i rahmān yapırsam

*Ey gönül! Kabe gibi, viran olmuş gönlümü
süpürülmüş yapsam; sağlam binanı, merhametle
hidayetlendirsem.*

Raķīb-i dîv-i reşti kal'Öa-i hicrāne habs etsem
Aña zencir-i mihnet āteş-i sūzāne yapırsam

*Pislik dev rakibi, ayrılık kalesine kapatsam; ona
sıkıntı zinciri, yanıcı ateş yaptırırsam.*

Yıkılmış kalbimiñ nakķāş-ı Ŗālem ile bir nakş
Ziyā verse cihāna ol Ŗaẓim-i kāşāne yapırsam

*Yıkılmış kalbimi ālemin nakşedicisi ile bir nakış;
cihana ışık saçsa o, büyük köşk yaptırırsam.*

Ta'Ŗalluķ cāmını neyler dilā şimden ger[i] Ŗuşşāķ
Ĥaķiķat mülkünü ta'Ŗmîr edip mey-hāne yapırsam

*Şimdiden sonra gönül, aşıklar alaka kadehini ne
etsin, gerçeklik mülkünü onarıp, meyhāne yaptırırsam.*

Mücellā eylesem mir'Ŗāt-ı kalbim genc-i ġam gitse
Cefā āyinesin ol āfet-i devrāne yapırsam

*Kalbimin aynasını temizlesem, keder hazinesi gitse;
eziyet aynasını o zamanın āfetine yaptırırsam.*

Sütün-ı nālem üstinde ezel⁹² mi'Ömārına Ecri
Şikeste gönlümü ma'Ŗmûr-ı rāyigāne yapırsam

*İnlememin direği üstünde ezel tamircisine Ecri, kırık
gönlümü bedava şenlendirsem.*

227

52^a

Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün

Açıldı mülk-i dilde ġonceler bir tāze bāġ aldım
Aña Ŗāşık geçer bir bûlbûlüm var şanma zāġ aldım

*Gönül mülkünde goncalar açıldı, bir taze bahçe
aldım; ona āşık geçer bir bûlbûlüm var, şanma
karga aldım.*

Felek şanma dilā bu ķubbe-i zerrîn-i gerdûnu
Ķuruldu ķetre ķavısı üstüme atlas otaġ aldım

*Ey gönül! Bu altın kubbeyi felek şanma, üstüme
çadır yayı kuruldu, ipek otaġ aldım.*

Münevver kıлмаġa mir'Ŗāt-ı kalbim māh-ı hûrşide
SŖñmez haşre dek her rûz [u] şeb öyle ķerāġ aldım

*Güneşin ayına, kalbimin aynasını parlatmaya;
dirilme vaktine kadar gece gündüz sönmeyecek bir
ışık aldım.*

Ĥayāl-i kākûl-i Şirîn için Ferhād-ı hempāyem
Süvār-ı zûlf-i cānānı serimde ķara daġ aldım

*Şirin'in kākûlünün hayali için Ferhad'a
arkadaşım; sevgilinin zûlfünün koşturucusunu
başımda kara daġ aldım.*

Muĥabbet ġülsitānında gönül murġı figān eyler
Aña ārām için bir āşiyān eski ķonaġ aldım

*Sevgi ġül bahçesinde gönül kuşu inler, onu
beklemek için bir yuva, eski konak aldım.*

Ģüşād olduķça şŖhbet-i dilde hûsn-i dil-rubā Ecri
Tecellî-baķş eder şubĥ [u] mesā ol tāze ķaġ aldım

*Ecri, sevgilinin sohbeti gönülde açıldıkça, sabah
akşam tecelli eder, bir taze zaman aldım.*

228

Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün Mefā'Ŗilün

⁹² Metinde “z” ile yazılmıştır.

Kelām-ı ehl-i dillerle kemāle mālîk ol gönülüm
Müdāmā sālîk ol vaśla viśāle mālîk ol gönülüm

*Gönlüm, gönül ehlinin sözleri ile olgunluğa eriş,
daima tarikat yolcusu ol, kavuşmaya eriş.*

Diliñ esrār ile doldur dem-â-dem merdümā her dem
Dilā dil-dāre mahrem ol ki hāle mālîk ol gönülüm

*Ey halk! Her zaman gönlünü gizemler ile doldur; ey
dil! sevgiliye gizli ol ki duruma eriş.*

Diliñde dāóimā lâmiŖ olur ol māh tulūŖ olsa
Saña Ŗālemde hem māh-ı hilāle mālîk ol gönülüm

*O ay doğsa, gönlünde daima parlar, gönlüm!
Dünyada hilāl aya da eriş.*

Havā emlākı mahv olsa gönülde var o hem-vāre
O DārŖullāhda memlūdur o mālî mālîk ol gönülüm

*Heves mülkleri mahvolsa da gönülde o her zaman
var, gönlüm! O Allah'ın evinde doludur, o mālî eriş.*

Dil-i āvāreler emāre-i dil-dāre meómüldür
Sülūka sālîk ol Ecri kemāle mālîk ol gönülüm

*Başıboş gönüller, sevgilinin işaretleri ile doludur;
Ecri tarikat yoluna eriş, gönlüm! Olgunluğa eriş.*

229

FeŖilātün FeŖilātün FeŖilātün FeŖilün (FaŖilātün) (FaŖilün)

Seniñ ey yār-ı cefākār idiğın öğrendim
NeŖaceb gamzesi hün-har idiğın öğrendim

*Senin eziyet eden sevgili olduğunu öğrendim, şaşılır
mı? Yan bakışı kan içen olduğunu öğrendim.*

Ŗalmamış zerre kadar merhametiñ bilmezdim
Dil-i Ŗftādeye ğaddār idiğın öğrendim

*Toz kadar merhametin kalmamış, bilmezdim; düşkün
gönle acımasız olduğunu öğrendim.*

Gidelim şāh-ı cihāniñ rehine cān verelim
Tutalım dāmen-i dil-dār idiğın öğrendim

*Gidelim, cihanın şahının yoluna can verelim, sevgilinin
eteği olduğunu öğrendim, tutalım.*

Ŗāleme mihr-i vefā etmedesin bende ne āh
Ŗlmedik yār-ı sitemkār idiğın öğrendim

*Dünyaya şefkat ve acıma etmekteyin, ah! Ben kölene
öldürmeyen sitemli sevgili olduğunu öğrendim.*

52^b

Ecriyā āh-ı fiğān eylediğimden şimdi
Ŗarh-ı gerdün ile bî-zār idiğın öğrendim

*Ey Ecri! İnlene ve feryat ettiğimden şimdi; feleğin
çarkı ile bıkmış olduğunu öğrendim.*

230

Ĥarf'ul-Nün

FaŖilātün FaŖilātün FaŖilātün FaŖilün

Nağra-i berķ-i cihad içre şerārımdan şaķın
Tığ-ı āteş-bār olan lehv-i civārımdan şaķın
Ŗuvve-i dilden süvār ol küllî varımdan şaķın
Fātiĥ-i ebvāb-ı düşmen şāh-ı vārımdan şaķın
Nefs-i şūmu katl eden ol yār-ı ğārımdan şaķın
Ben muĥibb-i hānedānım zü'lfikārımdan şaķın

*Cihadın şimşeginin sesi içinde kavgımdan sakın,
ateş sağan kılıç olan saran sayfamdan sakın.
Gönül gücünden kaç, bütün varımdan sakın; düşman
kapılarını açan iri incimden sakın.
Kötü nefsi katleden o mağara dostumdan sakın, ben (o)
sülalenin dostuyum, zülfikarımdan sakın.*

Âdemiz kim hâkķımızda geldi Qurân-ı mecîd
Üstümüzde rûz [u] şeb Hallâķ olur lemmâ yürîd
Seyyid-i sâdât-ı Ŗaşķız zâtımız saŖd-ı saŖîd
Bizdedir seyf-i hidâyet her dem ey nefsi-î Yezîd
Nefs-i şûmu ķatl eden ol yâr-ı ġarîmdan şaķın
Ben muhibb-i hânedânım zü'lfikârımdan şaķın

İnsanız ki hakkımızda azametli Kur'an geldi;
üstümüzde gece gündüz hakkın isteğini yapan olur.
Ey Yezid'in nefsi her zaman doğruluk kılıcı bizdedir;
aşkın seytitleriyiz, kişiliğimiz saadet kaynağıdır.
Kötü nefsi katleden o mağara dostumdan sakın, ben (o)
sülalenin dostuyum, zülfikarımdan sakın.

Ŗaşķ ile sâlâr-ı Ŗaşķım vaśl-ı yâre nâŖilim
Menzil-i maķşûd-ı didâra erince sâŖilim
Her muşâfda aķtel-i meşrik için ger fâŖilim
Hâric-i ķatl eylemekde ķahramân-ı ķâtilim
Nefs-i şûmu ķatl eden ol yâr-ı ġarîmdan şaķın
Ben muhibb-i hânedânım zü'lfikârımdan şaķın

Aşk ile aşkın başkumandanyım, sevgilinin
kavuşmasına erişmişim; yüze ulaşma amacının
menziline erince dilenciyim.
Her kitapta ortak koşanların katledicisi için yapansam,
yabancıyı katletmede katil kahramanım.
Kötü nefsi katleden o mağara dostumdan sakın, ben (o)
sülalenin dostuyum, zülfikarımdan sakın.

Ben hâķķat râhına kıldım dilâ terk-i vücûd
Zıkr-î hikmet eylerim leyl [ü] nehar dilde Vedûd
Kuvve-i zâr-ı figânımla döner çarh-ı kebûd
Zarb-ı şemşîr-i ġazâtımdan kaçır ehl-i hâsûd
53^a
Nefs-i şûmu ķatl eden ol yâr-ı ġarîmdan şaķın
Ben muhibb-i hânedânım zü'lfikârımdan şaķın

Ey gönül! Ben gerçeklik yoluna vücudumu terk ettim,
gönülde Allah'ı gece gündüz gizlice anarım.
İnememin gücü ile mavi felek döner; gazamın kılıcının
şiddetinden, kıskançlık ehli kaçır.
Kötü nefsi katleden o mağara dostumdan sakın, ben (o)
sülalenin dostuyum, zülfikarımdan sakın.

Büse-i laŖlınden erdi cürŖa-i esrâr-ı Ŗaşķ
Ŗyle medhûş eyledi kim sâķi-î ebrâr-ı Ŗaşķ
Hâb-ı ġaflet dîdeden ġitdi olup bî-dâr-ı Ŗaşķ
Ecriyâ cân ile oldum Haydar-ı kerrâr-ı Ŗaşķ
Nefs-i şûmu ķatl eden ol yâr-ı ġarîmdan şaķın
Ben muhibb-i hânedânım zü'lfikârımdan şaķın

Aşk sırlarının içimliğine dudağını öperek erdi; aşkın
doğrulukçu içki sunan güzeli öyle dehşete düşürdü.
Aşk ile uyanarak, gözden ġaflet uykusu gitti, ey Ecri!
Ruh ile aşkın Haydar-ı Kerrar'ı oldum.
Kötü nefsi katleden o mağara dostumdan sakın, ben (o)
sülalenin dostuyum, zülfikarımdan sakın.

231

MefâŖîlün MefâŖîlün MefâŖîlün MefâŖîlün

Şehâ Ŗaşķıñla Ŗuşşâķa hemîşe Ŗadl [ü] dâd olsun
Dil-i dîvâneye Ŗaşķıñ günden ġün ziyâd olsun
Gehî cevriñ yeter bu Ŗaşķ-ı zâre ġuşâd olsun
MetâŖ-ı vuślatıñ dil çârşüsünde mezâd olsun
Bizi taĥķîr eden Ŗâlemde yâ-Rabb ber-murâd olsun
Dil-i nâ-şâdımı ber-bâd eden kūyuñda şâd olsun

Ey şah! Aşkınla aşıklara daima adalet olsun, deli
gönle aşkın günden güne artsın.
Bazen eziyetin bu inleyen aşka yeter, açulsın;
kavuşma malı, gönül çarşısında açık artırılmaya
tutulsun.
Ey Allah'ım! Bizi aşağılayan âlemde muradına
erişsin; mutsuz gönlümü perişan eden mekânında
mutlu olsun.

Ĥalās olsun felāketden dem-ā-dem lutf-ı şefkatle
Berî olsun melāmetden şafā-yı Ŗizz ü Ŗizzetle
Geçirsin Ŗömrünü genc-i cihan içre muĥabbetle
SaŖādet ber-ķarār olsun aña her dürlü ĥizmetle
Bizi taĥķir eden Ŗālemde yā-Rabb ber-murād olsun
Dil-i nā-şādımı ber-bād eden kūyuñda şād olsun

Şefkat ihsanı ile her zaman felaketten kurtulsun,
şeref ve haysiyetin zevki ile kınanmışlıktan uzak
olsun.

Cihan hazinesi içinde ömrünü geçirsin, mutluluk her
türü hizmetle daimi olsun.

Ey Allah'ım! Bizi aşağılayan âlemde muradına
erişsin; mutsuz gönlümü perişan eden mekânında
mutlu olsun.

Cemālî gün gibi tâbān olup ferĥunde ĥāl olsun
Erip maķşūduna cānā dem-ā-dem ber-viśāl olsun
ŞuŖā-i pertev-i ĥüsnî ziyāsı ber-cemāl olsun
Farîķ-ı müstaķim içre hemān šāĥib-kemāl olsun
53^b
Bizi taĥķir eden Ŗālemde yā-Rabb ber-murād olsun
Dil-i nā-şādımı ber-bād eden kūyuñda şād olsun

Yüzü güneş gibi aydınlanarak mutlu olsun, ey can!
Amacına ererek her zaman kavuşsun.

Güzelliğinin ışığının parıltılarının aydınlığı yüzünde
olsun, doğru yol içinde hemen olgunluk sahibi olsun.

Ey Allah'ım! Bizi aşağılayan âlemde muradına
erişsin; mutsuz gönlümü perişan eden mekânında
mutlu olsun.

Dil-i Ecri gibi kūyuñda nālān etme yā-Rabbî
Melāmet güşesinde ĥāk⁹³-i yeksān etme yā-Rabbî
Dem-ā-dem pişegāhıñ zār-ı fiğān etme yā-Rabbî
Dil-i ferĥundesin yek laĥza hicrān etme yā-Rabbî
Bizi taĥķir eden Ŗālemde yā-Rabb ber-murād olsun
Dil-i nā-şādımı ber-bād eden kūyuñda şād olsun

Ey Allah'ım! Ecri'nin gönlü gibi mekânında inletme;
kınanmışlık köşesinde yerle bir etme.

Ey Allah'ım! Her zaman âlemi inletme, mutlu
gönlünü bir zaman yaralama.

Ey Allah'ım! Bizi aşağılayan âlemde muradına
erişsin; mutsuz gönlümü perişan eden mekânında
mutlu olsun.

232

FāŖilātün FāŖilātün FāŖilātün FāŖilün

Taĥmis (Ėazel-i Sevdā)

Kāni Ādem'den beri kim bildi esrā neydiğın
Ŗİndeĥü ümm'ül-kitāb⁹⁴ aña Ĥavvā neydiğın
Noķta-i zāt-ı ĥākāyık bil bu dünyā neydiğın
Bilmez iken Ŗālem-i kevneyn eşyā neydiğın
Kendimi kendim daĥi aslım nedir yā neydiğın

Hani Ādem'den beri sırların ne olduğunu kim bildi,
bütün kitabın içinde Havva'nın ne olduğunu anla.
İki âlem eşyanın ne olduğunu bilmezken, hakikatlerin
zatının işaretini, bu dünyanın ne olduğunu bil.
Kendimi kendim bile aslım nedir ya da ne olduğunu.

Çārdeĥ-i cevher šenāsın šanŖatından ĥalk edip
Göge mevcūdāt kendi hilķatından ĥalk edip
Tāb-ı ĥürşid-i ķamer kim zerratinden ĥalk edip
Ĥikmet-i nūr-ı İlāĥi ķudretinden ĥalk edip
Cümlemiz bildik ezel ķılmış hüveydā neydiğın

On dört cevherin yüceliğini sanatından yaratarak,
göge varlığı kendi yaratıcılığından yaratarak.
Ay ve güneşin aydınlığını tozlarından yaratarak, İlāĥi
nurun hikmetini gücünden yaratarak.
Hepimiz ezelin āşikār kıldığını bildik.

⁹³ Metinde “ح” ile yazılmıştır.

⁹⁴ انه في ام الكتاب لدينا (Ve inneĥü ümmü'l-kitābi ledeynā) “ O katımızda bulunan ana kitapta (levh-i mahfuzda)dır, şanı yücedir, hikmetle doludur.” Zuhurf 43/4 (23-30-45-190-232)

Zülf-i pür-çin-i nigârîñ hatt-ı hâlin gözleyen
Zulmet içre çeşm-i hayvân-ı mahâlin gözleyen
Hüsni müsteşnî⁹⁵ sehî kıdd-i nihâlin gözleyen
Cân verip yolunda cânânîñ vişâlin gözleyen
Ôaşık-ı şâdık bulur cân içre cânân neydiğin

ÔÂrif oldur mürşid-i kâmilde şöhet diñlesin
Sırr-ı nâtiğ añlasın dürlü naşîhat diñlesin
54^a
Her kelâm-ı nükte-i esrâr-ı hikmet diñlesin
Tâlib olmuş var ise gerçi hâkîkat diñlesiñ
Kıssa-i Mecnûniden arzû-yı Leylâ neydiğin

Seyr eder Ôârif olan Ôaşıkñ gözünden gayrısın
Žâhir-i bātında görmez yâr yüzünden gayrısın
VâÖiz-i nâ-puhte añlar mı sözünden gayrısın
Şorsalar nâ-dâna fark etmez özünden gayrısın
Hiç ne bilsin görmemiş şüh-ı dilârâ neydiğin

Ecriyâ ağıyarı gör şimdi yüce taÖn eyleyim
Durmayıp rûz-ı ezel tâ kim gece taÖn eyleyim
Bî-haber câhilleri her-dem hece taÖn eyleyim
Çün benim sevdâ-yı Ôaşık ehlin nice taÖn eyleyim
Başıma geldi de bildim Ôaşık-ı sevdâ neydiğin

Sevgilinin kıvrım dolu zülfünü beninin çizgisini
karanlık içinde ebedilik suyunun yerini gözleyen.
Eşsiz güzelliği, düzgün fidan boyunu gözleyen, can
vererek sevgilinin kavuşmasını gözleyen.
Ruh içinde sevgilinin ne olduğunu sadık âşık bulur.

Bilgin odur, olgun yol göstericiden sohbet dinlesin;
nutkun sırrını anlasın, çeşitli öğütler dinlesin.
Her hikmetin gizli nüktesinin sözünü dinlesin, istekli
varsa, gerçi gerçeklik dinlesin.
Mecnun'un kıssasından Leyla'nın arzusunun ne
olduğunu.

Bilgin olan, aşkın kaynağından başkasını seyr eder;
sevgilinin yüzünden başka yerde açık ve gizliyi görmez.
Olgunlaşmamaş vaiz, sözünden başkasını anlar mı?
Bilgisize sorsalar kendinden başkasını fark etmez.
Gönül alan güzelin ne olduğunu nerden bilsin, hiç
görmemiş.

Ey Ecri! Başkalarını gör, şimdi çokça ayıplayayım;
ezel günü durmayarak ta gece ayıplayayım.
Her zaman her hece habersiz bilgisizleri ayıplayayım,
çünkü benim aşk ehli sevdalılarımı nasıl ayıplayayım?
Aşk ve sevdanın ne olduğunu başıma geldi de bildim.

233

FaÖilâtün FaÖilâtün FaÖilâtün FaÖilün

Hüccet-i tenzîl-i Qur'ân mehdî-i âhir zamân
Fâtih-i ebvâb-ı burhân mehdî-i âhir zamân
Fazl-ı Yezdân-ı nümâyân mehdî-i âhir zamân
Sırr-ı tâhâ kenz-i Furqân mehdî-i âhir zamân
Eyledi tecdîd-i imân mehdî-i âhir zamân
Hel etâ şânında şâyân mehdî-i âhir zamân

Kudret-i Hakk'dan cihân içre gelip ol pâdişâh
ÔAyn-ı Ôâlem üzre açdı dide-i nûr-ı nigâh
Münkir-i katÖ-ı beyân oldu şaķın ey bî-günâh
Kimse kim tâkat getirmez andadır seyfi ilâh
Kâtil-i her dürlü nâ-dân mehdî-i âhir zamân
Kahramân-ı şâh-ı devrân mehdî-i âhir zamân

Son zamanın hidayetçisi, Kuran'ın inme vesikası;
tanıklık kapılarını açan, son zamanın hidayetçisi.
Allah'ın faziletlerinin göstericisi, son zamanın
hidayetçisi, Kur'anın hazinesi Taha'nın sırrı, son
zamanın hidayetçisi.
Son zamanın hidayetçisi, imanı tazeletti; "Hel eta"
onun şânında açıktır.

O padişah, Hakk'ın gücü ile cihan içine gelerek; nur
saçan bakışlarını âlemin gözü üzerine açtı.
Ey günahsız! Açıklamayı keserek inkâr etmekten sakın;
Allah'ın kılıcına kimse takat getiremez.
Her türlü bilgisizin katili, son zamanın hidayetçisi;
zamanın kahraman şahi, son zamanın hidayetçisi.

⁹⁵ Metinde "س" ile yazılmıştır.

Âyet-i seb'îl-meşânî nûr-ı vechinden güher
 ÔÂrız-ı hattında gösterdi cihāna şu'leler
 Taşra⁹⁶dan kevkeb-i Ôarşa süreyyâ hükmü eder
 Mu'cizât-ı Muştafâ ahkâmın anda tâciver
 Feyz-yâb-ı feyz-i deyyân mehdî-i âhir zamân
 Rahmet eyler Ôadl-i rahmân mehdî-i âhir zamân

Yüzünün nurundan cevher, Fatiha ayetleri; yanağının
 çizgisinde cihana ışıltılar gösterdi.
 Göğün yıldızlarına dışardan pervin hükmeder;
 Mustafa'nın mucizeleri, hükümleri onda padişah.
 Dinlerin bereketli bollukçusu, son zamanın hidayetçisi;
 merhamet edicinin adaleti, son zamanın hidayetçisi,
 rahmet eder.

Menba'î sırr-ı velâyet mefhar-ı ehl-i şafâ
 Mahzen-i esrâr-ı hikmet sa'odelet efzâ-nümâ
 Tâcvâr-ı muhterem sultân-ı Ôâlem câ-be-câ
 Kim dîrâz-i güft-i gû hâkkinde Ecîrî kûl kefâ
 Evvel-i âhir nüzûlân mehdî-i âhir zamân
 Sûre-i yâşîn-i Furkân mehdî-i âhir zamân

Veliliğin sırrının kaynağı, zevk ehlinin övgüsü; hikmet
 sırlarının mahzeni saadet gösteren yer.
 Yer yer âlemin sultanı, saygın padişah, çünkü uzun söz
 hakkında Ecîrî yeter.
 Önce ve sonra inenler, son zamanın hidayetçisi;
 Kuran'ın Yasin suresi, son zamanın hidayetçisi.

234

Hâr'ul-Vāv

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Temâşâ kıl gönül âyine-i Ôâlem-nümâdır bu
 Nażar-gâh-ı uluhiyyetde mülk-i lâ-fenâdır bu

Gönül, bu âlemi gösteren aynadır, seyret; bu İlâhî
 bakış yerinde yok olmaz mülktür.

Refâkât eyleme cāna ki ğayr-ı mâcerādan geç
 Vişâl-i enderûn-ı dil-rubāda nâ-sezâdır bu

Ey can! Arkadaşlık etme ki başka hikâyelerden geç,
 gönül kapanın sarayına kavuşmada, bu yaksızlıktır.

Tarîk-ı müstakîm içre şadâkat berd ü nem ile
 Tecellî eyleye qalbinde envâr-ı Hüdâ'dır bu

Doğru yol içinde doğruluk, soğuk ve nem ile kalbinde
 tecelli etsin, bu Hüdâ'nın nurlarıdır.

Qıyâmet kâmetin serv-i nihâl-i ser-bülend olsun
 Hırâm-ı nâz-i istiğnâ mutavvil mâcerâdır bu

Kıyamet boyun, başı uzun servi fidanı olsun;
 umursamazlık nazı ile salınışı uzun hikâyedir.

Gel ey Ecîrî başîret ister iseñ rāh-ı Ôaşq içre
 O hāk⁹⁷-i pâ-yı cānān bir şifâ-yı tütüyâdır bu

Ey Ecîrî! Aşk yolu içinde güç istersen gel; o sevgilinin
 ayağının toprağı, bir şifa sürmesidir.

235

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Nażar kıl hüsn-i müsteşnâ olan meh-rûya hû yâ hû
 Çeker üftâdeler ol kâmet-i dil-cûya hû yâ hû

Hû ya hû! (Allah ey Allah!) Eşsiz güzellikte olan ay
 yüze bak, düşkünler, o gönül alan boya hû ya hû
 çeker.

Rehâ yok bār-ı sâ-yı sühteye zincîr-i dil-berden
 Selâsil-i turresi ol zülfi-i Ôanber-bûya hû yâ hû

Yanmışın çiğ yağmuruna, sevgilinin zincirinden
 kurtuluş yok; saçlarının silsilesi, o anber kokulu
 zülfe, hû ya hû!

İki med çekdi Bihzād kıl qalemle rû-yı hürşide

Bihzad, kıl kalemle güneşin yüzüne iki uzunluk çekti;

⁹⁶ Metinde “ت” ile yazılmıştır.

⁹⁷ Metinde “hâ” ile yazılmıştır.

Hilāl-i mäh-ı nevāsā iki ebrūya hū yā hū

yeni ayın hilālî gibi iki kaşa, hū ya hū!

55^a

Çemen-zār-ı şafāda bülbul-i şūride yek lahza
Fiğān-ı zār ile eyler gül-i hōd-rūyā hū yā hū

Eğlence çimenliğinde, perişan bülbul, bir an
inleyerek ağlar; gülün kendi yüzüne, hū ya hū!

Dil-i Ecri gibi bir āfitāb-ı rūya dil verdim
Çekip ağuşa aldım nāz ile pehlūya hū yā hū

Ecri'nin gönlü gibi bir güneş yüzüye gönül verdim;
çekerek kucağa aldım, naz ile bir yana, hū ya hū!

236

Fā'ōilātün Fā'ōilātün Fā'ōilātün Fā'ōilün

Sırr-ı tevḥīd-i Hüdā'ya olduğum āmāde hū
Şeb-çerāğ-ı şū'le verdi ben dil-i nā-şāde hū

Hüda'nın birliğinin sırrına hazırım, hū, ben mutsuz
gönle, gece ışığı aydınlık verdi, hū.

Hū hidāyet zikrin eyler her ne kim mevcūd olan
Rūzigārīn nālesi ezkārlar olur eşyāda hū

Allah'ın doğruluğunu her kim var ise anar; rüzgārın
inlemesi, eşyada hū der.

Gönce-i gül-berg-i handānın için bülbüllerin
Her vakitte zikrīn eyler başlayıp feryāda hū

Gülen gül yaprağının goncası için bülbüllerin, her
vakitte başlayarak yarına hū der.

Nağra-i yā-hū çeker kūyuñda ey dil-ber seniñ
Hāk⁹⁸-i rāhuñda dem-ā-dem her dil-i üftāde hū

Ey sevgili! Her düşkün gönül, senin mekânında; ya hū
nağrası, her zaman yolunun toprağında hū çeker.

Ecriyā tevḥīd-i hū kalbinde memlūdur nişān
Anuñ için zikrīn oldu dünyevî Ŗuķbāda hū

Ey Ecri! Allah'ın birliği kalbinde işaretlerle doludur,
onun dünya ve ahirette hū, zikrin oldu.

237

Fā'ōilātün Fā'ōilātün Fā'ōilātün Fā'ōilün

Leşker-i Ŗırfān olan ey dil yine kıldı gülü
Çeşm-i hūn-hārımla dolsun lāle-rengi pür-süçü

Ey gönül! Bilginlerin askeri olan, yine galeyana geldi;
lale renkli dolu şarap, kan içici gözümle dolsun.

Eyleyip tül-ı dırāz ile maķālāt ehl-i dil
Eylesin izhār-ı naẓmın bezm içinde rū-be-rū

Uzun gece ederek, gönül ehlinin sohbetleri, meclis
içinde yüz yüze şiirimi açığa koysunlar.

Pister-i ğamda yatarken yek-vücūd oldum yine
Ol şeh-i mūmtāz ile şubḥa dek ber mū-be-mū

O seçkin şah ile sabaha kadar saç saç üstünde, keder
yatağında yatarken yine tek vücut oldum.

Bād-ı peykāsā dilā leyl [ü] nehār kıldım güzār
Zülf-i dil-dār-ı ruhunda şöyle etdim cüst [ü] cū

Ey gönül! Postacı sabah rüzgārı gibi, gece gündüz
gezdim; sevgilinin zülfünün yanağında şöyle araştırma
yaptım.

ŖArśa-i Ŗaşķ içre ey dil nā-gehān üftādeler
Ecri-i Ŗaşķ gibi eyler dem-ā-dem güft [u] gū

Ey gönül! Aşk arsası içerisinde, düşkünler ansızın; aşık
Ecri gibi zaman zaman söz söylerler.

⁹⁸ Metinde “hā” ile yazılmıştır.

238

Ĥarfı'l-Hā

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

Hep nesim-i şubh açdı gülleri nev-rüzide
Bāğda feryād eder bülbülleri nev-rüzide

Yenigünde sabah rüzgārı, hep gülleri açtı; yenigünde
bahçedeki bülbüller inler.

55^b

Gonciler olmuş Ŗarağ-rız sāki-i zerrin-kağeh
Jāleden ħalmış müheyyā mülteri nev-rüzide

Goncilar, altından kadehin içki sunan güzelinden içki
döken olmuş; yenigünde çiğden şarapları canlanmış.

Zülf-i tel tel levhā etmiş bād-ı āh-ı Ŗāşıkān
Ĥüsni üzre turre-i kākülleri nev-rüzide

Ėşıkların ahının rüzgārı yenigünde, güzelliğinin
üstünde kāküllerinin kıvrımlarını, tel tel zülfünü sayfa
yapmış.

Gülşen-i vechinde gör şeb-boy-ı istiğnā ile
Sürh-i reng-i lāle gül sünbüleri nev-rüzide

Yenigünde yüzünün gül bahçesinde umursamazlık
şebboyunu, kırmızı renkli lale ve gül, sünbülü gör.

Nağş edip Bihzād Mānı nokta konmuş Ecriyā
Bir Habeş şāhı durur fülfülleri nevrüzide

Ey Ecri! Bihzad ve Mani, işleyerek nokta koymuş;
karabiberleri, yenigünde bir Habeş sultanıdır.

239

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Künüz-ı sırr-ı eşyā var şuŖā-i pür-cemālimde
Verā-yı heft-ħatt āyineyi şanma hilālimde

Yüzümün dolu aydınlığında, eşyanın sırlı hazinesi
var; kaşlarımda yedi çizgili perdeyi ayna sanma.

Şıfāt-ı süret-i rahmān-ı mutlak zāt-ı kenz nedir
Hü'vel-żāhir hü'vel bātın⁹⁹ muħıtt oldu mağālimde

Gizli zatın kesin merhamatinin yüzde yansıması
nedir? Kalemde görünen ve görünmeyen hü
kuşatıldı.

Sevād-ı ħahr-ı zülfünden mi ikrām eylemiş bilmem
Helāk olsa gerek semāne-i Ŗālem celālimde

Zülfünün kahır karalığından mı ikram etmiş,
bilmiyorum; yüzümde ālemin çatısı yıkılsa gerek.

Bu nağş-ı süret-i miŖrāt-ı Ŗālem kendi cismimdir
Teşebbüh eyledi zātın şıfāt-ı ihtimālimde

Ėlemin aynasında işlemenin yansıması, kendi
bedenimdir; yüzümün olasılığında, kişiliğın
benzetildi.

⁹⁹ هو الاول والاخر والظاهر والباطن (Hüve'l evvelü ve'l-āhirü ve'ż-żāhirü ve'l bātınü) : O önce ve sonra
ve açık ve gizli olandır. Yılmaz a.g.e.

Bu menzil-gāhide sığmaz Ŗubūdiyyet rubūbiyyet
Uluhiyyetde mahv oldu kalan bāķi viśālimde

Ne tūbā ķāmetiñ ĥavvāś-ı ĥumsıyla eder reftār
Muķarreb śāyesinde eyledi ārām niŖālimde

Kemāl-i nazm-ı dil-sūzıñda Ecrī çok cehālet var
Anı raŖŖnāca temyız eylesin raŖŖnā kemālimde

*Bu menzil yolunda, kulluk ve besleyicilik sığmaz;
İlāhîlikte, ebedi kavuşmamda kalan mahvoldu.*

*Ne tuba boyun, kökü ile salınır; padişahın
gölgesinde nimetlerim yer buldu.*

*Ecrî, gönül yakan olgun şiirinde çok cehalet var,
onu güzel olgunluğumda, güzelce düzeltsin.*

240

MefāŖîlün MefāŖîlün MefāŖîlün MefāŖîlün

Rehā bulmaz gönül meyl edeli bir çeşm-i ĥün-ĥāre
Terahĥum eylemez Ŗuşşāk-ı zāre baķ cefākāre

Śalıp deryā-yı Ŗaşķa zevraķ-ı āmid[i] sürŖatle
Erişdim bād-ı āhımla necāt-ı ĥāśıl-ı yāre

Nice yıl ĥaste dil kūyunda anıñ bî-Ŗîlāc oldum
Nażar kılmaz tabībim şine-i śad-çāk-ı bîmāre

*Gönül, bir kan içici göze eğilim göstereli kurtuluş
bulmaz; eziyet edene bak, inleyen āşıklara acımaz.*

*Kurtarıcı kayığı, aşk denizine hızlıca salarak;
sevgilinin kurtarıcılığına ahımın rüzgārıyla eriştim.*

*Ne kadar yıl, yorgun gönül! Onun mekânında ilaçsız
kaldım; doktorum! Göğsü yüz parça olmuşa bakmaz.*

56^a

Ne deñli āh-ı vāveylā edersem de vefā kılmaz
Żamîrinde cefādan ĥayr yokdur ben güneĥkāre

Ĥüdā'ya baş açık yalın ayak ben kılsam efĥānı
Ĥuzūr-ı Rabb-i Ŗizzetde işim ĥalınca settāre

Ėafūr ismiñ tezekkür eylerem yevm'ül-ķıyāmetde
Müdāmā dāmen-i destimde der varınca ĥaffāre

Recā ķatŖ eylemez tā ĥaşr olunca rüz [u] şeb Ecrī
Budur ĥāk-i rehinde Ŗaşķ ile yalvare yalvare

*Ne kadar inleyip bağıır isem de acımaz; ben
günahlıya, mayasında eziyetten başka (şey) yoktur.*

*Allah'ın şerefli huzurunda işim koruyucuya kalınca;
Allah'a baş açık yalın ayak ben inlesem.*

*Dirilme günü, affedici ismini anarım; affediciye
varınca, daima elim eteğinde der.*

*Ecrî! Gece gündüz, ta dirilme vaktine kadar, ümidi
kesmez; aşk ile yalvara yalvara yolunun toprağında
budur.*

241

FāŖîlātün FāŖîlātün FāŖîlātün FāŖîlātün

Mülk-i dil oldu münevver nūr-ı tāb-ı Ŗaşķ ile
Ŗālema verdi ziyā ol āfitāb-ı Ŗaşķ ile

Kām alır feyz-i Ĥüdā'dan Ŗāşık-ı bāreler
Behre-mend olur dem-ādem kāmıyāb-ı Ŗaşķ ile

Bāl [ü] per terkin urur pervāne-i sūz-ı güdāz
Ėteş-i ĥüsnünde olur feyzıyāb-ı Ŗaşķ ile

CürŖa-i laŖîlñle ser-gerdān olur ey sākıyā

*Aşk ışığının nuru ile gönül mülkü aydınlandı, o aşk
güneşi ile āleme ışık verdi.*

*Ėşık zerreleri, Ĥüda'nın bereketinden nasiplenir, aşk
arzusu ile her zaman nasiplenir.*

*Ateşe kanat açanlar, kanatlarından geçerler; aşkın
bereket vericisi ile güzelliğinin ateşinde olurlar.*

Dudağının damlası ile başı döner, ey içki sunan güzel!

Şûret-i dîvâre döndüm ben şarâb-ı Ŗaşk ile

Ben aşk şarabı ile duvar şekline döndüm.

Nâvdân-ı çeşm-i hûn-rîzimle devr eyler felek
Hînta¹⁰⁰-i sırr-ı daķıkım âsiyâb-ı Ŗaşk ile

Kan döken gözümün oluğu ile felek döner; aşk değirmeninde ince sırlı bir buğdayım.

Heft hûrûf-i fahş-ı taẓhîz vech-i âdemden çıkar
Anıñ için dilde mestûrum kitâb-ı Ŗaşk ile

Yüce ve temiz yedi harf ademin yüzünden çıkar, onun için gönülde aşk kitabı ile yazılmışım.

Kim eder sırr-ı Ŗarafdan Ecriyâ etsin suôâl
Kudsîyân-ı qadirim hâzir cevâb-ı Ŗaşk ile

Ey Ecri! Kim "kimim sırrı" ndan soru sorarsa sorsun; aşkın hazır cevaplılığı ile yüce kutsallığım.

242

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Dilâ Ŗâlemde gel ehl-i hûner ol var kemâl aña
Dem-â-dem Ŗarâsa-gâh-ı Ŗâleme gel ehl-i hâl
aña

Ey gönül! Âlemde gel beceri ehli ol; olgunluktan anla; her zaman âlemin arsasında gel, ehillerin durumunu anla.

Gönül var dâr-ı Ŗâlemde avâre vaşl-ı dîdâre
Ser-â-ser verdi Mevlâ mahv olur hâlâ muhâl aña

Gönül, âlemin evinde yüze kavuşmaya boşuna dolaşma; Mevlâ, baştanbaşa verdi, mahvolur; imkânsız anla.

Görürler dürr-i gevher kimde vardır luôluô-i lâlâ
Müdâmâ ehl-i dil arar sorar ol laôl-i lâl aña

Cevherin incisini görürler, kimde padişah incisi vardır; daima gönül ehli araştırır, o yakut dili anla.

56^b

Olur ol demde ol vâşıl dilâ varsa da arada
Devâ olur saña ol merhem-i dil-dâr-ı mâl aña

Ey gönül! Arada ulaşsa da o zaman kavuşur, o sevgilinin mâlı san merhem olur, anla.

Suôâl olursa Ŗâlemde dilâ ol Ŗarâsa-ı aôdâ
Dil-i Ecri aña sille o durur hâl kemâl aña

O düşman toprağı âlemde sorulursa, ey gönül! Ecri'nin gönlü, ona tokattır olgunluk durumunu anla.

243

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Düşenler Ŗaşk ile ol dil-ber-i Ŗayyârîñ ardınca
Helâk olsa gerekdir gamze-i hûn-hârîñ ardınca

O hileci sevgilinin ardına aşk ile düşenler, kan içici yan bakışın ardına düşenler helâk olsa gerektir.

Binâ-i cism-i nâçizim harâb-âbâd ise cânâ
Anı üstâd-ı gam maômûr eder miômârîñ ardınca

Ey can! Kıymetsiz bedenimin binası, dağılmış ise; onu keder hocası, mimarın ardınca şenlendirir.

Vişâl-i yâre ermekçin nice ceng-i cidal etdim
Erişip peyk-i nâle leşker-i ağıyârîñ ardınca

Rakiplerin askeri ardınca inleme habercisine erişerek, sevgiliye kavuşamk için ne kadar mücadele, savaş ettim.

Cemaliñ şemôasında per yaqarlar mişl-i pervâne
Hemân üftâdeler sen şâh-ı âteş-bârîñ ardınca

Düşkünler hemen sen ateş saçan şahın ardınca, pervane gibi yüzünün aydınlığında kanat yakarlar.

¹⁰⁰ Metinde "hâ" ile yazılmıştır.

Şakın sen gâfil olma kec-nażar bûlbûl-i şeydâdan
Nîgehbân oldu nergis sâye-i gül-zârîñ ardınca

*Deli bûlbûlden kötü gözle sen sakın gafıl olma, nergis,
gülbahçesinin gölgesinin ardınca gözcü oldu.*

Esir-i bend-i Ŗaşk oldum ne çäre Ecri-i nālân
Dil-i dîvâneveş ol turre-i tarrârîñ ardınca

*İnleyen Ecri, o kıvrımlı saçların ardınca deli gönül
gibi, aşk bağının esiri oldum, çare yok.*

244

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Dilâ bu nażm-ı dil-sûzum hüveydâ oldu gitdikçe
Nizâm-ı nażma bu dil tabÖ-ı raÖnâ oldu gitdikçe

*Ey gönül! Bu gönül yakan şiirim, gittikçe âşikâr
oldu; gittikçe bu gönül, şiirin düzenine hoş ıstık oldu.*

Gönül pervâz eder vâlâda bî-nâm-ı nişân şanma
KânâÖat mülküne Simurg-ı ŖAnkâ oldu gitdikçe

*Gönül yüksekte uçar, isimsiz işaretler sanma; gittikçe
yetinme mülküne Anka kuşu oldu.*

Hayâl-i laÖl-i yâr için revândır katre-i çeşmim
Temevvüc eylemekde cûş-ı deryâ oldu gitdikçe

*Gözümün damlası, sevgilinin dudağının hayali için
akar; gittikçe dalgalanmada kaynayan deniz oldu.*

Nice cemÖiyyet etmez ehl-i diller günc-i miñnetde
Kadeh rîzân sâķi bir müheyyâ oldu gitdikçe

*Gönül ehilleri, sıkıntı köşesinde nasıl toplanmaz?
Kadeh akan, içki sunan güzel gittikçe bir diriltici
oldu.*

Muhabbet bezm-gâhında hâlâvet-bahş eder Ecri
Kemâl erbâbına her lahza hempâ oldu gitdikçe

*Ecri, sevgi meclisinde ahpaplık sunar, olgunluk
ehline her an gittikçe arkadaş oldu.*

245

57^a

MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün MefâÖîlün

Sezâvâr oldu izhâr eylemek eşÖârî hînsızca
Selâsetle belâgat olmaz Ŗuşşâķ içre dînsızca

*Vakitsizce şiirleri ortaya dökmek yakışksız oldu,
âşıklar içinde, dînsızca kolay anlaşılabilirlik ve akıcı
konuşma olmaz.*

Benim yek-çeşm-i hûn avlur yürür ammâ başiretle
Nażar-gâhım durur kevn-i hâķâyık şanma Ŗaynsızca

*Benim bir kanlı gözüm sıkıntıda ama güç ile yürür,
hakikatlerin mekâmı bakış yerimdir, gözsüz gibi
sanma.*

Cemâliñ Muşhaf-ı kübraydı hatt anda hatem olmuş
Kârâöit eylerim sebÖâl-meşânî nestaÖînsızca

*Yüzün büyük kitap, çizgiler ona mühür olmuş;
Fatîha'yı istemeksizin okurum.*

Benim Mecnûn-ı ser-gerdân Ŗâşık-ı vâdi-i gamda
Temâşâ eyledim Leylâ-hırâmı böyle beyinsızca

*Keder vadisinin âşığı, başı dönmüş Mecnun benim;
salınan Leyla'yı böyle beyinsizce seyrettim.*

Gönül Sîmurğ-ı ŖAnkâ'dır felek tâķında ey Ecri
Gören nâ-bûd-ı nâ-peydâ şanar anı muÖînsızca

*Ey gönül! Feleğin sarayında gönül Anka kuşudur,
onu gören iman etmeksizin görünmez, yok olur
sanar.*

246

Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölātün Fa'ölün

Doğdu hürşid-i dilārā şubh-ı şādıkdan yine
Kızdı kânün-ı muhabbet tab'ı-ı Ŗāşıkdan yine

Gönül süsleyen güneş, doğru sabahtan doğdu, aşkın ışığından yine sevgi kânünü ısındı.

Āteş-i fūrkat sirāyet gösterir dehre tamām
Dilā dağ oldukça ifşā bağr-ı yanıkdan yine

Ey gönül! Bağrı yanıklardan yine yara oldukça, ayrılık ateşi dünyaya işler.

Dil elif bezminde tenhā servveş cevlan eder
Ber-kenār olmuş gibi gönlüm halāyıkdan yine

Gönül, elif meclisinde boş olarak servi gibi dolaşır; gönlüm yine hizmetçilerden kenarda olmuş gibi.

Ĥüsni-ı gaddār āteşin āyinedir şanma tehî
ŖAşka nārı eyledi teshîr-i Vāmık'dan yine

Güzelliğinin acımasız ateşi aynadır, boş sanma; aşka Vamık'tan etkilenecek yine ateş verdi.

Ecriyā tavşıl-i dil-dār oldu şübhe yok buña
Şa'şā'ı-ı rüyı toğunca şubh-ı şādıkdan yine

Ey Ecir! Yüzünün görkemi yine doğru sabahtan doğunca; sevgiliye kavuşma oldu, buna şübhe yok.

247

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Şür'Ŗ-ı Ŗaşk ile etdim dîn-i dünyāya ben hille
Anı ağuş-ārām eylemek ben cāhile çille

Aşkın kötülükleri ile ben dünyanın dinine hile ettim, onu kucaklamak ben bilgisize çile.

Vücūdum zevrağın ol sâhil-i maşşūda ergirsem
Dedi pîr-i muğān var bād-bān-ı himmeti belle

Vücudumun kayığını o amacın kıyısına erıştırsem, meyhaneci, yardım yelkenini bil, dedi.

Farîk-i müstakîm içre ulu-'l-Ŗazm olduğum taş
Katâr-ı Ŗāşıkān leyl [ü] nehāre el verir hille

Doğru yol içinde yüce olduğum âşıkların sürüsü gece gündüze hilede yardım eder.

Ne mümkün hem-dem olmak Ŗāşık-ı āzāde
bezminde
Rağîb-i hîle-sārı ey gönül bu Ŗarşadan elle

Hür âşıklar meclisinde arkadaş olmak ne mümkün, ey gönül! Hileci rakibi bu arsadan gönder.

57^b

Çerāğ-ı pertev-i dil-dār yandır ey şabā dilde
Güzār et kûy-ı yāri ol şuŖā-ı nūr-ı meşŖāle

Ey sabah rüzgârı! Gönülde, sevgilinin aydınlatıcı çirasını yak; o meşâlenin nurunun ışığı ile sevgilinin mekânını gez.

Bahār eyyām gelse sebze-dār-ı Ŗaşş ede Ŗuşşāk
Nice ārām eder dil ol dirah̄tda olmasa dalle

*Bahar mevsimi gelse, āşıklar yeşilliklerde aşk etse;
o ağaçta dal olmasa āşıklar nasıl oturur?*

Vişāl-i arzu-yı dil-rubā ister iseñ ey Ecři
Diliñ hālāt-ı vāhid eyle rāhında yāriñ elhamla¹⁰¹

*Ey Ecşi! Sevgiliye kavuşma arzusu ister isen,
gönlünü sevgilinin yolunda elhamla birliğe bağla.*

248

MefŖölü MefāŖölü MefāŖölü FeŖölün

Bünyād edelim sürŖatle nażm-ı selişe
Bağmaya göñül münis ile anda enişe

*Hızlıca kolay anlaşılır şiire dayanalım, göñül,
sıcaklıkla onda dosta bakmasın.*

Envār-ı Hüdāvend olan ol nūr-ı Muhammed
Ol fāhr-ı ğınā-hilŖat-ı bahş eyledi vîşe

*O Muhammed'in nuru Efendiliğın parıltısı o aşırı
övlümüş yaratıcıya ulaştırdı.*

Bir Leyl için vādi-i fūrkatde ser-ā-pā
Nevbet mi verir ehl-i cünün o Ŗays'a

*Bir Leyla için ayrılık vadisinde baştan ayağa, o Ŗays'a
delilik ehli nöbet mi bırakır?*

Dil terk-i diyār eyledi Ŗazm etdi mecāze
Ėam ğuşsa ile dāhil olup bahr-ı Süveys'e

*Göñül, Süveys denizine karışarak keder ile diyardan
geçti, mecaza atıldı.*

Sür geşte-i cismiñ yürü var Ŗaşş ile Ecři
Dil zevrağını verme şağın anda reŖişe

*Dolanmış bedenini sür, yürü var aşk ile Ecři; göñül
kayığını onda sakın başkana verme.*

249

FāŖilātün FāŖilātün FāŖilātün FāŖilün

SürŖat eyler ehl-i dil meydāna nażm-ı nūn ile
Kāni Ŗaşş ile dilā pākize-i mazmūn ile

*Ey göñül! Temiz mazmun ile bazen aşk ile göñül
ehli, meydana nun şiiri ile atılır.*

Ŗaşş ile Ŗaşış olan müstağrağ eyler Ŗālemi
Mevc-i deryālar gibi ğuyā sirişk-i hūn ile

*Aşk ile āşıklar olan, ālemi denizlerin dalgası gibi
sanki kanlı gözyaşı ile boğar.*

Ėüsni-i Leylā Ŗarz eden kūh-ı melāmet beklesin
Terk-i idrāk eyleyip hempā ola Mecnūn ile

*Leyla'nın güzelliğne niyet eden, kınanmışlık
dağını beklesin; aklını yitirip, Mecnun ile
arkadaş olsun.*

Şol kadar kan ağladım sevdā-yı zūlf-i yār ile
Ŗatre-i çeşmim berāber olmada Ceyhūn ile

*Sevgilinin zūlfünün karalığı ile şu kadar kan
ağladım; gözümün damlası Ceyhun ile beraber
olmakta.*

Noğta-i çeşmimle peydā oldu eşyā Ecřiā
Ėükm eder söylerse dil eşŖār-ı kāf-ı nūn ile

*Ey Ecři! Göñül hükmederek söylerse kāf ve nun
ile şiirleri; gözümün noktası ile eşya ortaya çıktı.*

¹⁰¹ Vezin kusurludur.

Mef'ûlû Mef'â'îlû Mef'â'îlû Fe'ûlûn

Bûlbûl yaraşır gonce-i handân arasında
Gönlüm hûş olur bağ-ı gülîstân arasında

Gülen goncalar arasında bûlbûl yakışır, gönlüm, gül bahçesinin bağı arasında hoş olur.

Erbâb-ı muhabbet ile ağıyâre yakışmaz
Ey zâğ-ı siyâh sen nesin Öîrfân arasında

Sevgi ehline rakip yakışmaz, ey siyah karga! Sen bilginler arasında nesin.

Ruhsâr-ı nigâr kâkûl-i hûş-bû ile memlû
Şan gül açılır sünbûl-i reyhân arasında

Sevgilinin yanağı hoş kokulu kâkûl ile dolu, sünbûl ve reyhan arasında gül açılır san.

Mihnet-keş-i erbâb-ı diliz gerçi dem-â-dem
Şādān oluruz meclis-i yārān arasında

Sıkıntı çeken gönül ehliyiz, gerçi zaman zaman sevgililerin meclisi arasında mutlu oluruz.

Her şöhetimiz bahr-ı ma'ânî dürr-i nâ-yâb
Hem-kıymet olur lu'lu'î mercân arasında

Her sohbetimiz, anlam denizi, el değmemiş inci; inci ve mercan arasında aynı kıymette olur.

Ecrî ile hem-râz olamaz nağmede bûlbûl
Bî-hûde figân eyler o gül-şân arasında

Bûlbûl, Ecrî ile nağmede sırdaş olamaz; o gül bahçeleri arasında boşuna inler.

Fa'ôîlâtün Fa'ôîlâtün Fa'ôîlâtün Fa'ôîlûn

Gill [u] gîş olur mu hiç merd-i muhabbet-pişede
ممقعرر vâkı'ân çeyrek olmaz aslâ şişede

Yiğitlik, sevgi kuşananda hiç dedikodu olur mu? Mümkün değil, şişede asla çeyrek olmaz.

Mâsivâ rengin ferâmûş eylemez leyl [ü] nehâr
Vâ'ôîz-i zerķ-i riyâ dünyâ için endişede

Gece gündüz, dünya nimetlerinin rengini unutmaz; ikiye bölünmüş vaiz, dünya için endişede.

ÔAks-i devr eyler murâdımca felek devr eylemez
Gör ne cevri eyler baña gerdün-ı gerden gişede

Ters döner, gönlümce felek dönmez; bana dönek felek, kapıda ne kadar eziyet eder.

İftirâķ-ı fûrkâtı vaşlîñla ey mâh-ı münîr
Bir müdârâ olmadı dünyâda bu dil rişede

Ayrılığın farkını kavuşmanla ey parıldayan ay! Bu saçılmış gönül, dünyada bir kez yüzüme gülmedi.

Ecriyâ kimden umarsın ilticâ şimdengeri
Himmet etmez oldu erler şeyhî de dervîşî de

Ey Ecrî! Şimdiden sonra kimden sığınma umarsın? Dostlar, şeyhi de dervîşi de yardım etmez oldu.

Fe'ôîlâtün Fe'ôîlâtün Fe'ôîlâtün Fe'ôîlûn (Fa'ôîlâtün) (Fa'ôîlûn)

Dünyede gördüğümüz âl-i Ôabâ şeklinde
Nice rehzenler olurmuş fuķarâ şeklinde

Dünyada kırmızı elbise şeklinde gördüğümüz, fukara şeklinde ne kadar pencere olurmuş.

Şaķın erbâb-ı gama keķ nażar etme fehmi et

Saķın keder ehline kötü gözle bakma anla, cahiller

Nice erler bilinir kim cühelâ şeklinde

şeklinde ne kadar insanlar bilinir.

ÔĀşıkız remz-i kelâmın bir elif eyleye fark
Hüsni bir nûr-ı Hüdâ nokta-i bâ şeklinde

Āşıkız, sözünün işaretleri bir elif fark etse, Allah'ın bir
güzelliği bâ'nın noktası şeklinde.

58^b

Gelecek ol demde gūşuma šadâ-yı hâšâf
İşit ey ehl-i sühen cân-ı nidâ şeklinde

O zaman kulağıma bir sağlam ses gelecek, ey söz
söylemesini bilen, can kulağı ile işit.

Dedi ey Ecî-i bî-çâre saña ol rāzı
Olagör Ôaşık ile ol şâha gedâ şeklinde

Ey çaresiz Ecî! O sırrı sana dedi, aşk ile o şaha köle
şeklinde ol.

253

MefâÖjlün MefâÖjlün MefâÖjlün MefâÖjlün

ÔAlî'dir yâr-ı peygamber ÔAlî'dir bâ-i bi'smillâh
ÔAlî'dir sûretü'r-raḥmân ÔAlî'dir zât-ı Feyzu'llâh

Peygamberin sevgilisi, besmelenin bâ'sı merhamet
edicinin yansıması, Allahın bereketli kişiliği
Alî'dir.

ÔAlî'dir hel-etâ şanı odur halk eyler insânı
ÔAlî'dir Ôilm-i edyâni ÔAlî'dir cümleye ser-şâh

"Hel ata" şanı, insanı yaratan, dinlerin ilmi,
cümleye baş şah Alî'dir.

ÔAlî Yâşin-i ve'l-Ḳur'an kitâb-ı nâtık-ı ḥikmet
ÔAlî'dir şuhf-ı İbrâhîm ÔAlî'dir dört Kelâmu'llâh

Kur'anın Yâşin'i, hikmet sözlerinin kitabı,
İbrahim'in suhufu, Allah'ın dört kelâmı Alî'dir.

ÔAlî'nin kahrına tâkat getirmez Ôâlem-i eşyâ
ÔAlî'dir pür-gâzab ancak ÔAlî'dir Zü'l-Celâlu'llâh

Eşya âlemi Alî'nin kahrına dayanamaz; gazap
dolu, Allah'ın azameti Alî'dir.

ÔAlî'dir cümleye maḳsûd ÔAlî'dir kıble-i ma'Öbûd
ÔAlî'dir câmi'Ö-i Maḥmûd ÔAlî'dir secde-i dergâh

Herkeşe amaç, ibadetlerin kiblesi, şükredilen
câmi'Ö dergâhın secde yeri Alî'dir.

ÔAlî deryâ-yı Ôużmâdır ki emvac-ı muḥabbetden
Erenler ḥâşıl-ı Ôâşık olupdur sırrına âgâh

Sevgi dalgalarından oluşan büyük deniz Alî'dir ki
erenler, âşık olarak sırrından haberdardır.

ÔAlî'dir evvel-i âhir ÔAlî'dir bâtın-ı zâhir
ÔAlî'dir her yere ḥâzır ÔAlî'dir ol Velîyu'llâh

Baş son, görünen görünmeyen, her yerde hazır,
Allah'ın Velî'si Alî'dir.

ÔAlî'den Ecîyâ i'Ötâ yine ecen Ôâżim aldım
ÔAlî'dir zikr-i ezkârım ÔAlî'dir lafz-ı İlla'llâh

Ey Ecî! Alî'den yine sevap olarak yücelik aldım;
dilimde andığım "Allah'tan başka İlâh yoktur"
Alî'dir.

254

MefâÖlülü MefâÖlülü MefâÖlülü FeÖülün

Ey gonca gülüm bülbül-i şeydâyı unutma
Küyuḥda olan Ôâşık-ı rüsvâyı unutma

Ey gonca gülüm, deli bülbülü unutma; mekânında olan
rezil âşıkı unutma.

Bir cür'Öa-i la'Ölîñ diledim eyledîñ iḳrâr
Va'Öd eylediğîn cām-ı muşaffâyı unutma

Dudağının bir yudumunu istedim, söz verdim; vaat
ettiğîn temiz kadehi unutma.

Şîrîñ-dehenîñ fikriyle küh-ı ken oldum
Vaşlın dileyen Hüsrev-i Dārâ'yı unutma

Tatlı ağzının düşüncesi ile dağlık oldum, kavuşmanı
isteyen Hüsrev-i Dārâ'yı unutma.

Vechiñ gibi bir Ah̄sen-i zı̄bā ele girmez
Ey yār-ı šafā māh-ı mücellāyı unutma

Yüzün gibi bir güzel elbise ele girmez; ey zevk
sevgilisi! arınmış ayı unutma.

59^a

Küyuñda seniñ Óaşkıñ ile ey şeh-i Óālem
Ecři gibi bir Óaşık-ı ednāyı unutma

Ey ālemin şahı! Mekānında aşkın ile Ecşi gibi bir hakir
aşıkı unutma.

255

Mef'ölü Mef'ölü Mef'ölü Fe'ölün

ÓArz eyledim ahvālimi ol yār-i güzine
Lutf eyle diye eyledğim āh-ı anine

Ettiğim ateşli ahlara ihsan et diyerek; o eşsiz sevgiliye
durumumu açıkladım.

Hicr ile şu kim ağladır Óuşşāka o meh-rū
Gözyaşı revān olsa sezā rū-yı zemine

O ay yüzlü, aşıkları ayrılık acısı ile ağlatır; gözyaşı,
yeryüzüne aksa yakışır.

Cān çıkdı bedenden nitekim o göz[ü] āhū
Ağyāra mušaffā olacaķ şine-be-şine

Ruh çıktı bedenden nitekim o ceylan gözlü; rakiplere
göğüs göğse sarılacak.

Üftādeleriñ buldu yine genc-i Óademden
Ey şim ü beden Óaşkıñ ile hayli define

Ey gümüş beden! Düşkünlerin, aşkın ile yine yokluk
hazinesinden hayli define buldu.

Rah̄m eyle dedim Ecşi'ye ey şüh-ı sitemkār
Bir kez nażar et fikr ediben çeşm-i nimine

Ey sitemli güzel! Ecşi'ye acı dedim; düşünerek yarım
gözle bir kez bak.

256

Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölātün Fā'ölün

ÓAndelibiñ zār-ı efgānı gerekmez Óāşıka
Bāğ-ı dehrin verd-i hāndānı gerekmez Óāşıka

Bülbülün inleme ve ağlaması āşıka gerekmez; āşıka,
dünya bahçesinin gülün gülü gerekmez.

Āteş-i Óaşk-ı İleyhi kıldı puhte gönümü
Duzahıñ ol nār-ı sūzānı gerekmez Óāşıka

Gönümü, İlāhî aşkın ateşi olgunlaştırdı; āşıka,
cehennemün o yakıcı ateşi gerekmez.

Rah̄met-i feyz-i Hüdā dā'īm yaķar cān-ı dile
Āsımānıñ āb-ı bārānı gerekmez Óāşıka

Allah'ın bereketli rahmeti, gönlün canını daima yakar;
āşıka, gökyüzünün yağmur suyu gerekmez.

Tahta-gāh-ı mülk-i Óaşka faķr ile baśdım ķadem
Ecriyā bu bezmiñ Óırfānı gerekmez Óāşıka

Aşk mülkünün tahtına, yoksullukla ayak basdım; ey
Ecşi! Āşıka, bu meclisin bilgini gerekmez.

257

Mef'ölü Mef'ölün Mef'ölü Mef'ölün Mef'ölü Mef'ölün Mef'ölü Mef'ölün

Óİrfâne bağa bir dil Rindâne ola āhir	bir dil bağa Óİrfâne āhir ola rindâne	<i>Bilgine bir gönül baksın, Kalenderlere olsun son,</i>	<i>bir gönül baksın bilgine son olsun kalenderlere.</i>
Mey-hör ola bir Óāşık Mey-hâne aña meskân	bir Óāşık ola mey-hör meskân aña mey-hâne	<i>İçki içen olsun bir āşık, Meyhane ona meskenler, meskenlerona meyhane.</i>	<i>bir āşık olsun içki içen meskenlerona meyhane.</i>
Leylā'ya ola Mecnūn Yābāne ola Ādem	Mecnūn ola Leylā'ya Ādem ola yābāne	<i>Leyla 'ya olsun Mecnun, Yabancı olsun Ādem,</i>	<i>Mecnun olsun Leyla 'ya Ādem olsun yabancı.</i>

59^b

ÓUşşāka heme ey dil Peymāne vere sākı	ey dil heme ÓUşşāka sākı vere peymāne	<i>Āşıklara ey gönül! Kadeh versin içki sunan</i>	<i>ey gönül! Āşıklara içki sunan versin kadeh.</i>
Ecrī yürü var ıalma İhsāne yetiş erken	yürü var ıalma Ecrī erken yetiş ihsāne	<i>Ecrī yürü var kalma, Bağış a yetiş erken,</i>	<i>yürü var kalma Ecrī erken yetiş bağış a.</i>

258

Ĥarf'ul-Yā

Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün Mefā'ölün

Berāt-ı zātınıñ esmā-i rahmāne'r-rahīm Ecrī
Erişir Óavn-ı Ĥaqq'dan Óilm-i edyān-ı kerīm Ecrī
Mirāş-ı cedd-i pākimden baña feyz-i Óilim Ecrī
Ser-ā-pā şine-dagımdan gelir sırr-ı kelim Ecrī
Revān oldu dilimde nehr-i cennāt'en-na'ım Ecrī
Taħalluş şanıma geldi nihān ecen Óažim Ecrī

Nedir bu bā'Öis-i bülbül gibi feryāda ġam çekme
Neşāt-ı mā-ħasaldır bu dil-i nā-şāda ġam çekme
Mu'ammer eyleyip cismiñ eder ābāda ġam çekme
Nedir bu levħa ey dil dünyāvı Óuqbāda ġam çekme
Ĥulübünde nihān-ı nūr-ı nehhāce's-saķim Ecrī
Erer fazl-ı Ĥüdā'dan olagör tab'Ö-ı selim Ecrī

*Ecrī! Kişiliğinin kurtuluşu, merhamet edenin
isinleri; Hakkın yardımı, yüce dinlerin ilmi
erişir.*

*Ecrī! Temiz soyumun mirası, bana ilmin
bereketi; konuşmanın sırları, baştan ayağa
göğsümün yarısından gelir.*

*Ecrī! Bolluk cennetlerinin nehri, gönlümde
aktı; gizli sevabın yüceliği ile kurtuluş şanıma
geldi.*

*Bu bülbülün sohbeti gibi inlemeye keder çekme
nedir? Kurtuluşun ortaya çıkmasıdır, bu
mutsuz gönlüme keder çekme.*

*Bedenini şanslı kılarak, şen olana keder
çekme; ey gönül! Dünya ve ahirette bu levha
nedir? Keder çekme.*

*Ecrī, kalbinde yanlış yolun ışığının gizliliği;
Allah'ın yüceliğinden selamet ışığı erer.*

Enişin rüz-ı mahşerde hemân limmâ yürüd¹⁰² olsun
 Selâsil-feyz-i Ŗaşka peste-i ĥablü'l verüd¹⁰³ olsun
 Seni taŖn eyleyen ħurb-ı muĥabbetden baŖıd olsun
 Müyesser eyledi ol dil-berâ vuşlat mezîd olsun
 Rehiñdir cezbe-i Ĥaĥĥ'dan sırâte'l-müstaĥîm¹⁰⁴ Ecri
 Cemâliñ lemŖa-i esrâr-ı ħur'an'el-ĥaĥîm Ecri

Kıyamet gününde dostun hemen "Allah'ın dediğı" olsun; aşkın bereketli zincirine şah damarından bağlansın.
 Seni ayıplayan, sevgi yakınlığından uzak olsun; o sevgili, nasip etti; kavuşma artsın.
 Ecri! Hakk'ın cezbelerinden doğruluk yolu yolundur; yüzün, doğru yolu gösteren Kur'anın sırlarının aydınlığıdır.

Saña imân gerekdir ħahr-ı lutf-ı Ŗillet-i dilber
 Anıñçün vârid oldu Âdem'e esmâ'ı pür-gevher
 Anı izhâr edipdir hep ĥadişâniyle peygamber
 Budur tenzîl-i ĥüccet Ŗaşka ey Ecri-i kemter
 ŖAliyye'l-Mürtezâ'dır bâb-ı Ŗilm içre nedîm Ecri
 Künüz-ı vâ-ı ĥikmetden gelir Ŗanber şemîm Ecri

Sevgilinin hastalığının kahır ihsanına, iman gerektir sanma; onun için cevher dolu isimler Âdem'e ulaştı.
 Peygamber, hep hadisleri ile onu açıklamıştır; ey sefil Ecri! Aşık delillerin inmesi budur.
 Ecri! İlim kapısı içerisinde dost Alî-i Mürteza'dır; gizliliğın hazinelerinden anber kokusu gelir.

259

MefâŖlün MefâŖlün MefâŖlün MefâŖlün

İleyhi ħıl meded maĥbûb-ı zibâ Muştafâ ĥaĥĥı
 Güşâd et baĥt-ı matlûbum ŖAliyye'l-Mürtezâ ĥaĥĥı
 Fezâ-i el-amân senden saña ins-i Hüdâ ĥaĥĥı
 Taĥammül yok cefâya enbiyâ-i evliyâ ĥaĥĥı
 Meded çeşm-i çerâğı ol Ĥasan ĥaĥĥ-ı rızâ ĥaĥĥı
 Ŗİnayet maŖdeni sensin şehîd-i Kerbelâ ĥaĥĥı

Ey ilah! Ziyetli sevgili Mustafa hakkı (için) medet et; Alî-i Mürteza hakkı (için) istenilen bahtımı aç.
 Allah'ın beşeriyetinin hakkı (için) senden sakınırım, velîler ve nebîler hakkı (için) eziyete katlanma yok.
 O halkın rızası, göz ışığı Hasan hakkı (için) medet; Kerbelâ şehidinin hakkı (için) yardım kaynağı sensin.

Olursa bendene mihr-i vefâ Zeyne'l-ŖAbâ senden
 Olursa merĥamet lutf-ı Ŗitâ Zeyne'l-ŖAbâ senden
 Olursa ħalbime nûr-ı ziyâ Zeyne'l-ŖAbâ senden
 Helâl etdi beni cevri-i cefâ Zeyne'l-ŖAbâ senden
 Meded çeşm-i çerâğı ol Ĥasan ĥaĥĥ-ı rızâ ĥaĥĥı
 Ŗİnayet maŖdeni sensin şehîd-i Kerbelâ ĥaĥĥı

Zeyne'l-ŖAbâ senden kölene şefkat ve acıma, merhamet bağışlama olursa.
 Zeyne'l-ŖAbâ senden kalbime aydınlık nuru olursa, eziyet ve sıkıntı bana helal etti.
 O halkın rızası, göz ışığı Hasan hakkı (için) medet; Kerbelâ şehidinin hakkı (için) yardım kaynağı sensin.

¹⁰² فاعلن لما يريد (FaŖalün limâ yürüd) : "Gerçekten rabbın istediğini yapandır." Hud, 11/ 107 (230-258)

¹⁰³ ونحن اقرب اليه من حبل الوريد (Ve naĥnü aĥrebu ileyhi min ĥablü'l-verüd) : "Andolsun insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne fısıldadığını biliriz. (çünkü) biz ona şah damarından daha yakınız. Kâf, 50/16 (258)

¹⁰⁴ إهدنا صراطالمستقيم (İhdinâ sırâte'l-müstaĥîm): "Doğru yola eriştir" Fatiha, 1/5 (203-258)

Meĥammed Bâkır-ı şâhdan kâmusı ilticâ eyler
 Şadâkatle aña hîzmet edenler cân-fezâ eyler
 Nice biñ cism-i cân¹⁰⁵ yek naẓarla kimiyâ eyler
 O pâk-i mezheb-i Ca'Öfer baña himmet-sezâ eyler
 Meded çeşm-i çerâğı ol Ĥasan halk-ı rızâ ĥaqqı
 Öİnayet ma'Ödeni sensin şehîd-i Kerbelâ ĥaqqı

*Hepsi, şah Muhammed Bakır'dan sığınma ister;
 doğrulukla ona hizmet edenler, can verirler.
 Binlerce ruhun cismini bir bakışla manevileştirir, o
 temiz soylu Cafer bana yardımı uygun görür.
 O halkın rızası, göz ışığı Hasan hakkı (için) medet;
 Kerbelâ şehidinin hakkı (için) yardım kaynağı
 sensin.*

Uyutmaz rûz [u] şeb halkı eğer başlarsam efgâna
 Sütûn-ı el verir nâlem erersem kaşr-ı cânâna
60^b

Rızâyı Ĥaqqıçin olsun şehâ lutf ile iĥsâna
 Bu matla'Ö Öarz-ı ĥâlimi hemân şâh-ı Horâsâna
 Meded çeşm-i çerâğı ol Ĥasan halk-ı rızâ ĥaqqı
 Öİnayet ma'Ödeni sensin şehîd-i Kerbelâ ĥaqqı

*Eğer inlemeye başlarsam, gece gündüz halkı
 uyutmaz; sevgilinin sarayına erişirsem inlemelerim
 dağa ulaşır.*

*Ey şah! Hakk rızası için bu beyit Horasan'ın
 şahına durumumu arza bağışlansın.
 O halkın rızası, göz ışığı Hasan hakkı (için) medet;
 Kerbelâ şehidinin hakkı (için) yardım kaynağı
 sensin.*

Taķı vü bâ-naķıyye dil veren ġamdan berî derler
 Gürûh-ı nâciye hep leşker-i ol Öaskerî derler
 Livâ-yı Öaşķ ile şâhib-zamân olsam yiri derler
 Olursa hecr ile Ecrî gedâdır ekserî derler
 Meded çeşm-i çerâğı ol Ĥasan halk-ı rızâ ĥaqqı
 Öİnayet ma'Ödeni sensin şehîd-i Kerbelâ ĥaqqı

*İmanın temizliğine gönül verenler, kederden uzak
 derler; kurtarıcı topluluğa, hep o askerin ordusu
 derler.*

*Aşk memleketi ile zamanın sahibi olsam yeri
 derler; Ecrî, ayrılık acısı ile olursa, köledir derler.
 O halkın rızası, göz ışığı Hasan hakkı (için) medet;
 Kerbelâ şehidinin hakkı (için) yardım kaynağı
 sensin.*

260

Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilatün Fa'Öilün

Fahr-ı Öâlem vâriş-i yâr-ı peġamber yâ ÖAlî
 Hel-etâ şânındadır Allâh ü ekber yâ ÖAlî

*Ey Ali! Peygamberin sevgilisi, âlemin övgülü
 mirasçısı, "Hel ata" şanıdadır, Allah büyüktür.*

Secde-gâh-ı Öâşıkândır ol Ĥasan halk-ı rızâ
 CâmîÖ-i beyt-i Hüdâ miĥrâb-ı minber yâ ÖAlî

*Ey Ali! Allah'ın evinin câmiinin minber ve mihrabı,
 halkın rızası o Hasan âşıkların secde ettiği yerdir.*

N'oldu ol lu'lu'î ve'l-mercân¹⁰⁶-ı şâh-ı Kerbelâ
 Kim şehîdâ ne olur râhında reh-ber yâ ÖAlî

*Kerbelâ'nın şahı, mercan ve incisine ne oldu? Ey Ali!
 Şehide ne olur yolunda rehber (sensin).*

Cânımıñ cânânıdır Zeyne'l-Abâ her rûz [u] şeb
 Şad-selâm olsun aña zâtında maẓhâr yâ ÖAlî

*Zeyne'l-Abâ, her gece gündüz ruhumun sevgilisidir; ey
 Ali! Zatına erişmiş (olan) ona yüz selam olsun.*

Her cevâbı kıymet eyler kimiyâ-yı himmeti
 Zümre-i Öaşıklarî Bâkır-ı server yâ ÖAlî

*Ey Ali! Âşıkların zümresini Bakır'ın güneşi, yardımının
 maneviyatı, her cevabı kıymetli kılar.*

ÖĀşık-ı seyr-i sülûkum mezheb-i pâkinde âh
 Kim şehîd oldu Yezîd elinde Ca'Öfer yâ ÖAlî

*Temiz yolunda yola girmiş âşıkım, ey Ali! Yezid elinde
 Cafer şehit oldu.*

Mûsa-i Kâzım Rızâ'dır dînime kuvvet veren

Dinime güç veren, Mûsi-i Kâzım Rızâ'dır; ey Ali!

¹⁰⁵ Metinde "ñ" ile yazılmıştır.

¹⁰⁶ يخرج منها اللؤلؤ والمرجان (Yahrecü minhümâ lu'lu-i ve'l-mercân) : "O tuzlu denizlerden inci ve mercân çıkar" Rahman, 55/22

Mesned-i alrimde hukm eyler ser--ser y Al

Baştanbaşa kalbimin dayanağında hukm sürer.

Zehr-i mr- n idem h- Horsn aına
at- pkin t muaddem ıldım ezber y Al

*Ey Al! Horasan ahının aına, yılan zehirini içeyim,
ta evvelden temiz kişiliğini ezberledim.*

ılma mahrm- cemlinden tema eyleyim
Sevdiğim cnım tak- cnımda server y Al

*Ey Al! Sevdiğim, ruhum, can tahtımın güneşi;
yüzünden mahrum etme, seyredeyim.*

61^a

Hbb- ehl-i beyt olanın baına Al nat
Mucizt ile olur tc- mücevher y Al

*Ehl-i Beyt'in sevgilisi olanın baına temiz Al; ey Al!
Mucizeleri ile baına mücevher tac olur.*

ıl grh- aker-i nc bizi Ecr gibi
Nefs-i umu at mnend-i Hydar y Al

*Ecr gibi, bizi kurtarıcı askerler topluluğu yap; ey Al!
Haydar gibi kötü nefsi kes.*

261

Filtn Filtn Filtn Filn

Mehdi-i hib-livy eyle irsl el-amn
uvvet-i pz vere dne mükerrer y Al

*Aman! Memleketlerin doruluku sahibini gönder, ey
Al! Dine daima kol gücü versin.*

Sensin ol dery-y aım kim nihyetsiz mut
Bar [] ber yanında  bir atre kemter y Al

*O yüce deniz sensin, çünkü sonsuz evrelemisin; ey
Al! Denizler ve karalar yanında bir damladır.*

Sensin ol t beyn- hib-i düldül-svr
Kim gd olur yüzünde bb- Hyber y Al

*Dldl koşturan, kesin beyanlı kişi sensin; ey Al!
Hayber'in kapısı, yüzünde açılır.*

Sendedir ems-i nübüvvet tb- talatn
aaından feyz alır mh- münevver y Al

*Yüzünün güneşi, peygamberlik güneşi sendedir; parlak
ay, grkeminden bereket alır.*

Sendedir htm- Kelmu'llh- ntk n-gehn
Eyle t bende-i b-re ister y Al

*Ansızın Allah'ın sözlerinin ezberi sendedir; ey Al!
Çaresiz köleler ister, ver.*

262

Filtn Filtn Filtn Filn

Gh olur kim vlih  hayrn eder a demi
Gh olur kim mest-i ser-gerdn eder a demi
Gh olur kim ney gibi nln eder a demi
Gh olur kim fet-i devrn eder a demi
Gh olur kim te-i szn eder a demi
Gh olur kim dde-i giryn eder a demi
Gh olur kim vsl- cnn eder a demi
Gh olur kim hk ile yeksn eder a demi

*Zaman olur ki ak, insanı yücelikle hayran eder;
zaman olur ki ak, insanın baını döndürerek
kendinden geçirir.
Zaman olur ki ak, insanı ney gibi inletir; zaman olur
ki ak, insanı zamanın feti eder.
Zaman olur ki ak, insanı yanan ateş yapar; zaman
olur ki ak, insanı gözü yalı eder.
Zaman olur ki ak, insanı sevgiliye kavuşturur; zaman
olur ki ak, insanı yerle bir eder.*

Gāh olur kim ağlamakdan dide-i pür-hün eder
 Gāh olur kim ağıdıp gözyaşını Ceyhün eder
 Gāh olur kim vādi-i fūrkatlere Mecnūn eder
 Gāh olur kim Ŗārız-ı Leylā için meftūn eder
 Gāh olur kim öldürüp bî-çāresin medfūn eder
 Gāh olur kim şādlıktan zerveş memnūn eder
 Gāh olur kim bir iken derd-i derūnum on eder
 Gāh olur kim kul iken sultān eder Ŗaşk ādemi

*Zaman olur ki ağlamaktan, kan dolu yaş eder; zaman olur ki gözyaşını akıtarak, Ceyhun eder.
 Zaman olur ki ayrılık vadilerinde Mecnun eder; zaman olur ki Leyla'nın yanağı için öldürür.
 Zaman olur ki çaresizini öldürerek, defneder; zaman olur ki mutluluktan altın gibi memnun eder.
 Zaman olur ki içimdeki dert bir iken bin eder; zaman olur ki aşk, insanı sultan eder.*

Gāh olur kim derd ile Eyyüb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim dergehe çārüb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim hūsn ile mahbūb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim hicr ile meczūb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim iki kat mektūb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim Ŗālem içre hūb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim ağladır YaŖkūb eder Ŗāşıkları
 Gāh olur kim Yūsuf-ı KenŖān eder Ŗaşk ādemi

*Zaman olur ki aşıkları dert ile Eyüp eder, zaman olur ki aşıkları dergāha süpürge eder.
 Zaman olur ki aşıkları, güzellikle sevgili eder; zaman olur ki aşıkları, ayrılık ile deli eder.
 Zaman olur ki aşıkları, iki kat mektup eder; zaman olur ki aşıkları, ālem içinde güzel eder.
 Zaman olur ki aşıkları, ağlatır, Yakup eder; zaman olur ki aşk, insanı Kenan'ın Yusuf'u eder.*

Gāh olur kim ziynet-i dünyā için gāfil eder
 Gāh olur kim ehl-i Ŗaşkı sāye-i cāhil eder
 Gāh olur kim tekye-i miñnetlere vāsıl eder
 Gāh olur kim koç gibi kırbān-ı İsmāŖil eder
 Gāh olur kim Ŗilm ile ey Ecriyā Ŗāmil eder
 Gāh olur kim hādi-i rāh-ı Hūdā hāsıl eder
 Gāh olur kim men Ŗaraf sırrın verip Ŗākıl eder
 Gāh olur kim menzil-i Ŗirfān eder Ŗaşk ādemi

*Zaman olur ki dünya süsü için gafil eder, zaman olur ki aşk ehlini, cahillik gölgesi yapar.
 Zaman olur ki sıkıntı tekkelerine kavuşturur, zaman olur ki koç gibi İsmail'in kurbanı eder.
 Ey Ecri! Zaman olur ki ilm ile çalışan eder; zaman olur ki Hūda'nın yolunun takipçisini ortaya çıkarır.
 Zaman olur ki "ben kimim" sırrını vererek akıllı eder; zaman olur ki aşk, insanı bilginlik durağına ulaştırır.*

SONUÇ

Ecri Divanını konu edindiğimiz bu çalışmamızda özetle şu neticelere varabiliriz:

En erken ihtimalle 18. Yüzyılda yaşamış olduğunu söyleyebileceğimiz Ecri Caferidir ve bir tasavvuf şairidir. Şiirlerinde ehl-i beyt sevgisi yüksek oranda hissedilmektedir. Bu bağlamda yazılmış şiirlerinde şair, daha kudretli, estetik bir dil ve üslup işlemesi girişiminde bulunmuştur.

Ecri, eserinde bilhassa ehl-i beyt sevgisi ve bu çerçevede şekillenen olaylar olmak üzere, dini ve tasavvufi ifadelerin sıklıkla yer aldığı şiirler de kaleme almıştır. Yine hemen her divan şairi gibi aşk-şarap-bezm-maşuk-âşık gibi temel noktaları işleyen şiirler de yazmıştır. Bu anlamda eser, sadece bir noktaya takılıp kalmaktan kendini kurtarmış bir şekilde harmanlanmıştır diyebiliriz.

Eser içerisinde, dini ve tasavvufi noktalarda Arapça ve Farsça kelimelerle şekillenen beyitlerin yoğunluğu her ne kadar göze çarpsa da divanda doğrudan doğruya Arapça ve Farsça beyitler yer almaz.

Şair işlemek istediği duyguları sunmada gerek vezin gerek kafiye ve redif ve gerekse anlatım bakımından çokça zorlanmamıştır, ama yine de divan içerisindeki şiirlerin özellikle şekli bakımından tam manasıyla kusursuz olduğu söylenemez.

Çalışmamızı hazırlarken özellikle şair hakkında edebiyat tarihleri ve tezkirelerde bir malumatın olmayışı şairimiz hakkında söyleyeceklerimiz bağlamında bizi zor durumda bırakmıştır. Zarureten biz de şaire dair bu noktada ki hususları, elimizdeki divan nüshasından hareketle sunduk. Hâliyle bunlar da çok sınırlı ve ihtimalli bilgiler oldu. Çalışmayı yaparken karşılaştığımız bir başka olumsuz durum ise elimizde mukayese şansı sağlayacak bir başka nüshasının olmaması idi.

Çalışmamızı daha anlamlı ve anlaşılır kılmak için mevcut metindeki iktibasları tespit ederek sunduk ve metni Türkiye Türkçesine aktardık.

Çok geniş hacimli bir eser olmamasına rağmen Ecri divanının işlemiş olduğu konular ve barındırdığı mevcut konular hasebiyle her eser gibi önem arz ettiği kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

Ali Nazıma-Faik Reşat, *Mükemmel Osmanlı Lugati*, Türk Dil Kurumu Yay., İstanbul 2009.

Aynur, Hatice, *Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları*, Bayrak Matbaası, İstanbul 2001.

Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri I-III*, Matbaa-i Amire, İstanbul 1917.

Develioğlu, Ferid, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1997.

Dilçin, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay., Ankara 1992.

Ecri, *Divan*, Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu, Arşiv numarası: 06 Hk 609/1.

İbnül Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri C. I-IV*, Dergah Yay., İstanbul 1988.

İpekten, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yay., İstanbul 2008.

İpekten, Haluk, İsen, M., Toparlı, R., Okçu, N. ve Karabey, T., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.

İsen, Mustafa, *Sehi Bey Tezkiresi, Heşt BiHişt*, Akçağ Yay., Ankara 1998.

İz, Fahir, *Eski Türk Edebiyatında Nazım, Metinler*, Akçağ Yay., İstanbul 1966.

Kanar, Mehmet, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yay., İstanbul 2003.

Kurnaz, Cemal, Çeltik, Halil, *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, H Yay., Ankara 2010.

Kurnaz, Cemal, Tatçı, Mustafa, *Ümmi Sinan Hayatı ve Şiirleri*, Akçağ Yay., (2.Bsk.), Ankara 1998.

Levend, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1973.

- Süreyya, Mehmet, *Sicill-i Osmanî*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, (1.baskı), İstanbul 1996.
- Muallim Naci, Haz. M. A. Yekta Saraç, *Edebiyat Terimleri, Istilahat-ı Edebiye*, Risale Yay., İstanbul 1996.
- Muhammed Said el-Hüssam, *El-Mucemü'l-Müfehheresü'ül-Elfaz-ı ve'l-Kurani'l-Kerim, Darü'l-Marifah*, Beyrut 2005.
- Mütercim Asım Efendi, *Burhan-ı Katı*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2009.
- Numan, Mehmet Nail, *Tuhfe-i Naili*, Bizim Büro Yay., Ankara 2001.
- Onay, Ahmet, Talat, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Akçağ Yay., Ankara 2000.
- Osmanzade Hüseyin Vassaf, (Haz. Mehmet Akkuş- Ali Yılmaz), *Sefine-i Evliya*, C.1-5, Kitabevi Yay., İstanbul 2006.
- Pala, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul 2010.
- Şakayık-ı Numaniye ve Zeyilleri, (Haz. Abdulkadir Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1989.
- Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türki*, Çağrı Yay., İstanbul 2004.
- Şeyhülislam Mehmet Esad efendi, *Lehçe-i Osmani*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 1999.
- Türk Dil Kurumu, *Derleme Sözlüğü*, C.I-XII, TDK. Yay., Ankara 1963 -1982
- Türk Dil Kurumu, *İmla Klavuzu*, TDK. Yay., Ankara 1996.
- Türk Dil Kurumu, *Tarama Sözlüğü*, C. I-VII, TDK. Yay., Ankara 1963-1972
- Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, TDK. Yay., Ankara 1998.
- ÜNVER, İsmail, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” *Turkish Studies* Volume 3 Issue 6, 2008.
- YILMAZ, Mehmet, *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*, Enderun Yay., İstanbul 1992.

DİZİN

Âdem, 25, 34, 55, 79, 80, 85, 90, 97,
107, 117, 124, 130, 132, 134, 137, 139,
144, 151, 153

Âl-i Hâyardar, 26

Bihzâd, 68, 126, 141, 143

Ca'Öfer, 7, 18, 96, 153, 154

Cebel, 135

Cebraîl, 51

Cem, 39, 67, 82

Cem-i Cemşid, 39

Ceyhûn, 82, 135, 148, 155

Cibriîl, 100

Dāvūd, 80, 130

Derviş Mehemmed el-Hâfız bin
Aḥmede's-sūfî, 14

Edhem, 70

Efrāsiyāb, 24, 34, 35

Eyyüb, 89, 99, 156

Ferhad, 69, 76, 106, 136

Fir'Öavûn, 80

Ġayġusuz, 96

Ġāzi Mehemmed ÖAlî Pāşā, 29

Ĥabeş, 143

Ĥāfız, 99

Ĥāfız Beyānî, 34

Ĥalîl, 11, 77, 97, 133

Ĥasan, 6, 18, 153, 154

Ĥattāb, 36

Ĥavvā, 124, 139

Ĥayber, 7, 18, 27, 80, 131, 155

Ĥaydar, 7, 18, 80, 107, 109, 121, 128,
131, 138, 154

Ĥaydar-ı Mürtezā, 80

Ĥazret-i Dārā, 130

Ĥazret-i Loḳmān, 42

Ĥazret-i Öİsā, 107

Ĥazret-i şāh-ı ÖAlî, 29

- Hind, 33, 86, 108, 122
- Horāsān, 7, 18, 26, 96, 153, 154
- Hoten, 43, 114
- Husrev, 10, 74
- Ĥürrem, 67
- Ĥüseyni, 26
- Ĥusrev-i Dārā, 84, 99, 134, 150
- Ĥusrev-i dāver, 76
- Mürtezā, 96
- İbrāhīm, 6, 17, 29, 96, 150
- İskender, 93, 159
- İsmā'īl, 156
- İsrāfīl, 55
- Ḳaf, 42
- Ḳays, 35, 59, 63, 76, 128, 148
- Ken'ān, 29, 53, 89, 99, 156
- Kerbelā, 6, 18, 62, 96, 134, 153, 154
- Leylā, 11, 19, 27, 31, 38, 49, 52, 59, 70, 74, 82, 88, 89, 97, 103, 105, 118, 119, 128, 134, 135, 140, 146, 148, 151, 155
- Lokmān, 27, 42, 55
- Mahmūd, 25
- Ma'ūmūriye, 14
- Māni, 74, 126, 143
- Manšūr, 70
- Mecnūn, 11, 19, 25, 31, 38, 49, 52, 66, 70, 82, 88, 89, 103, 111, 135, 140, 146, 148, 151, 155
- Meĥammed Bākır, 26, 153
- Meryem, 20, 68, 97, 116, 124, 126, 130, 133
- Mısr, 28, 29, 33, 53, 99
- Muĥammed, 32, 124, 126, 148
- Mūsā Rızā, 26
- Mūsā-i Kāẓım Rızā, 26, 96, 156
- Muṣṭafā, 25, 32, 80, 96, 120, 121, 124, 133, 140, 153
- Nemrūd, 11, 70, 77, 96, 97, 133
- Nerīmān, 35
- Nūĥ, 37, 51
- ŌAden, 27
- ŌAlī, 6, 7, 17, 18, 19, 26, 29, 86, 102, 121, 150, 154, 155
- ŌAlī Zeyne'l-Abā, 26
- ŌAliyye'l-Mürtezā, 153
- Ōİsā, 39, 68, 97, 104, 124, 130, 133
- Ōİsmā'īl, 29
- Rızvān, 45
- Rüstem-i İsfendiyāri, 24
- Sa'ūd-İbn-i Vaḳḳās, 71
- Süleymān, 10, 23, 29, 42, 102, 111, 130

Süveys, 107, 148

Şāh-ı Hābeş, 108

Şāh-ı Sinān'ın, 5, 100

Şevket-i Dārāt, 40

Şīrāz, 121

Şīrīn, 69, 74, 76, 103, 136, 150

Tātār, 67, 71

Tebriż, 131

Tirmīz-i Kānī, 80

Ümmī Sinān, 68

Vedūd, 55, 95, 112, 138

Vīrān Sultān tekyesi, 14

Ya'Ŗkūb, 115, 156

Yemen, 122

Yezīd, 7, 18, 137, 154

Yūsuf, 11, 28, 29, 31, 33, 89, 97, 99, 115, 156

Zelīhā, 11, 19, 28, 31, 97

Zeyn'el ŖĀbidin-i Bākır, 96

Zeyne'l-Abā, 7, 18, 153, 154

Züleyhā, 33

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı Timuçin AYKANAT
Doğum yeri ve Tarihi Pazar, 1985

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi KTÜ Giresun Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi Atatürk Üniversitesi Sos. Bil. Enst. Eski
Türk Edebiyatı Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri

İş Deneyimi

Stajlar
Projeler
Çalıştığı Kurumlar Hakkâri Üniversitesi-Atatürk Üniversitesi

İletişim

E-Posta Adresi timi_cin@hotmail.com

Tarih 15.06.2011